Als Research APS

oktober 2011

ALS RESEARCH

UNG I 2011 – NYDANSKE UNGES OPLEVELSE AF SOCIAL KONTROL, FRIHED OG GRÆNSER

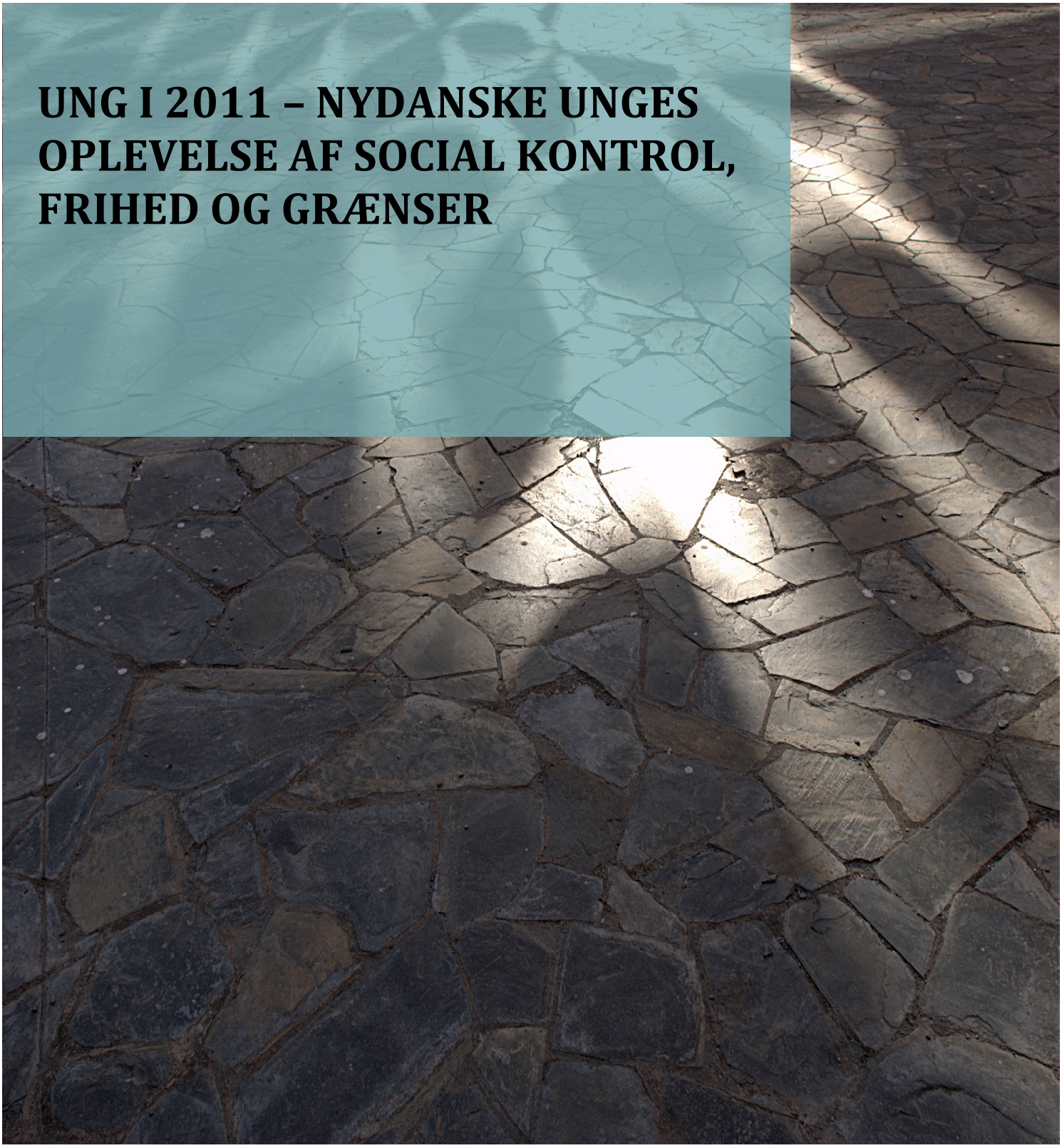

FORORD **4**
DEL I - INTRODUKTION OG HOVEDKONKLUSIONER **6**
Kapitel 1 - Introduktion og hovedkonklusioner **7**
1.1 Introduktion 7
1.1.1 Om undersøgelsen 7
1.1.2 Baggrund og formål 7
1.1.3 Målgruppe 8
1.1.4 Overvejelser over rapportens temaer og konklusioner 8
1.1.5 Om datagrundlag og metode 9
1.1.6 Hvad er social kontrol? 10
1.1.7 Tre fokusområder indenfor social kontrol 11
1.1.8 Et mål for social kontrol 11
1.2 Hovedkonklusioner 13
1.2.1 Social kontrol – hvor udbredt og hvilken slags? 13
1.2.2 Hvilke unge udsættes for social kontrol 17
1.2.3 Hvem udøver den sociale kontrol? 18
1.2.4 Holdninger til social kontrol 19
1.3 Læsevejledning 20
1.4 Rapportens opbygning 22
DEL II - TEORI OM SOCIAL KONTROL OG ÆRE **23**
Kapitel 2 – Social kontrol og ære **24**
2.0 Indledning 24
2.1 Den sociale kontrols rødder 24
2.2 Kendetegn ved social kontrol i Danmark 28
2.3 Operationalisering af social kontrol 30
DEL III - FOKUSOMRÅDE 1: PARFORHOLD, SEKSUALITET OG KØN **34**
Kapitel 3 – Kærester og ægteskab **35**
3.0 Indledning 35
3.1 De unges oplevelser i forhold til kærester og ægteskab 35
3.2 Afsluttende betragtninger – kærester og ægteskab 49
Kapitel 4 – Ligestilling og relationer mellem kønnene **50**

4.0 Indledning 50
4.1 De unges oplevelser af ligestilling og relationer mellem kønnene ... 50
4.2 Afsluttende betragtninger – ligestilling og relationer mellem køn .. 58
DEL IV - FOKUSOMRÅDE 2: HVERDAG OG LIVSSTIL 59
Kapitel 5 – Uddannelse.....60
5.0 Indledning 60
5.1 De unges oplevelser med uddannelse 60
5.2 Afsluttende betragtninger – uddannelse 64
Kapitel 6 – Fritid.....65
6.0 Indledning 65
6.1 De unges oplevelser med fritid 65
6.2 Afsluttende betragtninger – fritid 71
Kapitel 7 – Livet som ung i familien 72
7.0 Indledning 72
7.1 De unges oplevelser i og med familien 72
7.2 Afsluttende betragtninger – livet som ung i familien 89
DEL V - FOKUSOMRÅDE 3: TVANG, VOLD OG OVERVÅGNING 90
Kapitel 8 – Overvågning og kontrol.....91
8.0 Indledning 91
8.1 De unges oplevelser med overvågning og kontrol 91
8.2 Afsluttende betragtninger – overvågning og kontrol 97
Kapitel 9 – Tvang og vold 98
9.0 Indledning 98
9.1 De unges oplevelser med tvang og vold 98
9.2 Afsluttende betragtninger – tvang og vold 104
DEL VI - TVÆRGÅENDE ANALYSER AF DEN SOCIALE KONTROL.....106
Kapitel 10 – Omfanget af den sociale kontrol.....107
10.0 Indledning.....107
10.2 Parforhold, seksualitet og køn.....110
10.3 Hverdag og livsstil.....115

10.4 Tvang, vold og overvågning....120
10.5 Afsluttende betragtninger – omfanget af den social kontrol....124
Kapitel 11 – Billeder på den sociale kontrol.... 126
11.0 Indledning....126
11.1 Sekvenser fra de socialt kontrollerede unges liv....126
11.2 Rygter og tillid....129
11.3 Udøvelse af social kontrol....130
11.4 Manglende dialog som magtudøvelse....132
11.5 Isolation og eksklusion....135
Kapitel 12 – Hvem udøver den sociale kontrol?.... 136
12.0 Indledning....136
12.1 Udøvere af social kontrol....136
12.2 De unges udøvelse af social kontrol....142
12.3 Afsluttende betragtninger – udøvere af social kontrol....144
Kapitel 13 – De unges holdninger til social kontrol.... 146
13.0 Indledning....146
13.1 De unges egne holdninger....146
13.2 Afsluttende betragtninger – holdninger....152
Kapitel 14 – Sammenhæng mellem ære og social kontrol.... 154
14.0 Indledning....154
14.1 De unges oplevelser med ære og social kontrol....154
14.2 Sammenhæng mellem ære og andre temaer....158
14.3 Afsluttende betragtninger – ære og social kontrol....162
ABSTRACT.... 164
LITTERATUR.... 167
BILAG.... 170

FORORD

Er det rigtigt, at piger i etniske minoritetsfamilier ikke må have kærester? At familien vælger de unges ægtefæller? At drengene lever i frihed og pigerne under forbud? At de unge ikke selv må vælge deres egne venner og uddannelse? At brødrene og fætrene overvåger pigernes adfærd på vegne af forældrene? At særligt pigerne ikke må komme på lejrskole? Denne rapport giver svar på disse og en lang række yderligere spørgsmål og adskiller fordomme fra fakta.

Ung i 2011 – nydanske unges oplevelse af social kontrol, frihed og grænser er udarbejdet af Als Research på opdrag fra det daværende Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. Undersøgelsen har til formål at skabe viden om omfang og karakter af social kontrol blandt nydanske unge – og dermed at skabe et afsæt for bedre at kunne målrette igangværende og fremtidige indsatser på området. Undersøgelsen er gennemført i perioden september 2010 til august 2011.

Næsten 3000 unge i Danmark har medvirket i kortlægningen ved at svare på et omfattende spørgeskema med til tider meget personlige spørgsmål. Vi er blevet mødt af engagerede og positive piger og drenge, der for langt størstedelens vedkommende har deltaget med stor koncentration og imødekommenhed. Den største tak skal lyde til hver og én af disse.

Herudover har en lang række skoleledere, lærere og pædagoger indvilliget i at lade os komme på besøg med spørgeskemaer. De har trods en travl hverdag tålmodigt hjulpet med at få logistikken til at hænge sammen. Det er vi overordentligt taknemmelige for.

Også en stor tak til de eksperter, fagfolk og unge mennesker, der har deltaget i samtaler, interview, ekspertpanel og fokusgrupper. De har været med til at kvalificere form og indhold med deres viden og indsigt. Ansvaret for resultater og konklusioner påhviler alene Als Research.

Endelig skal lyde en opfordring til at læse rapportens konklusioner og observationer i deres helhed – både de store mønstre og de små nuancer. Problemstillingens alvor kalder på seriøsitet og på hverken at gøre omfanget større eller mindre end det faktisk er. Denne rapport vil forhåbentlig tjene som et vægtigt bidrag til at adskille fordomme og fakta.

De primære kræfter bag kortlægningen har været: Manon Lavaud, Anneline Sandø, Katrine Friis, Signe Emilie Bech Christensen, Ask Lehrmann, Bjørn Haugaard Bach og Helle Rahbæk Asserhøj.

København, oktober 2011

Helle Rahbæk Asserhøj
Chefkonsulent, Als Research

DEL I

INTRODUKTION OG HOVEDKONKLUSIONER

KAPITEL 1 - INTRODUKTION OG HOVEDKONKLUSIONER

1.1 INTRODUKTION

1.1.1 Om undersøgelsen

Ung i 2011 – nydanske unges oplevelse af social kontrol, frihed og grænser præsenterer resultaterne af en undersøgelse foretaget af Als Research på opdrag fra det daværende Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. Undersøgelsen er baseret på en stor spørgeskemaundersøgelse blandt næsten 3000 15-20-årige i Danmark og er foretaget i perioden fra september 2010 til august 2011.

1.1.2 Baggrund og formål

Baggrunden for undersøgelsen er et behov for mere viden om social kontrol og æresrelaterede konflikter blandt nydanske unge i Danmark. Erfaringer fra en lang række aktører på området – bl.a. Rehabiliteringscenter for Etniske kvinder i Danmark (RED), Etnisk Konsulentteam, Landsorganisation af Kvindekrisecentre (LOKK), pige- og ungdomsinstitutioner, Døgnkontakten, kommunale sagsbehandlere, politiet, lærere og fra unge med anden etnisk baggrund – vidner om, at der i nogle familier med etnisk minoritetsbaggrund foregår en social kontrol, der har alvorlige konsekvenser for de unges liv og hverdag.

I Danmark findes der endnu ikke en samlet viden om, hvor udbredt den sociale kontrol er i etniske minoritetsfamilier. For at sikre viden på dette område, har det daværende Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration igangsat en sådan undersøgelse. Formålet er at afdække, i hvor høj grad og på hvilke områder nydanske unge lever med forbud og restriktioner, der ud fra hensynet til familiens ære og traditioner begrænser dem i deres frihed og udfoldelsesmuligheder som unge i Danmark.

Undersøgelsen skal således tilvejebringe viden om omfanget og karakteren af social kontrol blandt nydanske unge, herunder hvor mange der er underlagt social kontrol, hvem der udsættes for den, hvad den omfatter, og af hvem den udøves.

1.1.3 Målgruppe

Undersøgelsen tager udgangspunkt i de unges egne oplevelser. Den primære målgruppe er unge nydanskere mellem 15 og 20 år og den sekundære målgruppe (kontrolgruppe) er etnisk danske unge mellem 15 og 20 år.

Det har været vigtigt at spørge alle unge på lige vilkår (uanset etnisk baggrund), da en del af formålet netop har været at undersøge, *om* de nydanske unges svar på spørgsmål om f.eks. hverdag, familie, kærester, grænser, muligheder og frihed adskiller sig fra svarene hos de etnisk danske jævnaldrende.

1.1.4 Overvejelser over rapportens temaer og konklusioner

Social kontrol er et kontroversielt emne at beskæftige sig med, og vi har mødt mange markante og politiske holdninger hertil undervejs i processen.

På den ene side har vi mødt en opfattelse, der siger, at *alle* unge med etnisk minoritetsbaggrund (unge med muslimsk baggrund) er udsat for større eller mindre social kontrol og tvang. Rapporten viser, at dette ikke er tilfældet.

På den anden side har vi mødt en opfattelse, der siger, at *ingen* unge med etnisk minoritetsbaggrund er udsat for social kontrol, og at forskelle mellem danske og nydanske unge handler om forskelle i opdragelse. Rapporten viser, at dette heller ikke er tilfældet.

Mens mange nydanske unge har frihed til at træffe egne beslutninger og valg omkring væsentlige ting i deres liv, er der ligeledes en gruppe, der ikke har denne frihed, og for hvem social kontrol er en realitet. Der er stor forskel på de unges frihedsgrader, alt efter hvilket område af deres liv og hverdag det drejer sig om - frihed og forbud kan gå hånd i hånd for de samme unge. Dette er konklusioner, som går hånd i hånd.

Rapporten formidler de unges egne svar, med de nuancer, sandheder og forbehold, som de dermed selv har valgt at dele med os. De unge i undersøgelsen er selvsagt også bevidste om, at disse temaer er politiserede og kontroversielle. Dette kan have påvirket deres besvarelser, nok særligt i retning af loyalitet overfor familien og dermed mere 'positive' svar.
Rapporten præsenterer de unges svar – med nuancer, som fortjener opmærksomhed, og konklusioner, som ikke bør tages ud af deres kontekst.

1.1.5 Om datagrundlag og metode

Undersøgelsens datagrundlag består af en spørgeskemaundersøgelse blandt knap 3000 unge mellem 15 og 20 år. Spørgeskemaet har forud for dataindsamlingen undergået kvalificering gennem et tilknyttet ekspertpanel, to fokusgruppeinterview med unge med anden etnisk baggrund samt pilottest i 3 klasser.

Undersøgelsen er gennemført primært som en skolebaseret dataindsamling i de største danske byer i alle fem regioner. Denne model er valgt for at kunne tilvejebringe et tilstrækkeligt stort antal besvarelser fra nydanske unge, og for samtidig at kunne leve op til de trygge, institutionelle rammer, som undersøgelsens tema og unge målgruppe fordrer. Udvælgelsen af skoler og klasser er foretaget med en så repræsentativ fordeling efter geografi, køn, alder, oprindelse og uddannelsesretning som undersøgelsens rammer har tilladt. Dataindsamlingen har dog i sidste ende været afhængig af skolers og institutioners vilje og tid til at deltage.

Samlet er opnået en stikprøve af den ønskede volumen, særligt med det tilsigtede store antal besvarelser fra nydanske unge. Samtidig har indsamlingsmetoden dog betydet, at der er nogle bias i forhold til populationen, der gør, at den endelige stikprøve ikke er repræsentativ. F.eks. indgår der i stikprøven forholdsvist flere efterkommere end indvandrere (hvilket skal ses i lyset af indsamlingsmetoden på skoler), ligesom indsamlingen primært er foregået i de større, tætbefolkede byer (hvilket skal ses i lyset af ønsket om at opnå en høj deltagelse fra nydanske unge). Der vil således være områder, hvor undersøgelsens resultater ikke er fuldt ud generaliserbare, men omfanget af besvarelser blandt de nydanske unge er af et sådan omfang, at tallene har styrke og udsagnskraft. Se mere om metode og dataindsamling i Bilag 1.

Rapporten behandler tre grupper af unge: Etniske danskere, efterkommere fra ikke-vestlige lande og indvandrere fra ikke-vestlige lande (i rapporten kaldet *etniske danskere*, *efterkommere* og *indvandrere*; betegnelsen *nydanske unge* dækker både efterkommere og indvandrere). Cirka 10% af de indsamlede besvarelser er foretaget blandt unge med blandede vestlige/ikke-vestlige forældre. Disse indgår ikke i præsentationen af resultater i denne sammenhæng. Der henvises til Bilag 2 for en beskrivelse af disse unge.

Grundet undersøgelsens dataindsamlingsmetode, er oplysninger om de unges oprindelse baseret på egenrapportering i spørgeskemaerne. Dette har f.eks. betydet, at nogle unge ved manglende besvarelser ikke har kunnet kategoriseres præcist, og derfor ikke er talt med i den

endelige stikprøve. Oplysningerne med den højeste datakvalitet har handlet om eget fødeland og forældrenes fødelande, og derfor er kategorierne baseret herpå. I undersøgelsen opereres med en opdeling, hvor kun respondenter, der er født i Danmark og har både en mor og en far, der er født i Danmark, tælles med som respondenter med dansk oprindelse (i undersøgelsen betegnet *etniske danskere*), og hvor kun respondenter født i Danmark og med både en mor og en far, der er født i et ikke-vestligt land, tælles med som ikke-vestlige efterkommere (i undersøgelsen betegnet *efterkommere*). Respondenter født i et ikke-vestligt land med en ikke-vestlig mor og en ikke-vestlig far tælles med som ikke-vestlige indvandrere (i undersøgelsen betegnet *indvandrere*).

1.1.6 Hvad er social kontrol?

Når der i undersøgelsen tales om social kontrol og æresrelaterede konflikter henvises til et socialt fænomen betinget af flere elementer:

For det første, en situation, hvor familiens/kollektivets interesser har forrang for det enkelte familiemedlems ønsker og valg. Og i forlængelse heraf et ansvarsforhold, hvor det enkelte individs adfærd falder tilbage på familiekollektivet, og hvor det derfor bliver afgørende, at omgivelserne ikke har noget at udsætte på den enkeltes efterlevelse af æreskodekset.

For det andet, en situation, hvor manden er familiens overhoved, og hvor kvinder er bærere af familiens ære, særligt i form af passende seksuel adfærd.

For det tredje, et minoritetsvilkår, der kan medvirke til at fastfryse kulturelle traditioner og værdier i mødet med det danske majoritetssamfund

Den sociale kontrol handler om familiens adfærdsregulering af de unge for at beskytte familiens ære og traditioner. Mødet med andre normer og værdier end familiens egne kan udgøre en særlig udfordring, og dermed kan social kontrol i mødet med danske normer og værdier også tjene som et forsvar af familiens traditionelle leveregler. Social kontrol praktiseres dog også i mange familier i deres oprindelseslande.

Social kontrol kommer konkret til udtryk som familiens begrænsninger eller hindringer af de unge i forhold til at træffe afgørende selvstændige valg omkring f.eks. uddannelse, arbejde,

fritid, familie- og privatliv. Dette gælder for både piger og drenge, og konsekvensen kan være manglende deltagelse, frihed og lighed på tværs af køn, etnicitet, kultur og religion.

1.1.7 Tre fokusområder indenfor social kontrol

På baggrund af forskning, viden og erfaringer på området, belyser denne rapport den sociale kontrol ud fra tre fokusområder, der tilsammen dækker forskellige områder og former af den sociale kontrol. De to første fokusområder går i dybden med den sociale kontrol indenfor hvert sit afgrænsede område af de unges liv, mens det tredje fokusområde undersøger forekomsten af de typiske adfærdsregulerende former for social kontrol, som kendes fra rådgivnings- og hjælpeinstansers arbejde med socialt kontrollerede unge.

1. **Parforhold, seksualitet og køn**
   Herunder de unges indflydelse på valg af fremtidig partner, kønsligestilling, frihed til at have en kæreste, betydningen af mødom, egne og familiens forventninger til en kommende partner, seksuelle erfaringer mv.

2. **Hverdag og livsstil**
   Herunder valg af venner, frihed til at bestemme over eget udseende, deltagelse i fritidsaktiviteter og uddannelse, valg af uddannelse, indflydelse i familien, religion og opdragelse, frihed til at bestemme over egen hverdag mv.

3. **Tvang, vold og overvågning**
   Herunder oplevelser med at blive overvåget, få tjekket mobil, mail, computer og tasker, at blive truet med vold, at blive presset til at kontrollere andre, at blive udsat for rygter og isolation, fysisk vold mv.

Det tredelte fokus er gennemgående i rapportens struktur, ligesom der i den samlede analyse af den sociale kontrols omfang præsenteres et mål for udbredelsen af social kontrol inden for hvert af de tre fokusområder.

1.1.8 Et mål for social kontrol

Social kontrol er et socialt fænomen, der kan analyseres og beskrives fra mange vinkler, men som ikke kan observeres og afdækkes i ét objektivt mål. For at få bedre hold om social kontrol

konstrueres derfor et indeks under hvert fokusområde. Indekset består af flere spørgsmål, der er udvalgt som indikatorer på social kontrol. Indekset reducerer således kompleksiteten i de mange spørgsmål til ét vægtet mål. På samme måde som et gennemsnit af flere observationer er mere præcist end en enkelt observation, giver indekset målet for social kontrol større udsagnskraft og gennemsigtighed. Der præsenteres således et samlet mål for omfanget af den sociale kontrol, som de unge udsættes for omkring 1) Parforhold, seksualitet og køn, 2) Hverdag og livsstil og 3) Tvang, vold og overvågning.

1.2 HOVEDKONKLUSIONER

Vi indledte undersøgelsen med en række grundlæggende spørgsmål omkring den sociale kontrols udbredelse og karakter i etniske minoritetsfamilier: Hvor udbredt er den sociale kontrol i etniske minoritetsfamilier, hvem udsættes for den, og hvad består den af? Svarene er givet af de unge selv i spørgeskemaet *Ung i 2011* og præsenteres her i kort form.

De efterfølgende afsnit vil gå mere i dybden med undersøgelsens overordnede konklusioner:

... *at* der foregår en omfattende social kontrol af nydanske unge, når det kommer til kærester, ægtefælle og seksuelle relationer: Cirka halvdelen af de nydanske unge må ikke have en kæreste for deres familie, mens ca. 25% oplever, at familien er med til at vælge deres ægtefælle, og ca. 25% er bange for, at familien vælger en ægtefælle imod deres vilje
... *at* den sociale kontrol i forhold til uddannelse, venner og fritidsaktiviteter er langt mere begrænset, om end en fjerdedel af de nydanske unge oplever en større eller mindre grad af begrænsninger på dette område
... *at* kun en mindre del af nydanske unge oplever sig socialt kontrolleret gennem overvågning, tvang og vold
... *at* pigerne på næsten alle områder er mere socialt kontrolleret end drengene
... *at* mange af de nydanske unge selv deler holdninger, der understøtter social kontrol
... *at* hensynet til familiens ære er en stærk faktor i forhold til at være socialt kontrolleret
... *at* nydanske unge med begge forældre eller kun mor i beskæftigelse på en række områder er mindre socialt kontrollerede end unge med ingen forældre eller far i beskæftigelse
... *at* nydanske unge med muslimsk baggrund på en række områder er mere udsat for social kontrol end nydanske unge uden muslimsk baggrund
... *at* de nydanske unge primært udsættes for social kontrol af deres forældre og herudover af mandlige familiemedlemmer

1.2.1 Social kontrol blandt nydanske unge – hvor udbredt og hvilken slags?

1. Fokusområde: Parforhold, seksualitet og køn

Det er mere reglen end undtagelsen, at undersøgelsens nydanske piger og drenge er udsat for social kontrol, når det handler om parforhold, seksualitet og kønsligestilling. Pigerne er underlagt den stærkeste sociale kontrol, hvilket er i tråd med erfaringer og viden omkring

pigernes seksuelle ærbarhed som afgørende i opretholdelsen af familiens ære. Mere overraskende er det måske, at drengene også er udsat i det omfang, de faktisk er.

Det sammensatte indeks for social kontrol i forhold til parforhold, seksualitet og køn viser følgende resultater:

Efterkommerne:

- 92% af efterkommerpigerne er socialt kontrolleret, heraf er 39% udsat for stærk social kontrol og 53% for lettere social kontrol
- 84% af efterkommerdrengene er socialt kontrolleret, heraf er 25% udsat for stærk social kontrol og 59% for lettere social kontrol

Indvandrerne:

- 91% af indvandrerpigerne er socialt kontrolleret, heraf er 36% udsat for stærk social kontrol og 55% for lettere social kontrol
- 79% af indvandrerdrengene er socialt kontrolleret, heraf er 20% udsat for stærk social kontrol og 59% for lettere social kontrol

Til sammenligning er ingen af undersøgelsens etnisk danske unge udsat for stærk social kontrol og 8% er udsat for lettere social kontrol.

Den sociale kontrol er mest udtalt i forældrenes norm om at afstå fra sex før ægteskab og i de unges frihed til at have kærester. Kun omkring hver fjerde nydanske pige må have en kæreste. Selv om drengene har større frihed på dette område, er det stadig under halvdelen, der tror, at de må have en kæreste. Kun få procent af de nydanske unge må have en kæreste af samme køn.

Det er særligt på spørgsmål om seksuel frihed, at de unge oplever sig begrænset. Mange unge tillægger det selv stor betydning at have indflydelse på valg af partner – også flere end der oplever at have det. Cirka en fjerdedel af de nydanske unge i undersøgelsen oplever, at deres forældre i høj grad er med til at vælge partner for dem, og ligeså mange frygter, at familien vil gøre det imod deres vilje.

Det er interessant, at pigerne på mange områder har den samme restriktive tilgang som forældrene. F.eks. mener størstedelen af de nydanske piger selv, at det har stor betydning at vente med sex til ægteskabet. De mener ligeledes, at pigen skal have sin mødom ved indgåelse

af ægteskab, og at det er vigtigt, at en fremtidig partner har samme kultur og især samme religion som dem selv. Drengene er mindre restriktive i forhold til de seksuelle spørgsmål, men mere restriktive end pigerne i forhold til ærbarhedsspørgsmål og kønsligestilling.

2. Fokusområde: Hverdag og livsstil

Den sociale kontrol i forhold til uddannelse, fritid og deltagelse i sociale aktiviteter er langt mindre blandt undersøgelsens nydanske unge end den sociale kontrol i forhold til parforhold, seksualitet og køn. Langt de fleste nydanske unge vælger selv deres egen uddannelse, venner og påklædning/udseende. De deltager i skolens aktiviteter og fravælger ikke systematisk fag i undervisningen. På trods heraf er der en mindre gruppe, der på afgørende områder har mindre frihed og flere forbud end både andre nydanske og etnisk danske jævnaldrende. Der er lidt flere indvandrere end efterkommere, der oplever social kontrol i forbindelse med uddannelse, fritid og opdragelse.

Det sammensatte indeks for social kontrol i forhold til hverdag og livsstil viser følgende resultater:

Efterkommerne:

- 21% af efterkommerpigerne er socialt kontrolleret, heraf er 1% udsat for stærk social kontrol og 20% for lettere social kontrol
- 21% af efterkommerdrengene er socialt kontrolleret, heraf er ingen udsat for stærk social kontrol og 21% for lettere social kontrol

Indvandrerne:

- 28% af indvandrerpigerne er socialt kontrolleret, heraf er 4% udsat for stærk social kontrol og 24% for lettere social kontrol
- 23% af indvandrerdrengene er socialt kontrolleret, heraf er 1% udsat for stærk social kontrol og 22% for lettere social kontrol

Til sammenligning er ingen etnisk danske unge udsat for stærk social kontrol og 5% er udsat for lettere social kontrol.

De unges egen oplevelse af social kontrol i hverdagen kan bl.a. måles i deres oplevelse af frihed til at bestemme over eget liv og egen fremtid. Langt størstedelen føler, at de har friheden til at

bestemme over egen hverdag, men samtidig er det næsten halvdelen af de nydanske unge, der altid eller ofte lader sig styre af familiens forventninger. Der er altså ikke nødvendigvis et modsætningsforhold mellem egne ønsker og familiens forventninger. Den samme tendens kan ses i forhold til planerne for fremtiden: Her er der langt flere nydanske unge, der oplever, at familien har lagt planer for deres fremtid end der er unge, der frygter, at familien gør det imod deres vilje.

Selv om de nydanske unge i undersøgelsen i stort antal deltager i og omkring skolen, så er der dobbelt så mange efterkommere og indvandrere som etnisk danske unge, der ikke må deltage i udvalgte sociale aktiviteter. Særligt fravælges fester med alkohol, og fester hvor der både deltager drenge og piger. Der er desuden en sammenhæng mellem at have muslimske forældre og at opleve forbud mod disse sociale aktiviteter. De unge forbinder selv forældrenes religion med deres frihed. Syv ud af ti nydanske unge oplever, at religionen betyder *alt* eller *meget* for deres opdragelse og for, hvad de må i hverdagen.

3. Fokusområde: Tvang, vold og overvågning

Det er erfaringen fra rådgivnings- og hjælpeinstanser for socialt kontrollerede unge, at tvang, vold og overvågning er typiske former for social kontrol i de unges hverdag. Blandt de unge i denne undersøgelse er der tale om en lille gruppe, der er stærkt socialt kontrolleret i denne adfærdsregulerende og sanktionerende form, mens en lidt større gruppe lever med den i lettere grad.

Det sammensatte indeks for social kontrol i form af tvang, vold og overvågning viser følgende resultater:

Efterkommerne:

- 19% af efterkommerpigerne er socialt kontrolleret, heraf er 2% udsat for stærk social kontrol og 17% for lettere social kontrol
- 27% af efterkommerdrengene er socialt kontrolleret, heraf er 3% udsat for stærk social kontrol og 24% for lettere social kontrol

Indvandrerne:

- 20% af indvandrerpigerne er socialt kontrolleret, heraf er ingen udsat for stærk social kontrol og 20% for lettere social kontrol

- 25% af indvandrerdrengene er socialt kontrolleret, heraf er 4% udsat for stærk social kontrol og 21% for lettere social kontrol

Til sammenligning er 2% af etnisk danske unge udsat for stærk social kontrol og 15% udsat for lettere social kontrol.

Det er både undersøgelsens piger og drenge, der oplever tvang, vold og overvågning, men drengene dog i størst antal. Der er et mønster i, at pigerne er mere udsat for overvågning og tjek af mobil, mail, tasker osv., mens drengene er mere udsat for at blive presset til at kontrollere søskende, trusler om vold og fysisk vold.

Det bemærkes desuden, at de etnisk danske unge i undersøgelsen i næsten lige så høj grad er udsat som de nydanske unge. Det er særligt oplevelser med trusler om vold og fysisk vold, der giver udslag i svarene fra de etnisk danske unge. Dette er samtidig overgreb, der ikke entydigt kan kædes til social kontrol. Vold finder også sted i familier uden at have sit udspring i æresrelaterede normer og regler, hvor det kan handle mere om magt og afmagt og dysfunktionelle familierelationer end om æresrelateret adfærdsregulering og normtilpasning. På områder omkring overvågning, pres til at kontrollere søskende og tjek af mobil, mail osv. er de etnisk danske unge i langt mindre grad underlagt kontrol. Cirka en tredjedel af de unge, der er udsat for tvang, vold og overvågning er også socialt kontrolleret i forhold til parforhold, seksualitet og køn (dette gælder både for stærk og lettere social kontrol), hvorimod der næsten ingen sammenfald er mellem unge, der er udsat for tvang, vold og overvågning og udsat for social kontrol i forhold til hverdag og livsstil.

1.2.2 Hvilke unge udsættes for social kontrol

I analyserne af de unges besvarelser er der undersøgt for forskelle og ligheder på tværs af en række baggrundsfaktorer som oprindelse, køn, alder, religion og forældres socioøkonomiske forhold. Der er nogle interessante mønstre mellem baggrundsfaktorer og social kontrol. Analyserne giver bl.a. belæg for følgende iagttagelser:

Efterkommere er vokset op i Danmark, men er mere socialt kontrolleret

Selv om der er forskelle og nuancer, har undersøgelsens efterkommere overordnet set flere restriktioner og strammere grænser end indvandrerne, særligt når det handler om parforhold, seksualitet og køn og om tvang, vold og overvågning.

Pigerne er mere socialt kontrolleret, men drengene er ikke langt bagefter

De nydanske piger oplever mindre frihed på flere områder end de nydanske drenge. Omvendt er det måske ligeså overraskende, at drengene trods myter om ubegrænset frihed, på mange områder oplever en stærkt begrænset frihed.

Alder spiller en lille rolle i forhold til oplevet frihed og selvbestemmelse

Med få forventelige undtagelser (seksuel adfærd, deltagelse i fester), spiller alder en minimal rolle. Der er ikke stor forskel på, hvad de 15-årige og de 20-årige nydanske må, vil og mener.

Unge med muslimsk baggrund er mere begrænsede i forhold til sex, ligestilling og ungdomsaktiviteter

Der er flere restriktioner af de unge med muslimsk baggrund, når det kommer til områder som sex, kærester, seksuel frihed, ligestilling, religion, fester og alkohol. Der er dog ingen sammenhæng mellem muslimsk baggrund og oplevelsen af egen indflydelse på valg af ægtefælle, og ej heller for frihed i forhold til at vælge uddannelse og deltage i fritidsaktiviteter.

Mor i beskæftigelse giver større frihed og færre forbud

Det lader til, at det har en gavnlig effekt på den oplevede frihed, at mor er i beskæftigelse. For de nydanske unge – og særligt efterkommerne – kan det aflæses i frihedsgraderne omkring sex, ligestilling, kærester, valg af ægtefælle, religions betydning i hverdagen, når enten begge forældre eller kun mor er i beskæftigelse.

Familiens ære har stor betydning for omfanget af social kontrol

De nydanske unge, der oplever, at familiens ære betyder meget i deres opdragelse er generelt underlagt større social kontrol. En stærk betydning af ære i familien har sammenhæng med stærkere restriktioner og forbud særligt omkring seksualitet, kærester og kønsligestilling. Dette er særligt udtalt for undersøgelsens efterkommere.

1.2.3 Hvem udøver den sociale kontrol?

Det ligger i forståelsen af social kontrol, at den udøves af familien. I denne sammenhæng er familien både den nære familie med søskende og forældre og den udvidede familie med slægtninge i Danmark og hjemlandet. Desuden inddrages familiens umiddelbare omgangskreds. Selv om det primært er forældre og brødre, der udøver den sociale kontrol af undersøgelsens nydanske unge, er øvrige slægtninge også en del af den sociale kontrol, særligt for efterkommerne. På få områder fremtrækkes familiens omgangskreds/det etniske miljø som

vigtige for udøvelsen af den sociale kontrol: Når det drejer sig om overvågning og om at skjule kærester.

Der er nogle interessante mønstre i, hvem der udøver hvilke former for social kontrol. F.eks. udsætter mandlige familiemedlemmer i højere grad de unge for trusler om vold og fysisk vold, mens kvindelige familiemedlemmer i højere grad er involveret i rygter, overvågning og kontrol af mobil, mail, computer og taske m.v. Det er også primært de mandlige familiemedlemmer, som nydanske piger holder deres eventuelle kærester skjult for.

Når der tales om, at den udvidede familie er mere aktive som udøvere af social kontrol, skal det også haves in mente, at disse familiemedlemmer ofte er en mere integreret del af de nydanske unges familier, end hvad der er typisk i etnisk danske familier.. Efterkommernes udvidede familier er mere aktive som udøvere af social kontrol end indvandrernes. Dette kan skyldes, at efterkommernes familier typisk vil have et større og mere etableret netværk i Danmark efter flere år som herboende.

De unge som udøvere af social kontrol

De unge kan også selv – tvunget eller frivilligt – være med til at opretholde den sociale kontrol i familierne. De kan på en og samme tid være udsat for social kontrol og udøve social kontrol. Samtidig kan man se dét, at unge mennesker udsætter andre for social kontrol som et udtryk for, at de selv er underlagt social kontrol.

I forhold til de unges egen rolle som udøvere af social kontrol, angiver ca. 5% af efterkommere og 3% af indvandrere i undersøgelsen, at de selv har udsat søskende og andre familiemedlemmer for forskellige former for social kontrol. Her er primært tale om de mandlige nydanskere og om udøvelse af overvågning, tvang og vold.

1.2.4 Holdninger til social kontrol

Undersøgelsens svar viser, at mange af efterkommerne og indvandrerne selv deler holdninger, der understøtter en praksis med social kontrol. Mens de fleste tager afstand fra, at familien skal vælge de unges uddannelse og fremtidige partner, mener over to tredjedele, at det er vigtigt, at pigen har sin mødom intakt ved indgåelse af ægteskab. Ligeledes mener en tredjedel af efterkommer- og indvandrerdrengene, at piger og drenge ikke skal have frihed til at gøre de samme ting.

Særligt blandt drengene er der holdninger, der understøtter en social kontrol. Disse står i skarp kontrast til svarene fra de etnisk danske unge og til den forståelse af unges rettigheder og muligheder, som er gældende i det danske samfund. Det er måske ikke så overraskende, at en del af de nydanske unge deler deres familiers holdninger, selv om det reelt begrænser deres egen frihed. Dette betyder dog i realiteten, at de er med til at opretholde social kontrol som norm og praksis ved at understøtte de værdier og holdninger, der retfærdiggør og muliggør den.

1.3 LÆSEVEJLEDNING

Til hjælp for læsningen af herværende rapport kan oplyses:

- Beskrivelse af undersøgelsens udvikling, metode, dataindsamling, datagrundlag, databehandling mv. findes i rapportens Bilag 1

- Rapporten opererer med tre kategorier af unge: *Etniske danskere*, *efterkommere* og *indvandrere*. Disse kategorier er sammensat på baggrund af de unges selvrapportering om egen og forældrenes oprindelse og består af følgende personer:
    - Etniske danskere: Respondenter født i Danmark, og hvor både mor og far er født i Danmark
    - Efterkommere: Respondenter født i Danmark, og hvor både mor og far er født i et ikke-vestligt land
    - Indvandrere: Respondenter født i et ikke-vestligt land af en ikke-vestlig mor og en ikke-vestlig far

  Kategorien *nydanske unge* bruges i denne rapport som en samlebetegnelse for efterkommerne og indvandrerne i undersøgelsen

- Tabeller og figurer i herværende rapport præsenteres opdelt på oprindelse, dvs. ud fra de tre ovennævnte kategorier af unge. Når der er statistisk belæg for at fremhæve forskelle mellem drenge og piger, præsenteres tabeller og figurer med både oprindelse og køn

- I tillæg til denne rapport forefindes et eksternt bilag (Bilag 3 – 4), som indeholder Spørgeskemaet *Ung i 2011* samt frekvenstabeller for samtlige besvarelser opdelt på oprindelse. Grundet materialets omfang er dette et separat dokument. Bilag 3 – 4 kan findes på Als Researchs hjemmeside (www.alsresearch.dk) eller Social- og Integrationsministeriets hjemmeside (www.sm.dk), hvor herværende rapport også kan downloades

1.4 RAPPORTENS OPBYGNING

Rapportens resultater præsenteres i seks dele. Efter herværende Del I med introduktion og hovedkonklusioner ser rapportens opbygning således ud:

Del II – Teori og metode
Introduktion til begrebet social kontrol og operationaliseringen af dette i undersøgelsen.

Del III – Fokusområde 1: Parforhold, seksualitet og køn
Kapitlerne 3 – 4 handler om social kontrol i forhold til temaer som kærester, ægteskab, sex, kønsligestilling, seksuelle relationer og egne og familiens forventninger til seksuel adfærd og fremtidig ægtefælle.

Del IV – Fokusområde 2: Hverdag og livsstil
Kapitlerne 5 – 7 handler om social kontrol i forhold til temaer som uddannelse, deltagelse i fritidsaktiviteter, socialt samvær, opdragelse og familieforhold, indflydelse på egen hverdag og fremtid.

Del V – Fokusområde 3: Tvang, vold og overvågning
Kapitlerne 8 – 9 handler om, hvor udbredt social kontrol i form af tvang, vold og overvågning er i de unges liv. Fokus er på temaer som tjek af mobil, mail, taske mv., overvågning, tvang, trusler om vold og fysisk vold.

Del VI – Tværgående analyser af den sociale kontrol
Kapitlerne 10 – 14 belyser den sociale kontrol fra forskellige vinkler. Der præsenteres et mål for omfanget af de tre former for social kontrol, og der gives et kvalitativt indblik i den sociale kontrols udtryk. Herudover sættes fokus på udøverne af social kontrol, holdningerne bag social kontrol og endelig på sammenhængen mellem ære og social kontrol.

Bilag
I rapportens Bilag 1 og Bilag 2 findes hhv. en beskrivelse af metode og dataindsamling samt et notat om undersøgelsens unge af blandede forældrepar. Spørgeskemaet *Ung i 2011* samt frekvenstabeller for samtlige besvarelser heraf kan findes i eksternt Bilag 3 og 4 på Als Researchs hjemmeside (www.alsresearch.dk) eller på Social- og Integrationsministeriets hjemmeside (www.sm.dk).

DEL II

TEORI OM SOCIAL KONTROL OG ÆRE

KAPITEL 2 – SOCIAL KONTROL OG ÆRE

2.0 INDLEDNING

I dette kapitel introduceres viden og teori bag begreberne social kontrol og æresrelaterede konflikter. Det er begreber, der inden for de seneste 15-20 år har fået en opblomstring indenfor teoretisk og praktisk forskning. I Norden har særligt mødet mellem de vestlige majoritetssamfund og de nye ikke-vestlige minoritetsbefolkninger aktualiseret begrebernes udsagnskraft og relevans. Kapitlets introduktion danner rammen for brugen og forståelsen af begrebet i denne undersøgelse, og for operationaliseringen af social kontrol i forbindelse med undersøgelsens dataindsamling.

2.1 DEN SOCIALE KONTROLS RØDDER

Social kontrol har været kendt i sociologisk teori siden Émile Durkheim undersøgte religiøse gruppers sociale integration, tilhørsforhold og sociale kontrol i 1897.[1] Særligt i 1960'erne og 1970'erne blev begrebet udviklet som en del af antropologiske studier i udviklingslande, mens det i mange vestlige lande har været genstand for fornyet interesse med immigrationen af nye minoritetsgrupper fra ikke-vestlige lande. Særligt i Sverige, men også i Norge og Danmark, har bl.a. en række meget omtalte sager om æresdrab skabt meget fokus på området – såvel teoretisk i forhold til at forstå fænomenet, som praktisk i forhold til at forebygge og udbedre.[2]

I det følgende gennemgås de centrale begreber og forudsætninger for at forstå fænomenet social kontrol og for at udstikke rammerne for herværende undersøgelse af omfang og karakter af den sociale kontrol blandt nydanske unge.

2.1.1 Patriarkalske samfund og traditioner

Mange af de store indvandrer- og flygtningegrupper, der har bosat sig i Danmark gennem de seneste 40 år, har rødder i patriarkalske samfund og traditioner. Den norske forsker Anja Bredal kalder disse patriarkalske traditioner for en social logik, der er kendetegnet af mænds kønsmagt, ældres generationsmagt og kollektivets magt over enkeltpersoner. Der er ofte tale

[1] Emile Durkheim (1970 [1897])
[2] Se bl.a. Wikan (2003), Arne Schmidt Møller (2006, 2008), Bredal (2011)

om en kulturel logik, værdier og normer, der er knyttet til familier og sociale miljøer snarere end hele etniske grupper eller lande. I en klassisk patriarkalsk tradition er mandens magt afgørende, og med henvisning til magt menes både farens magt over døtrene og ægtemandens magt over hustruen.[3]

Som bl.a. SFI har vist i deres undersøgelse af mænd og manderoller blandt etniske minoriteter i Danmark, er der bevægelse i forståelsen af og synet på mandens rolle i familien og i samfundet blandt de herboende traditionelle indvandrergrupper.[4] Dette understreger pointen i, at der ikke kan generaliseres på tværs af generationer, etniske grupper eller kulturelle traditioner. De mandsdominerede familiestrukturer er dog stadig udbredte blandt mange indvandrergrupper, og de kommer tydeligst til udtryk i forbindelse med netop social kontrol og æresrelaterede konflikter.

2.1.2 Kollektivistisk menneskesyn

Der henvises ofte til den kollektivistiske livsanskuelse og familiestruktur hos mange grupper med anden etnisk baggrund i Danmark. Dette står overfor den individualistiske menneskeforståelse, som dansk kultur og familiestruktur er indlejret i. Groft optegnet peges der på, at der i vestlige samfund fokuseres på individet, mens der i mange samfund i Asien, Afrika, Mellemøsten og Latinamerika fokuseres på kollektivet i form af familien, klanen mv.

Nogle af de centrale faktorer, som adskiller de to menneske- og familieforståelser markant, kan optegnes på følgende måde: Kollektivistiske samfund har vægt på slægtskabsgruppens fællesskab, på flergenerationshusholdninger og arrangerede ægteskaber, mens individualistiske samfund har vægt på individet, kernefamilien og partnervalg som et personligt anliggende.[5]

Marianne Skytte har formuleret nogle af de heraf følgende forskelle for familiestrukturerne, særligt i forhold til opdragelse af de unge mennesker, på følgende måde: *"...med udgangspunkt i det individualistiske livssyn forventes og opmuntres barnet til at udvikle sine egne meninger, og et barn, som altid afspejler andres hensigter, betragtes som et individ med en svag karakter. I det kollektivistiske livssyn lærer barnet at rette sig efter ældre familiemedlemmers mening.*

[3] Bredal (2011) s. 19- 21
[4] Jensen og Liversage (2007)
[5] Bredal (2011), s. 20

Et barn der gentagne gange udtrykker meninger, der er afvigende fra familiekollektivets, anses for at have en dårlig adfærd".[6]

I denne tradition underlægges individets interesser således kollektivet, f.eks. familien og slægten. Dette betyder ikke nødvendigvis en konflikt for den enkelte, da individuelle interesser ikke altid kan adskilles fra kollektivets, og således vil de opfattes som sammenfaldende.

2.1.3 Ære

Æresbegrebet er tæt knyttet til både de patriarkalske og de kollektivistiske traditioner. Som den norske professor i socialantropologi Unni Wikan har påpeget mange gange, er der afgørende betydningsforskel mellem den vestlige forståelse af ære og den forståelse, som dominerer i mange ikke-vestlige grupper. Hun understreger, at betydningen af ære i den ikke-vestlige forståelse i højere grad er knyttet til traditioner end til religion og nationalitet og ligeledes, at der også internt i mange grupper er uenighed om, i hvilken grad og i hvilken form ære praktiseres.

I modsætning til det vestlige individuelle og indre æresbegreb, der handler om den enkeltes personlige integritet, moralske standarder og ansvar, så er æresbegrebet i mange ikke-vestlige grupper et ydre begreb, bundet til andres vurderinger og derved til kollektivet. Det ikke-vestlige æresbegrebs forståelse handler om respekt og social anseelse, og således om det ansigt, som offentligheden kan se og vurdere. Æren er kollektivets, dvs. at enkeltmedlemmers adfærd og livsførelse påvirker alle i kollektivet.

Social kontrol bliver et centralt værn af æreskodekset, fordi æren også kan mistes. Bryder enkeltmedlemmer med kodekset, rammes hele familien af vanæren. Særlig sårbar for familiens ære er kvindernes adfærd. Man taler om, at kvinden ikke har ære, men skam. At have skam betyder *"at forvalte sin seksualitet efter æreskodekset".*[7] Selvom kvinden således traditionelt set ikke har ære, men skam, kan hun forårsage tab af ære for hele familien, hvis hun ikke forvalter sin skam (dvs. seksualitet) ifølge kodekset. Som familiens overhoved er manden forsvarer og forvalter af æren. "*Vanære kan ikke kun være et resultat af personens egne handlinger, men kan også opstå på to andre måder: Mennesker, som står personen nær*

[6] Skytte (1997), s. 29
[7] Wikan (2003), s. 70

(familien eller slægten) kan vanæres og dermed ramme ham eller en kvinde, han har myndighed over – en datter, søster, kone, kusine, niece – kan med sine handlinger kaste skam over ham. Det sidste gælder især i forbindelse med seksualitet"[8]

Nogle af de kendetegnende elementer ved denne betydning af ære er *for det første*, at den er offentlig til skue og *for det andet*, at den kan mistes og derfor skal forsvares og passes på.[9] Dette betyder, at offentlighedens vurdering og blik både kan opretholde og bekræfte æren, men også kan forkaste den og bringe en familie i vanære. Det betyder dermed også, at faktiske handlinger nogle gange først bliver skadelige eller ødelæggende for æren, når de dels opdages og dels bliver udråbt som sådanne udadtil. Dette har stor betydning i forhold til social kontrol og æresrelaterede konflikter, idet der lægges pres på hvert enkelt familiemedlem for ikke at bryde med æreskodekset (eller i hvert fald ikke gøre det offentligt), og samtidig lægges der et stort ansvar på enkeltmedlemmer, særligt piger og kvinder, i forhold til at opføre sig på en måde, der ikke afstedkommer rygter og sladder i det offentlige rum (uanset konkrete gerninger eller ej).

Betydningen af ære er ikke stationær. Den er derimod under konstant udvikling. På den ene side peges på, at der f.eks. i forbindelse med tilpasning til danske normer sker en udvikling, f.eks. i forhold til kvinders frihed og deltagelse i fritidsaktiviteter, i uddannelse og på arbejdsmarkedet.[10] På den anden side er æren stadig i høj grad knyttet til kvinders seksualitet og adfærd og er derved med til at fastholde betydningen af f.eks. kønsadskillelse og mødom.[11]

2.1.4 Minoritets- og migrationsforhold

Mødet mellem vestlige individualistiske majoritetssamfund og ikke-vestlige kollektivistiske minoritetsgrupper udstiller forskellene mellem bl.a. individ- og familieforståelse i tydelig grad. Både kulturelt og juridisk kan et traditionelt patriarkalsk og kollektivistisk æreskodeks være vanskeligt at forene med danske normer og regler. Det er et livsvilkår for de etniske minoritetsunge fra disse grupper at navigere imellem de forskellige traditioner og normer, der eksisterer i familien på den ene side og i det danske samfund på den anden side.

[8] Wikan (2003), s. 70
[9] Wikan (2003)
[10] Kragh (2002)
[11] Wikan (2003), Khader (2002), Magaard (2009), Bredal (2011), Aamand og Uddin (2007)

Som minoritet i et samfund vil der ofte blive investeret meget i at bevare og værne om identiteten i mødet med majoriteten. Dette forventes ikke mindst af de unge, som skal føre slægt, normer og kultur videre. Bredal peger på, at i omstillingen til andre økonomiske og sociale rammer for familielivet kan særligt mandlige familiemedlemmer opleve en underminering af deres traditionelle rolle og sociale status. Dette kan gøre kontrollen af specielt kvindernes adfærd endnu mere aktuel.[12]

Mens der for mange minoritetsgrupper sker en tilpasning af egen kultur til majoritetens, kan mødet for nogle grupper bevirke en intensivering og fastholdelse af oprindelseslandets værdier og normer, der i sammenligning med udviklingen i de respektive hjemlande er restriktiv. "*Meget tyder på, at æresbegrebet i en del indvandrergrupper i Europa gennemgår en revision i konservativ retning: Omgivet af fjender, hedninge og mangel på civilisation, som nogle oplever, får 'ære' en forstærket værdi: Pigers kyskhed bliver f.eks. vigtigere i eksilet…*"[13]

Det er således ikke ukompliceret for hverken de unge med etnisk minoritetsbaggrund eller for deres familier at agere i majoritetssamfundet. Nogle familier finder det særligt svært at lade de unge færdes alene i en individualiseret kultur, hvor både drenge og piger har stor handlefrihed. Usikkerhed, frygt og uvidenhed kan få forældrene til at kontrollere deres unge yderligere. Mange unge peger på, at der forekommer meget sladder i minoritetsetniske netværk, f.eks. i boligområderne. Sladderen hænger sammen med overvågningen og den offentlige justits af familierne, og den sociale kontrol bliver værnet mod at overskride de sociale normer og derved vanære familien.

2.2 KENDETEGN VED SOCIAL KONTROL I DANMARK

Som ovenstående viser, er betingelserne for sociale kontrol og æresrelaterede konflikter formet af flere elementer:

For det første, en tilgang, hvor familiens/kollektivets interesser har forrang for det enkelte familiemedlems ønsker og valg. Og i forlængelse heraf en forståelse af ansvarsforhold, hvor det enkelte individs adfærd falder tilbage på familiekollektivet, og hvor det derfor bliver afgørende, at omgivelserne ikke har noget at udsætte på efterlevelsen af æreskodekset.

[12] Bredal (2011), s. 24
[13] Wikan (2003), s. 79

For det andet, en tilgang, hvor manden er familiens overhoved, og hvor kvinderne er bærere af familiens ære, særligt i form af passende seksuel adfærd.

For det tredje, et minoritetsvilkår, der kan medvirke til at fastfryse kulturelle traditioner og værdier i mødet med det danske majoritetssamfund.

Dette er således den logik, som social kontrol og æresrelaterede konflikter udspiller sig indenfor. Den er ikke nødvendigvis udtalt, men eksisterer som et sæt uskrevne regler og normer om rigtigt og forkert.[14] Blandt nogle minoritetsfamilier i Danmark er social kontrol et socialt faktum, som familiens unge enten lever med, eller som de opsøger hjælp for/bryder ud af med potentielle alvorlige sanktioner til følge.

Via rådgivnings- og hjælpeinstanser er det muligt dels at få et indtryk af, hvor mange unge, der henvender sig for at få hjælp og dels at tegne et billede af de typer af social kontrol, som familierne udøver mod de unge.[15] LOKKs Ungerådgivning har oplevet en kraftig stigning i antallet af henvendelser, der i 2010 fordobledes fra året før til 830 henvendelser. En del af disse henvendelser er sket gennem LOKKs hotline Etnisk Ung, der har modtaget godt 300 henvendelser siden dens opstart i marts 2010 – cirka halvdelen af disse har omhandlet *sociale restriktioner* og *vold/trusler*, mens et lidt mindre antal har omhandlet *tvangsægteskabsproblematikken*. Herudover har LOKK ligeledes i 2010 gennemført 20 konfliktmæglinger mellem unge og deres forældre i sager om æresrelaterede konflikter – en stigning på 25%.[16] Den samme vifte af problemstillinger ses hos Etnisk Konsulentteam, der i 2009 fik 242 henvendelser om konkrete sager om unge. Også her fyldte *social kontrol* relativt mest, efterfulgt af *tvangsægteskaber* og *vold*.[17] Etnisk Konsulentteam oplever den sociale kontrol af etniske minoritetsunge som bl.a. overvågning og begrænsninger, fysisk vold, psykisk vold og trusler, sladder og religiøs social kontrol. Selv om pigerne stadig udgør den primære gruppe af unge, der henvender sig for hjælp, er der i stigende grad kommet fokus på kontrol af drengene og på, hvorledes denne gruppe hjælpes.[18]

---

[14] Khader (2002), s. 143
[15] Se også Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (2010): *Kortlægning af indsatsen mod tvangsægteskaber og lignende undertrykkelse*.
[16] LOKK (2010)
[17] Etnisk Konsulentteam (2009)
[18] Elle og Larsen (2010), Bredal (2011), Magaard (2009), LOKK (2010)

I flere undersøgelser beskrives delelementer af den sociale kontrol, og samlet står det klart, at den kan finde sted i mange forskellige sammenhænge og på forskellige områder. Flere har sat fokus på den sociale kontrol, som pågår i forhold til uddannelse – både i forhold til valg af uddannelse og i forhold til deltagelse i specifikke fag og sociale aktiviteter omkring uddannelsen. Andre har set på fritid og forhold omkring restriktioner på deltagelse i aktiviteter udenfor hjemmet, samvær med det modsatte køn, særlige fysiske aktiviteter mv. Og endelig har mange fokuseret på den sociale kontrol i forhold til seksualitet og køn, f.eks. tvangsægteskaber, mødom, kønsroller, ligestilling mv.[19] Dens former og udtryk er således mange – fra restriktioner i forhold til valg af venner, begrænsninger af uddannelsesmuligheder og -valg, manglende frihed til at indgå i forhold og ægteskab efter eget valg, tvang i forhold til livsførelse og fremtidsplaner, trusler om vold og reel vold, overvågning, sladder, rygter, kontrol og justits i familier og blandt de unge selv.

Samlet tegner der sig altså et billede af social kontrol som et socialt fænomen, der har mange udtryk og former, og som kan udspille sig på mange forskellige områder af de unges liv. Den sociale kontrols mange udtryk udspringer af den samme logik omkring beskyttelse af særlige traditioner og ære og forsvar mod udfordring af normer og æreskodekser. De forskellige udtryk er derfor forbundne og fungerer som flere sider af samme sag: Med andre ord kan overvågning og kontrol af mobiltelefonen i sig selv være et overgreb, men det er ofte også udtryk for en kontrol, der handler om, hvad en uovervåget frihed kan risikere at medføre i forhold til seksualitet og i sidste ende ære.

2.3 OPERATIONALISERING AF SOCIAL KONTROL

Med udgangspunkt i forskning, viden og erfaringer på området, har målet for denne undersøgelse været dels at imødekomme bredden af social kontrol, som fagfolk og praktikere på området beretter om, og dels at få de unges egne svar på problemets omfang og karakter, inklusiv på hvilke områder den sociale kontrol er mest og mindst omfattende.

[19] Christensen og Christensen (2006), Bredal (2011), SFI (2006), Elle og Larsen (2010), Etnisk Konsulentteam (2009), Khader (2002), Magaard (2009), Regeringens arbejdsgruppe for bedre integration (2009), Sareen (2003), Schmidt og Jakobsen (2000), Wikan (2003)

Det har fra starten stået klart, at ønsket har været at nuancere mest muligt: Både i forhold til målgruppen, således at særligt køn og oprindelse skulle være i fokus, og i forhold til emneområdet, således at den sociale kontrols forskellige udtryk og former kunne registreres. Dette har været vurderet nødvendigt, ikke mindst på grund af ønsket om at kunne målrette og omsætte den opnåede viden i fremtidige indsatser.

Med dette afsæt er tre fokusområder blevet udvalgt, og de er gennemgående i herværende rapport. Disse tre fokusområder dækker de varierende former for social kontrol, som viden på området giver belæg for, og som derfor er vurderet relevant at indhente de unges oplevelser og erfaringer i forhold til. De tre fokusområder kan ses som forskellige former eller udtryk for den sociale kontrol og dækker følgende:

1. Parforhold, seksualitet og køn
2. Hverdag og livsstil
3. Tvang, vold og overvågning

I det følgende gives en kort introduktion til overvejelser omkring og temaer under de tre fokusområder.

2.3.1 - 1. Fokusområde: Parforhold, seksualitet og køn

Seksualitet og køn dækker det område, der traditionelt er forbundet med social kontrol og æresrelaterede konflikter, og er det område, der på mange måder knytter den sociale kontrols mange udtryk og former sammen med dens kerne i ærbar opførsel og uskylds- og kønsnormer. Det er ligeledes dette område, som med sager om tvangsægteskaber og æresdrab, oftest har haft bevågenhed i såvel forskningsregi som i politiske tiltag. Mange forbinder dette med kontrollen af særligt piger, men også drenge er kommet mere i fokus som ofre for denne form for social kontrol.

For at afdække omfang og karakter af social kontrol på området parforhold, seksualitet og køn, stilles der i spørgeskemaet spørgsmål omkring de unges indflydelse på valg af fremtidig partner, ligestilling mellem kønnene, frihed til at have en kæreste, betydningen af mødom, familiens og egne forventninger til en kommende partner, seksuelle erfaringer mv.

2.3.2 - 2. Fokusområde: Hverdag og livsstil

Hverdag og livsstil dækker det område, der handler om uddannelse, fritid, familie og sociale samværsformer, og hvor tidligere viden og undersøgelser peger på begrænsninger i form af deltagelse og udfoldelse af de unges egne ønsker om fremtid, livsformer, aktiviteter og skolegang. Flere kilder[20] peger på, at det er et område, hvor der er opbrud på vej, således at de nydanske unge i stigende grad oplever at kunne forhandle kontrollen og opnå større frihed i forhold til f.eks. uddannelse og fritid.

For at afdække omfang og karakter af den sociale kontrol på området hverdag og livsstil stilles der i spørgeskemaet spørgsmål omkring valg af venner, frihed til at bestemme eget udseende, deltagelse i fritidsaktiviteter og uddannelse, valg af uddannelse, indflydelse i familie, religion og opdragelse, frihed til at bestemme over egen hverdag mv.

2.3.3 - 3. Fokusområde: Tvang, vold og overvågning

Tvang, vold og overvågning dækker konkrete former for social kontrol, som mange fagfolk møder blandt unge udsat for social kontrol. Det er oftest denne form for adfærdsregulering af de unge, der er mest tydelig set udefra og som derfor kan opdages først. Det er en form for social kontrol, som i sit udtryk kan være mere direkte og åbenlys, fordi den kan tage form af fysiske forhindringer og sanktioner. Det kan handle om fysiske overgreb, men også om indgriben i og styring af de unges adfærd, frihed og mobilitet.

Dette fokusområde adskiller sig fra de øvrige to ved at være en *form* for social kontrol og ikke et *område*, hvor den sociale kontrol foregår. Tvang, vold og overvågning går på tværs af de unges liv og hverdag og kan derfor også hænge sammen med adfærdsregulering i forhold til de to øvrige fokusområder, f.eks. samvær med venner, samvær med modsatte køn, aktiviteter i skolen og fritiden mv. Formålet med denne *form* for social kontrol som et selvstændigt fokusområde er, at det udgør et konkret mål for det omfang af direkte adfærdsregulerende indgreb, som de unge oplever i deres hverdag – i modsætning til f.eks. social kontrol som et forventningspres om partnervalg eller et normpres om rigtige og forkerte måder at omgås det modsatte køn, der primært måles indirekte. Det er med dette fokusområde muligt at undersøge, i hvor høj grad de unge er underlagt disse direkte kontrollerende foranstaltninger i deres hverdag. Det skal pointeres, at de unge kan være udsat for tvang, vold og overvågning,

[20] Se bl.a. Kragh (2010) og Christensen og Christensen (2006)

uden at det nødvendigvis er udtryk for social kontrol. Der findes f.eks. vold i familier, der ikke vil kunne karakteriseres som social kontrol, idet det ikke bunder i regulering ud fra et æres- og normkodeks, men snarere handler om dysfunktionelle familier, magt og afmagt.

For at afdække omfanget af tvang, vold og overvågning som en form for social kontrol stilles der i spørgeskemaet spørgsmål til de unges oplevelser med at blive overvåget, få tjekket deres mobil, mail, tasker, at blive truet med vold, at blive presset til at kontrollere andre, at blive udsat for rygter og isolation, fysisk vold m.v. Herudover er fokus på, hvem der udsætter de unge for den sociale kontrol.

Ønsket om at opnå viden indenfor disse tre fokusområder er omsat til et spørgeskema målrettet unge mellem 15 og 20 år. Spørgeskemaet dækker en lang række temaer og emner, som alle direkte eller indirekte knytter sig til de tre fokusområder. På denne baggrund vil dataindsamlingen muliggøre svar på *omfang* og *karakter* af den konkrete sociale kontrol indenfor hvert af fokusområderne. Herudover fokuseres i rapporten på en række tværgående tematikker: Nemlig forhold omkring social kontrol og ære, udøverne af den sociale kontrol og holdninger til social kontrol.

DEL III

FOKUSOMRÅDE 1:

PARFORHOLD, SEKSUALITET OG KØN

KAPITEL 3 – KÆRESTER OG ÆGTESKAB

3.0 INDLEDNING

Dette kapitel belyser de unges oplevelser med kærester og ægteskab. Det er et af de temaer indenfor social kontrol, som traditionelt har haft stor bevågenhed, særligt i form af æres- og uskyldsnormer for pigerne, manglende frihed til at vælge egen partner, tvangsægteskaber mv. I dette kapitel giver de unge svar på, hvordan de oplever egne muligheder for at have en kæreste, deres frihed til selv at vælge ægtefælle samt graden af familiens indflydelse.

3.1 DE UNGES OPLEVELSER I FORHOLD TIL KÆRESTER OG ÆGTESKAB

I dette afsnit præsenteres udvalgte resultater fra *Ung i 2011* med fokus på kærester og ægteskab. Det handler både om, hvor mange unge, der har kærester, og hvor mange unge, der må have en kæreste af eget og af modsatte køn. Det handler også om betydningen af at vælge egen ægtefælle og om, hvor stor indflydelse familien har på dette valg. Og endelig handler det om både de unges egne og familiens forventninger til en kommende ægtefælle.

3.1.1 Kærester

Hvor mange har en kæreste?

Mellem en fjerdedel og en tredjedel af de unge har på tidspunktet for undersøgelsen en kæreste. For de etnisk danske unge er der flere piger (35%) end drenge (25%), der har en kæreste lige nu, mens der for indvandrerne omvendt er flere drenge (32%) end piger (20%), der har en kæreste. 20% af både efterkommerdrenge og –piger har en kæreste.

Der er markant flere nydanske unge og generelt flere piger end drenge, der aldrig (dvs. hverken nu eller tidligere) har haft en kæreste. Dobbelt så mange nydanske som etnisk danske piger har aldrig haft en kæreste – 56% i forhold til 28%. De nydanske drenge har i højere grad end de nydanske piger haft kærester, men til gengæld i mindre grad end deres etnisk danske kønsfæller: 44% af undersøgelsens efterkommerdrenge og 32% af indvandrerdrengene har aldrig haft en kæreste, hvilket tilsvarende gælder for 26% af undersøgelsens danske drenge.

Forældrenes religiøse baggrund har betydning for, om de unge har eller har haft en kæreste. Blandt de nydanske unge er der langt flere med muslimske forældre, der ikke har eller ikke tidligere har haft en kæreste end tilfældet er for de øvrige efterkommere og indvandrere.

Frihed til at have en kæreste

Som Figur 3.1 viser, er dette et af de spørgsmål, hvor forskellene imellem de unge i undersøgelsen er allerstørst – fra 99% af de etnisk danske piger til 21% af efterkommerpigerne, der må eller tror, at de må have en kæreste. I modsætning til hvad man måske kunne tro, spiller alder en minimal rolle for de unges frihed på dette område.

Figur 3.1: Frihed til at have en kæreste

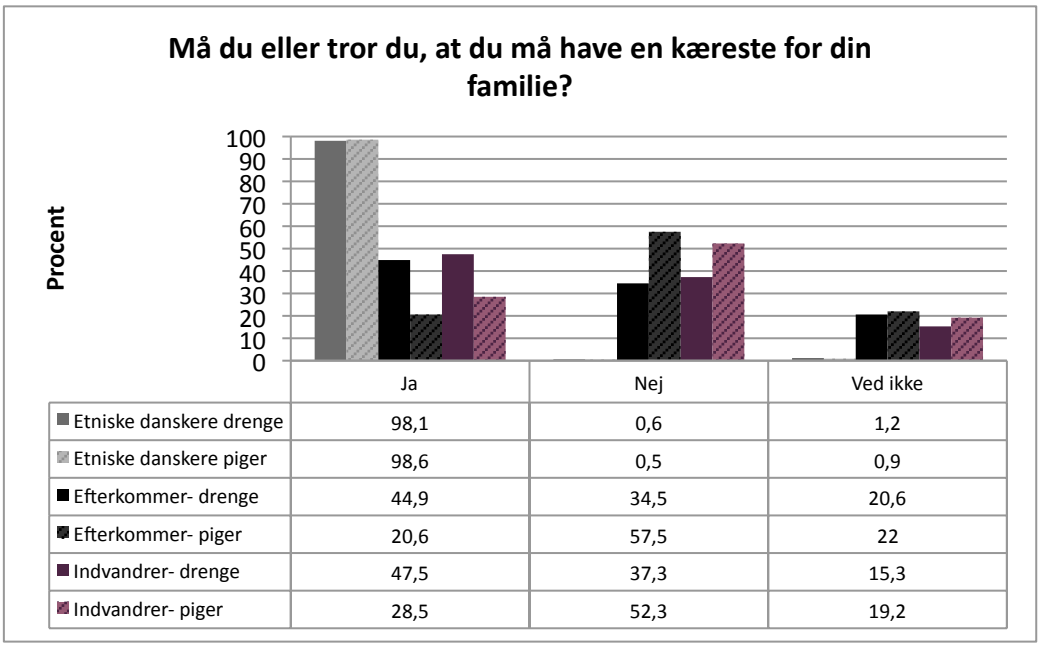

	Ja	Nej	Ved ikke
Etniske danskere drenge	98,1	0,6	1,2
Etniske danskere piger	98,6	0,5	0,9
Efterkommer- drenge	44,9	34,5	20,6
Efterkommer- piger	20,6	57,5	22
Indvandrer- drenge	47,5	37,3	15,3
Indvandrer- piger	28,5	52,3	19,2

Som det fremgår, er der store forskelle mellem de nydanske drenge og piger. Dobbelt så mange nydanske drenge som piger må eller tror de må have en kæreste, og tilsvarende er der langt flere piger end drenge, der ikke må eller tror, at de ikke må.

For efterkommerne må 35% af drengene og 58% af pigerne *ikke* have en kæreste. For indvandrerne må 37% af drengene og 52% af pigerne *ikke* have en kæreste.

Herudover er der mange, der *ikke ved*, om de må have kærester for deres familier. Dette kan både skyldes, at de unge ikke har noget ønske om det og derfor ikke har spurgt, men måske nok lige så sandsynligt, at det er et emne, der i udgangspunktet ikke diskuteres. Ligeledes er det vanskeligt at vide, om den manglende kommunikation om emnet skyldes manglende interesse fra de unges side eller manglende mod til at spørge og diskutere. Selv om der for de unge måske ikke har været en konkret anledning til at spørge, er det dog bemærkelsesværdigt, at omkring en femtedel lever i familier, hvor det ikke er en naturlig viden at have om egne muligheder som ung.

Når man ser på de oprindelseslande, som hhv. efterkommerne og indvandrerne har, så er der forskelle imellem de enkelte nationaliteter. For efterkommerne er der f.eks. kun mellem 12 og 20% af unge med baggrund i Libanon, Pakistan og Marokko, der må have en kæreste, mens det samme gælder for 38% af unge med baggrund i Tyrkiet. For indvandrerne skiller særligt Afghanistan sig ud ved, at kun 10% må have en kæreste, overfor 22% fra Irak og 32% fra Somalia.

Det betyder også noget for de unges frihed, om forældrene er i beskæftigelse eller ej. Særlig stor betydning har det, om mor er i beskæftigelse. Der er en klar sammenhæng mellem, om begge forældre og/eller kun mor er i beskæftigelse og gerne at måtte have en kæreste. Unge, hvor begge forældre og kun mor er i beskæftigelse svarer mindre restriktivt end unge i familier, hvor ingen af forældrene eller kun far er i beskæftigelse. Dette gælder også i forhold til at have en kæreste af samme køn.

Kærester af samme køn

Der er meget få nydanske unge, der må eller tror de må, have en kæreste af samme køn som dem selv. Som Figur 3.2 viser, er der markante forskelle mellem etnisk danske og nydanske unge på dette område.

Figur 3.2: Frihed til at have en kæreste af samme køn

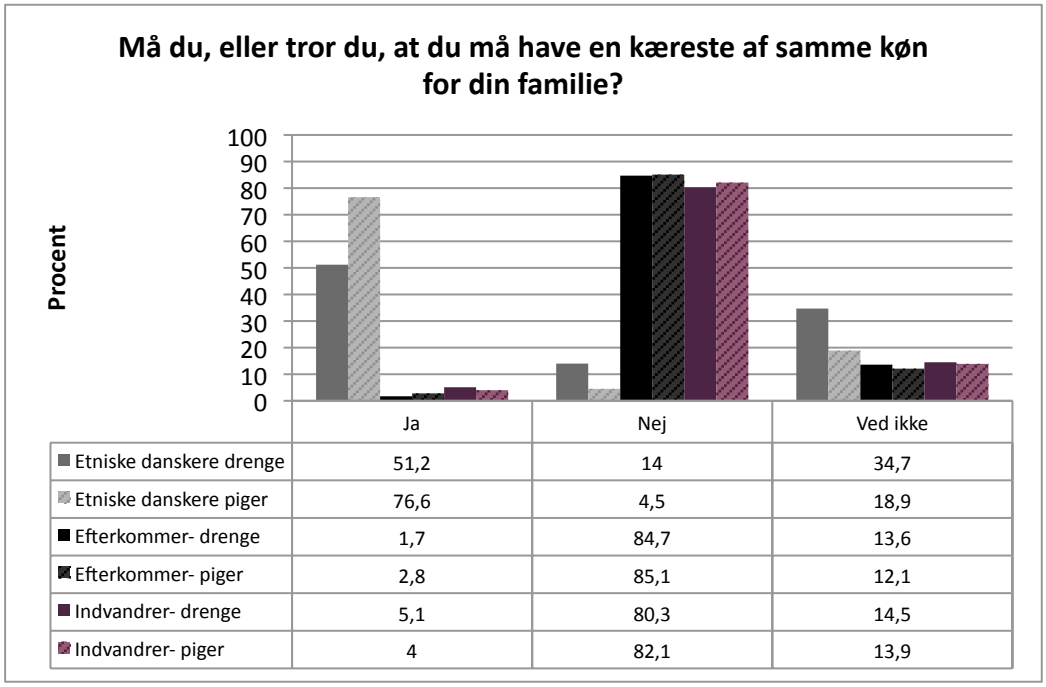

	Ja	Nej	Ved ikke
Etniske danskere drenge	51,2	14	34,7
Etniske danskere piger	76,6	4,5	18,9
Efterkommer- drenge	1,7	84,7	13,6
Efterkommer- piger	2,8	85,1	12,1
Indvandrer- drenge	5,1	80,3	14,5
Indvandrer- piger	4	82,1	13,9

Blandt efterkommerne svarer kun 2% af drengene og 3% af pigerne bekræftende til, at de må eller tror, at de må have en kæreste af samme køn. Tilsvarende svarer 85% nej.

Blandt indvandrerne svarer 5% af drengene og 4% af pigerne, at de må eller tror, at de må, mens hhv. 80 og 82% svarer nej.

En interessant observation er her, at andelen af *ved ikke* for de etnisk danske unge er langt højere end for efterkommere og indvandrere. 35% af de danske drenge og 19% af de danske piger ved ikke, om de må have en kæreste af samme køn. Det tilsvarende tal for efterkommere og indvandrere er 12-14%. Ligesom med den høje andel af *ved ikke* blandt de nydanske unge på spørgsmålet om at have en kæreste, kan det her være udtryk for, at de etnisk danske unge ikke taler om dette emne med deres forældre. De er i hvert fald usikre på forældrenes syn på sagen.

Om de nydanske unge taler mere om dette emne i hjemmene er uvist i denne sammenhæng. Den mindre usikkerhed kan dog lige så vel skyldes, at der er en mere åbenlys holdning til homoseksualitet i familiens kultur og normer, og at de unge derfor ikke er i tvivl om, hvordan familien forholder sig til emnet. De øvrige tal viser, at det langt fra skyldes, at de nydanske familier er mere venligt stillet overfor, at de unge må have en kæreste af samme køn.

Trods den store andel *ved ikke*, er svarene hos de etnisk danske unge komparativt set positivt stemt overfor at måtte have et homoseksuelt forhold, særligt hos pigerne. 77% af pigerne må eller tror, at de må have en kæreste af samme køn og 5% svarer afvisende. 51% af drengene må eller tror, at de må, og 14% svarer afvisende. I modsætning til de fleste andre spørgsmål på dette område, er der altså her en markant forskel på de etnisk danske drenge og piger.

Hemmelige kærester

De unge er blevet spurgt om, hvorvidt der er nogen, som de skal holde en kæreste hemmelig for. Her spiller alder og køn ikke en stor rolle for hvordan de unge svarer. Det gør derimod forældres oprindelse og religion.

Figur 3.3: Hemmelige kærester

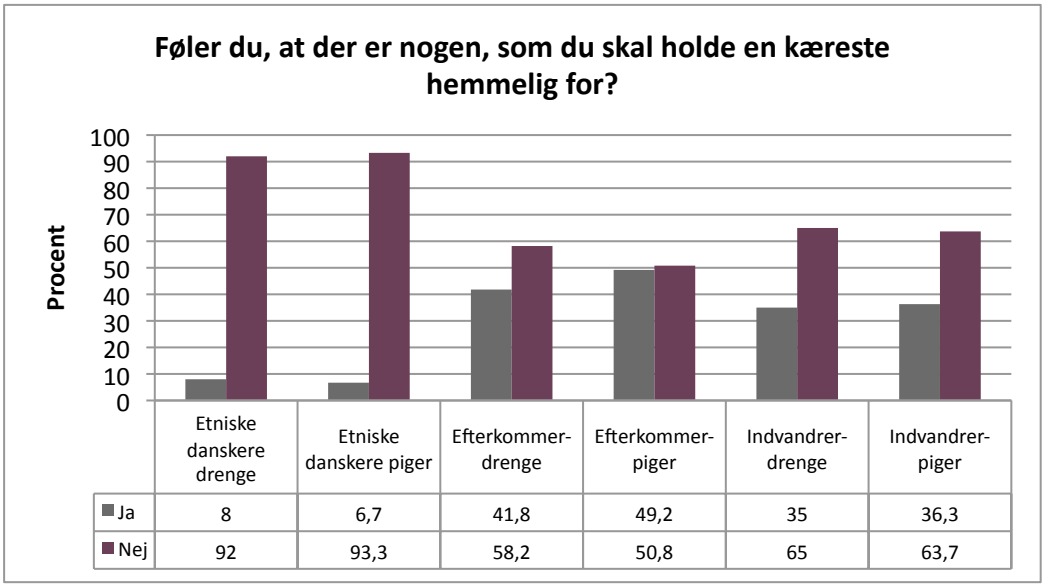

	Etniske danskere drenge	Etniske danskere piger	Efterkommer-drenge	Efterkommer-piger	Indvandrer-drenge	Indvandrer-piger
Ja	8	6,7	41,8	49,2	35	36,3
Nej	92	93,3	58,2	50,8	65	63,7

Som Figur 3.3 viser, er der store forskelle imellem grupperne. Fra de 7% blandt etnisk danske unge til de 46% blandt efterkommerne. Denne andel dækker over 49% for pigerne og 42% for drengene. Det er altså næsten halvdelen af efterkommerne, der føler, at der er nogen de skal skjule en kæreste for. Også 36% af indvandrerne svarer, at der er nogen, de skal holde en kæreste hemmelig for – dette er det samme for drengene og pigerne.

Ikke overraskende er der en kraftig sammenhæng mellem de unge, der svarer, at der ikke må eller tror, at de ikke må have en kæreste og de unge, der svarer, at de skal holde en kæreste hemmelig. Blandt de unge, der *ikke* må have en kæreste svarer 55%, at der er nogen, de skal

holde en kæreste hemmelig for. Omvendt svarer kun 11% af de unge, der godt må have en kæreste, at der er nogen, de skal holde en kæreste hemmelig for.

Der er en stærk sammenhæng mellem forældrenes religion og om de unge svarer, at de skal holde en kæreste hemmelig. Unge af muslimske forældre svarer i højere grad ja til at skulle holde en kæreste hemmelig end øvrige unge indenfor samme grupper.

En mindre del af de unge svarer, at de skal holde en kæreste hemmelig for venner og skolekammerater. Efterkommere og indvandrere peger dog i langt større omfang på personer i familien, som de skal holde en kæreste skjult for. Mor og far er her de primære personer: Blandt efterkommerne svarer 67% mor og 77% far, og blandt indvandrerne svarer 62% mor og 70% far.

Herudover er samtlige andre familiemedlemmer i den nære og den udvidede familie repræsenteret med mellem 30 og 40%. Mandlige familiemedlemmer udgør typisk en større del end kvindelige. Den hyppigste angivelse udover mor og far fra både efterkommere og indvandrere er familiens omgangskreds/netværk, dvs. andre personer med samme oprindelse som er bosiddende i Danmark, ofte også i lokalområdet. Når der generelt tales om social kontrol i minoritetsetniske miljøer, er det ofte dette netværk, der refereres til. Tallene her viser, at det i hvert fald på nogle punkter er en relevant faktor at indregne i forhold til de unges frihed og grænser.

3.1.2 Valg af ægtefælle

Valg af ægtefælle er et af de spørgsmål, som ofte fremhæves i forhold til social kontrol af unge. Det er dét område, der politisk og lovgivningsmæssigt har været mest i fokus gennem de senere år i Danmark. Samtidig er det en problemstilling, som fagfolk og rådgivningsinstanser i forhold til etniske minoritetsunge får mange henvendelser om, f.eks. instanser som LOKK, RED og Etnisk Konsulentteam.

I undersøgelsen har de unge svaret på spørgsmål omkring deres egen indflydelse og frihed til at vælge partner og omkring familiens indflydelse herpå. De efterfølgende to afsnit præsenterer disse perspektiver.

Betydning af at vælge egen ægtefælle

Der er to sider af spørgsmålet om valg af egen ægtefælle: På den ene side, hvor vigtigt de unge synes, det er selv at vælge og på den anden side, i hvilken grad de oplever faktisk at have frihed til det.

Langt størstedelen af alle unge finder det *altafgørende* eller *meget vigtigt* at have indflydelse på valg af egen partner. Dette gælder for både piger og drenge og uanset alder. Det er samtidig et af de spørgsmål, hvor oprindelse og religion betyder allermindst.

Som Figur 3.4 viser, svarer 93% af de etnisk danske piger og 91% af de etnisk danske drenge, at det er *altafgørende* eller *meget vigtigt* at have indflydelse på valget af en fremtidig partner eller ægtefælle. Næsten samme andel findes hos efterkommerpigerne med 89% og indvandrerpigerne med 88%. En lidt lavere andel af efterkommer- og indvandrerdrenge tillægger egen indflydelse stor betydning, dog stadig hhv. 84% og 80%.

Figur 3.4: Betydning af at vælge egen ægtefælle

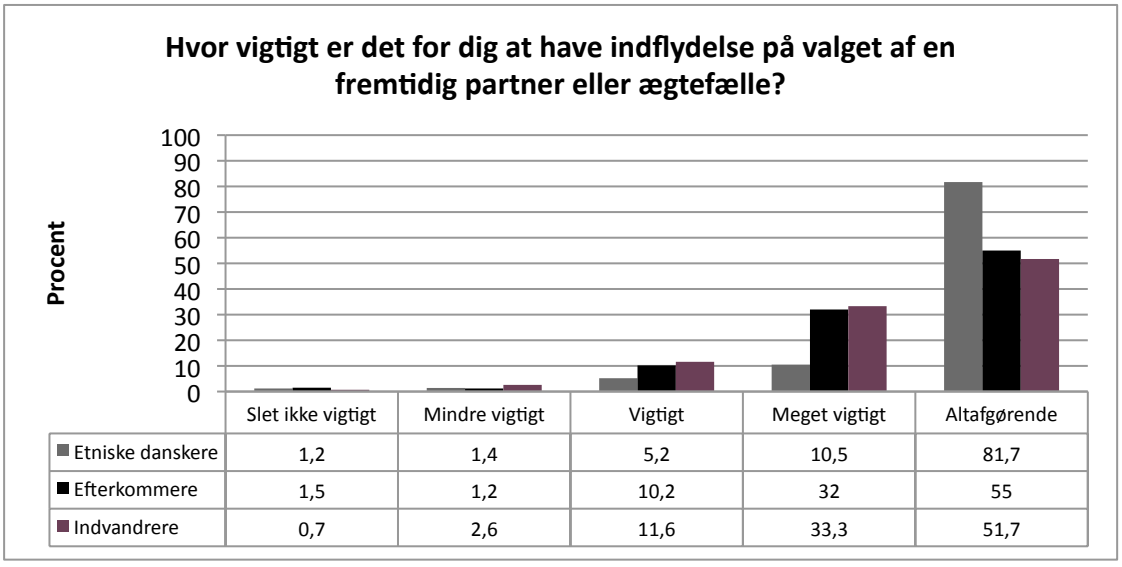

	Slet ikke vigtigt	Mindre vigtigt	Vigtigt	Meget vigtigt	Altafgørende
Etniske danskere	1,2	1,4	5,2	10,5	81,7
Efterkommere	1,5	1,2	10,2	32	55
Indvandrere	0,7	2,6	11,6	33,3	51,7

Omvendt er det så også meget få unge, der ikke finder det vigtigt. Faktisk kun mellem 2 og 4% af alle.

Overordnet kan det altså siges, at det blandt størstedelen af alle unge i undersøgelsen tillægges stor værdi at vælge egen fremtidige partner. Dette sammenligner vi nu med, i hvor høj grad de oplever at kunne gøre det.

Indflydelse på valg af ægtefælle

Som Figur 3.5 viser, føler størstedelen af unge i undersøgelsen, at de *i meget høj grad* eller *i høj grad* har indflydelse på valget af fremtidig partner eller ægtefælle.

Figur 3.5: Egen indflydelse på valg af ægtefælle

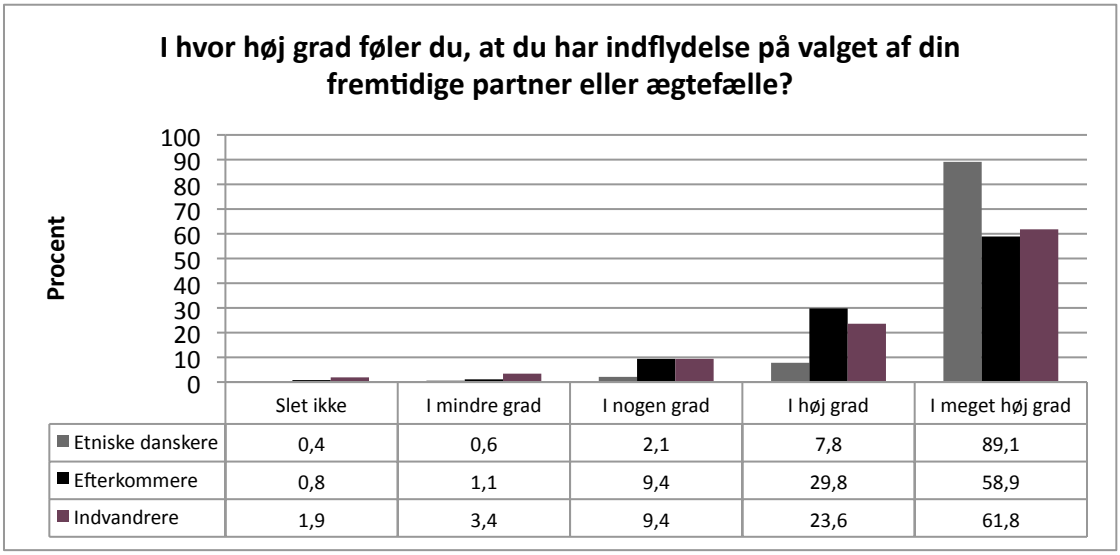

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
Etniske danskere	0,4	0,6	2,1	7,8	89,1
Efterkommere	0,8	1,1	9,4	29,8	58,9
Indvandrere	1,9	3,4	9,4	23,6	61,8

97% af de etnisk danske unge tilkendegiver, at de *i meget høj grad* eller *i høj grad* har indflydelse på valget af deres fremtidige partner. Det samme har 88 - 89% af efterkommerne og 89% af indvandrerpigerne og 81% af indvandrerdrengene. Det er altså indvandrerdrengene, der i mindst grad føler, at de selv har indflydelse på valg af ægtefælle.

Omvendt er det så også meget få unge, der *i mindre grad* eller *slet ikke* føler de har indflydelse. 1% af de etnisk danske unge, 2% af efterkommerne og hhv. 6% og 5% af indvandrerdrengene og –pigerne. Igen er det indvandrerdrengene, der føler, at de har mindst indflydelse, men variationerne mellem grupperne er små.

Der er pæn overensstemmelse imellem den betydning de unge tillægger at vælge selv, og deres oplevelse af faktisk at kunne gøre det. Langt størstedelen af de unge, der mener, at det er *altafgørende* at have indflydelse på valg af egen partner oplever også *i meget høj grad*, at de har det. Omvendt svarer 36% af de unge, der *slet ikke* finder det vigtigt at have indflydelse på valg af egen partner, at de *slet ikke* har det.

Familiens indflydelse på valg af partner

Spørgeskemaets resultater viser tydeligt, at de unge i undersøgelsen mener, at indflydelse på valg af egen ægtefælle er af stor betydning og samtidig, at langt størstedelen føler, at de har denne indflydelse.

De unge er også blevet spurgt om, i hvor høj grad familien har indflydelse på valget af en fremtidig ægtefælle. Et overblik over disse svar ses i Figur 3.6.

Figur 3.6: Familiens indflydelse på valg af ægtefælle

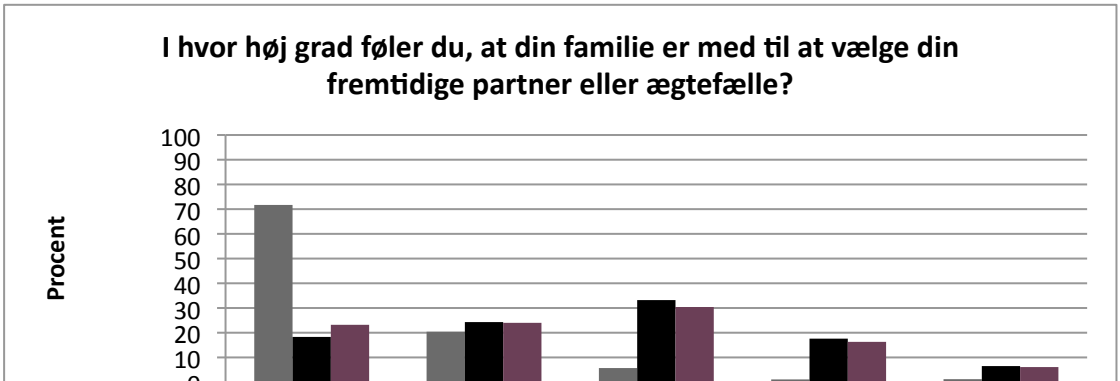

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
Etniske danskere	71,7	20,4	5,7	1,1	1,2
Efterkommere	18,3	24,3	33,2	17,6	6,5
Indvandrere	23,2	24	30,4	16,3	6,1

Cirka en fjerdedel af efterkommerne oplever, at deres familier *i meget høj grad* eller *i høj grad* er med til at vælge en fremtidig partner – 22% af drengene og 26% af pigerne. Omvendt svarer 42% af drengene og 43% af pigerne, at familien *i mindre grad* eller *slet ikke* har indflydelse på valget.

For indvandrergruppen svarer 21% af drengene og 24% af pigerne, at familien *i meget høj grad* eller *i høj grad* er med til at vælge deres partner. Omvendt mener 49% af drengene og 46% af pigerne, at familien *i mindre grad* eller *slet ikke* har indflydelse på valget. Der er altså lidt flere efterkommere end indvandrere, der føler, at familien er med til at vælge en fremtidig ægtefælle for dem.

2% af etnisk danske unge i undersøgelsen føler, at deres familie er med til at vælge deres fremtidige partner. Mellem 90 og 94% svarer, at familien *i mindre grad* eller *slet ikke* er med til at vælge.

Umiddelbart forekommer det, at ovenstående tal ikke er helt i overensstemmelse: F.eks. at 89% af efterkommer- og indvandrerpigerne føler, at de selv har stor indflydelse samtidig med, at en fjerdedel mener, at familien *i meget høj grad* eller *i høj grad* er med til at vælge deres partner. Fortolkningsrummet kan ligge i, at familien er *med til at vælge*. Det kan også omfatte forældrenes interesse og engagement i deres børns fremtidige partner og omfatte at forældrene vælger, men med de unges vidende og/eller samtykke og dermed med en oplevelse af eller illusion om at have indflydelse. Det er udenfor spørgsmålets rækkevidde at afgøre det demokratiske element i valgprocessen – og derfor er de sikreste tal i denne sammenhæng den andel, der svarer helt entydigt: Nemlig *slet ikke.*

Med dette blik ændres billedet en smule. For de etnisk danske unges vedkommende afviser 75% af drengene og 69% af pigerne, at forældrene er med til at vælge. For efterkommerne afviser 18% af drengene og 19% af pigerne, at forældrene er med, og det samme gør 26% af indvandrerdrengene og 21% af indvandrerpigerne.

Ovenstående andele bliver endnu vigtigere, når de sammenholdes med spørgsmålet om, hvorvidt de unge er bange for, at deres forældre vælger en ægtefælle til dem imod deres vilje.

Frygt for at familien vælger ægtefælle

Der er ikke væsentlige forskelle mellem drenge og piger, når det kommer til at frygte, at familien vælger en fremtidig ægtefælle imod egen vilje. De små forskelle, der optræder, viser, at drengene i højere grad frygter familiens valg imod deres vilje. Samlet svarer tre fjerdedele af de nydanske unge, at de *ikke* frygter, at familien vælger deres partner, som det fremgår af Tabel 3.1.

Tabel 3.1
Er du bange for, at din familie vælger en fremtidig ægtefælle til dig mod din egen vilje?

	Ja, meget	Ja, lidt	Nej	Total
Etniske danskere	4	12	1269	1285
	,3%	,9%	98,8%	100,0%
Efterkommere	60	113	546	719
	8,3%	15,7%	75,9%	100,0%
Indvandrere	22	39	201	262
	8,4%	14,9%	76,7%	100,0%
Total	86	164	2016	2266
	3,8%	7,2%	89,0%	100,0%

Note: Phi ,358/,000 Cramer's V ,253/,000

Det betyder, at mens praktisk taget ingen etnisk danske unge har denne frygt, så er der cirka en fjerdedel af de nydanske unge, der enten *lidt* eller *meget* frygter at få valgt en fremtidig ægtefælle imod deres vilje. Det svarer til 233 unge mennesker i denne undersøgelse, og tallet giver dermed et indtryk af mørketallet for, hvor mange unge nydanskere, der reelt føler sig i risikozonen for tvangsægteskaber. Det faktum, at der er endda er en lille overvægt af drenge, der frygter for familiens valg imod deres vilje, understøtter desuden den stigende bevidsthed omkring drenge som tilsvarende udsatte i forhold til tvangsægteskaber.

3.1.3 Forventninger til ægtefælle

De unge er under dette tema blevet bedt om at svare på, hvilke forventninger de selv har til en fremtidig ægtefælle og samtidig, hvilke forventninger de tror, at deres familie har til en fremtidig ægtefælle. Drengene har i højere grad end pigerne *ingen specifikke forventninger*, både når det kommer til deres egne forventninger og til deres forestillinger om familiens forventninger. Pigerne forventer i højere grad en god uddannelse, og at ægtefællen har samme land, kultur og religion som dem selv, og det tror de også, at deres familie gør.

Familiens forventninger til fremtidig ægtefælle

Figur 3.7 viser, hvilke forventninger de unge tror, at deres familie har til deres fremtidige ægtefælle. De største forskelle optræder imellem etnisk danske unge på den ene side og efterkommere og indvandrere på den anden side, men også generelt mellem kønnene.

Figur 3.7: Familiens forventninger til ægtefælle

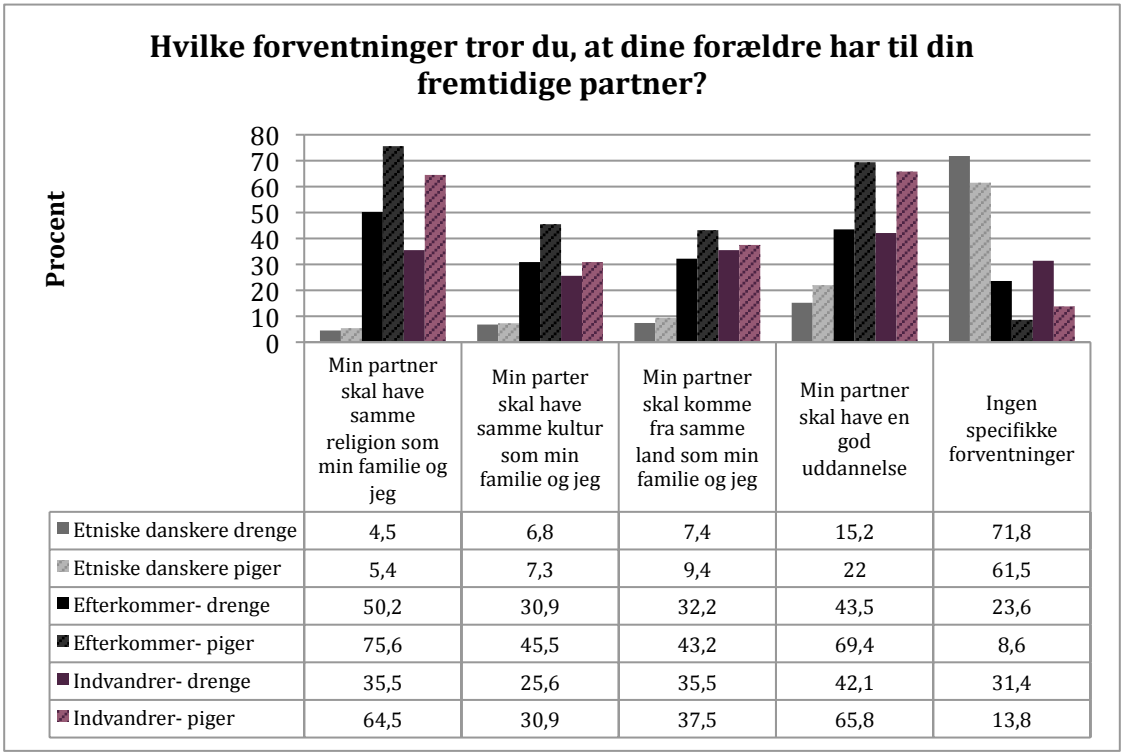

	Min partner skal have samme religion som min familie og jeg	Min parter skal have samme kultur som min familie og jeg	Min partner skal komme fra samme land som min familie og jeg	Min partner skal have en god uddannelse	Ingen specifikke forventninger
Etniske danskere drenge	4,5	6,8	7,4	15,2	71,8
Etniske danskere piger	5,4	7,3	9,4	22	61,5
Efterkommer- drenge	50,2	30,9	32,2	43,5	23,6
Efterkommer- piger	75,6	45,5	43,2	69,4	8,6
Indvandrer- drenge	35,5	25,6	35,5	42,1	31,4
Indvandrer- piger	64,5	30,9	37,5	65,8	13,8

Særligt efterkommerpigerne skiller sig ud ved i højere grad at svare, at deres familier forventer, at en fremtidig ægtefælle skal komme fra samme land, og have samme kultur og samme religion. Indvandrerpigerne følger samme mønster, men dog 5-15 procentpoint lavere.

De unges forestillinger om familiens forventninger giver anledning til en række observationer:

For det første, at særligt efterkommerpigerne, men også indvandrerpigerne, i meget høj grad tror, at deres familier har forventninger til ægtefællens uddannelse, fælles land, kultur og religion. Der er flere mulige forklaringer herpå: F.eks. at piger er mere konkrete i forhold til deres forestillinger om fremtiden, at de er tættere på familien og dermed har bedre viden om, hvordan familien ser på en fremtidig svigersøn, at de har gjort sig forestillinger om familiens

forventninger, der ikke er rigtige, eller at pigerne i højere grad end drengene er underlagt familiens forventninger. Sidstnævnte understøttes dog ikke af pigernes egne svar på, i hvor høj grad de lader sig styre af familiens forventninger (se Kapitel 7), hvor drengene i samme eller højere grad svarer, at de lader sig styre af familiens forventninger.

For det andet, at religion har en meget stærk sammenhæng med de unges svarmønstre. Nydanske unge med muslimske forældre peger i højere grad end de øvrige nydanske unge på, at deres forældre har forventninger til uddannelse, samme land og samme kultur og i særlig høj grad peger de på forventning om fælles religion mellem de unge og deres fremtidige ægtefælle.

For det tredje, at der i svarene omkring forventninger til samme kultur, land og religion forventeligt også kan indlæses en minoritetslogik: Nemlig at værdien af egen kultur og religion bliver styrket i mødet med majoritetssamfundet, og at en del af at skille sig ud fra normalen kan være at beskytte sin egen normal – f.eks. egen kultur, religion og værdier. Det bliver en del af identitetsbevarelsen at holde fast på oprindelseslandets kultur, religion osv. Dette kan være med til at forklare, at en højere andel af nydanske unge mener, at deres familie har forventninger herom. Den højere andel af *god uddannelse* kan også ses i dette lys: Nemlig at mange både flygtninge og indvandrere, der kommer til Danmark, i høj grad har ambitioner om, at deres unge skal uddanne sig – dels for at udnytte de muligheder, de måske ikke havde i oprindelseslandet, og dels for at klare sig og få succes.

Egne forventninger til fremtidig partner

De unges egne forventninger til deres fremtidige ægtefælle minder på mange måder om, hvad de tror, at forældrene forventer. Dog med nogle nuancer og forskelle.

Figur 3.8: Egne forventninger til ægtefælle

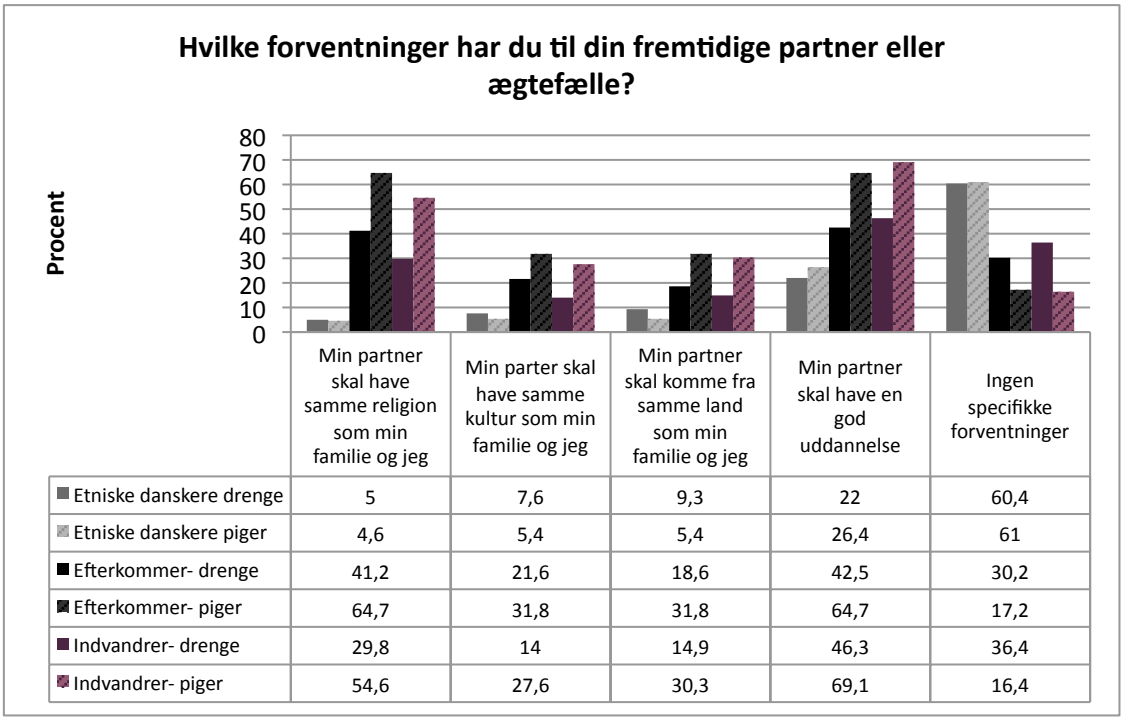

	Min partner skal have samme religion som min familie og jeg	Min parter skal have samme kultur som min familie og jeg	Min partner skal komme fra samme land som min familie og jeg	Min partner skal have en god uddannelse	Ingen specifikke forventninger
Etniske danskere drenge	5	7,6	9,3	22	60,4
Etniske danskere piger	4,6	5,4	5,4	26,4	61
Efterkommer- drenge	41,2	21,6	18,6	42,5	30,2
Efterkommer- piger	64,7	31,8	31,8	64,7	17,2
Indvandrer- drenge	29,8	14	14,9	46,3	36,4
Indvandrer- piger	54,6	27,6	30,3	69,1	16,4

Efterkommere og indvandrere ligger generelt minimum 10 procentpoint lavere på egne forventninger i de enkelte kategorier end deres forestilling om forældrenes forventninger. Med andre ord er der en relativt stor gruppe, der ikke deler deres forældres forventninger om samme land, kultur og religion. Dette ses også ved, at der er flere af dem, der svarer, at de selv *ingen specifikke forventninger* har, mens de ikke i samme omfang tror, at det er tilfældet for deres familier.

Igen er der også markant flere nydanske piger end drenge, der forventer, at deres ægtefælle skal have en god uddannelse og dele pigernes eget oprindelsesland samt deres kultur og religion. Særligt er samme religion vigtig for de nydanske unge, særligt for de nydanske piger og i lidt mindre grad for indvandrerdrengene. Ikke overraskende er der også en stærk sammenhæng mellem de nydanske unges ønske om fælles religion og deres egen religiøse baggrund. Unge fra muslimske hjem svarer i høj grad, at partneren skal have samme religion. Omvendt er der også en sammenhæng mellem vægtningen af ægtefællens religion og forældrenes beskæftigelsesmæssige baggrund: Nydanske unge med enten begge forældre eller kun mor i beskæftigelse forventer i mindre grad, at deres ægtefælle skal have samme religion

som dem selv. På tilsvarende vis har de også i mindre grad forestilling om, at deres familie forventer fælles religion for den kommende ægtefælle.
Der er generelt god overensstemmelse i mellem, hvad de etnisk danske unge selv forventer, og hvad de tror, at familien forventer af en fremtidig partner. Lidt interessant ligger de unges egne forventninger til en partners uddannelse højere, end hvad de tror, at deres forældre forventer.

3.2 AFSLUTTENDE BETRAGTNINGER – KÆRESTER OG ÆGTESKAB

På flere områder er de nydanske unges frihed og udfoldelsesmuligheder stærkt begrænsede i forhold til deres etnisk danske jævnaldrende. Trods nogle modsatrettede tendenser, er den samlede retning af svarene dog klar nok og må give anledning til bekymring. For eksempel, at kun 21% af efterkommerpiger og 29% af indvandrerpigerne må eller tror, at de må, have en kæreste, og at forsvindende 2% af efterkommerne og 5% af indvandrerne må have en kæreste af samme køn.

Samtidig er der også områder, hvor svarene peger den anden vej: Nemlig at mange efterkommere og indvandrere oplever, at de selv har meget indflydelse på valg af ægtefælle og tilsvarende, at forældrene ikke i så høj grad har. Langt de fleste efterkommere og indvandrere tilkendegiver også, at de finder det *altafgørende* eller *meget vigtigt* at have det. Når en fjerdedel af efterkommere og indvandrere dog stadig er bange for, at deres familie vælger en fremtidig ægtefælle til dem imod deres vilje, sætter det den positive fortolkning i et andet lys.

KAPITEL 4 – LIGESTILLING OG RELATIONER MELLEM KØNNENE

4.0 INDLEDNING

Dette kapitel fokuserer på de unges forhold til det modsatte køn – både deres oplevelse af frihed og ligestilling mellem kønnene og deres erfaringer med intime relationer og sex, herunder om synet på sex før ægteskab. Det handler således både om at undersøge de unges værdier og følelse af frihed og om deres faktiske oplevelser og adfærd i samvær og relationer mellem kønnene.

4.1 DE UNGES OPLEVELSER AF LIGESTILLING OG RELATIONER MELLEM KØNNENE

Dette afsnit præsenterer de unges svar på, hvordan de oplever deres egen frihed i forhold til deres jævnaldrende af både samme og modsatte køn. Føler de selv, at de må det samme som andre unge? Ydermere behandles spørgsmål om seksuelle erfaringer og om synet på sex før ægteskab – både, hvad de selv mener og hvad deres forældre mener. Det handler altså om den selvoplevede kønsligestilling og om seksuel frihed og erfaring.

4.1.1 Frihed i forhold til jævnaldrende af samme og modsatte køn

Oplevelsen af at have samme grad af frihed som jævnaldrende fortæller noget om de unges egen oplevelse af frihed og af den selvoplevede kønsligestilling: Føler de, at de må det samme som deres venner og skolekammerater? Og er der forskel på drenges og pigers oplevelse af frihed og tilsvarende på etnisk danskeres, efterkommeres og indvandreres?

Generelt oplever de unge, at der er større forskelle, når der sammenlignes med modsatte end med eget køn. Særligt efterkommer- og indvandrerpiger føler, at der er forskel på friheden mellem kønnene. Ligeledes oplever efterkommere og indvandrere generelt, at de i mindre grad end deres etnisk danske jævnaldrende har samme frihed som eget og modsatte køn.

Frihed til at gøre de samme ting som andre af eget køn

Som figur 4.1 viser, er det bemærkelsesværdige i resultaterne af de unges svar om egen frihed sammenlignet med andre af samme køn, at 6% af efterkommerne og 8% af indvandrerne svarer, at de *i mindre grad* eller *slet ikke* har samme frihed. Kun 1% af de etnisk danske unge mener tilsvarende. Særligt de nydanske piger føler *i mindre grad*, at de har samme frihed som andre piger. 68% af pigerne i begge grupper svarer, at de *i høj grad* eller *i meget høj grad* har samme frihed som andre af samme køn. De nydanske piger oplever altså i mindst grad at have samme frihed som andre af samme køn.

I modsætning hertil er det de etnisk danske piger, der i størst omfang af alle mener, at de har samme frihed som andre jævnaldrende piger.

Figur 4.1: Frihed til at gøre det samme som jævnaldrende af samme køn

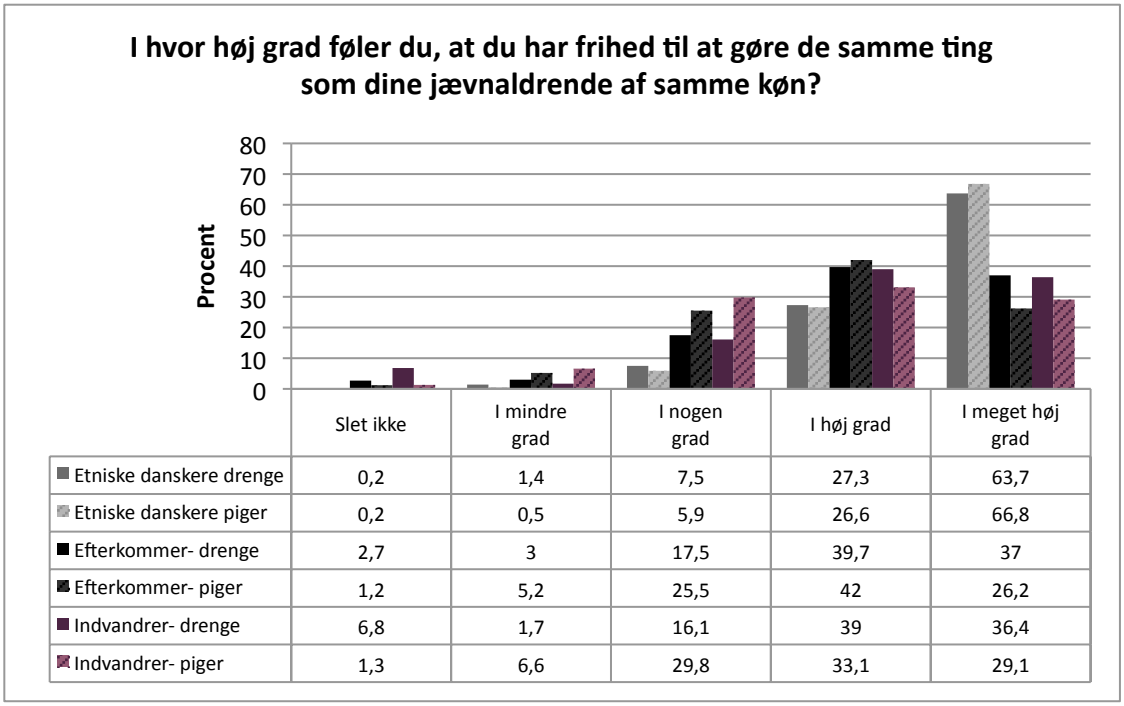

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
Etniske danskere drenge	0,2	1,4	7,5	27,3	63,7
Etniske danskere piger	0,2	0,5	5,9	26,6	66,8
Efterkommer- drenge	2,7	3	17,5	39,7	37
Efterkommer- piger	1,2	5,2	25,5	42	26,2
Indvandrer- drenge	6,8	1,7	16,1	39	36,4
Indvandrer- piger	1,3	6,6	29,8	33,1	29,1

Frihed til at gøre de samme ting som modsatte køn

Der er endnu større forskelle mellem drenge og piger, når de spørges til deres frihed i sammenligning med jævnaldrende af modsatte køn. Igen er det særligt efterkommer- og indvandrerpigerne, der oplever ikke at have samme frihed som drenge.

Figur 4.2: Frihed til at gøre det samme som jævnaldrende af modsatte køn

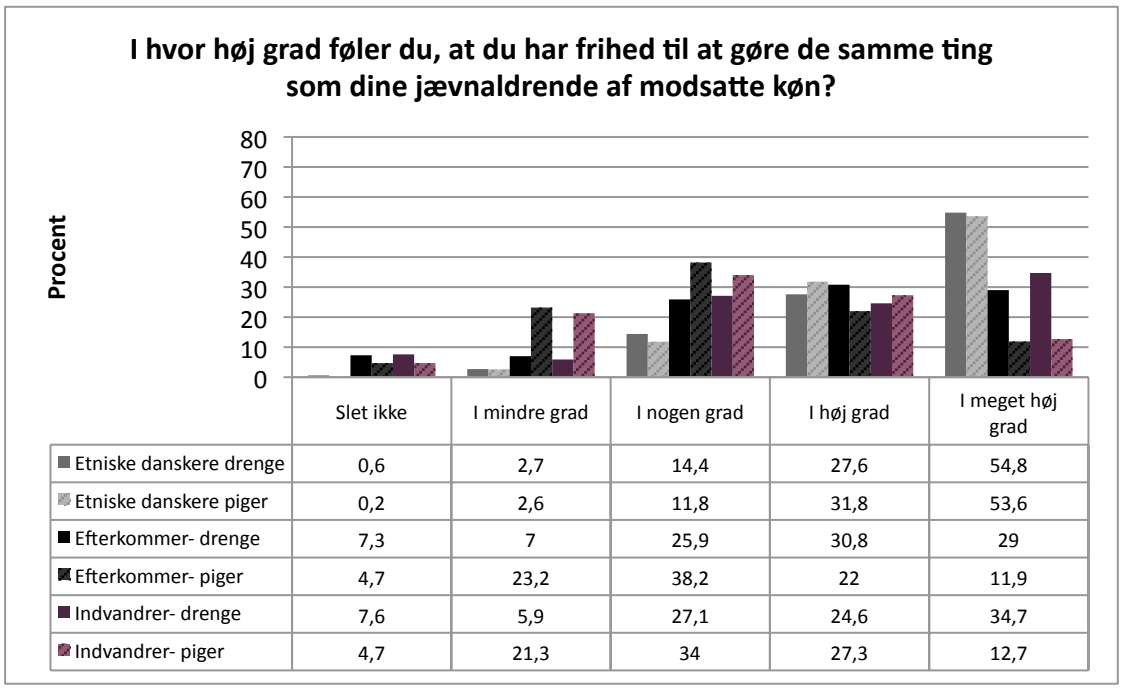

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
Etniske danskere drenge	0,6	2,7	14,4	27,6	54,8
Etniske danskere piger	0,2	2,6	11,8	31,8	53,6
Efterkommer- drenge	7,3	7	25,9	30,8	29
Efterkommer- piger	4,7	23,2	38,2	22	11,9
Indvandrer- drenge	7,6	5,9	27,1	24,6	34,7
Indvandrer- piger	4,7	21,3	34	27,3	12,7

Figur 4.2 viser, at 26% af efterkommerpigerne og 28% indvandrerpigerne mener, at de *i mindre grad* eller *slet ikke* har samme frihed som jævnaldrende af modsatte køn. Denne oplevelse deles kun af 3% af de etnisk danske piger. 14% af både efterkommer- og indvandrerdrenge oplever ikke, at de har samme frihed som pigerne.

Omvendt mener kun 34% af efterkommerpigerne og 40% af indvandrerpigerne, at de *i høj grad* eller *i meget høj grad* har samme frihed som drenge. Markant flere drenge er af denne opfattelse: Nemlig 60% af efterkommer- og indvandrerdrengene.

Blandt de etnisk danske unge er forholdet mellem drenge og piger modsat: Her er det pigerne, der i størst omfang oplever, at de har samme frihed som drengene.

Generelt har indvandrere og efterkommere mindre frihedsgrader end deres etnisk danske jævnaldrende og på mange områder har efterkommer- og indvandrerpigerne mere restriktive rammer end drengene.

4.1.2 Samvær med venner af samme køn

Under en femtedel af alle piger og drenge svarer, at de *aldrig* eller *sjældent* er sammen med venner, har venner på besøg eller er på besøg hos venner af samme køn. Dette er uanset alder og oprindelse.

En fjerdedel af pigerne er *ofte* eller *ret ofte* sammen med, på besøg hos eller har besøg af pigevenner. De etnisk danske piger ligger en smule over gennemsnittet, mens indvandrerpigerne ligger en smule under. Drengene er lidt mere socialt aktive end pigerne: For drengene er den tilsvarende andel for at være sammen med, besøge og have besøg af drengevenner en smule højere svarende til gennemsnitligt en tredjedel. Her ligger de etnisk danske drenge tilsvarende over gennemsnittet og de nydanske drenge under.

Forskellene er større, når det handler om at overnatte hos venner af samme køn. Hvor kun 5 – 8% af de etnisk danske piger *aldrig* selv overnatter hos pigevenner eller har pigevenner overnattende, gælder dette for 28% af efterkommerpigerne og 35% af indvandrerpigerne. Ligeledes for drengene, hvor 11% af de etnisk danske drenge *aldrig* overnatter med andre drenge, mens det er 32% af efterkommerdrengene og 27% af indvandrerdrengene. En del af forklaringen på dette skal utvivlsomt findes i boligforhold og i de normer, der er omkring at være sammen med venner hos de forskellige ungegrupper. Hvor det 'at sove sammen' for mange etnisk danske drenge og piger er en udbredt samværsform med venner helt fra barnealderen, er det ikke nødvendigvis det samme i andre befolkningsgrupper.

4.1.3 Seksuelle erfaringer

I spørgeskemaet er de unge blevet spurgt om deres seksuelle erfaringer i form af kys og samleje eller lignende. Forældrenes religion og oprindelse har stærk sammenhæng med svarene på, om man har kysset en jævnaldrende på munden og om man har haft samleje – interessant nok stærkere sammenhæng med kys end med sex. Svarene varierer dog også mellem drenge og piger og afhængig af alder.

I forhold til at have kysset en jævnaldrende på munden ser svarmønstrene således ud:

- 90% af både etnisk danske drenge og piger har kysset en jævnaldrende
- 63% af efterkommerdrenge og 36% af efterkommerpigerne har kysset en jævnaldrende
- 72% af indvandrerdrengene og 46% af indvandrerpigerne har kysset en jævnaldrende

Forskellene er særligt udtalte blandt pigerne, hvor dobbelt så mange etnisk danske piger som efterkommer- og indvandrerpiger har prøvet at kysse en jævnaldrende. Dette svarer til, hvor mange, der har haft en kæreste, hvor ca. dobbelt så mange danske piger har eller tidligere har haft en kæreste. Alder spiller også en stor rolle – for de etnisk danske i mindre grad og for efterkommerne i særlig høj grad. Som ventet er der for alle grupper færre blandt de yngste og flere blandt de ældste, der har prøvet at kysse en jævnaldrende på munden. Forskellen mellem de 15-årige og de 19-20-årige er for de etnisk danske 12 procentpoint, men for efterkommerne 39 procentpoint og for indvandrerne 24 procentpoint.

Der er ikke helt så stor forskel mellem etnisk danske og nydanske, når det handler om seksuelle erfaringer. De mindre forskelle skyldes primært, at der her også er en relativt lavere andel af etnisk danske unge, der svarer bekræftende på at have haft samleje. Svarene i *Ung i 2011* viser følgende:

- 62% af de etnisk danske drenge og 58% af de etnisk danske piger har haft samleje (33% blandt de 15-årige og 86% blandt de 19-20-årige)
- 32% af efterkommerdrengene og 8% af efterkommerpigerne har haft samleje (7% blandt de 15-årige og 44% blandt de 19-20-årige)
- 42% af indvandrerdrengene og 14% af indvandrerpigerne har haft samleje (12% af de 15-årige og 42% af de 19-20-årige)

For både efterkommere og indvandreres svar er der en sammenhæng med forældrenes religion, således at unge med muslimske forældre i mindre grad end øvrige har haft samleje.

4.1.4 Sex før ægteskab

De unge har i undersøgelsen svaret på, hvorvidt det er vigtigt for dem selv at vente med sex til de bliver gift, og om det er vigtigt for deres familier. Svarene på disse to spørgsmål har en stærk sammenhæng med forældrenes oprindelse og særligt religion. Der er også forskel mellem drenge og piger, men mere i forhold til de unges personlige svar end til deres svar om, hvad forældrene mener.

De unges opfattelse af sex før ægteskab

De etnisk danske unge svarer næsten entydigt (98%), at det *ikke* er vigtigt for dem at vente med sex til de er gift, og denne opfattelse deles af både drenge og piger. Figur 4.3 viser fordelingen blandt de unge i forhold til betydningen af at vente med sex til ægteskabet.

Blandt efterkommere og indvandrere er der store forskelle imellem kønnene. For pigerne er det langt mere vigtigt at vente med sex end det er for drengene. 81% af efterkommerpigerne og 76% af indvandrerpigerne tilkendegiver, at det *er* vigtigt at vente, mens hhv. 19% og 24% svarer, at det *ikke* er vigtigt.

For drengene er andelen, der finder det vigtigt at vente, langt mindre end for pigerne – 47% af efterkommerdrengene og 39% af indvandrerdrengene siger, at det er vigtigt at vente, mens hhv. 53% og 62% siger, at det ikke er vigtigt at vente.

Figur 4.3 Betydning af at vente med sex til ægteskab

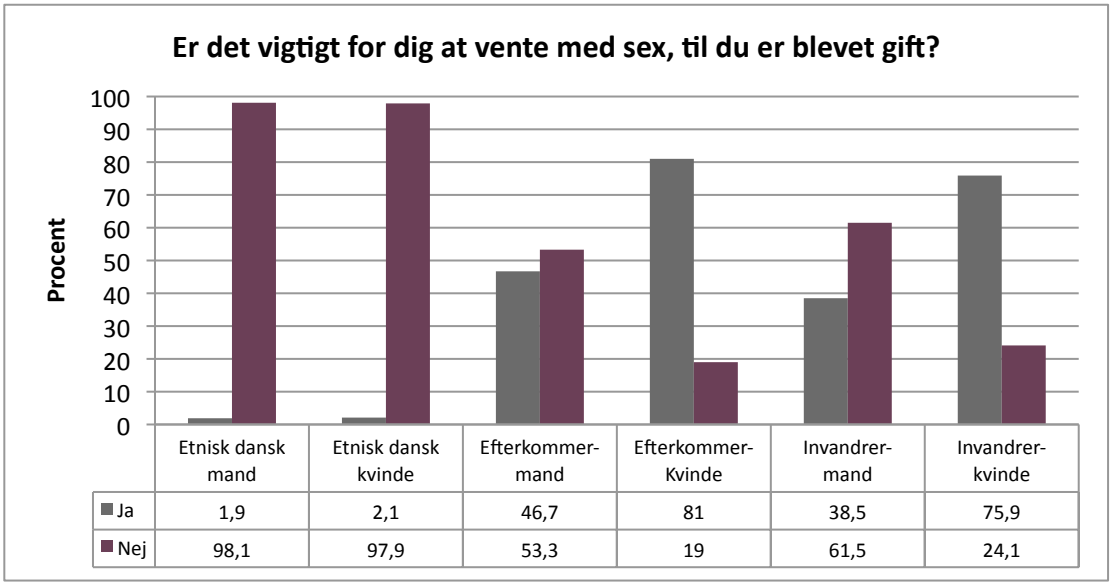

	Etnisk dansk mand	Etnisk dansk kvinde	Efterkommer-mand	Efterkommer-Kvinde	Invandrer-mand	Invandrer-kvinde
Ja	1,9	2,1	46,7	81	38,5	75,9
Nej	98,1	97,9	53,3	19	61,5	24,1

Som Figur 4.3 også viser, er efterkommerne mere restriktive i deres holdning til sex før ægteskab end indvandrerne.

Der er store forskelle på de unges syn på sex før ægteskab alt efter hvilket oprindelsesland, de kommer fra. For efterkommerne finder f.eks. 69% fra Tyrkiet, at det er vigtigt at vente, mens

den tilsvarende andel for unge fra Pakistan er 80% og fra Marokko og Libanon 89%. Blandt indvandrerne mener 67 – 68% af unge fra Irak og Afghanistan, at det er vigtigt, mens 85% af de unge fra Somalia mener, at det er vigtigt – og dermed markant flere end det gennemsnitlige antal blandt indvandrerne.

Forældrenes opfattelse af sex før ægteskab

Som det kan ses i figur 4.4, svarer de unge generelt, at det er vigtigere for deres forældre end for dem selv, at de unge venter med sex til efter ægteskabet. De høje andele af efterkommer- og indvandrerpiger, der finder det vigtigt at vente med sex, er tættest på vurderingerne af forældrenes opfattelse. Det betyder samtidig, at der umiddelbart er størst kløft imellem den betydning efterkommer- og indvandrerdrengene selv tillægger at vente, og den betydning de mener, at deres forældre tillægger at vente.

Figur 4.4 Betydning for familien af at vente med sex til ægteskab

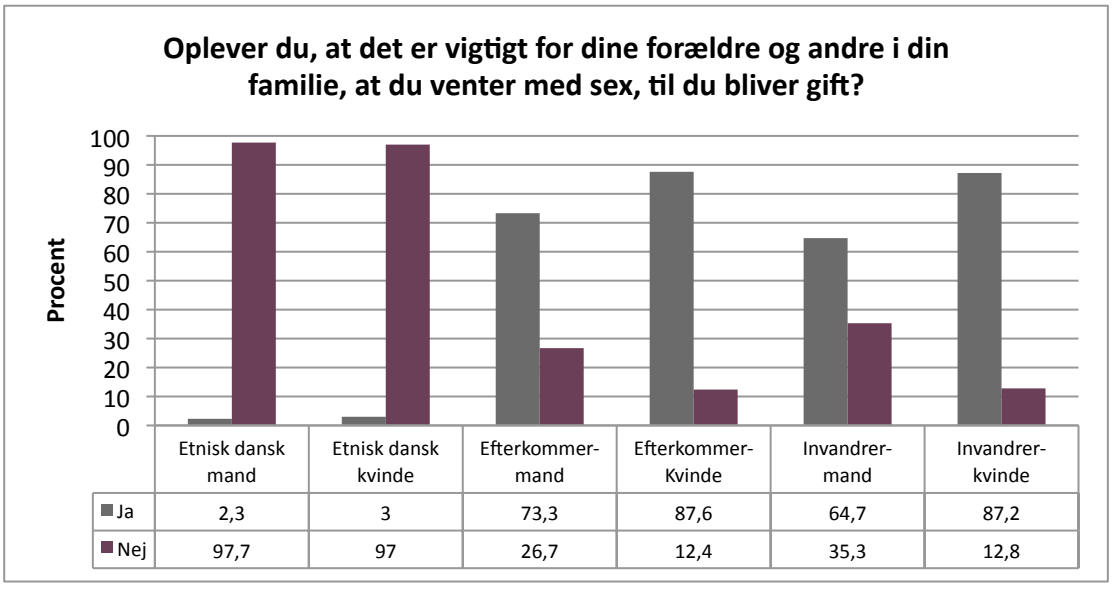

	Etnisk dansk mand	Etnisk dansk kvinde	Efterkommer-mand	Efterkommer-Kvinde	Invandrer-mand	Invandrer-kvinde
Ja	2,3	3	73,3	87,6	64,7	87,2
Nej	97,7	97	26,7	12,4	35,3	12,8

For de etnisk danske unge er deres egen vurdering og deres oplevelse af forældrenes vurdering nærmest identisk. 97% af de unge danske mener, at det *ikke* er vigtigt for deres forældre (ligesom 98% af dem selv ikke mener, at der er vigtigt).

88% af efterkommerpigerne og 73% af efterkommerdrengene oplever, at det er vigtigt for deres forældre, at de venter med sex til efter ægteskabet.

Tilsvarende oplever 87% af indvandrerpigerne og 65% af indvandrerdrengene, at det er vigtigt for deres forældre og andre i familien, at de venter med sex.

Den mest markante forskel findes mellem drengenes egen opfattelse og deres vurdering af forældrenes opfattelse. Forskellen er på knap 30 procentpoint for både efterkommer- og indvandrerdrengene.

Forskellene mellem drengene og pigerne i efterkommer- og indvandrergrupperne kan skyldes, at de oplever deres forældres holdninger forskelligt, eller at de har et forskelligt fortrolighed- og kommunikationsforhold med forældrene. Det er dog ligeledes en plausibel forklaring, at der faktisk er forskel på forældrenes holdning til vigtigheden af at vente for piger og for drenge. Med andre ord, at pigernes og drengenes svar er i overensstemmelse med og afspejler en forskel, de selv oplever i forældrenes holdning til deres seksualitet: Nemlig, at det er mere vigtigt, at pigerne venter med sex til efter ægteskab end det er, at drengene gør det. I den ikke-vestlige forståelse af ære er det da netop også kvindens ærbarhed, der vogtes og skattes, mens hendes seksualitet omvendt kan være den største trussel herfor.

Der er også forskelle, som har at gøre med, hvilke oprindelseslande de unge har. I forhold til gennemsnittet på 82% af efterkommerne, der mener, at forældrene finder det vigtigt at vente med sex til efter ægteskab, er andelen 86% for unge med forældre fra Marokko, 87% for unge med forældre fra Tyrkiet, 92% for unge med forældre fra Pakistan og 95% for unge med forældre fra Libanon. Gennemsnittet for at forældrene finder det vigtigt at vente med sex er 77% for indvandrergruppen. Her er der ligeledes unge fra særlige oprindelseslande, der ligger markant højere: F.eks. 88% fra Irak og Somalia og 90% fra Afghanistan. Alle disse lande er muslimske og religion har da også en stærk sammenhæng med opfattelsen af, at det er vigtigt at vente med sex til efter ægteskab. Udover religion handler det dog også om kulturelle normer og traditioner for opfattelsen af køn.

Endelig er der en sammenhæng mellem forældrenes beskæftigelsesmæssige baggrund og de unges opfattelse af eget og forældrenes syn på sex før ægteskabet. Efterkommere, der har begge forældre eller kun mor i beskæftigelse, mener i markant mindre grad end øvrige efterkommere, at det er vigtigt både for dem selv og deres forældre, at de venter med sex til efter ægteskab. For indvandrerne er der en sammenhæng mellem mindre restriktive svar og begge forældre i beskæftigelse.

4.2 AFSLUTTENDE BETRAGTNINGER – LIGESTILLING OG RELATIONER MELLEM KØNNENE

Undersøgelsens resultater for de unges forhold til kønsligestilling og seksuelle erfaringer/værdier gør det klart, at der på nogle områder er meget stor forskel mellem etnisk danske unge på den ene side og nydanske unge på den anden side. Grader af frihed og værdier omkring sex før ægteskab er væsensforskellige.

Særligt er det tydeligt, at efterkommer- og indvandrerpiger ikke i samme grad som andre føler, at de har frihed på linje med hverken andre piger eller drenge. Pigerne har dog også selv mere restriktive værdier end drengene, hvilket kan antyde, at begrænsninger i opfattelser og adfærd ikke nødvendigvis kun handler om forældrenes grænser. Det er interessant, at efterkommere med begge forældre eller kun mor i beskæftigelse har langt mindre restriktive holdninger til sex før ægteskab. Samme mønster ses hos indvandrere, hvor begge forældre er i arbejde. Dette giver en indikation om, at forældrenes holdninger påvirkes i mødet med det danske samfund – eller omvendt, at det netop er forældre med mindre restriktive holdninger, der begge er i beskæftigelse.

Ser man samlet på svarene i dette og forrige kapitel omkring parforhold, seksualitet og køn står det klart, at der er andre grænser for frihed og forbud for nydanske unge og særligt for pigerne. Det er på mange områder klart, at religion har en sammenhæng med de afgivne svar, ligesom det også kan ses, at oprindelseskulturen har. Samtidig er det også tydeligt, at efterkommerne ikke er mindre restriktive end indvandrerne, selv om de er født og opvokset i det danske samfund - på mange områder faktisk tværtimod. Der er altså ikke noget i undersøgelsens tal, der antyder, at de unges muligheder og friheder på disse områder automatisk bedres med længerevarende tilknytning til Danmark.

DEL IV

FOKUSOMRÅDE 2: HVERDAG OG LIVSSTIL

KAPITEL 5 – UDDANNELSE

5.0 INDLEDNING

Dette kapitel handler om social kontrol i forhold til uddannelse. Uddannelse er et område, hvor mange fagfolk og politikere fremhæver, at der er sket en rivende udvikling i forhold til deltagelse af særligt nydanske piger. Hvorvidt uddannelsesvalget opleves som frit, undersøges blandt de unge i denne undersøgelse, ligesom der fokuseres på deres deltagelse i både faglige og sociale aktiviteter i forbindelse med uddannelsen.

5.1 DE UNGES OPLEVELSER MED UDDANNELSE

I dette afsnit præsenteres udvalgte tal og resultater fra undersøgelsen i forhold til uddannelse. De unge er bl.a. blevet spurgt om deres forhold til at gå i skole, om deres indflydelse på valg af uddannelse, om deres deltagelse og eventuelle fravalg af fag og endelig om deres deltagelse i og eventuelle fravalg af sociale aktiviteter i forbindelse med skolen.

5.1.1 Valg af uddannelse

De unge er i undersøgelsen blev bedt om at svare på, hvor meget indflydelse de selv har på valg af uddannelse, og i det tilfælde, at de ikke bestemmer helt selv, hvem der i så fald bestemmer.

88% af efterkommerne og 89% af indvandrerne svarer, at de enten *helt selv bestemmer* eller at deres *egne ønsker betyder mest* for valg af uddannelse. Til sammenligning gives tilsvarende svar af 98% af den etnisk danske gruppe.

Som Tabel 5.1 viser, betyder dette samtidig, at det er en mindre andel, der ingen bestemmelse eller medbestemmelse har over valg af uddannelse. 9% af de nydanske unge svarer, at familien og de selv bestemmer lige meget, mens 2% angiver, at familien bestemmer mest eller helt.

Tabel 5.1 Hvor meget indflydelse har du selv på valg af uddannelse?

	Jeg bestemmer helt selv, hvilken uddannelse jeg tager	Mine egne ønsker betyder mest for, hvilken uddannelse jeg tager	Min familie og jeg bestemmer lige meget, hvilken uddannelse jeg skal have	Min families ønsker betyder mest	Min familie bestemmer	Total
Etniske danskere	991	261	21	6	0	1279
	77,5%	20,4%	1,6%	,5%	,0%	100,0%
Efterkommere	431	209	67	13	4	724
	59,5%	28,9%	9,3%	1,8%	,6%	100,0%
Indvandrere	171	69	24	3	3	270
	63,3%	25,6%	8,9%	1,1%	1,1%	100,0%
Total	1593	539	112	22	7	2273
	70,1%	23,7%	4,9%	1,0%	,3%	100,0%

Note: Phi ,231/,000 Cramer's V ,163/,000

Den højeste andel af unge, der *bestemmer helt selv* findes hos de etnisk danske drenge (81%), mens den laveste andel findes hos efterkommerpigerne (59%).

De unge, der ikke helt selv bestemmer, angiver entydigt mor eller far, som de personer, der så bestemmer. 17% af alle efterkommerne og 20% af alle indvandrerne i *Ung i 2011* svarer, at mor bestemmer, mens hhv. 15% og 16% angiver far. De tilsvarende tal for mor og far er i den etnisk danske gruppe 9% og 8%.

5.1.2 Fravalg af deltagelse i fag

De unge er i spørgeskemaet blevet spurgt til, om der er fag, de ikke deltager i eller tidligere ikke har deltaget i.

Der foregår ikke et systematisk fravalg af deltagelse i særlige fag blandt nogle af undersøgelsens ungegrupper. Knapt hver femte svarer, at der er fag i deres nuværende eller tidligere undervisning, som de ikke deltager i. De primære begrundelser for ikke at deltage er, at *jeg pjækker/gider ikke* (40-50%), og at *jeg selv har valgt ikke at deltage af særlige grunde* (30-45%). 5-

6% af de nydanske unge og 1% af de etnisk danske unge angiver, at de *ikke må deltage for deres forældre*.

5.1.3 Fravalg af deltagelse i sociale aktiviteter

De unge er også blevet spurgt til deres eventuelle fravalg af deltagelse i sociale aktiviteter i forbindelse med skolen samt bedt om at angive, hvilke aktiviteter, de i så fald ikke deltager i.

Som Tabel 5.2 viser, er der cirka en tredjedel af de nydanske unge, som fravælger deltagelse i sociale aktiviteter i forbindelse med skolen. Det samme er tilfældet for en sjettedel af den etnisk danske gruppe. Andelen af nydanske unge, der fravælger sociale aktiviteter, er med andre ord cirka dobbelt så stor som blandt deres etnisk danske jævnaldrende (18% vs. 32-33%).

Tabel 5.2 Er der nogle sociale aktiviteter du ikke deltager i?

	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	222	1046	1268
	17,5%	82,5%	100,0%
Efterkommere	243	484	727
	33.4%	66.6%	100,0%
Indvandrere	83	179	262
	31.7%	68.3%	100,0%
Total	548	1709	2257
	24.3%	75.7%	100,0%

Note: Phi 0,179/,000 Cramer's V ,179/,000

Blandt de sociale aktiviteter, der fravælges, skiller *fester med alkohol* sig særligt ud ved, at en markant større andel nydanske unge ikke deltager heri. Som nævnt har dette spørgsmål også en tydelig sammenhæng med de unges/deres forældres religion, og som sådan er det måske ikke overraskende, at unge tilhørende en religion med forbud mod indtagelse af alkohol er stærkere repræsenteret her. Blandt alle unge i *Ung i 2011* svarer det til, at 10% af etnisk danske unge og hhv. 24% og 20% af efterkommere og indvandrere ikke deltager i fester med alkohol.

Der tegner sig også et billede af, at nydanske unge, hvis forældre ikke har en uddannelse eller kun har en grundskoleuddannelse, svarer mere restriktivt, dvs. i mindre omfang deltager i

udvalgte sociale aktiviteter. Ligeledes svarer unge, hvis mor eller begge forældre er i beskæftigelse, generelt mindre restriktivt i forhold til at være med i udvalgte sociale aktiviteter.

Figur 5.1 Sociale aktiviteter, der ikke deltages i

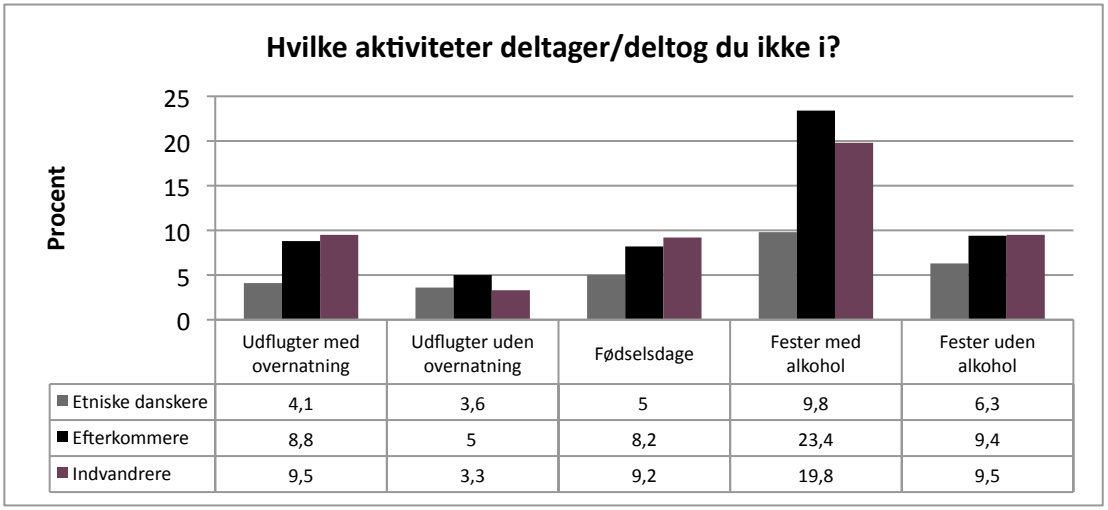

	Udflugter med overnatning	Udflugter uden overnatning	Fødselsdage	Fester med alkohol	Fester uden alkohol
Etniske danskere	4,1	3,6	5	9,8	6,3
Efterkommere	8,8	5	8,2	23,4	9,4
Indvandrere	9,5	3,3	9,2	19,8	9,5

Som det fremgår af Figur 5.1, er der også forskelle mellem efterkommeres, indvandreres og etnisk danske unges deltagelse i fester uden alkohol, fødselsdage, udflugter med overnatning og i lidt mindre grad udflugter uden overnatning. Mellem 5% og 10% af efterkommere og indvandrere fravælger sådanne sociale aktiviteter – omtrent dobbelt så stor en andel som for de etnisk danske unge.

5.1.4 Unge uden for uddannelse

Ung i 2011 har haft som målsætning at inkludere unge udenfor uddannelse. Det er været overordentligt vanskeligt at indsamle besvarelser blandt disse, bl.a. på grund af, at langt de fleste unge er i en form for skolelignende tilbud og på grund af dataindsamlingens etiske og metodiske standarder for forsvarlig indsamling af spørgeskemaer (for mere herom, se Kapitel 3). Cirka 6% (eller 179 unge) af respondenterne i undersøgelsen tilhører gruppen af unge uden for uddannelse.

Af gruppen af unge udenfor uddannelse går over halvdelen på produktionsskole, en fjerdedel går i et anderledes tilbud svarende til folkeskoleniveau, mens en lille andel angiver, at de ikke

deltager i nogen form for tilbud eller aktivitet. Størstedelen af svarene fra gruppen af unge udenfor uddannelse kommer fra unge, som går på produktionsskole. Produktionsskoler henvender sig til unge under 25 år, der har behov for afklaring af evner og interesser. En produktionsskole er således ikke en formel kompetencegivende uddannelse, men et tilbud, der skal gøre det muligt for unge efterfølgende at gennemføre en uddannelse.

Analyserne af datamaterialet viser, at der ikke er nogen signifikant forskel på svarmønstre mellem unge i og udenfor ordinær uddannelse.

5.2 AFSLUTTENDE BETRAGTNINGER – UDDANNELSE

Det samlede billede omkring uddannelse i undersøgelsen viser, at størstedelen af de unge er meget glade eller glade for at gå i skole – indvandrere (81%) i lidt højere grad end efterkommere og den etnisk danske gruppe (76%). De unges svar peger samtidig på, at der ikke foregår systematisk fravalg af særlige fag. Dobbelt så mange nydanske unge som etnisk danske unge deltager ikke i udvalgte sociale aktiviteter, særligt fravælges fester med alkohol.

89% af efterkommere og indvandrere vælger *helt selv* eller oplever, at *deres egne ønsker betyder mest* for valg af uddannelse. Kun 2% har *slet ikke* indflydelse eller svarer, at deres *families ønsker betyder mest*. Der er et forholdsvist højt fravalg af deltagelse i sociale aktiviteter i forbindelse med skolen, særligt aktiviteter, der må skønnes at ligge uden for skoletid og –regi (f.eks. fødselsdage, fester og ture med overnatning). Om det er de unge selv, der fravælger, eller om der ligger et forbud, vides ikke.

Konklusionen på svarene fra de nydanske unge i undersøgelsen er således, at de ikke oplever en høj grad af social kontrol i forhold til deres igangværende skole eller fremtidige uddannelsesønsker. De områder, hvor der kan være usikkerhed omkring svarene, og hvor der dermed kunne fokuseres yderligere for mere viden, er omkring egen indflydelse på valg af uddannelse. Nuancerne i "*at min familie og jeg bestemmer lige meget*" er ikke i herværende undersøgelse belyst yderligere. Knap 10% af nydanske unge angiver dette svar. Ligeledes kan der i svarene omkring fravalg af fag og af deltagelse i sociale aktiviteter ligge nogle vigtige forklaringer og nuancer, som spørgeskemaet i *Ung i 2011* ikke har kunnet indfange, f.eks. årsagerne til den manglende deltagelse og dermed viden omkring evt. særlige forhold for nydanske unges fravalg.

KAPITEL 6 – FRITID

6.0 INDLEDNING

Dette kapitel undersøger social kontrol i de unges fritidsliv. Det betyder konkret, at der er fokus på de unges muligheder og frihed i forhold til at indgå i socialt samvær og at deltage i aktiviteter i deres fritid. I spørgeskemaet er de unge blevet spurgt om, hvad de laver i deres fritid og deres tilfredshed hermed, om der er aktiviteter, de ikke deltager i, men gerne ville, hvem de tilbringer deres fritid sammen med og endelig om de for deres familie må deltage i en række forskellige typiske ungdomsaktiviteter.

6.1 DE UNGES OPLEVELSER MED FRITID

I dette afsnit fokuseres på udvalgte spørgsmål omkring de unges deltagelse i fritidslivet, såvel deres egen deltagelse i aktiviteter og sociale relationer som deres families forbud på forskellige områder af ungdomslivet.

6.1.1 Deltagelse i fritidsaktiviter

Overordnet er langt størstedelen af alle unge i undersøgelsen *meget glade* eller *glade* for det, de laver i deres fritid. 91% af både efterkommere og indvandrere og 95% af den etnisk danske gruppe svarer således. Tilsvarende er kun 1% af unge i alle tre grupper *kede af det* eller *meget kede af det*. Blandt efterkommerne er pigerne dog mindre glade for, hvad de laver i fritiden.

Figur 6.1 giver et overblik over, hvor mange unge, der er aktive i fritiden, og hvilke aktiviteter de i så fald er aktive i. Det generelle billede er, at der med få undtagelser ikke er så markant forskel imellem undersøgelsens etnisk danske unge, efterkommerne og indvandrerne – både i forhold til graden og formen af deltagelse i fritidslivet.

Figur 6.1 De unges fritidsaktiviteter

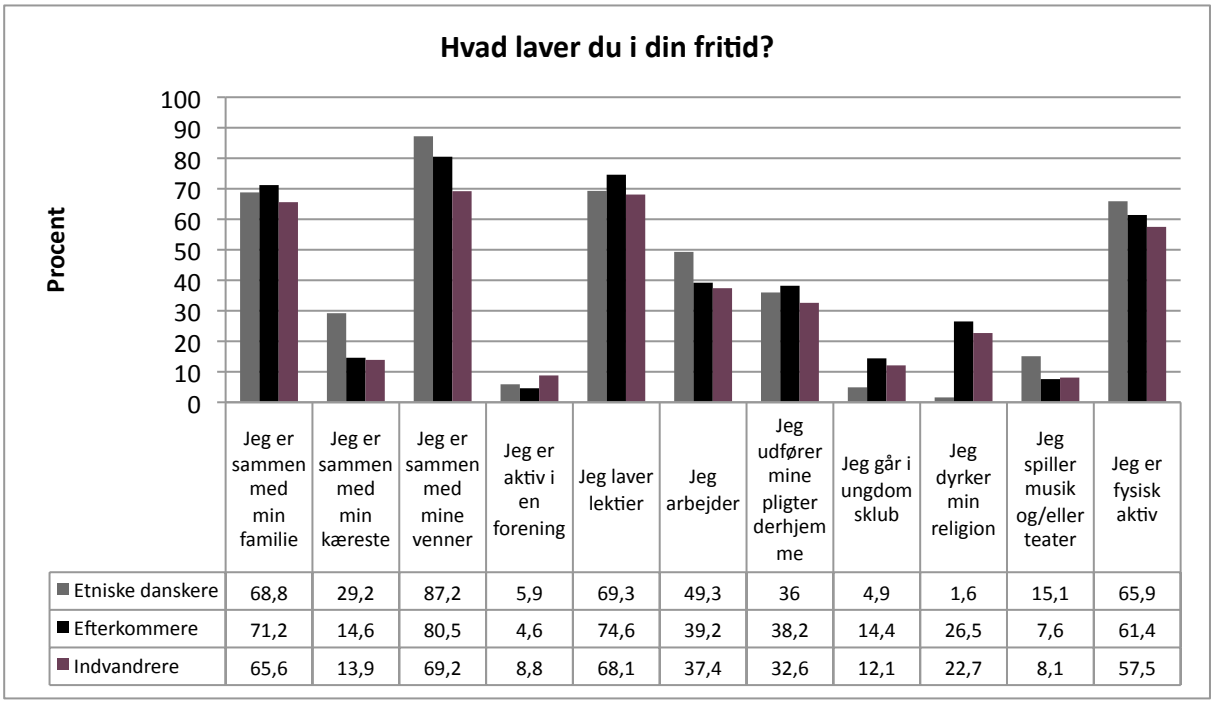

	Jeg er sammen med min familie	Jeg er sammen med min kæreste	Jeg er sammen med mine venner	Jeg er aktiv i en forening	Jeg laver lektier	Jeg arbejder	Jeg udfører mine pligter derhjemme	Jeg går i ungdomsklub	Jeg dyrker min religion	Jeg spiller musik og/eller teater	Jeg er fysisk aktiv
Etniske danskere	68,8	29,2	87,2	5,9	69,3	49,3	36	4,9	1,6	15,1	65,9
Efterkommere	71,2	14,6	80,5	4,6	74,6	39,2	38,2	14,4	26,5	7,6	61,4
Indvandrere	65,6	13,9	69,2	8,8	68,1	37,4	32,6	12,1	22,7	8,1	57,5

Indenfor de forskellige aktiviteter er der nogle gradsforskelle imellem de tre grupper. Således er der cirka dobbelt så mange etniske danskere, der *spiller musik og teater*, og som er *sammen med deres kæreste*. Lidt flere etniske danskere end efterkommere og indvandrere *arbejder* og er *sammen med deres venner*. Omvendt er der en markant større andel af både efterkommere og indvandrere, der svarer, at de *dyrker deres religion* – 27% af efterkommerne og 23% af indvandrerne i forhold til 2% af den etnisk danske gruppe. Nydanske unge, hvor begge forældre eller kun mor er i beskæftigelse, dyrker i mindre grad deres religion end de øvrige nydanske unge.

Blandt hhv. efterkommerne og indvandrerne er der dog relativt store forskelle i deltagelse for drenge og piger – kønsforskelle som kun på få områder ses i den etnisk danske gruppe.

Der synes at være et mønster i, at efterkommer- og indvandrerpiger er mindre aktive i aktiviteter udenfor hjemmet og mere aktive i aktiviteter i hjemmet, med undtagelse af arbejde, hvor andelen hos både drenge og piger blandt efterkommere og indvandrere er næsten den samme (39% blandt efterkommerne og 37% blandt indvandrerne). Aktiviteterne, hvor de nydanske piger er mindst aktive, er:

- *Fysisk aktive*: 51% af efterkommerpiger og 47% af indvandrerpiger angiver at være fysisk aktive i deres fritid, mens det samme gælder for 77% af efterkommerdrengene og 71% af indvandrerdrengene. Forskellen mellem etnisk danske piger og drenge er minimal (62% vs. 69%)

- *Ungdomsklub*: Samme mønster ses her, hvor 7% af efterkommerpigerne og 5% af indvandrerpigerne svarer, at de går i ungdomsklub, mens andelen for efterkommerdrenge er 24% og for indvandrerdrenge 21%. Forskellen mellem etnisk danske piger og drenge er igen minimal (3% vs. 7%)

Pigernes andel i både efterkommer- og indvandrergruppen er omvendt markant større end drengenes, når det kommer til at udføre huslige pligter og være sammen med familien:

- *Huslige pligter*: Blandt efterkommerne angiver 45% af pigerne og 29% af drengene, at de udfører huslige pligter, mens det blandt indvandrerne er 42% af pigerne og 33% af drengene. For etnisk danske piger og drenge er forskellen minimal (37% vs. 35%).

- *Være sammen med familien*: 80% af efterkommerpigerne og 78% af indvandrerpigerne tilbringer tid med familien i deres fritid, mens andelen for efterkommerdrengene er 60% og for indvandrerdrengene 50%. Kønsforskellene genfindes hos den etnisk danske gruppe, hvor hhv. 79% og 58% af piger og drenge angiver at være sammen med familien.

Selv om der således samlet set ikke er de store forskelle i sammenligningen mellem etnisk danske og nydanske unge, er der på en del områder store forskelle mellem drenge og piger i grupperne. Besvarelserne belyser ikke, hvorvidt kønsforskellene bunder i en social kontrol af efterkommer- og indvandrerpigerne, eller om der er tale om kulturelle forskelle i opfattelsen af, hvad piger og drenge kan og vil lave i deres fritid.

6.1.2 Sociale fællesskaber i fritiden

De unge er i spørgeskemaundersøgelsen blevet spurgt til, hvem de er sammen med i deres fritid. Dette spørgsmål er stillet for at belyse, hvor stor en del af de unge, der tilbringer tiden med venner og hvor stor en del, der er sammen med deres familie eller alene uden socialt samvær.

Langt størstedelen af de unge uanset oprindelse tilbringer tid sammen med skolekammerater og venner fra lokalområdet. Lidt færre nydanske drenge tilbringer tid med skolekammerater og en relativt større andel af dem tilbringer tid med venner fra lokalområdet. De nydanske piger tilbringer mindre tid sammen med venner fra klubber/fritidsforeninger end drengene med samme baggrund. Dette stemmer overens med ovenstående resultater omkring de nydanske pigers relativt lave deltagelse i ungdomsklubber og foreninger, hvorfor det må forventes, at de dermed ikke i lige så høj grad har deres netværk dér.

Pigerne er uanset oprindelse i langt højere grad sammen med deres familie i fritiden. Blandt alle tre grupper ligger pigerne med andele på over 80% - cirka 20 procentpoint højere end drengene.

Få unge i undersøgelsen angiver at være alene i deres fritid – i mindst grad efterkommerne (7%) og i lidt højere grad de etnisk danske unge og indvandrerne (10-11%). Her er ikke forskel på piger og drenge. Endelig er der en markant forskel på at tilbringe tid med en kæreste. Cirka en tredjedel af de etnisk danske unge er sammen med deres kæreste i fritiden, hvilket er dobbelt så mange som for efterkommere og indvandrere.

6.1.3 Forbud mod at deltage i typiske ungdomsaktiviteter

De unge er blevet bedt om at svare på, om de for deres familie *må eller ikke må* deltage i en lang række typiske ungdomsaktiviteter. Dette fortæller noget om de unges grænser og frihed i fritidslivet, og der er en forventet sammenhæng mellem de enkelte aktiviteter og de unges alder. F.eks. må de yngre respondenter i mindre grad deltage i fester med alkohol og gå på bar og diskotek. Dette gælder for alle unge uanset køn og oprindelse.

En samlet observation på spørgsmålene om frihed og forbud er høje andele af *ved ikke* hos efterkommerne og indvandrerne. Ved mange af aktiviteterne svarer op imod en femtedel *ved ikke*. Dette kan både være udtryk for manglende interesse i aktiviteten og for ikke at have spurgt familien om tilladelse til at deltage, uanset om det så handler om sparsom kommunikation eller om manglende mod til at spørge. En anden forklaringsmodel er kulturelle forskelle i normer for kønsroller, ungdomsliv og livsførelse i forhold til alkohol og fest.

Som Figur 6.2 viser, er der meget få af undersøgelsens unge, uanset oprindelse, der ikke må være ude efter skoletid, gå til fritidsaktiviteter, være aktive i en forening, gå i biografen med venner, bruge internettet hjemme eller på offentlige steder eller have et arbejde. Dog skiller indvandrerne i undersøgelsen sig ud ved, at mellem 4 og 7% angiver at have forbud på disse områder. Indvandrerne har samtidig en højere andel, der ikke ved, om familien tillader dem at deltage i og gøre ovenstående aktiviteter.

Der tegner sig et klart billede af, at efterkommere og indvandrere i undersøgelsen er underlagt langt større forbud af familien end etniske danskere i forhold til aktiviteter, der involverer begge køn, fester og alkohol. På disse områder er pigerne i begge grupper ydermere underlagt skrappere forbud end drengene.

Figur 6.2 Familiens forbud i forhold til typiske ungdomsaktiviteter

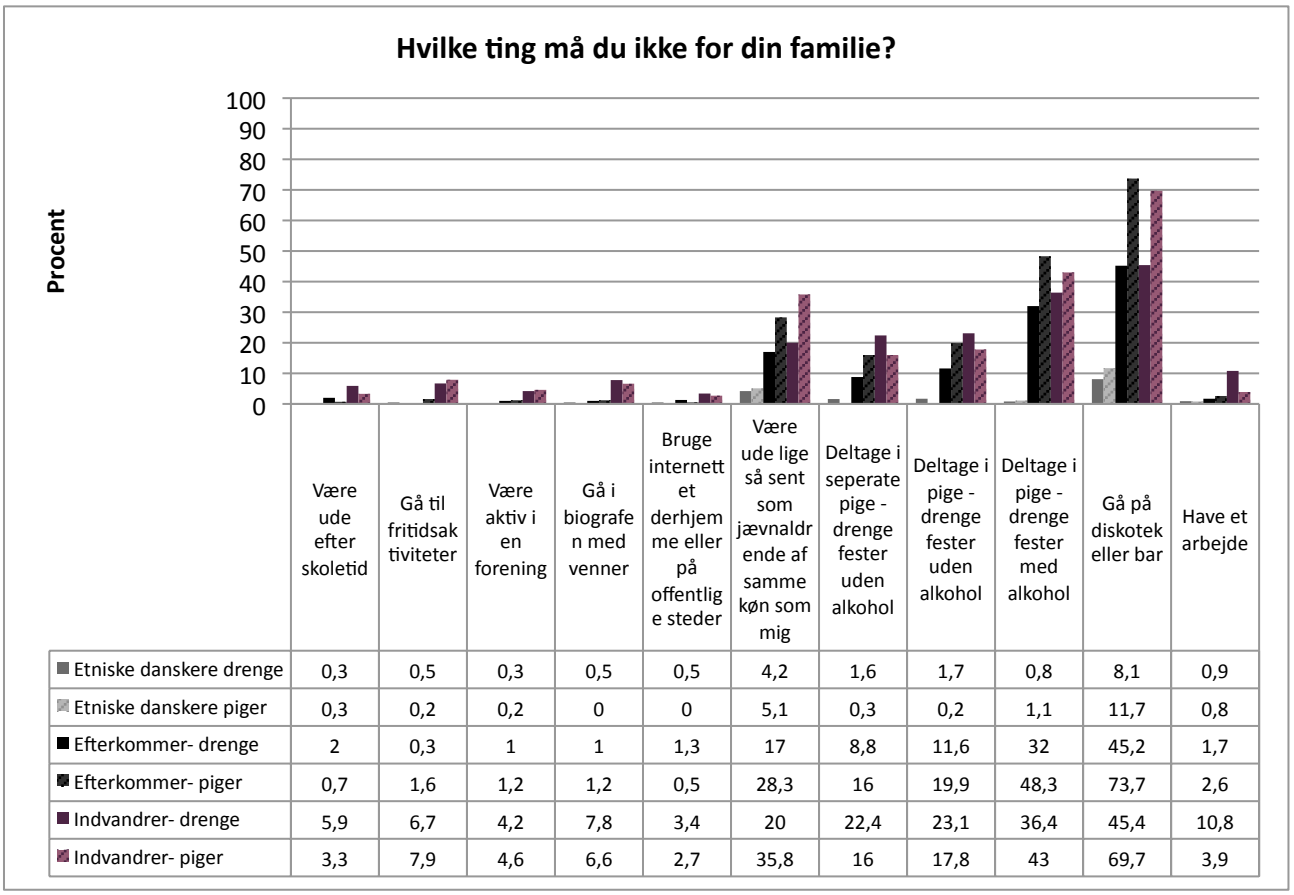

	Være ude efter skoletid	Gå til fritidsaktiviteter	Være aktiv i en forening	Gå i biografen med venner	Bruge internettet derhjemme eller på offentlige steder	Være ude lige så sent som jævnaldrende af samme køn som mig	Deltage i seperate pige - drenge fester uden alkohol	Deltage i pige - drenge fester uden alkohol	Deltage i pige - drenge fester med alkohol	Gå på diskotek eller bar	Have et arbejde
Etniske danskere drenge	0,3	0,5	0,3	0,5	0,5	4,2	1,6	1,7	0,8	8,1	0,9
Etniske danskere piger	0,3	0,2	0,2	0	0	5,1	0,3	0,2	1,1	11,7	0,8
Efterkommer- drenge	2	0,3	1	1	1,3	17	8,8	11,6	32	45,2	1,7
Efterkommer- piger	0,7	1,6	1,2	1,2	0,5	28,3	16	19,9	48,3	73,7	2,6
Indvandrer- drenge	5,9	6,7	4,2	7,8	3,4	20	22,4	23,1	36,4	45,4	10,8
Indvandrer- piger	3,3	7,9	4,6	6,6	2,7	35,8	16	17,8	43	69,7	3,9

De klareste mønstre i forhold til forbud mod deltagelse i fritidslivet er:

Efterkommerpiger og indvandrerpiger må i mindre grad end andre være ude lige så sent som jævnaldrende

28% af efterkommerpigerne og 36% af indvandrerpigerne må ikke være ude så sent som deres jævnaldrende. For drengene gælder dette for 17% af efterkommerne og 20% af indvandrerne, mens det gælder for 5% af de etnisk danske unge. Svarmønstrene er uafhængige af alder.

Efterkommere og indvandrere må i langt mindre grad end etnisk danske unge deltage i separate drenge-pigefester uden alkohol

16% af efterkommerpigerne og 9% af efterkommerdrengene i undersøgelsen må ikke deltage i separate drenge-pige fester uden alkohol. Tilsvarende må 16% af indvandrerpigerne og hele 22% af indvandrerdrengene ikke deltage. En stor andel af de nydanske unge har i spørgeskemaet svaret *ved ikke*. Tilsvarende svarer 1% af unge i den etnisk danske gruppe, at de ikke må. Svarmønstrene er uafhængige af alder.

Efterkommere og indvandrere må i langt mindre grad end etnisk danske unge deltage i blandede drenge-pigefester uden alkohol

Blandt efterkommerne er der flere piger end drenge, der ikke må deltage i blandede drenge-pigefester uden alkohol: 12% af drengene og 20% af pigerne. Blandt indvandrerne er det omvendt: Her må 23% af drengene og 18% af pigerne ikke deltage. Omtrent samme andele i begge grupper ved ikke, om de må. Tilsvarende må 1% af de etnisk danske unge ikke. Svarmønstre har kun svag sammenhæng med alder.

Efterkommere og indvandrere må i langt mindre grad end etnisk danske unge deltage i blandede drenge-pigefester med alkohol

For efterkommerne er mønsteret mellem drenge og piger i forhold til deltagelse i blandede drenge-pigefester med alkohol det samme som ovenstående uden alkohol: 32% af drengene må ikke, mens 48% af pigerne ikke må. For indvandrerne er forholdet omvendt af ovenstående, for her er andelen af piger, der ikke må deltage højere end drenge: 36% af drengene må ikke, mens 43% af pigerne ikke må deltage. Cirka 15% i begge grupper ved ikke, om de må. Tilsvarende svarer 1% af de etnisk danske unge, at de ikke må. Svarmønstrene har en moderat sammenhæng med alder.

De fleste efterkommerpiger og indvandrerpiger må ikke gå på diskotek eller bar

74% af efterkommerpigerne og 70% af indvandrerpigerne må ikke gå på diskotek eller bar. Det samme gør sig gældende for 45% af drengene indenfor begge disse grupper. Tilsvarende må 8% af de etnisk danske drenge og 12% af de etnisk danske piger ikke. Andelen af unge, der i spørgeskemaet svarede *ved ikke* er også i denne sammenhæng cirka 15% for efterkommere og indvandrere. På dette spørgsmål er der også sammenhæng med respondenternes alder. Dog er det stadig over halvdelen af efterkommere og indvandrere over 18 år, der ikke må gå på diskotek. Den tilsvarende andel for etnisk danske unge over 18 år er 1%.

6.2 AFSLUTTENDE BETRAGTNINGER – FRITID

Deltagelsen i fritidslivet er generelt høj blandt undersøgelsens unge. I overensstemmelse med den tilgængelige viden omkring unges deltagelse i foreningsliv, viser undersøgelsen, at efterkommer og –indvandrerpiger er mindst aktive på dette område. Generelt ligger indvandrerne lavere i deltagelse end efterkommerne på samtlige fritidsaktiviteter. Indvandrerne er også mere begrænsede end efterkommerne i deres deltagelse i mange af de typiske ungdomsaktiviteter.

Derudover er det tydeligt, at nydanske unge i undersøgelsen er underlagt langt større forbud fra familien end etniske danskere i forhold til aktiviteter, der involverer både piger og drenge, fester og alkohol. På disse områder er pigerne i begge grupper ydermere underlagt skrappere forbud end drengene.

På mange måder bekræfter kapitlet traditionelle antagelser omkring køn og kultur: Drengene er mere aktive i aktiviteter udenfor hjemmet, pigerne er mere aktive hjemme med lektier og pligter, pigerne må ikke i lige så høj grad deltage i fester, og endelig er pigerne markant mere sammen med familien, mens drengene er sammen med venner. Ligeledes bekræftes antagelsen omkring de etniske minoriteters mindre deltagelse i fritidsaktiviteter, fester osv. Blandt etnisk danske unge ser mønsteret en anelse anderledes ud: Dog er etnisk danske piger lidt mindre fysisk aktive og de laver flere lektier, men de arbejder også mere, ser venner i højere grad, er sammen med kærester i højere grad og har ikke flere pligter end de etnisk danske drenge.

KAPITEL 7 – LIVET SOM UNG I FAMILIEN

7.0 INDLEDNING

Dette kapitel har fokus på de unges dagligdag og trivsel i familierne. Det handler om deres forhold til familien, herunder kommunikation og medindflydelse, men også om opdragelsesformer, oplevelsen af indflydelse på eget liv, personlige dispositioner omkring udseende og religion og ikke mindst egne forventninger og drømme til fremtiden. Temaerne i kapitlet fortæller samtidig noget om de familieformer, de unge lever under, og dermed også om rammerne for dialog og forhandling i forhold til de konflikter, uenigheder og modsætninger som uundgåeligt opstår mellem unge og forældre.

7.1 DE UNGES OPLEVELSER I OG MED FAMILIEN

I dette afsnit fokuseres på tre hovedtemaer i forhold til de unges liv i og med familierne: Forholdet til familien (dialog og opdragelse), indflydelse på eget liv (hvem bestemmer?) og de unges personlige livsførelse. Temaerne fortæller samlet om de unges dagligdag, ikke mindst deres råderum og personlige frihed som unge i familierne.

7.1.1 Forholdet til familien – dialog og opdragelse

Trivsel og fortrolighed

Nærmest ingen af undersøgelsens unge er *kede af* eller *meget kede af* at være sammen med deres familier. Tværtimod svarer over 90% af alle, at de er *meget glade* for eller *glade* for at være sammen med familien. Hvorvidt der for nogen unge er tale om et element af fremprovokeret loyalitet ved udfordring udefra er ikke til at sige, men det er et faktum, at de unge erklærer sig meget tilfredse.

De unge er også blevet spurgt om, hvem de er fortrolige med, dvs. hvor nemt eller svært de har ved at tale med familiemedlemmer eller andre personer om problemer, sorger og bekymringer. Generelt har de fleste *meget nemt* eller *nemt* ved at tale med deres mor – dette gælder både for piger og drenge. Omkring 80% angiver et sådant fortrolighedsforhold til deres mor. Omvendt mener mellem 5 og 8%, at det er *svært* eller *meget svært* at tale med deres mor.

Lidt anderledes ser det ud for fortrolighedsforholdet med far. Særligt for efterkommere og indvandrere er der markant forskel på mor og far. Kun godt halvdelen af begge grupper oplever far som *meget nem* eller *nem* at dele bekymringer med – det samme gør sig gældende for to tredjedele af de etnisk danske unge. Omvendt oplever 20% af efterkommerne og 25% af indvandrerne, at far er *svær* eller *meget svær* at tale problemer med. Dette er mest udtalt for pigerne, hvor en betydelig større andel i alle grupper finder det svært at snakke med deres fædre.

Tallene for *Ung i 2011* viser derudover en betydelig forskel mellem de etnisk danske unge på den ene side og de nydanske unge på den anden side. Der er et langt mere fortroligt forhold til familiemedlemmer udover den nære familie blandt efterkommerne og indvandrerne. Dette drejer sig f.eks. om kusiner, fætre, kvindelige og mandlige slægtninge. En undtagelse er bedsteforældre, som danske unge har større fortrolighed med (46% svarer *meget nemt* eller *nemt* i forhold til 34% blandt efterkommere og indvandrere).

Omkring 90% af alle unge har *meget nemt* eller *nemt* ved at tale med deres venner og veninder om problemer, bekymringer og sorger, og venner udgør dermed den gruppe, som scorer højst på fortroligheden. Modsætningen hertil er lærere og pædagoger, der af alle unge i undersøgelsen angives som den gruppe, de unge har mindst fortrolighed med og finder det sværest at tale med. Kun 34% af de danske unge og ca. 40% af efterkommere og indvandrere finder det *meget nemt* eller *nemt* at tale med lærere og pædagoger, og omvendt finder 63% af de danske unge og ca. 54% af efterkommerne og indvandrerne det *svært* eller *meget svært*. Der er ikke markante kønsforskelle på svarangivelserne, dog er der en overvægt af piger, der finder det svært at tale med lærere og pædagoger.

Dialog og tillid

Dialog og tillid mellem de unge og deres forældre handler bl.a. om kommunikation og omsorg. De unge er i spørgeskemaet blevet spurgt om, i hvor høj grad deres forældre spørger til deres færden, når de er ude – dette for at belyse begge ekstremer i form af ingen deltagelse i de unges liv og i form af kontrol af de unges liv. Med andre ord at undersøge både om friheden er for stor og for lille.

Flertallet af unge har forældre, der *altid* eller *ofte* spørger dem om, hvad de laver, når de ikke er hjemme (omkring 60%). Samtidig er der også en gruppe på mellem 8 og 12%, hvis forældre *sjældent* eller *aldrig* gør. Dette er et relativt højt tal, der for gruppen af drenge er endnu højere.

For efterkommerdrengene drejer det sig om 8%, men for etnisk danske drenge er det 11% og for indvandrerdrenge 17%, der *sjældent* eller *aldrig* bliver spurgt til, hvad de laver, når de er ude.

Figur 7.1 Familiens baggrund for at spørge om færden ude

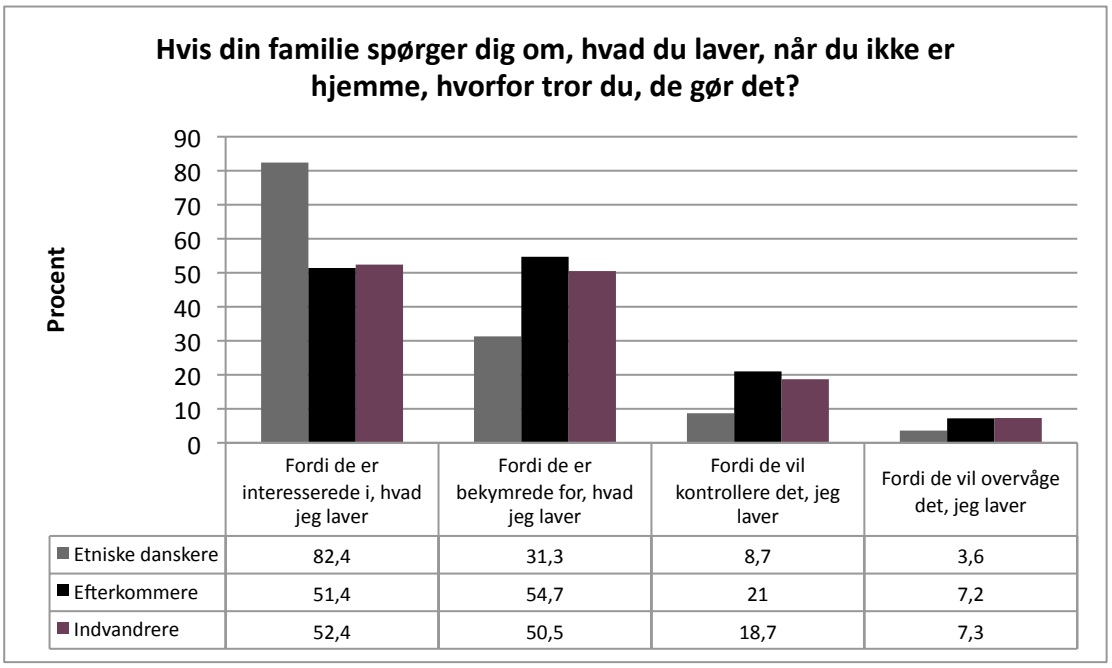

	Fordi de er interesserede i, hvad jeg laver	Fordi de er bekymrede for, hvad jeg laver	Fordi de vil kontrollere det, jeg laver	Fordi de vil overvåge det, jeg laver
Etniske danskere	82,4	31,3	8,7	3,6
Efterkommere	51,4	54,7	21	7,2
Indvandrere	52,4	50,5	18,7	7,3

Figur 7.1 viser, at der er forskelle i de unges tolkninger af deres forældres spørgsmål.

De yngre respondenter oplever det i større grad end de ældre som interesse og i mindre grad som kontrol. En tilsvarende forskel ses mellem de etnisk danske unge på den ene side og de nydanske unge på den anden side: De etnisk danske unge er mere tilbøjelige til at opleve forældrenes spørgsmål som interesse, mens efterkommere og indvandrere er mere tilbøjelige til at opleve spørgsmålene som kontrol eller overvågning, om end pigerne i disse to grupper er mere positive i deres tolkning end drengene.

Omkring en femtedel af efterkommere og indvandrere oplever forældrenes spørgsmål som kontrol og 7% som overvågning. De tilsvarende tal for de etnisk danske unge er 9% og 4%. Der er en stærk korrelation til forældrenes religion, således at unge med muslimske forældre i mindre grad anskuer deres forældres spørgsmål som interesse og i højere grad som bekymring, kontrol og overvågning.

I forhold til de unges egen kommunikation og ærlighed over for forældrene angiver cirka tre fjerdedele af alle undersøgelsens unge, at de *altid* eller *ofte* fortæller deres forældre sandheden om, hvad de laver, når de ikke er hjemme – pigerne i højere grad end drengene. Samtidig er der 8-9% af efterkommerne og indvandrerne, der *sjældent* eller *aldrig* fortæller sandheden. Det samme er tilfældet for 3% af de etnisk danske unge.

Opdragelsesformer

I spørgeskemaet er de unge blevet spurgt om forældrenes reaktion, hvis de opdager, at de unge overtræder deres regler, f.eks. i forhold til hjemkomsttidspunkter, udseende, påklædning, indtagelse af alkohol og deltagelse i fester. De unge har kunnet angive flere svar ud af en række svarmuligheder.

En større andel af etnisk danske unge oplever, at forældrene *kommenterer, men i en venlig tone.* Samtidig oplever en større andel af efterkommerne end både indvandrerne og de etnisk danske unge, at forældrene reagerer ved at *de skælder ud/råber* og *de udsætter mig for fysisk vold*.

Efterkommerne og indvandrerne oplever i højere grad, at *de kalder mig grimme ting, de truer med fysisk vold* og særligt med *de truer mig med, at min opførsel vil få negative konsekvenser for familien* end hvad der er tilfældet for etnisk danske unge. 8% af efterkommerne og indvandrerne svarer, at forældrene truer med, at deres opførsel vil få negative konsekvenser for familien, hvis de overtræder deres regler, mod kun 2% blandt de etnisk danske unge.

Religions betydning for opdragelse

De unge er også blevet bedt om at svare på, hvor stor betydning religion har haft i deres opdragelse. Som analyserne i denne undersøgelse har vist, kan dette være interessant, da religion ofte har en stærk sammenhæng med svar på øvrige spørgsmål.

Som Tabel 7.1 viser, er der markante forskelle i besvarelserne på spørgsmålet om de unges oplevelse af religions betydning for deres opdragelse.

Tabel 7.1 Hvor stor betydning har religion haft i din opdragelse?

	Alt	Meget	Midt imellem	Lidt	Intet	Total
Etniske danskere	6	36	151	464	626	1283
	,5%	2,8%	11,8%	36,2%	48,8%	100,0%
Efterkommere	206	291	130	56	37	720
	28,6%	40,4%	18,1%	7,8%	5,1%	100,0%
Indvandrere	90	93	59	21	8	271
	33,2%	34,3%	21,8%	7,7%	3,0%	100,0%
Total	302	420	340	541	671	2274
	13,3%	18,5%	15,0%	23,8%	29,5%	100,0%

Note: Phi ,769/,000 Cramer's V ,544/,000

Mens 3% af de etnisk danske unge svarer *alt* eller *meget* og 85% svarer *lidt* eller *intet,* er andelene blandt efterkommerne og indvandrerne anderledes fordelt, om end der også her er variation mellem grupperne. Den gruppe, der vurderer religionen til at have haft størst betydning for deres opdragelse, er efterkommere. Af dem svarer 69%, at religionen har betydet *alt* eller *meget*. Indvandrerne følger lige efter med 68%. Blot 13% af efterkommerne svarer derimod, at religion har betydet *lidt* eller *intet* mod 11% af indvandrerne. Generelt kan drengenes besvarelser betegnes som mere ekstreme end pigernes, idet relativt flere svarer *alt* og *intet*.

Der er en ret stærk sammenhæng mellem forældrenes beskæftigelsesgrad, og hvor stor betydning religion har haft i de unges opdragelse. Flere nydanske unge, hvor kun far eller ingen forældre er i beskæftigelse svarer, at religion har betydet *alt* eller *meget*.

For efterkommerne og indvandrerne er religionen for langt størstedelens vedkommende Islam. De helt overvejende oprindelseslande for efterkommere, hvor religionen betyder *alt* eller *meget* i opdragelsen er Tyrkiet, Libanon og Pakistan. For indvandrerne er det Irak, Somalia og Afghanistan.

Dette spørgsmål kan ikke give svar på, om opdragelsen har været præget af dogmatisk religion eller en mere kulturindlejret religion, og kan således heller ikke i sig selv give svar på, hvordan opdragelsen konkret har udmøntet sig religiøst.

7.1.2 Indflydelse på eget liv

Hvem bestemmer?

De unge er blevet bedt om at svare på, hvem de oplever bestemmer mest over dem i deres hverdag.

I prioriteret rækkefølge falder svarene på mig selv, mor og far. Særligt for de etnisk danske unge og for efterkommerne er der en sammenhæng mellem svar og køn, således at pigerne i mindre grad end drengene oplever, at de bestemmer mest selv og omvendt i højere grad oplever, at forældrene bestemmer.

- De etnisk danske drenge udgør den gruppe, der i højst grad angiver at bestemme selv. 62% svarer, at de selv bestemmer mest, efterfulgt af de etnisk danske piger og indvandrerdrengene, hvor 53% angiver, at de selv bestemmer mest over deres hverdag. Den største forskel hertil udgøres af efterkommerpigerne, hvor 43% oplever at bestemme mest selv. De øvrige grupper er placeret herimellem.

- De etnisk danske piger udgør den gruppe, der hyppigst svarer, at mor bestemmer mest over dem i deres hverdag. 34% af de etnisk danske piger svarer, at mor bestemmer mest. Den største forskel hertil udgøres af efterkommerdrengene, hvor 20% svarer, at mor bestemmer mest. De øvrige grupper er placeret herimellem.

- Flest efterkommerdrenge oplever, at far bestemmer mest: Nemlig 25%. Denne opfattelse deles i mindst grad af de etnisk danske piger, hvor kun 11% angiver, at far bestemmer mest.

En interessant betragtning er, at alder kun har en klar sammenhæng med de etnisk danske unges svar. For de etnisk danske unge er der en entydig sammenhæng mellem graden af selvbestemmelse og alder, således at mors og fars indflydelse falder med de unges stigende alder – og tilsvarende stiger graden af egen indflydelse med alderen. Denne entydige sammenhæng findes ikke for efterkommerne og indvandrerne.

Egen indflydelse på hverdag

De unge har også svaret på, i hvor høj grad de føler, at de selv bestemmer over deres hverdag.

Figur 7.2 viser de unges oplevelse af graden af frihed til at bestemme over egen hverdag. Dette giver en indikation på dels de unges egen opfattelse af deres manøvrerum og dels de unges selvbestemmelse i forhold til familien.

Figur 7.2 Frihed til at bestemme over egen hverdag

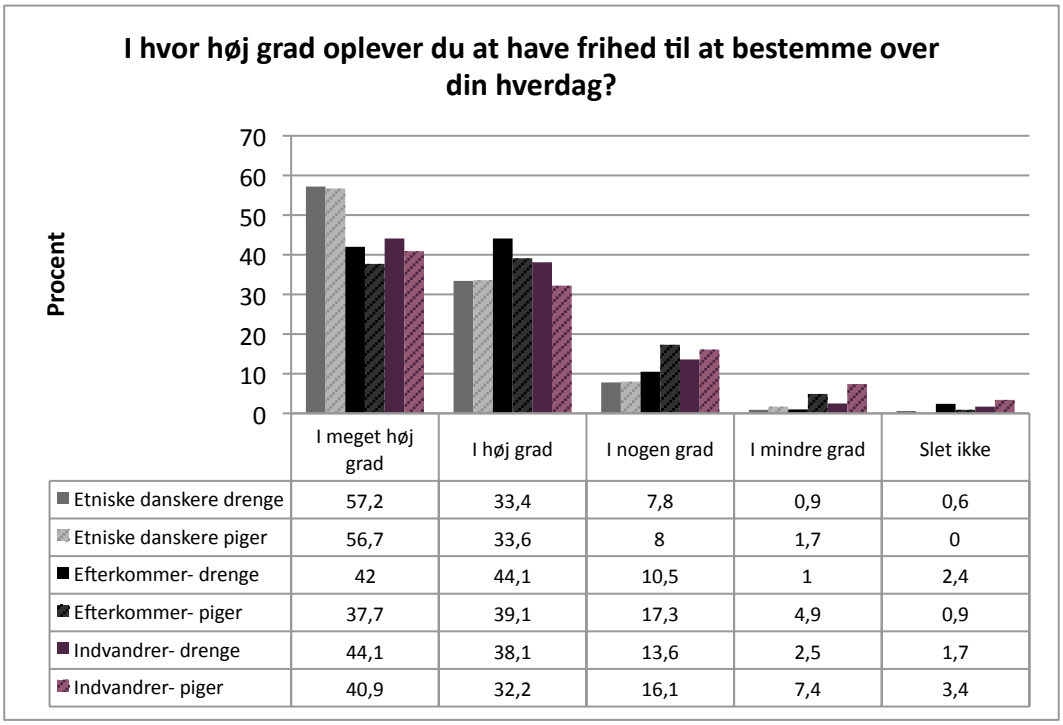

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
Etniske danskere drenge	57,2	33,4	7,8	0,9	0,6
Etniske danskere piger	56,7	33,6	8	1,7	0
Efterkommer- drenge	42	44,1	10,5	1	2,4
Efterkommer- piger	37,7	39,1	17,3	4,9	0,9
Indvandrer- drenge	44,1	38,1	13,6	2,5	1,7
Indvandrer- piger	40,9	32,2	16,1	7,4	3,4

For det første viser de unges besvarelser, at flere efterkommere og indvandrere end etnisk danske unge i mindre grad eller slet ikke oplever at have frihed til at bestemme over egen hverdag. Det er særligt udtalt for de nydanske piger. Tallene viser, at 2% af hhv. etnisk danske piger og drenge oplever i mindre grad eller slet ikke at have frihed til at bestemme over egen hverdag. Heroverfor svarer 3% af efterkommerdrengene og 6% af efterkommerpigerne, at de ikke oplever at have frihed til at bestemme over egen hverdag, mens 4% af indvandrerdrengene og hele 11% af indvandrerpigerne svarer tilsvarende. Det er altså særligt indvandrerpigerne, der oplever at have meget lille indflydelse på egen hverdag.

For det andet er det omvendt også bemærkelsesværdigt, at så mange oplever i meget høj grad og i høj grad at have frihed til at bestemme over egen hverdag, dog i mindre grad de nydanske unge og tilsvarende tallene ovenfor, særligt de nydanske piger. Hvor 90% af både etnisk danske drenge og piger oplever i meget høj grad eller i høj grad at have frihed til at bestemme over egen hverdag, er det tilsvarende for efterkommerne 86% og 77% for hhv. drenge og piger og for indvandrerne 82% og 73% af hhv. drenge og piger.

Medbestemmelse og inddragelse i familien

En høj andel af alle unge i undersøgelsen oplever, at de *i meget høj grad* og *i høj grad* bliver inddraget i de vigtige ting i deres familieliv, f.eks. sygdom, skilsmisse, flytning, skoleskift mv.

Højeste andel findes hos de etnisk danske unge med 80%, mens 66% af efterkommerne og 68% af indvandrerne oplever tilsvarende inddragelse. Samtidig er der for disse to grupper en betydelig andel, der *i mindre grad* eller *slet ikke* oplever at blive inddraget, nemlig hhv. 14 og 15%. I alle grupper er kønsforskellene betydelige, således at pigerne i højere grad end drengene føler sig inddraget. Dette kan hænge sammen med det fortrolighedsmønster, som blev beskrevet tidligere i dette kapitel, hvor pigerne i højere grad end drengene følte det let at tale med særligt mor, og med at pigerne generelt tilbringer mere tid sammen med familien, som Kapitel 7 viste.

Frihed i forhold til familiens forventninger

De unge er også blevet bedt om at tage stilling til, i hvor høj grad de lader sig styre af familiens forventninger. Figur 7.3 viser svarene herpå.

Figur 7.3 Frihed i forhold til familiens forventninger

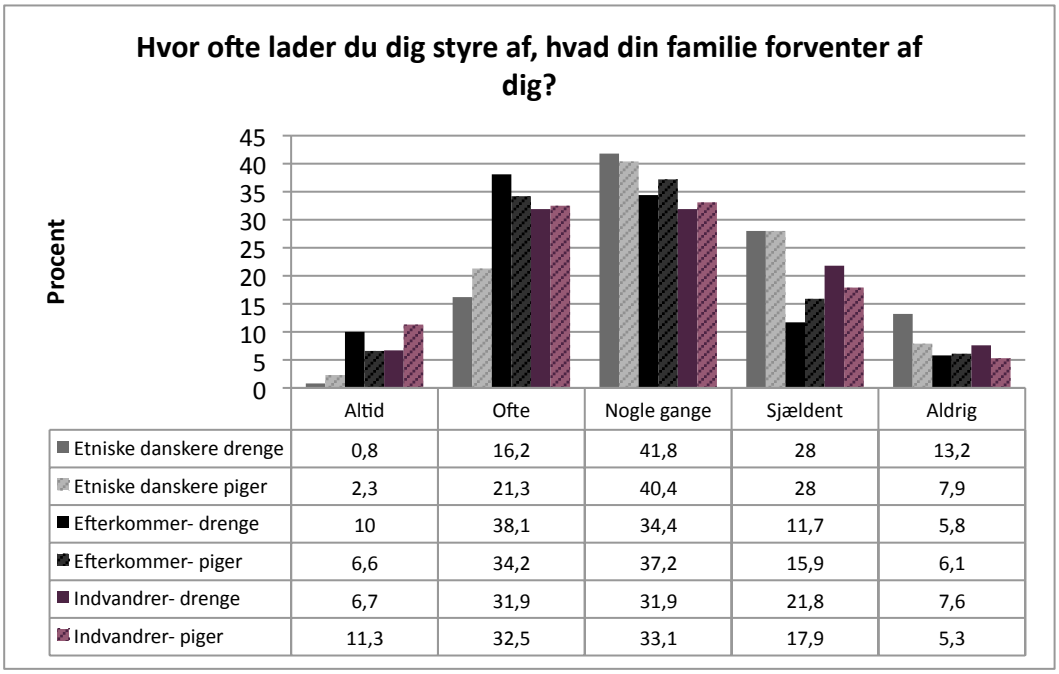

	Altid	Ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig
Etniske danskere drenge	0,8	16,2	41,8	28	13,2
Etniske danskere piger	2,3	21,3	40,4	28	7,9
Efterkommer- drenge	10	38,1	34,4	11,7	5,8
Efterkommer- piger	6,6	34,2	37,2	15,9	6,1
Indvandrer- drenge	6,7	31,9	31,9	21,8	7,6
Indvandrer- piger	11,3	32,5	33,1	17,9	5,3

De etnisk danske unge mener i højest grad, at de *sjældent* eller *aldrig* lader sig styre af, hvad familien forventer af dem. Samlet svarer 41% af de etnisk danske drenge og 36% af de etnisk danske piger, at de *sjældent* eller *aldrig* lader sig styre af familiens forventninger. Samtidig er andelen af etnisk danske drenge og piger, der svarer *altid* og *ofte* hhv. 17 og 24%.

Blandt efterkommerne lader drengene sig i højere grad end pigerne styre af familiens forventninger. 48% af efterkommerdrengene lader sig *altid* eller *ofte* styre, mens det samme gør sig gældende for 41% af efterkommerpigerne. Tilsvarende er der 18% af drengene og 22% af pigerne, der svarer *sjældent* eller *aldrig*. Om dette skyldes, at pigernes egne ønsker i højere grad er i overensstemmelse med familiens, eller om de er mere selvstændige, kan tallene ikke fortælle noget om.

Blandt indvandrerne er forholdet mellem drenge og piger omvendt af efterkommernes, dvs. drengene føler sig i mindre grad styret af familiens forventninger end pigerne. 39% af drengene og 44% af pigerne svarer *altid* eller *ofte*, mens 27% af drengene og 23% af pigerne svarer, at de *sjældent* eller *aldrig* lader sig styre.

Samlet set er der altså 20-30% flere efterkommerne og indvandrerne, der føler, at de *altid* eller *ofte* lader sig styre af familiens forventninger, når der sammenlignes med de unges etnisk danske i undersøgelsen. Samtidig er der 15-25% færre, der *sjældent* eller *aldrig* lader sig styre. Alder spiller en smule ind således, at de yngre i højere grad føler, at familiens forventninger styrer. En stærkere sammenhæng er der med forældrenes religion, således at unge med muslimske forældre i lidt højere grad føler, at de lader sig styre af familiens forventninger end andre unge.

Familiens planer for de unges fremtid

I vurderingen af de unges indflydelse på eget liv indgår også spørgsmålet om, hvorvidt de oplever, at deres familie har lagt planer for deres fremtid.

Figur 7.4 Familiens planer for de unges fremtid

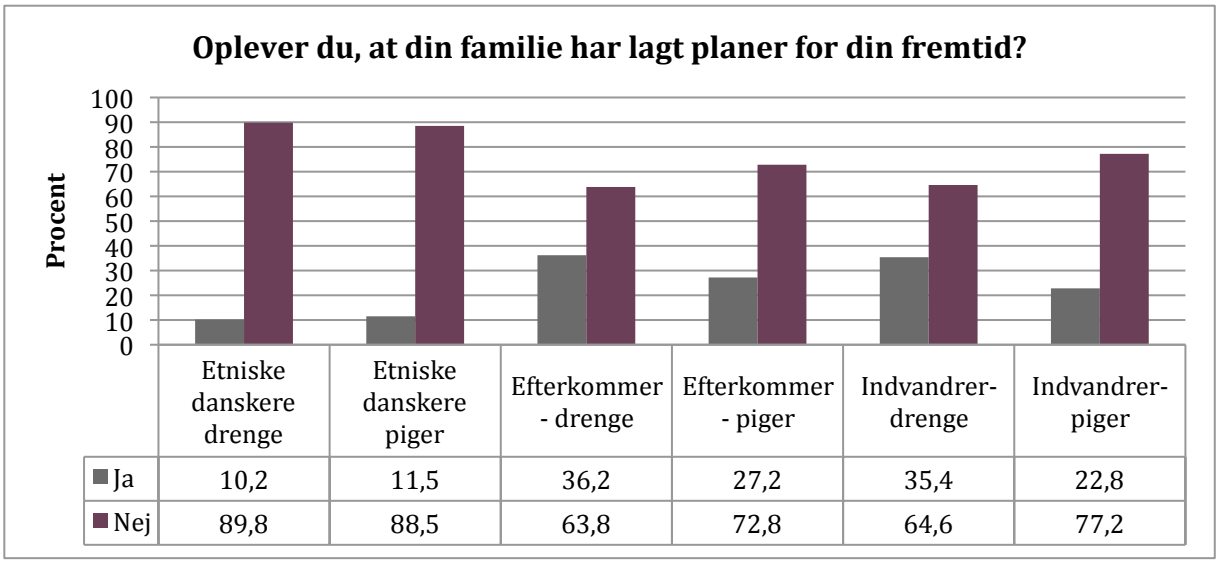

	Etniske danskere drenge	Etniske danskere piger	Efterkommer - drenge	Efterkommer - piger	Indvandrer-drenge	Indvandrer-piger
Ja	10,2	11,5	36,2	27,2	35,4	22,8
Nej	89,8	88,5	63,8	72,8	64,6	77,2

Knapt en tredjedel af de nydanske unge oplever, at deres familie lægger planer for deres fremtid. Det samme svarer godt en tiendedel af de etnisk danske unge.

Flere mandlige end kvindelige efterkommere og (især) indvandrere oplever, at deres familie har lagt planer for deres fremtid (en forskel på ca. 9 - 12 procentpoint).
Hvis der er uenighed om fremtidsplanerne mellem den unge og familien, svarer de fleste unge uanset oprindelse, at de selv bestemmer eller har medbestemmelse i forhold til planerne. Der er dog forskel mellem de tre grupper. De etnisk danske unge bestemmer i højest grad selv, hvis

der er uenighed om deres fremtidsplaner – dette svarer 69%. 45% af efterkommerne og 40% af indvandrerne svarer ligesådan. En stor andel af de unge efterkommere og indvandrere svarer, at de finder en løsning sammen med deres familie (48 og 57% for hhv. efterkommerne og indvandrerne). Endvidere svarer 5 % af efterkommerne, at deres forældre bestemmer deres fremtid, hvis de er uenige om planerne. Ligesådan svarer cirka 3% af indvandrerne og cirka 3% af de etniske danskere.

Frygt for familiens planer

Som det fremgår af Tabel 7.2 er langt størstedelen af alle undersøgelsens unge *ikke* bange for, at deres familie lægger planer for deres fremtid imod deres vilje. Der er dog en relativt stor gruppe af efterkommere og indvandrere, der er bange for, at deres familie lægger planer for dem imod deres vilje i sammenligning med de etnisk danske unge. Således svarer cirka 16-17% af hhv. efterkommere og indvandrere, at de er bange for at deres familie lægger planer for dem imod deres egen vilje. Der er her ikke forskel på piger og drenge.

Tabel 7.2 Er du bange for, at din familie lægger planer for din fremtid imod din vilje?

	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	41	1237	1278
	3,2%	96,8%	100,0%
Efterkommere	114	597	711
	16,0%	84,0%	100,0%
Indvandrere	44	216	260
	16,9%	83,1%	100,0%
Total	199	2050	2249
	8,8%	91,2%	100,0%

Note: Phi ,228/,000 Cramer's V ,228/,000

Religionens betydning for de unges frihed.

Religion havde en relativ stor betydning for de unges opdragelse. De unge er tilsvarende blevet bedt om at forholde sig til religionens betydning for deres frihed i forhold til, hvad de får lov til af familien. Svarmønstrene minder om svarene for religions betydning i opdragelsen. Dette

indikerer i sig selv, at der er en tæt sammenhæng mellem religionen på den ene side og opdragelse og frihed/grænser på den anden side.

Figur 7.5 Betydning af religion for hvad de unge må

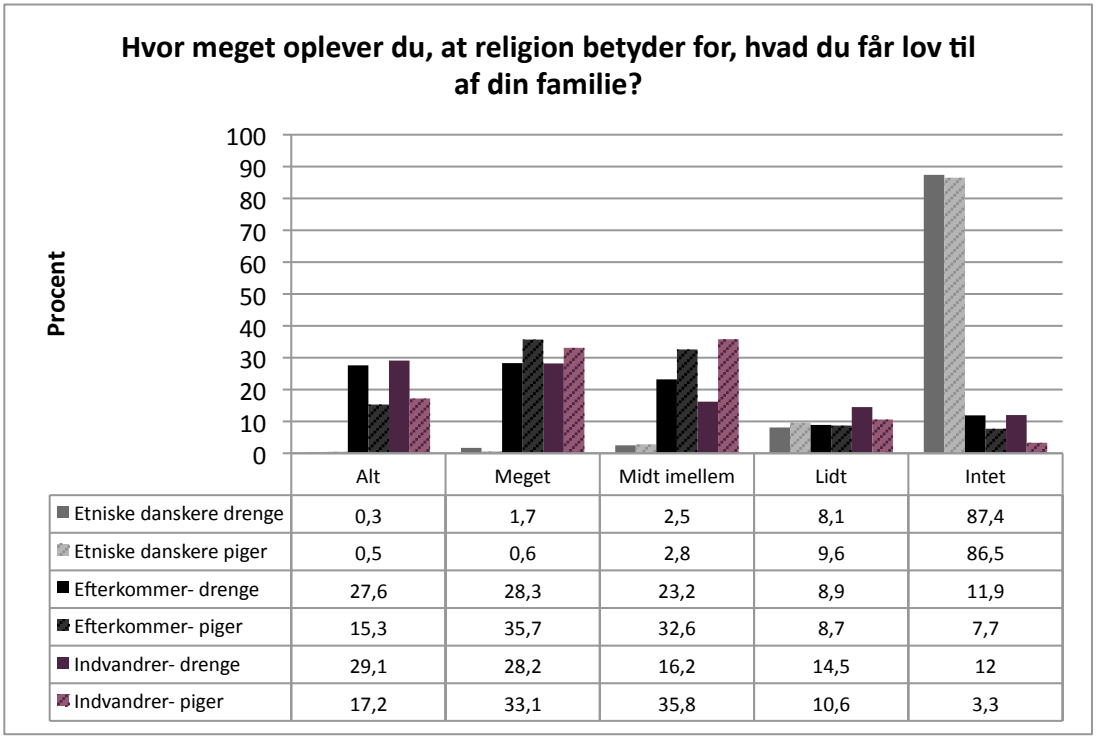

	Alt	Meget	Midt imellem	Lidt	Intet
Etniske danskere drenge	0,3	1,7	2,5	8,1	87,4
Etniske danskere piger	0,5	0,6	2,8	9,6	86,5
Efterkommer- drenge	27,6	28,3	23,2	8,9	11,9
Efterkommer- piger	15,3	35,7	32,6	8,7	7,7
Indvandrer- drenge	29,1	28,2	16,2	14,5	12
Indvandrer- piger	17,2	33,1	35,8	10,6	3,3

Også her fordeler svarandelene sig meget forskelligt for de etnisk danske unge på den ene side og de nydanske unge på den anden side. Hvor få procent af de etnisk danske unge svarer, at religion betyder *alt* eller *meget* for, hvad familien giver dem lov til, er tallene for både efterkommere og indvandrere markant højere, i særlig grad drengene.

Modsat svarer hele 96% af de etnisk danske unge, at religion betyder *lidt* eller *intet* for, hvad de får lov til af deres familie. Tilsvarende svarer 21% af efterkommerdrengene og 16% af efterkommerpigerne, og 27% af indvandrerdrengene og 14% af indvandrerpigerne, at religion betyder *lidt* eller *intet* for, hvad de får lov til af deres familie. Igen svarer drengene altså mere ekstremt, dvs. at de i højere grad svarer hhv. *alt* og *intet*. F.eks. siger 29% af indvandrerdrengene *alt* og 12% *intet*, mens dette gælder for hhv. 17% og 3% af indvandrerpigerne.

Efterkommere, hvor religionen betyder *alt* eller *meget* for, hvad de får lov til af deres familie, har først og fremmest oprindelse i Tyrkiet, Libanon og Pakistan. For indvandrerne er det Irak, Somalia og Afghanistan.

7.1.3 De unges personlige livsførelse

Frihed til at vælge venner og bestemme sit udseende

Friheden til at vælge egne venner og eget udseende er endnu en indikator på social kontrol i forhold til hverdag og livsstil. I *Ung i 2011* er de unge blevet spurgt til graden af frihed i forhold til begge.

De unge oplever generelt en stor frihed til at vælge egne venner og til at vælge, hvordan de vil se ud, f.eks. i forhold til tøj, sko og makeup. De yngste respondenter føler i lidt mindre grad end de ældste, at de har frihed, men forskellene er ikke store. Ligeledes er kønsforskellene heller ikke markante, om end pigerne føler sig en smule mindre selvbestemmende end drengene.

Tabel 7.3 I hvor høj grad føler du, at du selv må vælge dine venner?

	Jeg bestemmer helt selv, hvem jeg er venner med?	Mine egne ønsker betyder mest for, hvem jeg er venner med	Min familie og jeg bestemmer i fællesskab, hvem jeg er venner med	Min families ønsker betyder mest for, hvem jeg er venner med	Min familie bestemmer, hvem jeg må være venner med	Total
Etniske danskere	1122	154	7	3	3	1289
	87,0%	11,9%	,5%	,2%	,2%	100,0%
Efterkommere	510	176	23	7	6	722
	70,6%	24,4%	3,2%	1,0%	,8%	100,0%
Indvandrere	207	45	9	3	2	266
	77,8%	16,9%	3,4%	1,1%	,8%	100,0%
Total	1839	375	39	13	11	2277
	80,8%	16,5%	1,7%	,6%	,5%	100,0%

Note: Phi ,202/,000 Cramer's V ,143/,000

I forhold til valg af venner viser Tabel 7.3, at næsten samtlige etnisk danske unge (99%) føler, at de helt selv bestemmer, hvem de er venner med, eller at de selv bestemmer mest. 95% af både efterkommere og indvandrere har samme oplevelse. Dermed er andelene for *ikke* at måtte vælge egne venner tilsvarende små: 2% af efterkommerne og indvandrerne føler, at familiens ønsker betyder *mest* eller *alt*.
Et nærmest identisk mønster ses i forhold til at vælge udseende selv, hvor 95% af de etnisk danske unge og 89% af efterkommere og indvandrere føler, at de *i meget høj grad* eller *i høj grad* kan bestemme selv. Mellem 2 og 3% føler, at de *i mindre grad* eller *slet ikke* kan.

De unges personlige forhold til religion

De unge er også blevet spurgt til deres eget forhold til religion. Dette kan dermed give en indikation af, i hvor høj grad religion forstås som forældrenes rammer eller som noget de unge også selv identificerer sig med som en del af deres livsførelse.

Tabel 7.4 Hvor meget betyder religion for dig selv?

	Alt	Meget	Midt imellem	Lidt	Intet	Total
Etniske danskere	12	70	233	414	550	1279
	,9%	5,5%	18,2%	32,4%	43,0%	100,0%
Efterkommere	306	222	93	53	44	718
	42,6%	30,9%	13,0%	7,4%	6,1%	100,0%
Indvandrere	119	75	46	16	12	268
	44,4%	28,0%	17,2%	6,0%	4,5%	100,0%
Total	437	367	372	483	606	2265
	19,3%	16,2%	16,4%	21,3%	26,8%	100,0%

Note: Phi ,725/,000 Cramer's V ,512/,000

Mens tendenser umiddelbart afspejler svarene omkring religions betydning for opdragelse, og hvad de unge får lov til, er der nogle bemærkelsesværdige forskelle og nuancer. Svarene ses i Tabel 7.4.

For det første ses det, at der er markant forskel på, hvor vigtig religion er for de etnisk danske unge og for de nydanske unge: 72-74% af efterkommere og indvandrere siger, at religion betyder *alt* eller *meget*. Det samme siger 6% af de etnisk danske unge. Det er altså en rigtig stor andel af de nydanske unge, der vægter religionen, som for de fleste nydanskes vedkommende er Islam.

For det andet er det også interessant, at efterkommere og indvandrere til en vis grad selv oplever religionen som *mere* betydningsfuld, end de oplever den afspejlet hos forældrene og i opdragelsen. Der er 14% af efterkommerne og 11% af indvandrerne, der svarer, at de personligt mener, at religionen betyder *lidt* eller *intet* i forhold til de 18-19%, der som vist i Tabel 7.1 og 7.5 svarede, at religionen *ingen betydning* har for deres forældres opdragelse og for, hvad de får lov til. Billedet går igen blandt de etnisk danske unge, hvor religion betyder mere for dem selv, end hvordan de har oplevet dens betydning gennem opdragelsen og i forhold til, hvad de får lov til.

For det tredje betyder sammenhængen med alder, at der er en tendens til, at religionen betyder mest for de yngste respondenter.

De helt overvejende oprindelseslande for efterkommere, hvor religionen betyder *alt* eller *meget* for dem selv er Tyrkiet, Libanon og Pakistan. For indvandrerne er det Irak, Somalia og Afghanistan.

De unges forventninger til fremtiden

For at få indblik i det liv, de unge ønsker at leve, er de blevet bedt om at svare på, hvad deres forventninger til fremtiden er.

Figur 7.6 De unges egne forventninger til fremtiden

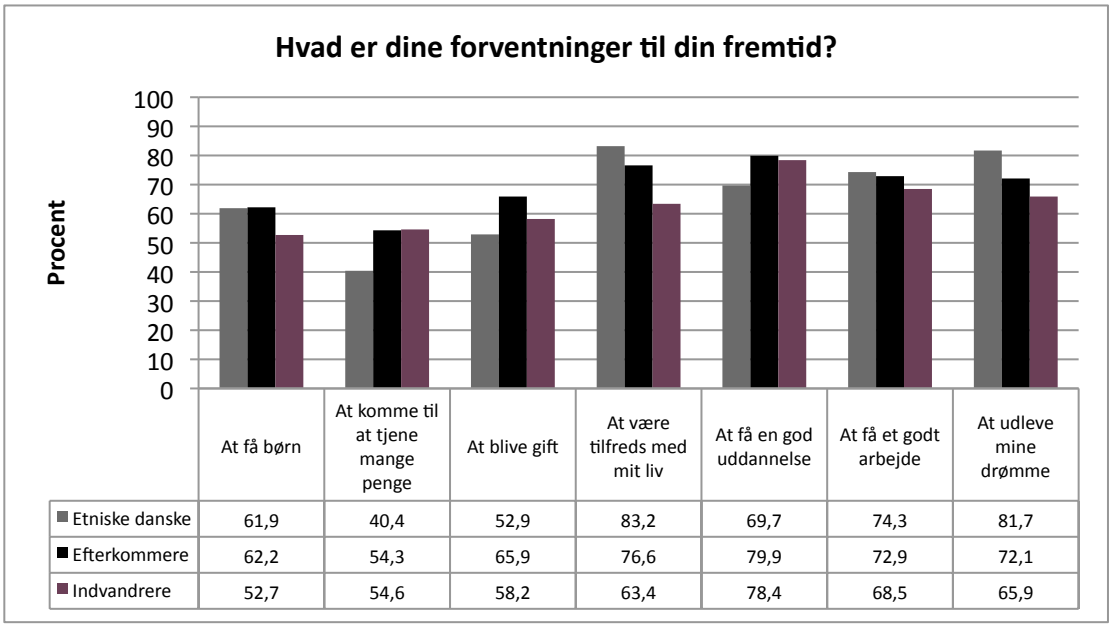

	At få børn	At komme til at tjene mange penge	At blive gift	At være tilfreds med mit liv	At få en god uddannelse	At få et godt arbejde	At udleve mine drømme
Etniske danske	61,9	40,4	52,9	83,2	69,7	74,3	81,7
Efterkommere	62,2	54,3	65,9	76,6	79,9	72,9	72,1
Indvandrere	52,7	54,6	58,2	63,4	78,4	68,5	65,9

Figur 7.6 giver et overblik over svarfordelingen for alle tre grupper. Som det kan ses, har mange unge i undersøgelsen mange og høje forventninger til, hvad de gerne vil i fremtiden. For efterkommerne og indvandrerne udgør en god uddannelse og et godt arbejde de største andele, mens efterkommerne også i stort omfang peger på at være tilfreds med eget liv. Drømmen om at tjene mange penge og at få børn fylder ikke helt så meget, men deles dog af pænt over halvdelen af efterkommere og indvandrere i undersøgelsen.

At tjene penge, blive gift og få en god uddannelse optager en relativt mindre andel af de etnisk danske unge end af efterkommerne og indvandrerne.

Det er interessant, at de unge har højere forventninger til deres fremtid, end hvad de oplever, deres forældre har. Dette ses, hvis man sammenligner disse resultater med Figur 7.7, der angiver de unges oplevelse af forældrenes forventninger.

Figur 7.7 De unges forestillinger om familiens forventninger til fremtiden

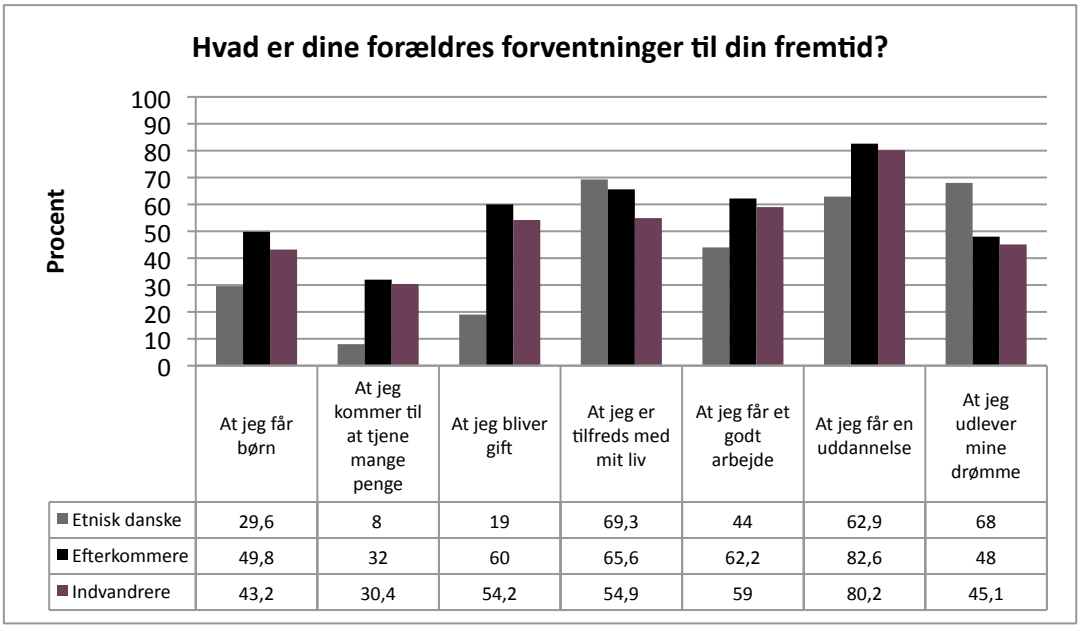

	At jeg får børn	At jeg kommer til at tjene mange penge	At jeg bliver gift	At jeg er tilfreds med mit liv	At jeg får et godt arbejde	At jeg får en uddannelse	At jeg udlever mine drømme
Etnisk danske	29,6	8	19	69,3	44	62,9	68
Efterkommere	49,8	32	60	65,6	62,2	82,6	48
Indvandrere	43,2	30,4	54,2	54,9	59	80,2	45,1

Som nævnt er det overordnede billede, at de unge uanset oprindelse generelt selv har højere forventninger, end de oplever, at deres forældre har.

De etniske danskere oplever i stort omfang, at deres forældres forventninger til fremtiden handler om uddannelse, arbejde og at være tilfreds og udleve egne drømme. En langt mindre del oplever, at familien forventer børn, penge og ægteskab.
For efterkommerne er uddannelse – ligesom for dem selv – den forventning, som de i størst grad oplever, at forældrene har. Arbejde, tilfredshed med livet og ægteskab udgør dog også forventninger, som flest unge oplever hos forældrene. Færrest efterkommere oplever forældres forventning om penge, udleve drømme og få børn.

For indvandrerne er oplevelsen af forældrenes forventning også mest markant i forhold til uddannelse, og deres besvarelser følger i det hele taget mønsteret for efterkommerne. Generelt svarer indvandrerne dog i mindre grad, at deres forældre har forventninger.

7.2 AFSLUTTENDE BETRAGTNINGER – LIVET SOM UNG I FAMILIEN

På udvalgte områder er der store forskelle mellem undersøgelsens etnisk danske unge og nydanske unge. Særligt i forhold til egen indflydelse og selvbestemmelse ligger efterkommerne og indvandrerne generelt væsentligt lavere, ligesom de også i langt højere grad oplever, at familien har lagt planer for deres fremtid og er bange for det.

Pigerne med efterkommer- og indvandrerbaggrund har generelt set mindst indflydelse, mens det måske lidt overraskende er drengene i disse to grupper, der i højest grad oplever at lade sig styre af familiens forventninger, og at familien har lagt planer for deres fremtid. Om de føler dette, fordi deres egne ønsker i højere grad strider imod familiens ønsker, kan undersøgelsen ikke kaste lys over. Det kan dog være en mulighed, at drengenes generelt større manøvrerum opleves af dem som mere i modstrid med familiens forestillinger, og at de derfor oplever sig mere styret.

I forhold til de unges opdragelsesformer og livsstil er det grads- snarere end artsforskelle. Der tegner sig et billede af, at de etnisk danske unge i højere grad end de nydanske unge oplever mere dialogiske irettesættelsesformer. Tilsvarende er der væsentligt flere efterkommere og indvandrere, der oplever, at det er overvågning eller kontrol, når forældrene spørger, hvad de laver, når de ikke er hjemme. Religion spiller en stor rolle i mange efterkommeres og indvandreres opdragelse og frihed, hvorimod det for etnisk danske unge er af underordnet betydning.

Samlet set tegner der sig et billede af, at de unge efterkommere og indvandrere i undersøgelsen har mindre frihed og strammere grænser for udfoldelse end deres etnisk danske jævnaldrende i undersøgelsen, selv om der på områder som f.eks. valg af venner og udseende kun er tale om små forskelle.

DEL V

FOKUSOMRÅDE 3: TVANG, VOLD OG OVERVÅGNING

KAPITEL 8 – OVERVÅGNING OG KONTROL

8.0 INDLEDNING

Fokusområde 3 adskiller sig fra de øvrige to ved at være en *form* for social kontrol og ikke et *område*, hvor den sociale kontrol foregår. Tvang, vold og overvågning går på tværs af de unges liv og hverdag, og kan derfor også hænge sammen med adfærdsregulering i forhold til de to øvrige fokusområder, f.eks. samvær med venner, samvær med modsatte køn, aktiviteter i skolen og fritiden mv. Formålet med denne *form* for social kontrol som et selvstændigt fokusområde er, at det udgør et konkret mål for det omfang af direkte adfærdsregulerende indgreb, som de unge oplever i deres hverdag.

Dette kapitel undersøger, i hvilken grad de unge er udsat for overvågning og kontrol i deres hverdag. Overvågning og kontrol handler her om at blive overvåget enten fysisk eller telefonisk og om at få tjekket mobil, mail, taske eller computer.

Det er erfaringen fra rådgivningsinstanser og hjælpeforanstaltninger, at overvågning af de unges adfærd og færden, både fysisk og elektronisk, er en fællesnævner i mange af de socialt kontrollerede unges hverdag. Det er en måde, hvorpå forældre og søskende kan monitorere, om de unge overskrider grænser for passende opførsel. Ofte hænger denne form for kontrol sammen med at undgå sladder og dermed negativ omtale af familien på grund af børnenes opførsel og adfærd i det offentlige rum.

I ***Ung i 2011*** er de unge derfor blevet spurgt om deres oplevelser på dette område, med det formål at undersøge udbredelsen af overvågning og kontrol af ejendele som en form for social kontrol.

8.1 DE UNGES OPLEVELSER MED OVERVÅGNING OG KONTROL

Mange af de unges oplevelser med overvågning og kontrol i hverdagen har at gøre med konflikter med venner og skolekammerater. I denne sammenhæng behandles disse konflikter ikke indgående, da fokus er på familiens udøvelse af social kontrol. Familien forstås her som både den nære familie med forældre og søskende og den udvidede familie, inklusiv familiens

umiddelbare omgangskreds. I dette kapitel er fokus altså på de unges oplevelser med overvågning og kontrol begået af familien.

I behandlingen af spørgeskemaets resultater skelnes desuden mellem styrken af svaret *ja, mange gange* og *ja, enkelte gange*. Det er den første kategori, som er i fokus, når det handler om social kontrol. Den anden kategori siger mindre om social kontrol og mere om at have oplevet enkelttilfælde af konflikter.

I det efterfølgende præsenteres svar fra de unge omkring deres oplevelser med overvågning af deres færden, med kontrol af mail, mobil mv. og endelig berøres kort deres oplevelser med at have været udsat for rygter og ignorering. Under hvert tema belyses, i hvor høj grad de har været udsat for det, og hvem der har udsat dem for det (mere herom i Kapitel 12).

8.1.1 Overvågning

Omtrent en fjerdedel af alle unge har enten *mange gange* eller *enkelte gange* været udsat for overvågning, mens tre fjerdedele *aldrig* har. Dette gælder for både drenge og piger, etniske danskere, efterkommere og indvandrere og uanset de unges alder.

Tabel 8.1 Har du været udsat for, at nogen har overvåget dig ved at ringe til dig eller følge efter dig?

	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	33	240	1003	1276
	2,6%	18,8%	78,6%	100,0%
Efterkommere	29	146	539	714
	4,1%	20,4%	75,5%	100,0%
Indvandrere	13	39	206	258
	5,0%	15,1%	79,8%	100,0%
Total	75	425	1748	2248
	3,3%	18,9%	77,8%	100,0%

Note: Phi ,064/,058 Cramer's V ,045/,058

Social kontrol har en systematik og regelmæssighed, og derfor er det mest interessant at fokusere på de unge, der svarer *ja, mange gange*. På denne måde kan der gives et indtryk af, om

overvågningen kan have karakter af noget regelmæssigt. Som det ses i Tabel 8.1 er der for det første tale om få unge: 3% af de etnisk danske unge, 4% af efterkommerne og 5% af indvandrerne.

Overvågning som social kontrol

Når man sorterer i gruppen af unge og reducerer til dem, der har været overvåget *mange gange,* og udelukkende har peget på familiemedlemmer som udøvere, er gruppen udsat for overvågning som social kontrol begrænset. Det drejer sig om 3% af hhv. efterkommere og indvandrere, og 1% af de etniske danske unge.

De personer, som de flest af disse unge peger på som udøvere af overvågningen, er mor, far og bror. For både etniske danskere, efterkommere og indvandrere fylder mor og far meget, men særligt for efterkommerne udgør de den væsentligste udøvergruppe: 48% af efterkommerne peger på mor og 41% på far. 21% af efterkommerne og 31% af indvandrerne angiver brødre, som dem der overvåger.

Kæreste og ægtefælle optræder også som nogen, der *mange gange* har overvåget de unge: For de etnisk danske unge svarer 21% kæreste/ægtefælle, og det samme gør 12% af efterkommerne og 15% af indvandrerne.

De unge har i spørgeskemaet haft mulighed for at beskrive, hvorfor de tror, at de bliver overvåget. Generelt er der to forskellige forklaringsmodeller blandt de unge. Den ene forklaringsmodel handler om overvågning som konsekvens af mistro og kontrol. Dette er den typiske forklaring fra de nydanske unge, og særligt pigerne peger på denne. Knapt halvdelen af de nydanske piger forstår overvågningen på denne måde. Den anden forklaringsmodel handler om overvågning som konsekvens af bekymring eller beskyttelse. Dette er den hyppigste forklaring for etnisk danske unge, mens den ikke optræder i særlig høj grad blandt efterkommere og indvandrere.

Overvågning som negativ social kontrol

De unge, der har oplevet at være udsat for at blive overvåget, er desuden blevet spurgt, om de har oplevet dette som en negativ social kontrol. Termen er som sådan dobbelt i betydning, da

social kontrol i udgangspunktet altid er negativ. Men termen er valgt her for at understrege for de unge, at der spørges til en uønsket kontrol.

Tabel 8.2 Har du oplevet overvågningen som en negativ social kontrol?

	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	168	133	301
	55,8%	44,2%	100,0%
Efterkommere	97	145	242
	40,1%	59,9%	100,0%
Indvandrere	41	57	98
	41,8%	58,2%	100,0%
Total	306	335	641
	47,7%	52,3%	100,0%

Note: Phi ,153/,001 Cramer's V ,153/,001

Af de unge, der har oplevet at blive overvåget, har 56% af de etnisk danske unge, 40% af efterkommerne og 42% af indvandrerne oplevet det som negativ social kontrol. Heroverfor er altså en ret stor andel, der *ikke* har oplevet det negativt. Dette kan dels skyldes karakteren og omfanget af overvågningen, og dermed om de unge har oplevet det som begrænsende eller grænseoverskridende. Det kan dog også skyldes forskellige opfattelser af, hvad der er ok, og hvad der er normalt internt i familierne. Dvs. at det for nogle kan opleves som en naturlig del af opdragelse og opvækst, at forældre og familiemedlemmer overvåger. Det ses da også i Tabel 8.2, at en større del af de etnisk danske unge oplever overvågningen negativt. Dette kunne tale for, at overvågning i udgangspunktet er en mindre typisk del af et dansk opdragelsesmønster og derfor strider flere imod.

8.1.2 Kontrol gennem tjek af mobil, mail, computer og taske

De unge er blevet spurgt, om nogen har tjekket deres mobil, computer, mail eller taske for at kontrollere dem. Igen er der ikke stor forskel på, hvordan piger og drenge svarer, ej heller hvordan etniske danskere, efterkommere og indvandrere svarer. Generelt er billedet, at de fleste *ikke* har oplevet at blive kontrolleret på denne måde. Samtidig er det dog ca. hver tiende unge, der bliver udsat for det jævnligt, dvs. *mange gange*. Gruppen af unge, der mere

systematisk er udsat for at blive kontrolleret via mobil, mail osv., tæller 7% af de etnisk danske unge og 11% af hhv. efterkommere og indvandrere.

Tabel 8.3 Har du været udsat for, at nogen har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig?

	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	90	427	760	1277
	7,0%	33,4%	59,5%	100,0%
Efterkommere	76	256	391	723
	10,5%	35,4%	54,1%	100,0%
Indvandrere	29	75	157	261
	11,1%	28,7%	60,2%	100,0%
Total	195	758	1308	2261
	8,6%	33,5%	57,9%	100,0%

Note: Phi ,078/,008 Cramer's V ,055/,008

Tjek af mobil, mail, computer og taske som social kontrol

For at undersøge den sociale kontrol, fokuseres her på gruppen af unge, der har fået deres ejendele tjekket *mange gange* og udelukkende af familiemedlemmer. Det drejer sig om 8% af hhv. efterkommere og indvandrere og 6% af de etnisk danske unge.

Efterkommere og indvandrere peger i højere grad på familiemedlemmer som dem, der kontrollerer deres ting, mens de etnisk danske unge i højere grad peger på kærester. Af dem der er blevet kontrolleret svarer 29% af de etnisk danske unge, at de er blevet kontrolleret af mor og 19% af far. Af de efterkommere, der er blevet kontrolleret, peger hele 51% på, at de er blevet kontrolleret af mor og 32% af far. For indvandrerne, der er blevet kontrolleret, peger 35% på mor og 31% på far. Af dem, der bliver kontrolleret, sker kontrollen for de nydanske unge altså for cirka en tredjedels vedkommende fra forældrenes side, mens de efterkommerne, der bliver kontrolleret, for over halvdelens vedkommende bliver kontrolleret af deres mor. For de etnisk danske unge, der bliver kontrolleret gennem tjek af mobil, mail, computer og taske er de hyppigst angivne udøvere kærester/ægtefæller. 40% af de etnisk danske peger herpå, mens det samme gør sig gældende for 19% af efterkommerne og 20% af indvandrerne.

Der er meget få etnisk danske unge, der peger på søstre og brødre som udøvere af kontrol. Dette er anderledes for de nydanske unge. Cirka en fjerdedel af indvandrerne peger på søstre og brødre, mens 14% af efterkommerne angiver søstre og hele 35% brødre. For dem, der bliver kontrolleret, tager brødre altså aktiv del i kontrollen af deres søskende - det gælder særligt for efterkommerne Også fætre og kusiner tager del i kontrollen – for 16% af efterkommernes vedkommende og for 7-10% af indvandrernes vedkommende af dem, der bliver kontrolleret.

De unge har i spørgeskemaet haft mulighed for at beskrive, hvorfor de tror, at de bliver kontrolleret gennem tjek af mail, mobil, computer og taske. Der er ikke mange, der har benyttet sig af denne mulighed, men blandt dem som har, er der et klart mønster: Det handler om mistro, løgne og kontrol. Denne forklaring deles særligt af de nydanske unge, og særligt pigerne ser tjek af deres personlige ejendele som en konsekvens af mistro, løgne og kontrol.

8.1.3 Rygter og ignorering

I spørgeskemaet har de unge også svaret på, i hvilken grad de har været udsat for, at nogen har spredt rygter om dem for bevidst at skade dem, og ligeledes om de har været udsat for at blive ignoreret, f.eks. ved ikke at blive talt til, i én eller flere dage. Besvarelserne herpå har for en så overvejende dels vedkommende handlet om konflikter mellem jævnaldrende venner og skolekammerater, at det ikke kan forstås som social kontrol. I det følgende trækkes blot hovedlinjerne i besvarelserne op.

12% af efterkommerne, 11% af indvandrerne og 10% af de etnisk danske svarer, at de mange gange har været udsat for, at nogen har spredt rygter om dem for bevidst at skade dem. Særligt pigerne oplever at have været udsat for rygter. Meget få familiemedlemmer fremhæves som dem, der udsætter de unge for rygter. Blandt efterkommerne optræder forskellige familiemedlemmer, men i begrænset omfang. Der peges f.eks. på kusine, fætter, øvrige kvindelige slægtninge og øvrige mandlige slægtninge, men det er generelt kun mellem 3 og 8% og i meget små antal. Dog peger 13% af de unge efterkommere på, at familiens netværk/omgangskreds har været ophav til, at de *mange gange* har været udsat for rygter. Som Kapitel 11 kommer nærmere ind på, er netop sladder og rygter en magtfuld del af den sociale kontrol af de unge – og her viser tallene i ***Ung i 2011***, at det i hvert fald for 13% af efterkommerne er en genkendelig oplevelse.

I forhold til at have følt sig ignoreret eller udsat for, at nogen har ladet som om, at man ikke fandtes, har mellem 8 og 9% oplevet det *mange gange*. Svarene på dette spørgsmål placerer sig så absolut i skoleregi som en del af en hverdag med konflikter og mobning mellem jævnaldrende. I det omfang familien er involveret, er det typisk for de nydanske unge og typisk udøvet af kvindelige familiemedlemmer. Der er et mønster i, at der i langt højere grad er angivet mor, søster, kusine, kvindelig slægtning osv. end tilsvarende far, bror, fætter, mandlig slægtning osv.

8.2 AFSLUTTENDE BETRAGTNINGER – OVERVÅGNING OG KONTROL

Overvågning og kontrol gennem tjek af personlige ejendele som mobil, mail og taske er en form for social kontrol, som et fåtal af undersøgelsens unge oplever. Kun 3% af de nydanske unge oplever at blive overvåget regelmæssigt af familiemedlemmer, mens 8% oplever at blive kontrolleret gennem tjek af mail, mobil, computer og taske.

Mens de etnisk danske unge næsten i samme grad oplever overvågning og kontrol, er profilen af udøvere en smule forskellig mellem grupperne. De etnisk danske unge oplever primært, at det er mor og far og herudover kærester, der udsætter dem for kontrollen. Efterkommere og indvandrere peger i langt højere grad både på den nære og den udvidede familie, f.eks. fætre, kusiner, mandlige og kvindelige slægtninge. Dette kan handle om formen for kontrol, der i højere grad for de unge nydanske er en social kontrol som er et kollektivt anliggende, der beskytter familiens ære. Det kan dog også handle om familiestrukturer, og at den udvidede familie i langt højere grad er en aktiv del af hverdagen for de nydanske unge end for de etnisk danske unge.

En anden interessant observation i forhold til overvågning er, at kun cirka 40% af efterkommerne og indvandrerne svarer, at de anser den overvågning de er udsat for som negativ social kontrol. Dette kan pege i to retninger: Enten at overvågning for dem slet ikke fortolkes som en form for kontrol, eller at de accepterer kontrollen som en normal del af hverdagen. Endelig kan det selvfølgelig også skyldes, at de reagerer på begrebet social kontrol, som er kontroversielt, og som de måske er bevidste om som en dansk kritik af minoritetssamfundene. Dette kan få dem til at give et svar, som de ved er loyalt overfor deres forældre og overfor deres baggrund.

KAPITEL 9 – TVANG OG VOLD

9.0 INDLEDNING

Dette kapitel undersøger de unges oplevelser med tvang og vold i familien. Tvang og vold handler her om at blive presset til at kontrollere andre søskende og familiemedlemmer, og om at blive udsat for trusler om vold og om faktisk vold.

På samme måde som overvågning og kontrol i forrige kapitel er tvang og vold nogle af de former for social kontrol, som hjælpe- og rådgivningsinstanser betegner som typiske for socialt kontrollerede unges hverdag. Tvang og vold optræder som adfærdsregulerende foranstaltninger og som straf for overtrædelse af normer og regler i nogle familier. Det er vigtigt at pointere, at tvang og vold også kan forekomme i familier uden at der nødvendigvis er tale om en æresrelateret social kontrol. Det kan derfor alene på basis af besvarelser i et spørgeskema være vanskeligt at afgøre, hvilken slags tvang og vold de unge er underlagt. Dette er i denne rapport imødekommet ved dels at give de unge mulighed for at beskrive, hvorfor de tror, at de udsættes for tvang og vold og dels ved i Kapitel 10 at konstruere et indeks, der netop kan indfange de unge, der oplever flere af de typiske former for social kontrol samtidig.

9.1 DE UNGES OPLEVELSER MED TVANG OG VOLD

I det efterfølgende gennemgås resultater og overordnede observationer i forhold til de unges besvarelser om deres udsathed for pres til at kontrollere andre søskende og familiemedlemmer, trusler om vold og fysisk vold. Ligesom i Kapitel 8 fokuseres der primært på de unge, der er udsat herfor regelmæssigt (*mange gange*) for at frasortere enkelttilfælde af konflikter. På tilsvarende vis fokuseres der på tvang og vold begået af den nære og udvidede familie, og dermed ikke på kontroverser med jævnaldrende i venne- og skoleregi.

9.1.1 Kontrol af søskende og andre familiemedlemmer

De unge er blevet spurgt om, hvorvidt de har oplevet sig presset til at kontrollere søskende eller andre familiemedlemmer. Selv om der er tale om mindre andele af unge, der har følt sig presset hertil, er andelen af særligt efterkommere dog ganske høj.

Figur 9.1 Tvang i form af pres til at kontrollere søskende

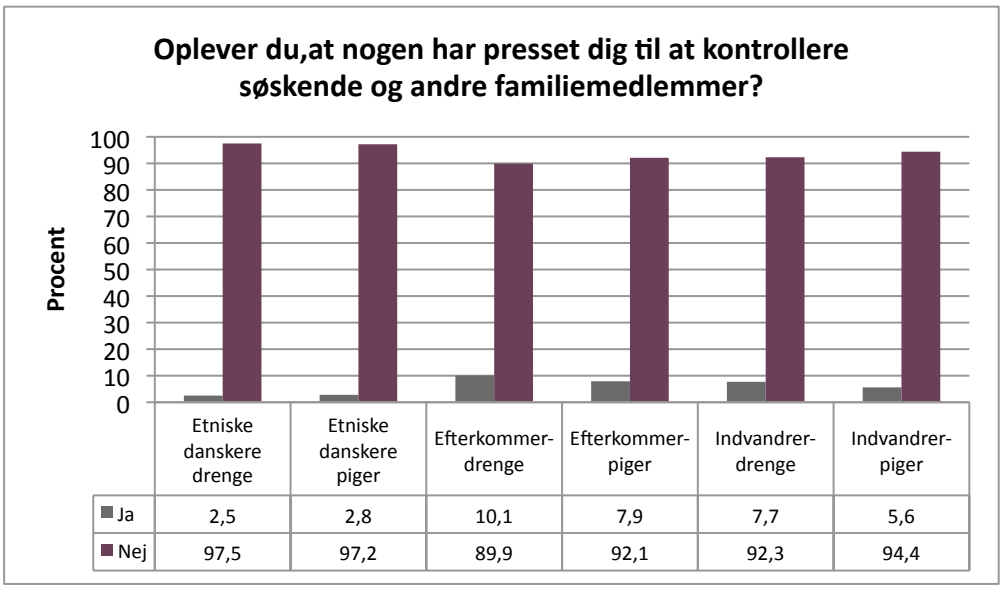

	Etniske danskere drenge	Etniske danskere piger	Efterkommer-drenge	Efterkommer-piger	Indvandrer-drenge	Indvandrer-piger
Ja	2,5	2,8	10,1	7,9	7,7	5,6
Nej	97,5	97,2	89,9	92,1	92,3	94,4

Som Figur 9.1 viser, svarer samlet 9% af efterkommerne og 7% af indvandrerne, at de er blevet presset til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer. Det samme er tilfældet for 3% af de etnisk danske unge. Som det også fremgår, er der flere drenge end piger blandt efterkommere og indvandrere, der oplever, at de bliver presset til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer.

Tvang i form af pres til at kontrollere andre

Når man fjerner besvarelser fra de unge, der har været udsat for pres af andre end familiemedlemmer, bliver grupperne en anelse mindre. Dog er det tydeligt, at denne form for kontrol i udgangspunktet iværksættes af familiemedlemmer og kun i mindre grad af andre jævnaldrende. Blandt efterkommerne er der således 7%, der oplever at blive presset af deres familie til at kontrollere andre, mens det samme er tilfældet for 4% af indvandrerne og 2% af de etnisk danske unge.

Analysen af, hvem der har presset de unge til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer viser, at det særligt er mor, men også far, der er ansvarlig herfor. For efterkommerne er det dog også familiemedlemmer som bror, fætter og slægtninge, der lægger pres på de unge.

Blandt efterkommerne peger 62% af dem, der føler sig presset til at kontrollere andre, på mor som kilden hertil. 40% peger på far og 15% på bror. Herudover er der mellem 6 og 12%, der angiver slægtninge i Danmark og i udlandet samt fætter som ophavet til det pres, de er udsat for. Det er kun for efterkommerne, at den udvidede familie indgår så relativt aktivt i at udøve social kontrol på dette område.

Blandt de indvandrere, der føler sig presset til at kontrollere andre, er det primært mor og far (ca. 40% svarer dette) og i lidt mindre grad bror (12%).

Det er tydeligt, at tvangen for de etnisk danske unge og for indvandrerne primært er et problem i den nære familie, mens det særligt for efterkommerne involverer store dele af den udvidede familie.

9.1.2 Trusler om fysisk vold

De unge er i spørgeskemaet blevet spurgt, hvorvidt nogen har truet dem med fysisk vold, f.eks. at slå, sparke eller låse dem inde. Der er ganske store forskelle på svarene fra drenge og piger i de enkelte grupper, således at drenge i højere grad end piger er blevet truet. Ligeledes viser tallene, at de etnisk danske unge i højere grad end de nydanske unge oplever at være udsat for trusler om fysisk vold. Når der sorteres for udøvere, ændrer dette billede sig dog en anelse, idet de etnisk danske unge i højere grad angiver jævnaldrende som dem, der fremsætter trusler, mens de nydanske unge hyppigere angiver familiemedlemmer.

Figur 9.2 Trusler om fysisk vold

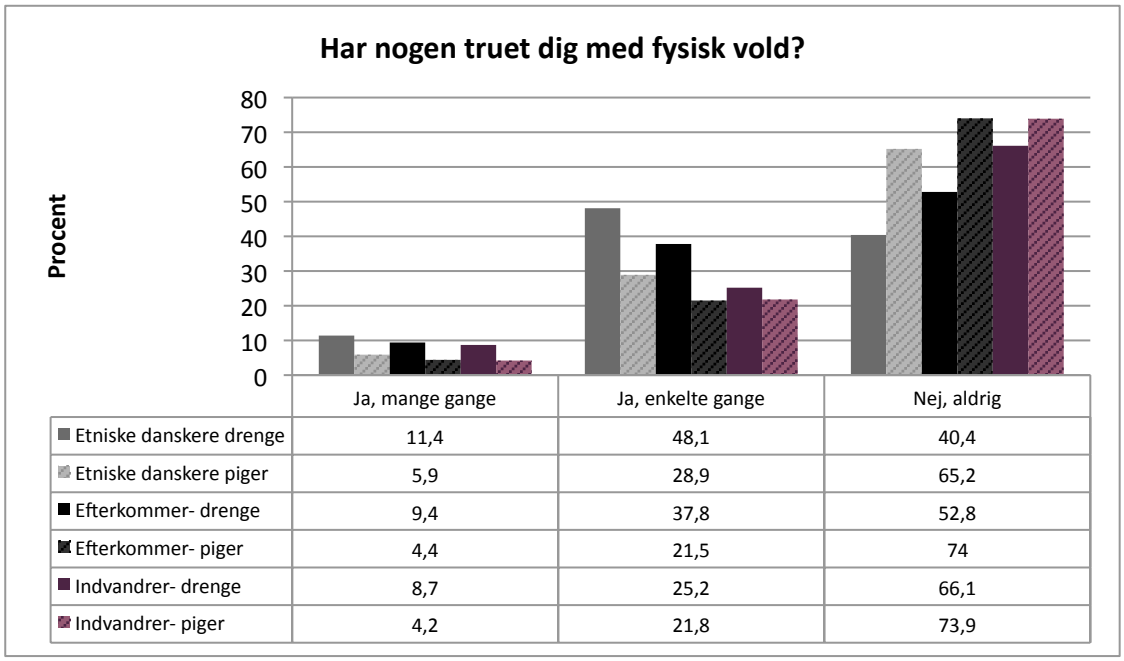

	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig
Etniske danskere drenge	11,4	48,1	40,4
Etniske danskere piger	5,9	28,9	65,2
Efterkommer- drenge	9,4	37,8	52,8
Efterkommer- piger	4,4	21,5	74
Indvandrer- drenge	8,7	25,2	66,1
Indvandrer- piger	4,2	21,8	73,9

Kun 40% af de etnisk danske drenge svarer, at de *aldrig* har været udsat for trusler om vold. Det samme gælder 53% af efterkommerdrengene og 66% af indvandrerdrengene. For pigernes vedkommende er andelene større, således at 65% af de danske piger og 74% af de nydanske piger *aldrig* har været udsat for trusler om fysisk vold.

For gruppen, der svarer *ja, mange gange*, og som dermed kan være interessant i forhold til at vurdere tilstedeværelsen af social kontrol, er der flere etnisk danske unge end efterkommere og indvandrere, og flere drenge end piger, der udsættes for trusler regelmæssigt. Hele 11% af de etnisk danske drenge og 6% af de etnisk danske piger svarer således, mens det samme er tilfældet for 9% af de nydanske drenge og 4% af de nydanske piger. Der er altså generelt cirka dobbelt så mange drenge som piger, der regelmæssigt oplever sig truet med vold.

Trusler om vold som social kontrol

Billedet ændrer sig en smule, når der fokuseres på den gruppe unge, der udelukkende har modtaget trusler mange gange fra familiemedlemmer. Med andre ord, når der fokuseres på truslerne som en form for social kontrol. Med denne sortering er andelen af etniske danskere nu mindst, nemlig 2%, mens 3% af hhv. efterkommere og indvandrere svarer, at familiemedlemmer mange gange udsætter dem for trusler. For efterkommerne og

indvandrerne er familiemedlemmer altså i højere grad ophav til truslerne end for de etnisk danske unge.

Generelt har trusler om vold en klar mandlig slagside – både som modtager af trusler og som udøver af dem. Særligt for efterkommerne optræder bror, fætter og mandlig slægtning som ophav til truslerne udover mor og far, som alle udsatte angiver i et vist omfang. For de etnisk danske unge er også kærester nogle af de hyppigste udøvere af trusler.

De unge har i spørgeskemaet haft mulighed for at beskrive, hvorfor de tror, at de er blevet udsat for trusler om vold. Mens en del af forklaringerne går på venner og kammerater og primært handler om skænderier og hævn imellem jævnaldrende, har særligt kvindelige efterkommere en anden forklaringsmodel: Nemlig trusler forårsaget af overtrædelser i forbindelse med livsstil. Denne type forklaring gives også af flere mandlige efterkommere, og i mindre omfang af indvandrere og etnisk danske unge. For de kvindelige efterkommere er det dog en langt mere hyppig forklaringsmodel end for nogen andre.

9.1.3 Fysisk vold

De unge er i spørgeskemaet blevet spurgt om, hvorvidt nogen har udsat dem for fysisk vold, f.eks. ved at slå, sparke eller låse dem inde. De klareste tendenser i tallene er for det første, at der er overraskende mange, der har været udsat for vold, og for det andet, at de etnisk danske unge optræder i lidt højere grad end efterkommere og indvandrere.

Cirka en tredjedel af de etnisk danske unge har været udsat for vold, og næsten en fjerdedel af efterkommere og indvandrere har været udsat for vold. Tilsvarende gælder altså, at 65% af de danske unge, 71% af efterkommerne og 73% af indvandrerne svarer, at de *aldrig* har været udsat for vold.

Figur 9.3 Fysisk vold

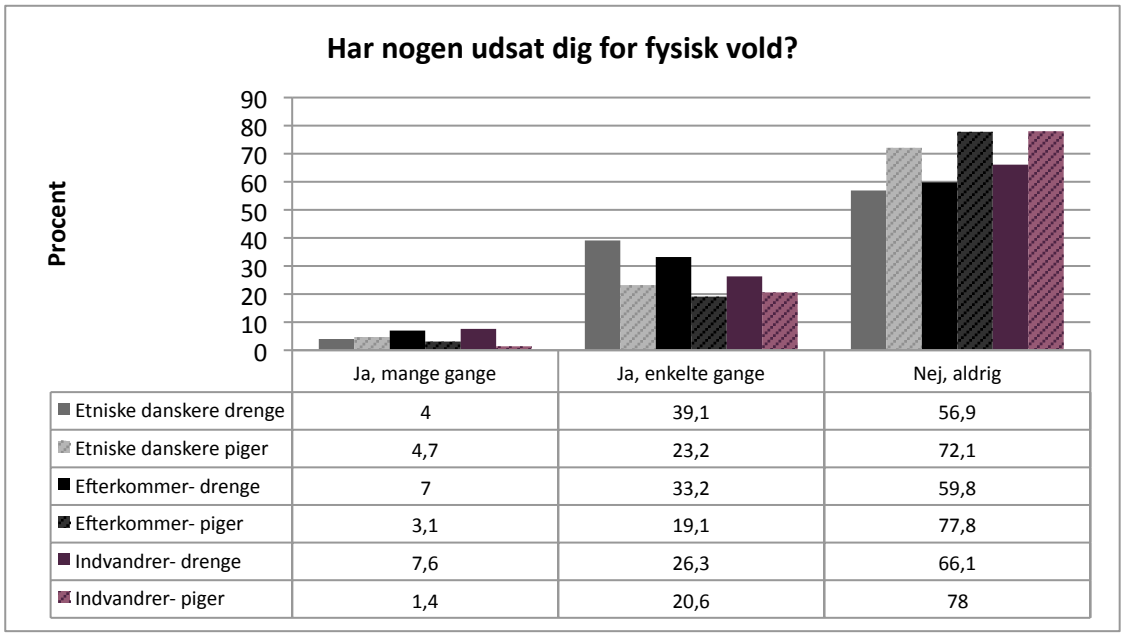

	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig
Etniske danskere drenge	4	39,1	56,9
Etniske danskere piger	4,7	23,2	72,1
Efterkommer- drenge	7	33,2	59,8
Efterkommer- piger	3,1	19,1	77,8
Indvandrer- drenge	7,6	26,3	66,1
Indvandrer- piger	1,4	20,6	78

Som ved de øvrige konflikttemaer er det gruppen af unge, der har svaret, at de har været udsat for fysisk vold *mange gange*, der ud fra et perspektiv om social kontrol er mest interessant. Som Tabel 9.2 viser, er det 4-5% af alle unge i undersøgelsen, der har været udsat for vold regelmæssigt. Tallene viser dog også, at der blandt efterkommerne og indvandrerne er tale om en meget større andel drenge end piger. Faktisk har meget få nydanske piger været udsat for vold.

Fysisk vold som social kontrol

Når man yderligere sorterer de unge fra, der ikke har været udsat for vold fra familien, er der et fåtal af unge tilbage, hvor der kan være tale om vold som social kontrol. Kun 2% af efterkommerne og 1% af indvandrerne angiver, at deres familier udsætter dem for vold regelmæssigt. Det samme gør sig gældende for 2% af de etnisk danske unge.

Analysen af, hvem der har udsat de unge for vold peger på, at for de etnisk danske unge er det hyppigst far, der udsætter for vold, men også mor og kæreste. Blandt efterkommerne udsat regelmæssigt for vold af familien, er de mest aktive udøvere mor, far og bror, mens det for indvandrerne primært er far og bror.

Nogle unge har i spørgeskemaundersøgelsen forklaret, hvorfor de tror, at de er blevet udsat for vold. Mange forklarer det med skænderier og uoverensstemmelser. Særligt nydanske piger giver dog også en forklaring, der handler om vold som straf for at have overtrådt nogle regler eller vold som sanktion, selvom de ikke havde gjort noget forkert. Forklaringer i denne genre gives nærmest udelukkende af nydanske unge, og særligt af pigerne.

9.2 AFSLUTTENDE BETRAGTNINGER – TVANG OG VOLD

Undersøgelsen af tvang og vold bringer de etnisk danske unge på banen i større omfang end efterkommere og indvandrere. Denne forskel udlignes dog, når den enkeltstående vold sorteres fra, og når jævnaldrende som udøvere sorteres fra. Når der fokuseres på trusler og vold som en form for regelmæssig social kontrol begået af familien, er det mere udbredt for nydanske unge og særligt for efterkommerne. Blandt de nydanske unge, og særligt efterkommerne, er volden primært et mandligt fænomen – begået af mænd mod mænd.

Flere indtryk står tilbage efter gennemgangen af tallene:

For det første, at der særligt blandt efterkommerne er en anseelig gruppe, der af familien presses til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer. Dette er i sig selv en form for social kontrol af de unge, men viser også, at de unge kan tvinges ind i komplekse og tvetydige forhold omkring at være udøver af og offer for social kontrol.

For det andet, at det drejer sig om relativt små grupper blandt de unge i undersøgelsen, der er udsat for regelmæssige trusler om vold og for fysisk vold. Dette gør det selvsagt ikke mindre alvorligt for de unge, der er det.

For det tredje, at tvang og vold i modsætning til mange af de andre temaer i ***Ung i 2011*** ikke er et særligt minoritetsfænomen, men at det derimod kan have et særligt kulturelt udtryk. Vold i sig selv er i lige så høj grad et etnisk dansk fænomen, men baggrunden for udøvelsen af vold kan være anderledes. Særligt efterkommerne er i højere grad end de andre unge udsat for vold fra en bred vifte af forskellige familiemedlemmer. Ligeledes er tvang fra familien i form af at blive presset til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer nærmest udelukkende at finde blandt de nydanske unge, særligt efterkommerne.

Og endelig, *for det fjerde*, at efterkommerne i undersøgelsen i lidt højere grad end indvandrerne er udsat for tvang og vold. De er i højere grad udsat for både at blive presset til at kontrollere søskende, at blive udsat for trusler om vold og at blive udsat for fysisk vold.

DEL VI

TVÆRGÅENDE ANALYSER AF DEN SOCIALE KONTROL

KAPITEL 10 – OMFANGET AF DEN SOCIALE KONTROL

10.0 INDLEDNING

På baggrund af rapportens Del III, IV og V, er formålet med dette kapitel at komme nærmere et samlet mål for udbredelsen af social kontrol inden for hvert af rapportens tre fokusområder. Det er afgørende for fremtidig forebyggelse og hjælp at få klarhed over omfang og karakter af de begrænsninger og restriktioner, som nogle nydanske unge er udsat for fra familien. Målet skal altså give viden om, hvor mange unge, der er underlagt forskellige former for social kontrol, og hvilke unge, der er særligt udsat.

Målet konstrueres på baggrund af spørgsmålene i ***Ung i 2011***, og det indebærer dermed en udvælgelse af spørgsmål, som tilsammen udgør et dækkende mål for social kontrol inden for hvert fokusområde. På baggrund af denne udvælgelse kan der konstrueres et mål, der viser, hvor mange unge under hvert fokusområde, der er udsat for social kontrol.

I det efterfølgende præsenteres den metodiske udvikling af målet for social kontrol, og hernæst anvendes målet for hvert af de tre fokusområder. Med afsæt i det udviklede mål præsenteres således, hvor mange unge i denne undersøgelse, der er underlagt social kontrol i forhold til parforhold, seksualitet og køn, i forhold til hverdag og livsstil og endelig social kontrol i form af tvang, vold og overvågning.

10.1 ET MÅL FOR OMFANGET AF SOCIAL KONTROL

Rapportens forrige kapitler har vist, at der er stor forskel på, hvor meget og hvordan de unge oplever begrænsninger og kontrol på forskellige områder af deres liv. De forskellige områder og former for social kontrol er i rapporten tematisk organiseret under tre fokusområder: Nemlig begrænsninger i *parforhold, seksualitet og køn*, manglende indflydelse og deltagelse i forhold til *hverdag og livsstil* og som adfærdsregulering i form af *tvang, vold og overvågning*. Formålet er at lave et separat mål for omfanget af social kontrol inden for hvert af de tre fokusområder.

10.1.1 Opbygning af et indeks som mål for omfanget af social kontrol

Social kontrol er et komplekst socialt fænomen, hvis eksistens ikke kan måles i ét spørgsmål, eller med én variabel. En måde at indfange kompleksiteten af begrebet er ved at konstruere et indeks. Med et indeks kan vi *måle* og *kortlægge* omfanget af den sociale kontrol ved hjælp af at sammensætte og måle på flere spørgsmål og indikatorer under ét. Indekset beskrives nærmere i det følgende.

Til brug for et mål for social kontrol konstrueres et formativt indeks inden for hvert fokusområde. Et formativt indeks bruges til at få hold om komplekse sociale størrelser, der ikke direkte kan observeres og måles, som f.eks. social kontrol. Når fænomenet ikke kan observeres direkte eller i ét mål, sammensættes således et indeks bestående af flere elementer, der tilsammen udtrykker omfanget af den sociale kontrol. De enkelte elementer i indekset er ikke indbyrdes sammenhængende, men er udvalgt som nøgleelementer af den sociale kontrol.

Der er flere grunde til at konstruere et indeks, når en kompleks størrelse som social kontrol skal måles:

For det første, handler det om validiteten af målet, dvs. målets troværdighed og udsagnskraft. Validiteten forbedres ved at sikre, at et enkelt spørgsmål ikke er tilstrækkeligt til at belyse kompleksiteten af den sociale kontrol, og at flere spørgsmål og områder inddrages for at give en mere fyldestgørende og dækkende beskrivelse.

For det andet, handler det om reliabiliteten af målet, dvs. sikkerheden og nøjagtigheden af målet. Reliabiliteten forbedres ved, at flere spørgsmål mere effektivt rammer og måler social kontrol end et enkelt spørgsmål kan gøre. Dette svarer til, at et gennemsnit af flere observationer vil give et mere præcist mål end en enkelt observation.

Omfanget af social kontrol på de tre fokusområder udledes således i et indeks bestående af flere spørgsmål, der hver især betegner et element af den sociale kontrol, og som tilsammen udgør et samlet mål for den sociale kontrol. Målet for omfanget af social kontrol inden for de tre fokusområder er altså opbygget af udvalgte spørgsmål, der enkeltvist giver en del af billedet, men sammenstykket kan give et mere samlet billede. I dette ligger også, at selv om hver enkelt spørgsmål under de tre fokusområder i sig selv siger noget om social kontrol, så øges præcisionen og udsagnskraften ved at have flere sammensat i ét mål.

10.1.2 Udvælgelse af spørgsmål til mål for omfanget af social kontrol

Der er udvalgt 5 nøglespørgsmål under hvert fokusområde. Disse 5 spørgsmål udgør de elementer, som indekset bygges op af og som det samlede mål for social kontrol dermed baseres på.

Logikken for det sammensatte mål er, at de unge, der svarer bekræftende på at være udsat for det pågældende spørgsmåls form for social kontrol i 3 - 5 tilfælde, ud af de 5 spørgsmål, betegnes som **udsat for stærk social kontrol** på det pågældende område. De unge, der svarer bekræftende på at være udsat for social kontrol i 1 - 2 tilfælde, af de 5 spørgsmål, betegnes som **udsat for lettere social kontrol** på det pågældende område.

Grænsen mellem de to grupper er sat ud fra en vurdering af graden af social kontrol, som de unge er udsat for. De udvalgte spørgsmål er af en sådan karakter, at de selvstændigt kan betragtes som en forudsætning for et normalt ungdomsliv i Danmark, og at selv enkelte svar med tilkendegivelser af social kontrol bør vække bekymring. Der er dog forskel på at være socialt kontrolleret på alle fem spørgsmål under hvert område, og på at være socialt kontrolleret på et par stykker. Derfor er der lavet en graduering for at imødekomme dette. Betegnelsen *udsat for lettere social kontrol* er således ikke i betydningen, at det ikke har overgrebets karakter, men er snarere et udtryk for størrelsen af den sociale kontrols omfang. Der er med andre ord tale om gradsforskelle og ikke artsforskelle mellem stærk og lettere social kontrol.

Konstruktionen af et mål for social kontrol er ikke objektiv, men baseret på vurderinger af de enkelte spørgsmåls relevans og tyngde for social kontrol inden for de tre fokusområder. I forhold til usikkerhed omkring udvælgelsen af de konkrete spørgsmål kan det siges, at hvert enkelt spørgsmål er indikativt for den form for sociale kontrol, som hører under hvert fokusområde. Det er nøglespørgsmål, som er baseret på eksisterende undersøgelser og forskning samt på erfaringer fra det praktiske sociale område, og som enkeltvist betegner et element af den sociale kontrol.

Herudover er det fælles for de udvalgte spørgsmål, at de så vidt muligt går ud over almindelige variationer i familiers opdragelsesformer. Spørgsmålene kan enkeltvist ses som indgreb i og begrænsninger af de unges muligheder og frihed. Spørgsmålene er således udvalgt så norm- og

værdifrit som muligt – f.eks. er der ikke medtaget spørgsmål om religion, fester, alkohol, da disse kan siges at høre ind under mere almindelige normer for opdragelse.
Under hvert fokusområde vil eventuelle usikkerheder i udvælgelsen af de 5 konkrete spørgsmål blive adresseret.

10.1.3 Social kontrol og de tre fokusområder

I det følgende præsenteres et mål for omfanget af social kontrol i forhold til *parforhold, seksualitet og køn*, et mål for omfanget af social kontrol i forhold til *hverdag og livsstil* og endelig et mål for omfanget af social kontrol i form af *tvang, vold og overvågning*. Under hvert fokusområde introduceres indeksets udvalgte spørgsmål, som målet er baseret på. Med andre ord betegner hvert mål, hvor mange unge, der er udsat for hhv. stærk eller lettere social kontrol af den pågældende form. Alle tre mål viser omfanget i forhold til de unges oprindelsesgrupper (etnisk danske, efterkommere og indvandrere), og holdes desuden op mod de unges baggrundsforhold, dvs. køn, alder, religion og forældres socioøkonomiske forhold.

10.2 PARFORHOLD, SEKSUALITET OG KØN

I det følgende præsenteres først indekset for social kontrol i forhold til parforhold, seksualitet og køn, og dernæst analysen af omfanget af den sociale kontrol.

10.2.1 De udvalgte spørgsmål til indekset

Den sociale kontrol, der har med parforhold, seksualitet og køn at gøre, handler om familiens begrænsninger af de unges valg af partner, seksuel frihed, kønsligestilling mv. De 5 spørgsmål, som er udvalgt til indekset dækker disse forskellige temaer. De 5 spørgsmål i indekset er:

1. I hvor høj grad føler du, at du har frihed til at gøre de samme ting som dine jævnaldrende af modsatte køn? (med svarene *i mindre grad* og *slet ikke*)
2. Må du, eller tror du, at du må, have en kæreste for din familie? (med svaret *nej*)
3. Oplever du, at det er vigtigt for dine forældre og andre i din familie, at du venter med sex til du bliver gift? (med svaret *ja*)
4. I hvor høj grad føler du, at din familie er med til at vælge din fremtidige partner eller ægtefælle for dig? (med svaret *i meget høj* grad eller *i høj grad*)

5. Er du bange for, at din familie vælger en fremtidig ægtefælle til dig imod din vilje? (med svaret *ja*)

De usikkerheder, der eventuelt kan være i udvælgelsen af de fem spørgsmål handler dels om entydigheden af indgrebets karakter som social kontrol og dels om den indbyrdes vægtning mellem de fem spørgsmål.

På spørgsmålet om frihed til at gøre det samme som jævnaldrende af modsatte køn (spørgsmål 1 i indekset), kan der være en usikkerhed omkring baggrunden for at opleve sig begrænset. Der kan være unge, der uanset hvad vil føle, at alle andre må mere end dem selv. En oplevelse af ikke at have samme frihed behøver altså ikke nødvendigvis at handle om, at de er udsat for en diskriminerende begrænsning på baggrund af køn. Forståelsen af spørgsmålet gives dog retning ved netop at pointere *det modsatte køn* og dermed at der er tale om ligestilling. Samtidig skal det understreges, at det her handler om de unges *oplevede* frihed og dermed også *oplevede* sociale kontrol. Det er derfor vurderingen, at spørgsmålet udgør en god indikator for ligestillingselementet i social kontrol.

En anden usikkerhed kan opstå i forskellen mellem *oplevelsen* af familiens valg af fremtidig ægtefælle (spørgsmål 4 i indekset) og *frygten* for familiens valg af fremtidig ægtefælle (spørgsmål 5 i indekset). Begge handler om valg af partner og giver dermed denne tematik en tungere samlet vægtning inden for indekset. Det er vurderingen, at temaet er så væsentligt for frihed i forhold til parforhold, seksualitet og køn, at det berettiger en særlig vægtning heraf. Samtidig er der så væsentlig forskel på de unges faktiske oplevelse af indgreb og på deres frygt for indgreb imod deres vilje, at de to dækker forskellige elementer af den sociale kontrol. Undersøgelsens besvarelser viser da også, at der ikke nødvendigvis er sammenfald mellem, om man oplever at familien vælger ægtefælle og om man frygter, at de gør det imod ens vilje. Med andre ord, er der unge, der oplever at familien vælger, men som ikke frygter at de gør det imod deres vilje, og omvendt unge, hvor de ikke oplever at familien vælger, men hvor de frygter at vil gøre det imod deres vilje.

10.2.2 Omfanget af den sociale kontrol: Parforhold, seksualitet og køn

Indekset giver to helt overordnede konklusioner, når det handler om social kontrol i forhold til parforhold, seksualitet og køn:

For det første, at det er et fænomen, som nærmest *udelukkende nydanske unge* er udsat for.

For det andet, at omfanget af social kontrol er så massivt, at det mere er reglen end undtagelsen, at undersøgelsens nydanske drenge og piger er udsat for social kontrol på dette område.

Figur 10.1 Mål for omfanget af social kontrol – fokusområde 1

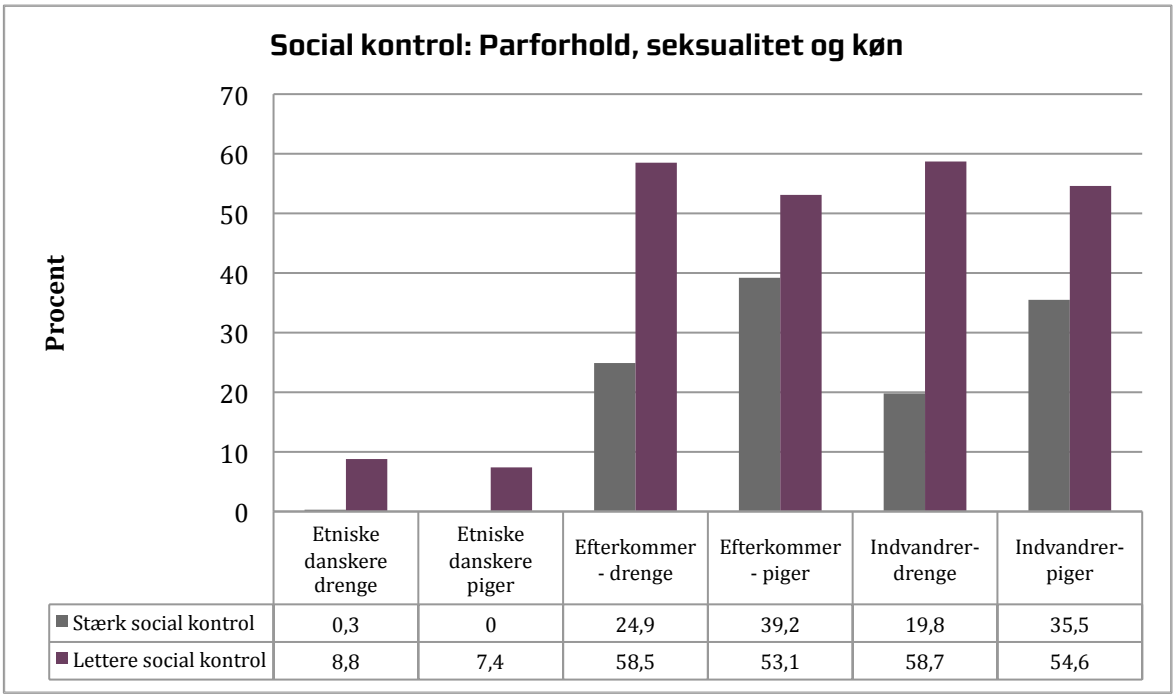

Efterkommerne er den mest socialt kontrollerede gruppe. Dette gælder i særlig grad pigerne, hvor 39% er udsat for stærk social kontrol overfor 25% af drengene. Også en stor andel af indvandrerne er udsat for stærk social kontrol: Nemlig 36% af pigerne og 20% af drengene.

Endnu flere er underlagt en lettere social kontrol, når det handler om parforhold, seksualitet og køn. Faktisk er over halvdelen af alle undersøgelsens nydanske unge udsat for lettere social kontrol på dette område. Dog er forholdet mellem piger og drenge her modsat, således at der er flere drenge end piger både blandt efterkommere og indvandrere, der er udsat for lettere social kontrol. Blandt efterkommerne drejer det sig om 59% af drengene og 53% af pigerne, og blandt indvandrerne drejer det sig ligeledes om 59% af drengene og 55% af pigerne. Blandt de etnisk danske unge er der 9% af drengene og 7% af pigerne, der er kategoriseret som udsat for lettere social kontrol – dvs. en markant mindre andel.

Det er altså kun 11% af undersøgelsens efterkommere og 15% af undersøgelsens indvandrere, der *ikke* er udsat for en større eller mindre grad af social kontrol.

Når man ser på indeksets enkeltelementer, er det særligt spørgsmålet om sex før ægteskab, der er besvaret restriktivt af næsten alle unge efterkommere og indvandrere. Over tre fjerdedele af begge grupper svarer, at det er vigtigt for familien, at de venter med sex til efter ægteskab. Friheden til at have en kæreste udgør dog også en tung indikator på social kontrol. Her svarer cirka halvdelen af efterkommerne og indvandrerne, at de ikke må have en kæreste for deres familie. Omkring en fjerdedel af de unge efterkommere og indvandrere har angivet hhv. manglende frihed til at gøre som jævnaldrende af modsatte køn, oplevelsen af at familien vælger en fremtidig partner og frygten for, at familien vælger en fremtidig partner imod ens vilje. Det er altså i høj grad sex før ægteskab og friheden til at have en kæreste, der karakteriserer de socialt kontrollerede unge på fokusområdet parforhold, seksualitet og køn.

10.2.3 Social kontrol og de unges baggrundsforhold

Oprindelse har stor betydning for omfanget af social kontrol blandt de unge. Som det kan ses, optræder fænomenet blandt efterkommere og indvandrere og ikke blandt etnisk danske unge. Forskellen mellem efterkommerne og indvandrerne er til gengæld ikke særlig markant. En lidt større andel af efterkommerne er udsat for stærk social kontrol, mens lige mange af efterkommerne og indvandrerne er udsat for lettere social kontrol.

Særligt i forhold til stærk social kontrol er pigerne i markant højere grad end drengene udsat, og dette gælder både for efterkommerne og indvandrerne. Indeksets mål understøtter således erfaringerne fra hjælpe- og rådgivningsinstanser, hvor pigerne i højere grad end drengene henvender sig omkring manglende frihed i forhold til kærester og ægtefæller. Det understøtter ligeledes æresbegrebets kerne omkring vigtigheden af at beskytte kvindens ærbarhed. Undersøgelsens tal tegner altså et billede af, at pigerne i højere grad er begrænset i deres frihed på dette område, men samtidig viser de også, at en ganske betydelig del af drengene er ofre for stærk social kontrol, og endda i lidt højere grad end pigerne er udsat for lettere social kontrol. Der er en stigende opmærksomhed omkring drengene som ofre for social kontrol. At de ikke i højere grad henvender sig for at få hjælp handler altså ikke nødvendigvis om, at de ikke er udsat, men kan også handle om maskulinitetsnormer, forståelsen af hjælpesystemet, stolthed, frygt osv.

Alderen for de nydanske unge spiller også ind i forhold til deres udsathed for social kontrol. Billedet er her, at de yngste aldersgrupper fra 15-17 år i højere grad end de ældste er underlagt stærk social kontrol, mens en lige så stor eller større del af de ældste aldersgrupper fra 18-20 år er underlagt lettere social kontrol. Forholdet mellem alder og udsathed er det samme for efterkommerne og indvandrerne, dog med en undtagelse i de ældste aldersgrupper. Blandt de nydanske unge over 17 år er der betydeligt flere efterkommere end indvandrere, der er udsat for stærk social kontrol. Den stærke sociale kontrol er således mere konstant på tværs af aldersgrupper for efterkommerne. For indvandrerne aftager den stærke sociale kontrol i højere grad med alderen.

Der er meget få efterkommere med muslimsk baggrund, der *ikke* er kontrolleret. Der er altså en relativ højere andel af efterkommere med muslimsk baggrund, der enten er stærkt eller lettere socialt kontrolleret. Sammenhængen mellem religion kan også ses blandt indvandrerne, men ikke helt så udtalt.

Der er nogle interessante sammenhænge mellem de unges udsathed for social kontrol og deres socioøkonomiske baggrund. For efterkommerne viser det sig, at der er en mindre andel af unge, hvor kun mor eller begge forældre er i beskæftigelse, der er udsat for stærk social kontrol. Der er således tilsvarende en større andel af unge, hvor ingen forældre eller kun far er i beskæftigelse, der er udsat for stærk social kontrol. Det samme mønster genfindes hos efterkommerne i forhold til morens uddannelsesniveau: Jo lavere uddannelsesniveau moren har, desto større andel er udsat for stærk social kontrol.

10.2.4 Samlet om social kontrol i forhold til parforhold, seksualitet og køn

Cirka fire ud af ti nydanske piger i undersøgelsen er udsat for stærk social kontrol, når det handler om dette fokusområdes temaer om kærester, seksualitet, partnervalg og ligestilling. Over halvdelen af både nydanske drenge og piger er underlagt en lettere social kontrol.

Det generelle billede i forhold til at være udsat for social kontrol er, at *efterkommere* er stærkere socialt kontrolleret end indvandrere, at *piger* er stærkere socialt kontrolleret end drenge, at *yngre* er stærkere socialt kontrolleret end ældre, at *muslimer* er stærkere socialt kontrolleret end andre religiøse retninger, og at unge med forældre, særligt mor, *udenfor beskæftigelse* og med *lav uddannelse* er stærkere kontrolleret end unge, hvis forældre er i beskæftigelse og har højere uddannelse.

Tallene for, hvor mange nydanske unge, der er udsat for både stærk og lettere social kontrol i forhold til parforhold, seksualitet og køn er overvældende. Når det medregnes, at loyalitet over for forældre og familie sandsynligvis vil få nogle unge til at give et pænere svar end virkeligheden måske berettiger, er det markant, at kun samlet 11% af efterkommerne og 15% af indvandrerne ikke er udsat for social kontrol på dette område. Og når der fokuseres særligt på pigerne gælder det, at kun 8% af efterkommerpigerne og 10% af indvandrerpigerne ikke oplever at blive udsat for stærk eller lettere social kontrol.

Når det kommer til at sikre kønsligestilling og seksuelle rettigheder må det konstateres, at særligt de nydanske piger udgør en sårbar gruppe. Tal fra bl.a. LOKK, RED, Etnisk Konsulentteam m.fl. vidner heldigvis om, at flere har fået øjnene op for at søge hjælp. Denne undersøgelses tal fortæller dog samtidig, at der forventeligt er en meget stor gruppe unge nydanskere, der ikke får hjælp, og hvor fremtidige indsatser må holde sig for øje, at en større eller mindre grad af seksuel social kontrol er normalen snarere end undtagelsen.

10.3 HVERDAG OG LIVSSTIL

I det følgende præsenteres først indekset for social kontrol i forhold til hverdag og livsstil, og hernæst analysen af omfanget af denne form for social kontrol.

10.3.1 De udvalgte spørgsmål til indekset

Den form for social kontrol, der har med hverdag og livsstil at gøre, handler om familiens begrænsninger og hindringer af de unges deltagelse i skole, fritidsaktiviteter og socialt samvær og af friheden til at bestemme over egen hverdag. De 5 spørgsmål, som er udvalgt til indekset, dækker disse forskellige temaer. De 5 spørgsmål i indekset er:

1. Hvor meget indflydelse har du selv på valg af uddannelse? (med svarene *min families ønsker betyder mest for, hvilken uddannelse jeg tager* og *min familie bestemmer, hvilken uddannelse jeg tager*)
2. Må du for din familie gå til fritidsaktiviteter, f.eks. sport, teater, musik? (med svaret *nej*)
3. I hvor høj grad oplever du at have frihed til at bestemme over egen hverdag? (med svaret *i mindre grad* og *slet ikke*)

4. I hvor høj grad føler du, at du selv må vælge dine venner? (med svaret *min families ønsker betyder mest for, hvem jeg er venner med* eller *min familie bestemmer, hvem jeg må være venner med*)
5. Er du bange for, at din familie lægger planer for din fremtid imod din vilje? (med svaret *ja*)

Disse fem spørgsmål er de udvalgte indikatorer på at være udsat for social kontrol i forhold til livsstil og hverdag. Med undtagelse af spørgsmål 3 har spørgsmål og svarkategorier en direkte tilkendegivelse af familien som ophav til den sociale kontrol. Dette fjerner eventuelle usikkerheder i forhold til at retningsgive ophav og ansvar for de unges restriktioner og placerer dermed svaret inden for kategorien af social kontrol udført af familien.

Der kan i spørgsmål 3 være en usikkerhed om at have frihed til at bestemme over egen hverdag. Der kan være unge, der af andre årsager end familiens begrænsninger oplever, at de ikke har frihed til at bestemme over egen hverdag. Det kan handle om økonomi, om skolen, om de generelle mulighedsbetingelser hvor de bor mv. Der er dog to overvejende årsager til, at spørgsmålet er vurderet egnet til brug i indekset: *For det første,* er spørgsmålet placeret under temaet *Familie* i spørgeskemaet og optræder dermed som ét blandt en lang række spørgsmål, der omhandler frihed og selvbestemmelse i forhold til familien. *For det andet,* er de unge i undersøgelsen i aldersgrupper, hvor tildeling eller fratagelse af frihed i høj grad udspringer af forældrene og familien. Øvrige svar i spørgeskemaet understøtter da også dette. Når de unge f.eks. frit kan angive, hvem der bestemmer mest, falder svarene næsten entydigt på *mig selv, mor* eller *far*. Det er således vurderet, at spørgsmålet omkring frihed til at bestemme over egen hverdag er en hensigtsmæssig indikator på at måle den sociale kontrol udøvet af familien i forhold til hverdag og livsstil.

10.3.2 Omfanget af den sociale kontrol: Hverdag og livsstil

Indekset giver tre overordnede konklusioner omkring social kontrol i forhold til hverdag og livsstil:

For det første, at det er et fænomen, som nærmest *udelukkende nydanske unge* er udsat for.

For det andet, at *få nydanske unge er udsat for stærk social kontrol* i forhold til hverdag og livsstil, mens mellem 20 og 25% er underlagt en lettere social kontrol.

For det tredje, at *indvandrere i højere grad end efterkommere* oplever social kontrol i forhold til hverdag og livsstil.

Figur 10.2 Mål for omfanget af social kontrol – fokusområde 2

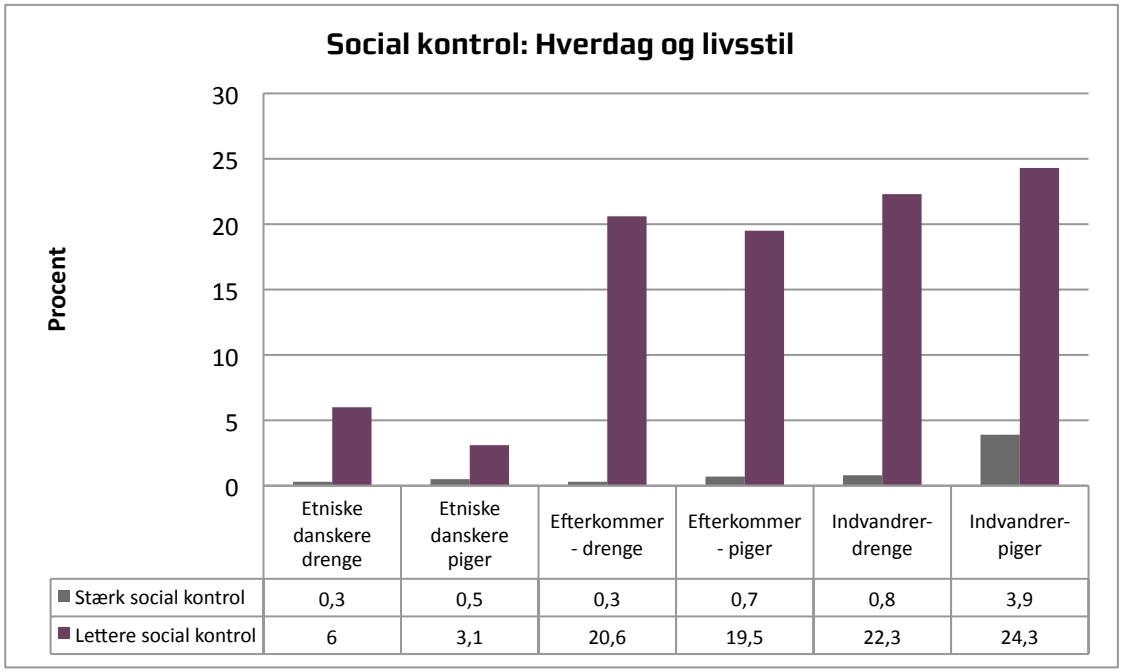

	Etniske danskere drenge	Etniske danskere piger	Efterkommer - drenge	Efterkommer - piger	Indvandrer-drenge	Indvandrer-piger
Stærk social kontrol	0,3	0,5	0,3	0,7	0,8	3,9
Lettere social kontrol	6	3,1	20,6	19,5	22,3	24,3

Som det kan ses i figur 10.2, er der tale om få unge, der er udsat for en stærk social kontrol i forhold til hverdag og livsstil. Ligesom på området parforhold, seksualitet og køn, er det også pigerne, der i højst grad er underlagt begrænsninger, når det kommer til friheden i hverdagen, deltagelse i aktiviteter og valg af venner. Det er dog her særligt indvandrerpigerne, der er udsat.

En stærk social kontrol af hverdag og livsstil er nærmest ikke-eksisterende for undersøgelsens efterkommere. Kun 1% af pigerne er udsat for stærk social kontrol og ingen drenge. For indvandrerne er 4% af pigerne underlagt stærk social kontrol, over for 1% af drengene. Ingen etnisk danske unge er underlagt stærk social kontrol.

Der er flere unge, der falder ind under kategorien af lettere socialt kontrolleret. Dette betyder, at de på 1-2 af de 5 indikatorer er underlagt begrænsninger i deres hverdag. Omtrent lige mange piger og drenge oplever denne lettere grad af social kontrol, og som figuren viser, er

indvandrerne i lidt højere grad end efterkommerne udsat herfor. 24% af indvandrerpigerne og 22% af indvandrerdrengene er lettere socialt kontrolleret, mens det samme gør sig gældende for 20% af efterkommerpigerne og for 21% af efterkommerdrengene. Til sammenligning er 5% af de etnisk danske unge underlagt en lettere social kontrol fra deres familier, dobbelt så mange drenge som piger.

Når man går nærmere på indeksets enkeltelementer, tegner der sig nogle mønstre. F.eks. giver valg af uddannelse og valg af venner i det samlede billede meget lille udslag. Begrænsninger i forhold til uddannelse og venner er primært gældende for den lille andel af nydanske unge, der er stærkt socialt kontrolleret. Omvendt er indikatoren, der handler om frygt for, at familien lægger planer imod den unges vilje den mest toneangivende i indekset, og er således den indikator, som definerer flest af de unges sociale kontrol. For indvandrerne er manglende frihed til at bestemme over egen hverdag og forbud mod at gå til fritidsaktiviteter mere udtalt end for efterkommerne.

10.3.3 Social kontrol og de unges baggrundsforhold

Det er efterkommerne og indvandrerne, der er udsat for social kontrol i deres hverdag og livsstil, men ikke de etnisk danske unge. Lidt flere indvandrere end efterkommere er hhv. stærkt og lettere socialt kontrolleret, men forskellene er ikke markante.

Ligesom på området for parforhold, seksualitet og køn, rammer social kontrol i højere grad piger end drenge. Særligt den stærke sociale kontrol af hverdag og livsstil har en højere andel af piger, mens der omtrent er lige mange nydanske drenge og piger, der er udsat for lettere social kontrol. Sammenlignes med den sociale kontrol i forhold til parforhold, seksualitet og køn, er det dog tydeligt, at den sociale kontrol af hverdag og livsstil i mindre grad rammer forskelligt mellem kønnene, og at særligt frygten for, at familien lægger planer for fremtiden imod deres vilje, opleves i samme grad for drenge som for piger.

De unges øvrige baggrundsfaktorer har ingen sammenhæng med at være socialt kontrolleret. Det er i sig selv bemærkelsesværdigt, særligt i forhold til alder. Det betyder f.eks., at de ældste unge i undersøgelsen er underlagt samme grader af social kontrol som de yngste, i forhold til selvbestemmelse og frihed til deltagelse i hverdagen, og at de i samme grad som de yngre frygter for familiens planer. Der er en tendens, som dog ikke er statistisk signifikant, der peger på, at de 18-årige efterkommere og indvandrere i lidt mindre grad føler sig socialt kontrolleret,

mens andelen for de 19-20-årige er på samme niveau som for de yngste grupper. Om dette har at gøre med en midlertidig effekt af myndighedsalderens indtræden er uvist, men det viser, at de oplevede frihedsgrader ikke nødvendigvis stiger med alderen.

Religiøs baggrund og forældrenes uddannelsesmæssige og beskæftigelsesmæssige ressourcer viser ingen sammenhæng med, om de unge er udsat for stærk eller lettere social kontrol i forhold til hverdag og livsstil.

10.3.4 Samlet om social kontrol i forhold til hverdag og livsstil

Mens en meget lille andel af nydanske unge er stærkt kontrolleret i deres hverdag og livsstil, er der mellem 20 og 25%, der er lettere socialt kontrolleret. På den ene side understøtter det resultaterne af flere undersøgelsers observationer omkring en øget forhandlingsevne hos de unge i forhold til deltagelse i samfundet og i uddannelse (se Kapitel 2). På den anden side kan det ikke tilsidesættes, at en så relativ stor andel af nydanske unge alligevel oplever, at familien underlægger dem en lettere social kontrol.

Når der sammenholdes med indekset for social kontrol i forhold til parforhold, seksualitet og køn, er der nogle markante forskelle. Dels er der forskel på omfanget, hvor langt flere nydanske unge er underlagt både stærk og lettere social kontrol af kærester og seksualitet end af uddannelse og fritid. Dels er der forskel på graden af udsathed for hhv. drenge og piger, hvor pigerne på det seksuelle område i langt højere grad er stærkt socialt kontrolleret. Og dels er der forskel på, at efterkommerne i lidt højere grad er socialt kontrolleret i forhold til parforhold, seksualitet og køn, mens indvandrerne i lidt højere grad er socialt kontrolleret i forhold til hverdag og livsstil.

I sammenligningen af de to fokusområder tegner der sig således et billede af, at den sociale kontrol i forhold til parforhold, seksualitet og køn stærkest, mens den sociale kontrol i forhold til hverdag og livsstil er mindre. Dette bekræfter på mange måder ærens logik: At den største risiko for familiens æreskodeks ligger omkring kvindens seksualitet. Forskellen på den sociale kontrol mellem det private og offentlige område giver samtidig en udfordring for hjælpe- og rådgivningsinstanser. Den sociale kontrol på det private og personlige område er sværere at opdage for udenforstående, og det kræver dermed i højere grad, at de unge selv tager initiativ til at opsøge hjælp.

10.4 TVANG, VOLD OG OVERVÅGNING

I det følgende præsenteres først indekset for social kontrol i forhold til tvang, vold og overvågning, og hernæst analysen af omfanget af denne form for social kontrol.

10.4.1 De udvalgte spørgsmål til indekset

Fokusområde 3 om tvang, vold og overvågning adskiller sig fra de øvrige to fokusområder. Hvor de to øvrige fokusområder er *områder* eller *sfærer* i de unges liv, hvor den sociale kontrol kan foregå, er tvang, vold og overvågning konkrete *former* for social kontrol. Det er med andre ord måder, hvorpå den sociale kontrol praktiseres.

På den ene side betyder det, at tvang, vold og overvågning er et direkte mål for den sociale kontrol, da svarene klart angiver om de unge er udsat for det. På den anden side er tvang, vold og overvågning ikke nødvendigvis udtryk for en social kontrol foranlediget af beskyttelsen af familiens ære og normer. F.eks. finder vold også sted i familier, hvor det mere handler om magt, afmagt og dysfunktionelle opdragelsesmønstre, end det handler om at skulle efterleve familiens særlige regler og normer for ære. Det kan altså alene ud fra de unges enkeltstående svar være svært at sige, om tvang, vold og overvågning hænger sammen med overtrædelse af æreskodekser og dermed med den opfattelse af sociale kontrol, som denne rapport undersøger.

Målet for tvang, vold og overgreb er baseret på spørgsmål fra spørgeskemaet, som alle er formuleret på baggrund af erfaringer fra hjælpe- og rådgivningsinstanser. Spørgsmålene omhandler former for adfærdsregulering af de unges liv, som disse instanser i deres arbejde med unge ser og beskriver som typiske for en æresstyret social kontrol. De 5 spørgsmål, som er udvalgt til målet for omfanget af tvang, vold og overvågning, er:

1. Har du været udsat for, at familiemedlemmer har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig? (med svaret *ja, mange gange*)
2. Har du været udsat for, at familiemedlemmer har overvåget dig ved at ringe til dig eller følge efter dig? (med svaret *ja, mange gange*)
3. Har du været udsat for, at familiemedlemmer har truet dig med fysisk vold, f.eks. at slå, sparke eller låse dig inde? (med svaret *ja, mange gange*)
4. Har du været udsat for, at familiemedlemmer har udsat dig for fysisk vold, f.eks. ved at slå, sparke eller låse dig inde? (med svaret *ja, mange gange*)

5. Oplever du, at familiemedlemmer har presset dig til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer? (med svaret *ja, mange gange*)

Der kan som sagt være usikkerhed om, hvorvidt et overgreb er udtryk for social kontrol eller ej. Denne usikkerhed er i undersøgelsen imødekommet på flere måder. *For det første* har de unge haft mulighed for at svare på en lang række af mulige udøvere, hvorefter alle andre end familiemedlemmer er sorteret fra. Det handler altså ikke om konflikter med venner eller kammerater. *For det andet* er ordet kontrol brugt i flere spørgsmål for at understrege baggrunden for indgrebet. Det gøres altså eksplicit for de unge, at der spørges til kontrol af dem og ikke blot til opdragelse eller til almindelige kontroverser i og udenfor familien. *For det tredje* medtages kun svar fra de unge, der angiver at have været udsat for indgrebet mange gange. Der frasorteres altså enkeltstående tilfælde for at understrege, at social kontrol er systematisk og regelmæssig. Og *for det fjerde,* må der i analyserne af særligt spørgsmål 3 og 4 tages forbehold for, at der kan være tale om trusler om vold og vold i familien, som ikke nødvendigvis har at gøre med en æresrelateret social kontrol.

10.4.2 Omfanget af den sociale kontrol: Hverdag og livsstil

Indekset giver tre overordnede konklusioner, når det handler om tvang, vold og overvågning:

For det første, at også de *etnisk danske unge* er udsat for tvang, vold og overvågning, selvom der er væsentlig flere nydanske unge.

For det andet, at meget *få unge* er udsat for stærk social kontrol i form af tvang, vold og overvågning, nemlig kun 1-2%.

For det tredje, at *efterkommere i højere grad end indvandrere* oplever social kontrol i form af tvang, vold og overvågning.

Figur 10.3 Mål for omfanget af social kontrol – fokusområde 3

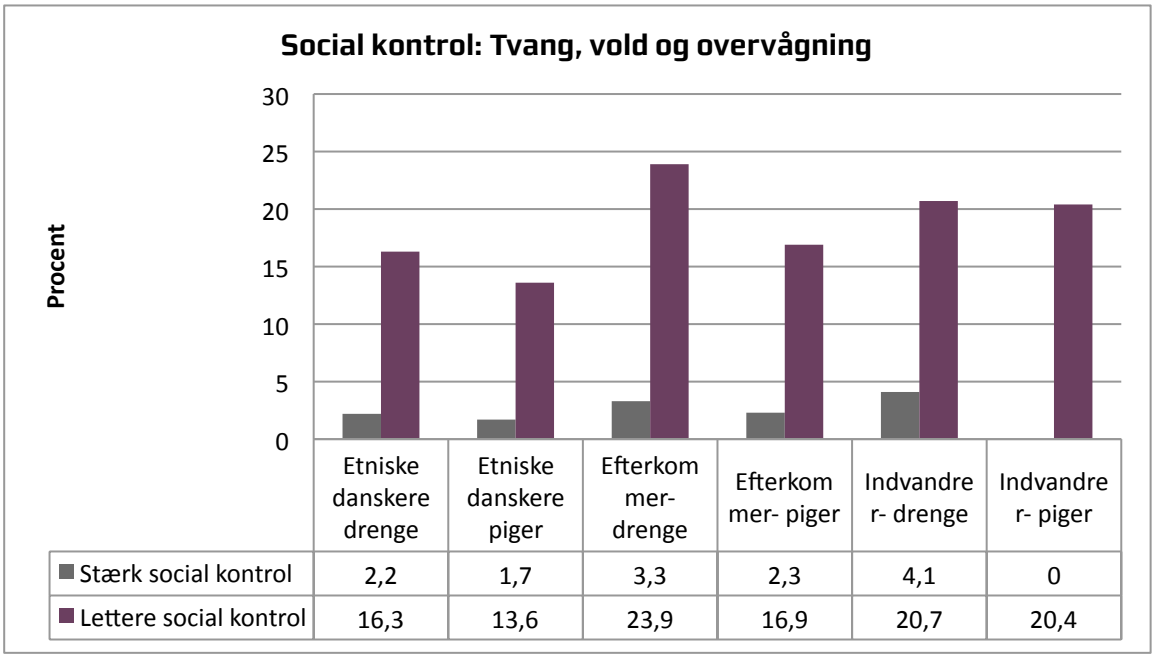

Figur 10.3 viser omfanget af unge, der er udsat for tvang, vold og overvågning. Meget få unge i undersøgelsen er udsat for stærk social kontrol i denne form: Blandt efterkommerne 3% af drengene og 2% af pigerne og blandt indvandrerne 4% af drengene og ingen af pigerne. For de etniske danskere er det 2% af både drenge og piger. Blandt efterkommerne er der altså flere drenge end piger, der er udsat for stærk social kontrol i form af tvang, vold og overvågning, mens det blandt indvandrerne kun er drenge.

Mens få altså er udsat for stærk social kontrol, er mellem 17 og 24% af de nydanske unge udsat for en lettere social kontrol i form af tvang, vold og overvågning. Det drejer sig om 24% af efterkommerdrenge og 17% af efterkommerpiger og om 21% af indvandrerdrenge og 20% af indvandrerpiger. Blandt efterkommerne er der således betragteligt flere drenge end piger, mens der er den samme andel af indvandrerpiger og –drenge. Mellem 14 og 16% af de etnisk danske unge er også underlagt en lettere social kontrol i denne form. Dette indikerer, at der i svarene ikke kun er tale om en æresrelateret social kontrol.

Den indikator, der slår tungest igennem i indekset, er kontrol gennem tjek af mobil, mail, computer eller taske. Trusler om vold giver også et vist udslag, mens fysisk vold og pres for at

kontrollere andre optræder i lidt mindre grad. At blive overvåget er den mindst udslagsgivende indikator for social kontrol.

10.4.3 Social kontrol og de unges baggrundsforhold

De unges udsathed for tvang, vold og overvågning har meget lille sammenhæng med mange af baggrundsfaktorerne som køn, alder, religion og forældrenes socioøkonomiske baggrund. Der er dog tre undtagelser, hvor det er muligt at se mønstre mellem at være udsat for social kontrol og baggrundsforhold.

Den første undtagelse handler om oprindelse, hvor der er forskelle mellem de etnisk danske og de nydanske, men ikke markant. Oprindelse betyder mindre for at være udsat for tvang, vold og overgreb end det gør for at være udsat for social kontrol i forhold til både parforhold, seksualitet og køn og i forhold til hverdag og livsstil. Faktisk er dette fokusområde det eneste, hvor de etniske danskere er repræsenteret i så høj grad, at det er sammenligneligt med de nydanske unge. Blandt de nydanske unge er forskellene ikke store, om end der er lidt flere efterkommere end indvandrere.

Den anden undtagelse handler om køn. Drengene er her mere udsat for tvang, vold og overgreb end pigerne. Drengene udgør den største andel udsat for både stærk og lettere social kontrol, selvom indvandrerpigerne matcher andelen for drengene i forhold til lettere social kontrol.

Endelig handler den tredje undtagelse om forældrenes beskæftigelsesstatus. For de etniske danskere er der større udsathed blandt de unge, hvor ingen af forældrene er i beskæftigelse. For efterkommerne er der større udsathed blandt de unge, hvor ingen af forældrene eller kun mor er i beskæftigelse. Særligt den sidste omkring mors beskæftigelse påkalder sig opmærksomhed. Øvrige resultater i denne rapport peger generelt på færre restriktioner af unge, hvis mødre er i beskæftigelse. Her er situationen omvendt: Omfanget af tvang, vold og overvågning er større for de unge, hvor kun mor er i beskæftigelse. Hvorvidt dette handler om, at der udøves mere tvang, vold og overvågning, mens mor er væk eller netop fordi mor ikke er hjemme hele tiden, giver tallene ikke svar på.

10.4.4 Samlet om social kontrol i forhold til tvang, vold og overvågning

En meget lille andel af unge i undersøgelsen udsættes for tvang, vold og overvågning af deres familier. Kun 2-3% er udsat for stærk social kontrol, mens ca. 20% af de nydanske unge og 15% af de etnisk danske unge er udsat for lettere social kontrol på dette område.

Det påkalder sig opmærksomhed, at der på dette område er markant flere etniske danskere end på de øvrige områder i undersøgelsen. Når der dykkes ned i indekset viser det sig, at de etniske danskere primært giver udslag på spørgsmålene om trusler om vold og udsat for vold, hvorimod de i mindre grad er udsat for at få tjekket mobil og blive overvåget, og i minimal grad er udsat for pres til at kontrollere andre familiemedlemmer. De etniske danskere giver med andre ord udslag på netop de to spørgsmål, hvor der indledningsvist blev taget et vist forbehold over deres entydighed som indikatorer på social kontrol.

Spørgsmålet er så, hvad dette mål kan sige om omfanget af den sociale kontrol blandt undersøgelsens unge? På den ene side kan det sige, at næsten lige så mange etnisk danske unge som nydanske unge er udsat for trusler om vold og faktisk vold fra deres familier. På den anden side kan det også sige, at de nydanske unge, der er udsat for trusler om vold og faktisk vold, i højere grad *også* er udsat for overvågning, tjek af personlige ejendele og pres for at kontrollere søskende. Særligt på spørgsmålet om at blive presset til at kontrollere andre er det primært efterkommerne og indvandrerne, der giver udslag i indekset. Trusler om vold og fysisk vold indgår altså for de nydanske unge i en kontekst af øvrige sociale kontrolmekanismer, mens det for de etnisk danske unge står alene. Det indikerer, at der netop for de nydanske er tale om en æresrelateret social kontrol.

10.5 AFSLUTTENDE BETRAGTNINGER – OMFANGET AF DEN SOCIAL KONTROL

Der er stor forskel på omfanget af social kontrol inden for de tre fokusområder. En ekstrem stor del af unge efterkommere og indvandrere er underlagt stærk og lettere social kontrol i forhold til parforhold, seksualitet og køn – cirka en tredjedel er udsat for stærk social kontrol og cirka halvdelen for lettere social kontrol. Særligt i forhold til stærk social kontrol er der en overvægt af piger. Dette stemmer overens med viden omkring køn, ære og seksualitet, hvor pigerne er i en særlig udsat position i forhold til begrænsninger af deres personlige og seksuelle frihed. Det er også pigerne, som rådgivningsinstanser og hjælpeforanstaltninger i langt højest grad ser.

Dog støtter tallene fra ***Ung i 2011*** også op om den stigende bevidsthed om, at fænomenet også i stort omfang optræder blandt efterkommer- og indvandrerdrenge, selv om de endnu ikke opsøger hjælp i samme grad som pigerne.

Andelen af unge udsat for social kontrol i forhold til uddannelse, fritid og venner er langt mindre end på området for parforhold, seksualitet og køn. Dette stemmer overens med udviklingen af uddannelsesfrekvens for særligt nydanske piger. Ligeledes er det i denne sammenhæng måske heller ikke overraskende, at drengene i næsten lige så høj grad som pigerne er kontrolleret på området hverdag og livsstil.

Kun et fåtal er underlagt social kontrol som tvang, vold og overvågning, og her er de etnisk danske unge også repræsenteret. Det er dog stadig alarmerende, at mellem 17 og 24% af nydanske drenge og piger er udsat for adfærdsregulerende foranstaltninger som tvang, vold og overvågning.

Det er vigtigt at understrege, at social kontrol udgør et overgreb på de unge uanset omfanget og graden af den, og derfor må selv kontrol i de lettere varianter betragtes med alvor. Det står hævet over enhver tvivl, at den største udfordring er i forhold til parforhold, seksualitet og køn, hvor det snarere er reglen end undtagelsen, at de unge efterkommere og indvandrere i undersøgelsen er begrænset i deres frihed og muligheder. Det kan ikke på baggrund af denne undersøgelse konkluderes, at de unge, der er født og opvokset i Danmark i højere grad nærmer sig de muligheder, som flertallet af danske unge nyder. Tværtimod ser det på mange områder ud til, at efterkommerne er mere socialt kontrollerede end indvandrerne. Dette gælder både i forhold til social kontrol som seksuelle og private begrænsninger og som tvang, vold og overvågning.

KAPITEL 11 – BILLEDER PÅ DEN SOCIALE KONTROL

11.0 INDLEDNING

I dette kapitel opsamles de kvalitative bidrag, som har været en del af undersøgelsen. Disse bidrag er givet i form af indledende og afdækkende interview med både eksperter, fagfolk og unge, samt en mindre interviewundersøgelse foretaget i forbindelse med dataindsamlingen for at nuancere og perspektivere problemstillingen. Eksemplerne præsenteres i denne sammenhæng som levende udtryk for de tal og tendenser, som ***Ung i 2011*** har tilvejebragt, og som er formidlet og gengivet i denne rapport.

11.1 SEKVENSER FRA DE SOCIALT KONTROLLEREDE UNGES LIV

I forbindelse med kortlægningen er der foretaget en mindre interviewundersøgelse samt en række individuelle samtaler og fokusgruppeinterview om social kontrol forud for undersøgelsen. Deltagerne har været unge både i og uden for uddannelsessystemet, og unge der selv i større eller mindre grad lever med social kontrol som en del af deres hverdag. Efter præsentationen af rapportens mange tal og fakta om omfang og karakteristika af de socialt kontrollerede unge, følger her et mere kvalitativt billede af, hvad den sociale kontrol består af og betyder for de unge. Ligesom med besvarelserne i spørgeskemaet er det således de unges egne oplevelser og vurderinger, som er i fokus. Understøttet af udtalelser fra interviewundersøgelserne og fokusgruppeinterviewene udfolder kapitlet sig omkring tre personlige portrætter, der fungerer som personificeringer af rapportens faktuelle bidrag og konklusioner.

11.1.1 At leve med den sociale kontrol

I interviewene fremgår flere perspektiver på, hvorfor nogle unge vælger at leve med den sociale kontrol og indordne sig under familiens formaninger og krav. Informanterne fortæller, at det ofte er for smertefuldt at gennemføre et oprør imod familien. En af grundene hertil er, at et oprør betyder, at der rokkes ved det i princippet ubrydelige bånd af ubetinget kærlighed mellem barn og forælder. Nogle unge vælger derfor at leve med den sociale kontrol for ikke at bryde et af de mest basale og emotionelle bånd i menneskets liv, som er tilknytningen til forældrene og familien. Forældrenes norm- og værdisæt definerer grænserne for, hvad en god,

dygtig og rigtig datter eller søn er, og hvis de unge overskrider denne grænse, kan de komme til at fremstå som ondsindede, mislykkede og som 'en dårlig datter eller søn'. En del unge vælger således at leve med den sociale kontrol, fordi et instinktivt behov for forældres anerkendelse er stærkere end ønsket om personlig frihed.

Mange af de unge er også styret af en skyldfølelse overfor forældrene, som har lidt personlige ofre for at deres børn har kunnet få et godt liv. Nogle af de unge føler, at en af de eneste måder, hvorpå de kan godtgøre deres forældres ofre og takke deres forældre, er ved at efterleve kravene om at videreføre traditionel muslimsk levevis og tage en god uddannelse. De unge er således udsat for et dobbeltpres: De forventes at udnytte de uddannelsesmuligheder deres forældre aldrig har haft og samtidig at sikre kulturens overlevelse, så forældrenes kamp og ofre ikke har været forgæves. Et oprør er for mange utænkeligt, fordi det ikke kun handler om at sætte egne ønsker foran eller over familiens, men indirekte også har den konsekvens, at forældrenes ofre bliver værdiløse. Forældrenes minoritetsvilkår og migrationshistorie kan således forstærke presset på de unge, der skal videreføre traditioner og øge familiens status via uddannelse og ressourcer.

11.1.2 At bryde med den sociale kontrol

Taknemmelighedsgælden og ønsket om at være en god datter eller søn kan for nogle unge betyde, at de siger ja til at indgå i et ægteskab, som de senere fortryder. Således forholdte det sig for Sezgin:

Når isolation er det mindste onde – Sezgins historie

Sezgin er 27 år. Han er født i Danmark af kurdiske forældre. Da han var 24 år, blev han gift i et arrangeret ægteskab med sin kusine fra Tyrkiet. Da han var 26, blev han skilt. Sezgins beretning fortæller historien om en ung mands dilemma i forhold til *ønsket* om at gøre sine forældre stolte overfor *trangen* til at forfølge sine egne værdier.

Sezgin beskriver sin familie som meget konservativ og traditionel, men ikke religiøs. Han kobler det traditionelle til tætte familierelationer og fokuserer også selv på vigtigheden af *"at stifte familie"*. Sezgin beskriver sig selv som en søn, der har ønsket at gøre sine forældre glade, hvorfor det i hans opvækst var hans førsteprioritet at

"Leve efter, hvad de [forældrene] *havde behov for".* Sezgin havde i teenageårene flere kærester, men han havde altid vidst, at moderen kun tillod, at han blev gift med en kurder. Sezgin var i en periode sammen med en dansk pige, som han var meget forelsket i, men pga. loyaliteten overfor forældrene og særligt moderen så han sig nødsaget til at afbryde forholdet: *"På det tidspunkt elskede jeg hende* [kæresten] *højt (...) men sådan skulle det ikke være, så det bedste var at gå fra hinanden".*

For at tilfredsstille forældrenes ønsker valgte Sezgin at gifte med sin kusine fra Tyrkiet, som hans mor i lang tid havde haft i tankerne. Sezgin beskriver processen omkring ægteskabet som frivillig, men han er opmærksom på det pres, han har været underlagt og fokuserer på, at han ikke så andre muligheder end at følge moderens ønske. Han overbeviste sig selv om, at det var det rigtige at gøre.

Ægteskabet med kusinen var præget af ensomhed, savn og frustration. Sezgin ønskede brændende at få forholdet til at fungere, mens han samtidig beskriver de store problemer, der lå i fraværet af venskab og kærlighed. Derudover var der de kulturelle og sproglige udfordringer: *"Jeg prøvede jo at være denne her lykkelige mand i et ægteskab (...) men mit syn på et forhold var jo helt anderledes end hendes".* Sezgin fortæller om konflikter i forbindelse med hjemkomsttidspunkter, sociale aktiviteter og jalousi, og om hvordan hans kone ikke kunne vænne sig til det *"frie liv"* i Danmark. Han fastholder, at han længe ikke så skilsmisse som en mulighed pga. ansvaret overfor familien: *"Jeg ville ikke gøre det overfor min familie (...) De var jo lykkelige over, at vi var sammen, og når vi kom til andre bryllupper (...) blev vi sat op på en piedestal som det perfekte par. Men sådan var det jo ikke bag lukkede døre".*

Sezgin oplevede, at han ikke kunne tale med familien om sine problemer. I stedet udtrykte han sine følelser i en dagbog, hvor han skrev om det forhold, han havde haft til sin ekskæreste, som han beskriver som *"ægte kærlighed."* En dag, da han kom hjem, lå der et brev på bordet fra hans kone om, at hun havde læst dagbogen og var rejst tilbage til Tyrkiet. Familien og især moderen pressede på, for at Sezgin skulle hente sin kone tilbage. Familien ville sætte en parentes om hændelsen, hvis bare Sezgin hentede sin kone hjem igen. Efter noget tid tog moderen med ham til Tyrkiet, men han kunne ikke sige undskyld, og han endte derfor med at blive sat på gaden af hele familien, inklusiv moderen. Han rejste efterfølgende tilbage til

Danmark, hvor han både fysisk og psykisk isolerede sig i sin lejlighed. Trods et massivt pres og trusler fra flere familiemedlemmer har han efterfølgende ladet sig skille.

Omkostningerne har været store, og han ser ikke længere sin mor og har mistet store dele af den familie, han før var så knyttet til.

11.2 RYGTER OG TILLID

Det er ikke kun i forbindelse med store, skelsættende beslutninger som ægteskab, at de unge oplever social kontrol. Den kan optræde som en nærværende del af de unges almindelige hverdagsliv.

Et eksempel er, at en pige har mødt en klassekammerat, en dreng, på gaden og givet ham hånden. Dette har en nabo til familien set, men da episoden genfortælles til pigens mor, fremstilles det som om, at pigen ikke blot har givet hånd, men derimod har kysset drengen på åben gade. Eksemplet viser, hvordan de unge oplever social kontrol som en måde, hvorpå deres adfærd observeres og registreres af omgivelserne, hvorefter der sker en informationsoverlevering til forældrene. Den sociale kontrol eksisterer, fordi der i det minoritetsetniske miljø er klare grænser for acceptabel og uacceptabel adfærd. De unge er meget bevidste om, hvad de må og i endnu højere grad, hvad de *ikke* må - f.eks. at piger ikke må være sammen med drenge, drikke, ryge eller være sent ude. De unge oplever den sociale kontrol som fællesskabets måde at værne om familiens ære og de gode og rigtige værdier, men de unge mener samtidigt, at en negativ side af kontrollen er sladder, rygter, myter og overdrivelser.

Den sociale kontrol beskrives som en måde at teste tilliden mellem forælder og barn. I eksemplet, hvor en pige beskyldes for at have kysset en dreng på åben gade, valgte moderen at tro på sin datters afvisning af beskyldningen. Men tilliden mellem forælder og barn skal være stærk, for at familien kan afvise påstande og rygter i netværket.

11.3 UDØVELSE AF SOCIAL KONTROL

Den sociale kontrol kan også udøves af personer omkring familien, f.eks. naboer eller bekendte, som kontakter forældrene, hvis de har observeret negativ eller forkert adfærd blandt børnene. Undersøgelsen her bekræfter, at i forhold til overvågning og rygter, er familiens omgangskreds og netværk aktivt. I andre tilfælde er det brødre i familien, som udøver den sociale kontrol. Brødrene opfordres af forældrene til at holde øje med deres søstre, hvis der er mistanke om uacceptabel adfærd. Et eksempel er, at brødrene kontakter søsterens forbudte kæreste og forbyder ham at se deres søster. En af informanterne mener, at det ikke er brødrenes skyld, at de indtager en kontrollerende rolle, fordi den sociale kontrol er en opdragelsesform, de er opvokset med.

En informant fortæller om et hierarki, hvor informationer gives til den ældste bror i familien. For drenge kan der være status i at passe på familien, og at udøve social kontrol kan være en måde at opnå respekt og anerkendelse på. Alle informanter fortæller, at drenge har en større personlig frihed end piger, og de har færre regler og restriktioner. Forældrene viser drengene større tillid end pigerne – en tillid, som de ifølge pigerne ofte misbruger. Mange af pigerne fortæller, at drengene handler moralsk forkasteligt og udnytter den magtposition, de i nogle familier gives af forældrene.

De unge oplever også en idealisering af pigen som 'familiens diamant', og det bliver en måde at opretholde et billede af den gode datter og ærbødige, uskyldige kvinde.

Accept og forståelse af forældrenes sociale kontrol – Nadias historie

Nadia er 18 år og født i Danmark af pakistanske forældre. Nadia er religiøs, men har et ønske om at blive kvindelig rapper, hvilket ikke stemmer overens med hverken hendes tro eller forældrenes forventninger. Nadia lever med dilemmaet mellem sit ønske om at rappe og være en del af den danske hip-hop-scene, og hendes egne religiøse overbevisninger og hendes forældres forventninger. Nadias far er koranlærer, og hun er selv meget religiøs og beskriver rap og hip-hop som *haram*, altså ikke acceptabelt. Derfor har hun i perioder levet et dobbeltliv, hvor hun har rappet og danset hip-hop i det skjulte. Nadia viderefører dog i høj grad selv æresnormerne og ser ned på de piger, som ikke respekterer dem.

Til daglig er Nadias fritid fyldt med restriktioner, da hun efterlever både religionens og hendes fars ord og forventninger. Nadia beskriver, at den sociale kontrol i hendes tilfælde har meget med religion at gøre. Nadia vægter det meget højt at leve efter religionens forskrifter. Hun sætter også meget fokus på, at man skal respektere sine forældre, og de ældre og deres regler. Hun beskriver, hvordan det inden for Islam er pigen, der er diamanten og derved ansvarlig for æren. Hvis hun gør noget forkert, så går det ud over hele familien. Derfor forklarer Nadia, hvordan piger skal passe ekstra meget på, sammenlignet med hvad drenge skal.

Når Nadia deler sine personlige overvejelser omkring kønsligestilling og social kontrol og de begrænsninger det har for hendes personlige frihed, gøres dette generelt med stor accept, men også med en vis ambivalens: *"Drengene, de får altid lov til mere end pigerne. Jeg ved ikke, hvorfor det er sådan. Måske tror de, at drenge er mere ansvarlige, hvilket de nok slet ikke er, når man ser på det. Selvfølgelig har de fået lov til at være ude længere tid om natten. Det har også noget at gøre med, at de tænker, at jeg ikke kan beskytte mig selv, på samme måde som de kan, og det forstår jeg helt fuldt ud. Det har jeg også respekt for, for det er bare på en måde for, at de vil beskytte mig".* Hun udtrykker således en stor forståelse for regelsættene og imødekommer langt hen ad vejen en accept af de begrænsninger, der er pålagt hendes råderum og handlefrihed.

Samtidigt beskriver Nadia, hvordan hun på bedste vis manøvrerer rundt til kanten af grænserne, men uden nogensinde at blive taget i at overtræde dem. "*Så jeg kan godt gøre, det jeg vil, men det skal bare ikke være, hvor jeg render rundt kl. 03 om natten eller noget, men det er heller ikke noget for mig. Jeg har set, hvilke mennesker, der findes, og de synes, jeg er underlig, fordi jeg har respekt for de ældre, og jeg er ikke på samme måde som dem. Og så tænker de, 'arj hvor er du underlig. Siger du stadig De til de ældre og alt det der'. Og så siger jeg, 'hvor er I underlige, at I ikke siger det'. Altså på den måde, de har nogle helt andre interesser, så det med at være ude kl. 03, det vil heller ikke være noget for mig".*

I eksemplet med Nadia bliver det tydeligt, hvordan de personlige interesser må vige for familiens præferencer og forventninger. Det er tydeligt, at Nadia til tider har følt sig stærkt tiltrukket af musikkens verden, mens hun har været nødt til at holde sin passion hemmelig for sine forældre, der mener musik er uanstændigt og udtryk for en amoralsk livsstil. Nadia har

således justeret sin adfærd i forhold til den sociale kontrol, dvs. holdt aktiviteten skjult og løjet om hendes fritidsaktiviteter overfor omgivelserne. Nadia valgte at gennemføre en handling, som er uacceptabel inden for forældrenes fortolkning af Islam og var derfor tvunget til at holde det hemmeligt for sine forældre. Den sociale kontrol i form af netværkets overvågning fungerer her som en ekstra kontrolmekanisme, hvis de unge har hemmeligheder for deres forældre.

De unge bruger generelt meget energi på at overveje, om deres handlinger er forkerte eller rigtige. Nadia vurderer, at hendes musik (rap) ikke er forkert, fordi hun ser musik som en kunstnerisk udtryksform til at skabe fortællinger. Hun har formet en selvstændig holdning om musik som kunst, men har samtidigt måtte opgive musikken på grund af presset om at skulle lyve og leve et dobbeltliv. Det er således tydeligt, at de unge på den ene side har styrken til at forme og finde frem til egne overbevisninger, men at den sociale kontrol på den anden side er en barriere for, at de kan praktisere egne overbevisninger. Nadia følte sig overbevist om, at hun ikke kunne omvende sin fars negative syn på musik, og presset i den sociale kontrol var i situationen stærkere end et personligt ønske om at dyrke en lidenskab.

11.4 MANGLENDE DIALOG SOM MAGTUDØVELSE

Fælles for mange af de unge er, at de mener, at forældrenes medbestemmelse og indflydelse bliver til en magtudøvelse, når relationen mellem den unge og familien ikke tillader dialog og forhandling. De fleste unge mener, at det er forkert, når det er andre (forældre, familien, slægten), der bestemmer uddannelse, bolig og partner til den unge, og hvor den unges stemme er fraværende eller magtesløs. Fraværet af forhandling er det, som kendetegner tvang. De unge fortæller, at de godt forstår, at de traditionelle værdier er vigtige for forældrene at fastholde, men at en ekstrem fastholdelse giver bagslag, fordi de unge altid vil modsætte sig en spændetrøje eller et ultimatum, som f.eks. at skulle vælge 'din familie eller din kæreste'. De unge mener, at forældrenes adfærd er uretfærdig, når den på den måde sætter de unge i en umulig situation.

De unge fortæller, at de ikke selv vil udøve social kontrol og forholder sig i overvejende grad negativt til den sociale kontrol som sladder, rygter m.m. Dette fremgår bl.a. af følgende citat: *"Jeg tror, at den næste generation bliver bedre. Fordi man selv er træt af det. Man gider ikke snakke om andre folk, fordi man selv har været udsat for det. Så når jeg får børn, og min veninde får børn, så vil vi ikke snakke om hende, hvis hun havde gjort noget. Så ville hun fortælle det til mig, fordi man ved godt selv, når man har haft en hård tid".*

En fælles vurdering er, at de unge ikke tror, at de kan forandre deres forældres overbevisninger, og at social kontrol i nogen grad er 'under huden' og uforanderligt. Men de unge ser en mulighed for, at de selv kan ændre social kontrol i forhold til deres egne børn dvs. i forhold til den familie, hvori de selv bliver en autoritet. Nogle af de unge udtaler, at de vil forvalte denne autoritet med en større grad af åbenhed, fortolkning og forhandling angående kulturelle og religiøse traditioner, end hvad deres egne forældre har gjort.

En del af de unge fortæller, at de tager afstand fra social kontrol, men dette betyder ikke, at de tager afstand fra familiens traditioner og værdier. Mange foretrækker at blive gift med en partner med samme religion og nationalitet som dem selv. De unge er opvokset i Danmark og påvirket af individualisme, unges mange valgmuligheder, personlig frihed, eksperimenterende ungdomskultur m.m. De forsøger derfor at kombinere det bedste fra de verdener, som de kender og er opvokset i.

Kampen om 'det bedste' for børnene – Mustafas historie

Mustafa er 17 år og bor alene i en lille lejlighed. Han er født i Danmark af forældre med pakistansk baggrund. Mustafas historie begynder med hans mor. Mustafas mor vokser op i Danmark og bliver som ung kvinde gift i et arrangeret ægteskab med Mustafas far, som er opvokset i Pakistan. Forældrene får kun Mustafa sammen. Senere vælger forældrene at blive skilt, og moderen genforenes med en mand, som hun i sin ungdom var forelsket i. Konsekvensen af skilsmissen bliver, at Mustafas mor fryses ud af familien, mens Mustafas far fortsat accepteres.

Når Mustafa fortæller om sine forældre, er han grundlæggende enig med sin mor, men dybt uenig med sin far. Han er uenig med sin far, der som et 'overhoved' i familien har taget retten til at bestemme over andres liv, og det, synes Mustafa, er *"virkelig langt ude"*. Han tager afstand fra 'osteklokkesystemet' af gamle, rigide pakistanske traditioner og normer, som hans far og familien i Pakistan *"ikke vil give slip på, de vil gerne holde fast i de traditioner og normer, der er dernede"*. Mustafas fortælling handler om en ung mand, der har brudt igennem et stort forventningspres og taget et smertefuldt opgør med sin far. Han mener, at han har modet til at være uenig med sin mor – og grunden til at være uenig med sin far.

Mustafa vokser op med en far, der ønsker det bedste for sin søn, og dette er, at sønnen bliver advokat eller læge, traditionelt gift og får børn og bor sammen med familien. 'Det bedste' i faderens øjne er dog ikke 'det bedste' set med Mustafas øjne. Mustafa føler sig kontrolleret af sin far, der *"har lagt en plan for mit liv"* uden at give plads til åbenhed, valg, forhandling og kompromis. Gennem årene eskalerer konflikterne og skænderierne, og i sidste ende betyder det, at Mustafa flytter hjemmefra i en – med pakistansk målestok – uhørt tidlig alder. Mustafa bliver enig med sig selv om at gå sine egne veje. Han fester, ryger, drikker og hygger sig, men er alligevel ked af ikke at kunne ringe til sin far, når det går galt for ham. Mustafa møder på et tidspunkt en dansk-tyrkisk pige, som han bliver kærester med, men han kan ikke invitere pigen hjem på besøg. Den endelige konsekvens bliver, at Mustafas far slår hånden af ham, ligesom resten af familien fryser ham ud, fordi han har handlet æreløst og kastet skam over familien.

I dag ser Mustafa kun 3 personer fra sin familie: Sin mor, sin moster og mosterens mand. Han beskriver positive kvaliteter hos mennesker med ord som: *"Have ben i næsen og gøre, hvad man har lyst til"*, *"få lov til at udvikle sig"*, *"have forståelse for ungdomskulturen i Danmark"*, *"opleve hvordan verden er, i stedet for at blive holdt inden døre"*.

Mustafa relaterer social kontrol til at handle om, *"hvad andre tænker om en og ens familie''*. For Mustafas bedsteforældre, som har boet i Danmark i 30 år, og som gennem årene har opbygget en bred bekendtskabskreds og anseelse, har Mustafas valg betydet et alvorligt skred i den respekt, som blev vist dem. "*De kender mange mennesker rundt omkring, og alle ved det, når der sker sådan en ting i en familie (...) Så hører alle de andre familier om det (...) Der bliver bygget noget op i løbet af 30 år. Så sker sådan noget her, og så falder det hele bare til jorden"*, som Mustafa beskriver det.

Mustafa mener, at mange unge ikke er stærke nok til at stå imod forventningspresset, fordi de er bange for konsekvenserne. Han mener selv, at han kun har kunnet bryde med normerne, fordi han har haft sin mors opbakning. Han føler sig sikker på, at hans mor aldrig vil slå hånden af ham, *"fordi jeg er jo hendes søn"*. Mustafa tænker meget over, hvad han er enig og uenig i, og tænker også på, hvordan han selv vil være som forælder: *"Jeg vil ikke have, at andre folk skal*

bestemme over mig. Det har jeg tænkt mig at føre videre til mine børn, når jeg får børn. Så har jeg ikke tænkt mig at udsætte dem for hvad, min far har udsat mig for. Både piger og drenge skal have lov til at leve deres liv".

11.5 ISOLATION OG EKSKLUSION

I situationen, hvor den unge har forventninger og ønsker til sit eget liv, som ikke passer ind i familiens forventninger, kan konsekvensen være, at den unge bryder med familien og bliver ekskluderet, ligesom eksemplet med Mustafa beskriver. Eksklusionen sker ofte som den endelige sanktion, hvor familien slår hånden af datteren eller sønnen og stopper kontakt og kommunikation. I nogle tilfælde fortsætter den ene forælder dog med at være i kontakt med den unge, hvilket kan være et udtryk for, at familien selv har svært ved at slippe kontakten. De interviewede unge fortæller, at eksklusionen er en måde, hvorpå familien kan genoprette det sårede omdømme og den tabte ære. De unge, der har oplevet at blive ekskluderet fra familien, fortæller, at de accepterer eksklusionen, fordi de ikke ønsker at være en del af en familie, der ikke kan anerkende deres valg og værdier.

KAPITEL 12 – HVEM UDØVER DEN SOCIALE KONTROL?

12.0 INDLEDNING

Dette kapitel handler om udøverne af social kontrol. Med andre ord: Når de unge begrænses i deres frihed og deltagelse, og når de underlægges tvang, vold og overvågning, hvem gør det så? Fokus vil være todelt: Dels se på, hvem de unge peger på som udøvere af den sociale kontrol, og dels se på de unges egen rolle som udøvere af social kontrol.

Den relevante udøvergruppe i forhold til social kontrol er familien. Familien omfatter i denne sammenhæng såvel den nære familie, i form af forældre og søskende samt den udvidede familie, i form af slægtninge i Danmark og i oprindelseslandet og endvidere forældrenes netværk.

12.1 UDØVERE AF SOCIAL KONTROL

Dette afsnit ser nærmere på, hvilke personer de unge peger på som udøvere af den sociale kontrol. På udvalgte spørgsmål i spørgeskemaet har de unge haft mulighed for at afkrydse en lang række forskellige personer i deres liv. Gruppen af respondenter er her reduceret til de unge, der har svaret bekræftende på at være udsat for den pågældende form for sociale kontrol. Det betyder samtidig, at tallene for nogle grupper er små, og at forskellene mellem grupper og køn på de enkelte spørgsmål ikke altid er statistisk signifikante. Det vil i teksten fremgå, om der er tale om statistiske signifikante forskelle eller tendenser i talmaterialet. Se i øvrigt Bilag 2 for en samlet oversigt over alle besvarelser og statistiske værdier.

12.1.1 Overvejelser omkring udøvere af social kontrol

I analysen af, hvem der udøver den sociale kontrol, er det nødvendigt at være opmærksom på følgende overvejelser:

- I besvarelser omkring, hvem der udøver tvang, vold og overvågning, udgør venner og skolekammerater store andele. Disse er ikke medtaget her, da rapportens primære interesse i forhold til at undersøge social kontrol er et andet, og det snarere ses som udtryk for konflikter mellem jævnaldrende i ungdommen

- Kærester fylder generelt langt mere som udøvere af kontrol i besvarelserne fra de etnisk danske unge. Dette skal ses i lyset af, at flere etnisk danske unge angiver at have eller tidligere have haft kærester, og ligeledes med den langt højere andel af etnisk danske unge, der tilbringer deres tid sammen med kærester

- Når der analyseres på familiens rolle som udøvere af social kontrol, er det vigtigt at have in mente, at familiestrukturerne i mange ikke-vestlige familier er anderledes end den typisk danske kernefamilie. Den udvidede familie er ofte en tættere og mere aktiv del af familien, og dette kan være en del af forklaringen på, at den udvidede familie også for større andele af nydanske unge er aktive som udøvere af social kontrol. For mange etnisk danske unge vil det således ikke være relevant at forholde sig til en dagligdags involvering af onkler og tanter, fætre og kusiner, mens det for mange nydanske unge er en integreret del af deres liv og hverdag

- Endelig er der også en overvejelse omkring opdragelsesmønstre og –forskelle mellem familier og kulturer. At kontrollen er større blandt nogle forældre i forhold til børnene handler ikke nødvendigvis om stærk social kontrol, men kan også handle om forskellige forældre-børn relationer og forskellige grænser for tillid, fortrolighed og privatliv. I undersøgelsen er der forsøgt taget højde for dette ved at skelne mellem om kontrollen finder sted regelmæssigt (mange gange) eller er enkeltstående tilfælde (enkelte gange), men der kan selvsagt være nuancer i besvarelser og tilkendegivelser om indblanding, som et spørgeskema ikke kan indfange

12.1.2 Hvem udøver den sociale kontrol overfor de unge?

Dette afsnit præsenterer udvalgte tal og tendenser for de unges besvarelser omkring, hvem der udsætter dem for social kontrol. Først tegnes et par overordnede linjer, som går på tværs af temaer og spørgsmål. Dernæst kigges på udøvere af social kontrol i forhold til kærester, uddannelse og tvang, vold og overvågning.

På tværs af temaer og spørgsmål er der nogle mønstre eller tendenser i de unges besvarelser af, hvem der udsætter dem for den sociale kontrol.

- Efterkommere og indvandrere, der udsættes for social kontrol, peger i langt højere grad på familiemedlemmer udover forældre, f.eks. bror, søster, fætter, kusine, mandlige og kvindelige slægtninge som udøvere af social kontrol

- De etnisk danske unge, der udsættes for social kontrol, angiver primært mor og far som udøvere

- Der er en tendens til, at mandlige familiemedlemmer i højere grad udøver social kontrol i form af vold og trusler om vold, mens kvindelige familiemedlemmer i højere grad er involveret i rygter, overvågning og kontrol af mobil, taske mv.

Kærester

De unge er blevet spurgt om, hvorvidt der er nogen, de skal holde en kæreste hemmelig for, og i så fald, hvem det er. Dette er et indirekte mål for, hvem der udøver social kontrol. Det fortæller, hvem de unge selv oplever, de skal holde en kæreste skjult for, men det beskriver samtidig dels, hvem de unge ser som ophav til en social kontrol og dels, hvem der ikke accepterer de unges frihed til at have en kæreste.

Tabel 12.1 viser, hvem de unge skal holde en kæreste hemmelig for. Tallene referer til den gruppe respondenter i spørgeskemaet, der har svaret at de skal holde en kæreste hemmelig for nogen (521 personer, svarende til 7% af de etnisk danske, 46% af efterkommerne og 36% af indvandrerne). Tabellen er yderligere renset for personkategorier uden for den udvidede familie.

Tabel 12.1 Hvem skal du holde en kæreste hemmelig for? (N=521)

	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	27	28,7%	222	66,7%	58	61,7%	307	58,9%
Stedmor	7	7,4%	31	9,3%	16	17%	54	10,4%
Far	36	38,3%	257	77,2%	66	70,2%	359	68,9%
Stedfar	0	0%	38	11,4%	18	19,1%	56	10,7%
Bedsteforældre	13	13,8%	141	42,3%	33	35,1%	187	35,9%
Søster/stedsøster	11	11,7%	98	29,4%	29	30,9%	138	26,5%
Bror/stedbror	13	13,8%	137	41,1%	38	40,4%	188	36,1%
Kusine	7	7,4%	88	26,4%	35	37,2%	130	25%
Fætter	5	5,3%	138	41,4%	36	38,3%	179	34,4%
Anden kvindelig slægtning	10	10,6%	104	31,2%	32	34%	146	28%
Anden mandlig slægtning	8	8,5%	112	33,6%	30	31,9%	150	28,8%
Slægtninge bosat i et andet land	3	3,2%	105	31,5%	24	25,5%	132	25,3%
Families omgangskreds	7	7,4%	162	48,6%	40	42,6%	209	40,1%

Samtlige personkategorier er statistisk signifikante i forhold til efterkommeres og indvandreres markant større andele. Med undtagelse af stedforældre angiver minimum en fjerdedel af efterkommere og indvandrere samtlige andre familiemedlemmer som personer, de skal holde en kæreste hemmelig for. Et generelt mønster er, at flere skal holde en kæreste hemmelig for mandlige familiemedlemmer (far, bror, fætter, mandlig slægtning) end for kvindelige familiemedlemmer (mor, søster, kusine, kvindelige slægtning). Det er dog mor og far, som størstedelen af de nydanske unge holder kærester hemmelige for. Blandt efterkommere, der skal holde en kæreste hemmelig for nogen, peger 67% på mor og 77% på far. De tilsvarende tal for indvandrere er 62% for mor og 70% for far.

Ser man på, hvor meget ovenstående andele udgør i forhold til den samlede gruppe af efterkommere og indvandrere i undersøgelsen, svarer det til, at blandt alle efterkommere i undersøgelsen skal 31% holde en kæreste hemmelig for mor og 36% for far. For alle indvandrere i undersøgelsen skal 23% holde en kæreste hemmelig for mor og 26% for far. Generelt set skal efterkommerne holde kærester hemmelige i større omfang end indvandrerne.

Det bemærkes, at efterkommerpigerne har en markant højere angivelse af mandlige familiemedlemmer (far, bror, fætter, mandlig slægtning) samt af familien i hjemlandet og af familiens omgangskreds. Set i lyset af pigernes generelt højere andel af social kontrol i forhold til seksualitet og køn samt pigernes særlige ærbarhedsrolle i forhold til familiens ære, er dette ikke overraskende.

Uddannelse

De unge er blevet spurgt, hvem der vælger deres uddannelse, hvis det ikke er den unge selv. Blandt de unge, der ikke bestemmer helt selv, er det overvejende far eller mor, der peges på. Dette er det samme for piger og drenge og på tværs af aldersgrupper.

Hos de indvandrere, der ikke helt selv bestemmer deres uddannelse, angives i flest tilfælde mor (55%) og far (44%) som dem, der bestemmer. For efterkommerne peger 42% på mor og 37% på far. Til sammenligning peger cirka en tredjedel af de etnisk danske unge på hhv. mor og far.

Sammenholdes det med den samlede gruppe af efterkommere og indvandrere i undersøgelsen, svarer det til, at mellem en femtedel og en fjerdel af efterkommere og indvandrere peger på, at mor og far er med til at bestemme deres uddannelse.

Øvrige familiemedlemmer optræder ikke som aktive udøvere af social kontrol i forhold til valg af uddannelse.

Tvang, vold og overvågning

Under temaet om tvang, vold og overvågning er de unge i undersøgelsen blevet bedt om at svare på, om de har været udsat for forskellige overgreb og i så fald, hvem der har udsat dem for det. Typerne af overgreb har f.eks. været overvågning, kontrol af mobil/taske/mail, trusler om vold og fysisk vold. For at holde fokus på betydningen af social kontrol, fokuseres i det efterfølgende på de unge, der angiver at have været udsat for overgreb *mange gange* (i

modsætning til *enkelte gange*) og på personer i den udvidede familie (i modsætning til venner og skolekammerater).

Der er generelt forskel på de etnisk danske unges svar på den ene side og de nydanske unges svar på den anden side. For de etnisk danske unge udgør familiemedlemmers udøvelse af disse former for social kontrol en minimal andel, og når det forekommer, er det primært mor eller far. For efterkommere og indvandrere i undersøgelsen er forældrene for det første langt mere aktive som udøvere af social kontrol, og for det andet er øvrige familiemedlemmer også i langt højere grad delagtige i social kontrol af de unge, særligt de mandlige familiemedlemmer. I det følgende gives nogle eksempler herpå:

Rygter

Blandt efterkommere, der har været udsat for, at familien spreder rygter om dem, peger mellem 3 og 8% på den øvrige familie, dvs. fætre, kusiner, mandlige og kvindelige slægtninge samt familiens omgangskreds. I forhold til rygter er den nære familie nærmest fraværende. For indvandrerne gælder tilsvarende, at mellem 2 og 5% peger på familiemedlemmer, herunder dog også søster og bror.

Kontrol af mobil, mail, taske mv.

Forældrene fylder her mest som udøvere for alle unge, men for efterkommere og indvandrere gælder det også søskende (knapt en femtedel af de efterkommere og indvandrere, der er udsat for social kontrol), og for efterkommerne også kusiner og fætre (8-9%).

Overvågning

Mor, far og bror er de primære udøvere af overvågning ifølge undersøgelsens unge, uanset oprindelse (mellem 17 og 32%). For efterkommerne og indvandrerne er søskende også udøvere af overvågning, særligt brødrene (14% af efterkommerne og 15% af indvandrerne). Og endelig peger både efterkommere og indvandrere også på kusiner, fætre, kvindelige og mandlige slægtninge (mellem 3 og 8%), dog i mindre omfang.

Trusler om vold

Mor og far er de personer som flest unge i undersøgelsen peger på som udøvere af trusler om vold. 15% af de nydanske unge peger på far som den, der truer dem, mens 4% af de etniske danskere svarer far. For efterkommerne peger 13% på mor, hvilket 4% af hhv. etniske danskere og indvandrere også gør. Det øvrige mønster er desuden, at mandlige familiemedlemmer i

højere grad udøver trusler om vold mod de unge efterkommere og indvandrere end kvindelige familiemedlemmer gør.

Fysisk vold

Efterkommere og indvandrere er i højere grad end etnisk danske udsat for vold fra familien. Af dem der er udsat for vold gælder det særligt for efterkommerne, at andelen af fædre (23%) og brødre (18%), der udøver fysisk vold, ligger højt og højere end svarene fra både etnisk danske og indvandrere. Af dem der er udsat for vold blandt efterkommere og indvandrere oplever 20% af efterkommerne, at mor er udøver og 16% af indvandrerne, at mor er udøver. Særligt efterkommerne peger desuden på øvrige familiemedlemmer (fætter, kusine, mandlige og kvindelige slægtninge) som ophav til vold, men i mindre grad end fædre og brødre.

Sammenholdes med alle unge i undersøgelsens tre oprindelsesgrupper, svarer det til, at 6% af efterkommerne er udsat for vold af mor og 7% er udsat for vold af far. Herudover, at 4% af indvandrerne er udsat for vold af hhv. mor og far, og endelig, at 3% af de etnisk danske unge er udsat for vold af mor og 4% af far.

Presset til at kontrollere andre

Analysen af, hvem der har presset de unge til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer peger særligt på mor, men også far, og for efterkommernes vedkommende også på øvrige familiemedlemmer som bror, fætter, slægtninge.

6% af alle efterkommere og indvandrere i undersøgelsen oplever at blive presset af deres mor til at kontrollere andre familiemedlemmer, mens 4% af efterkommerne og 5% af indvandrerne presses af deres far. Ud af gruppen, der føler sig presset, svarer det til, at seks ud af ti efterkommere oplever at blive presset af deres mor og fire ud af ti af deres far. Herudover oplever 5-15% af efterkommende, der føler sig presset, at det er hhv. bror, fætter eller mandlig slægtning samt slægtninge bosat i et andet land.

12.2 DE UNGES UDØVELSE AF SOCIAL KONTROL

I spørgeskemaet er de unge også blevet spurgt om deres egen rolle som udøvere af social kontrol overfor søskende og andre familiemedlemmer. Blandt undersøgelsens unge svarer cirka 5% af efterkommerne og 3% af indvandrerne, at de udøver social kontrol over for andre.

Der er dog forskel på omfang alt efter, hvilken form for social kontrol, der er tale om. Flest udøver social kontrol i form af at ignorere og sprede rygter og færrest gør det i form af vold.

En anden overordnet tendens går på forskelle mellem drenge og piger: Nemlig at drenge i højere grad end piger udøver social kontrol i form af vold, trusler og overvågning.

I det følgende fremhæves de primære observationer omkring de unge som udøvere:

Uddannelse
Langt størstedelen af alle ungegrupper svarer nej til at have været med til at bestemme uddannelse for et familiemedlem. Undtagelsen hertil er dog 6% af efterkommerdrengene og 4% af efterkommerpigerne, samt 8% af indvandrerdrengene og 9% af indvandrerpigerne.

Rygter
3% af efterkommerdrengene og 5% af indvandrerdrengene har spredt rygter om andre familiemedlemmer mange gange for bevidst at skade dem. Ingen af efterkommer- eller indvandrerpigerne svarer, at de regelmæssigt spreder rygter om andre.

Kontrol af mobil, mail, taske m.v.
7% af efterkommerne og 5% af indvandrerne har selv mange gange tjekket søskendes eller andre familiemedlemmers mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem. Det gælder for både drenge og piger. Til sammenligning svarer 2% af de etnisk danske unge ja til spørgsmålet.

Overvågning
2% af efterkommerne og 3% af indvandrerne har mange gange overvåget søskende og andre familiemedlemmer ved f.eks. at følge efter dem eller ringe til dem. Andelen af drenge er lidt højere end andelen af piger.

Trusler om vold
4% af efterkommerne og 2% af indvandrerne har truet søskende eller andre familiemedlemmer med vold mange gange. Flere drenge end piger har udøvet trusler om vold – nemlig 6% af efterkommerdrengene og 3% af indvandrerdrengene. Til sammenligning svarer 1% af de etnisk danske, at de har truet søskende eller familiemedlemmer med vold.

Fysisk vold

3% af efterkommerne og 1% af indvandrerne i undersøgelsen har udøvet fysisk vold mod søskende eller andre familiemedlemmer mange gange. Igen er andelen af drenge større end piger. Til sammenligning svarer 1% af etnisk danske unge i undersøgelsen, at de har gjort tilsvarende.

12.3 AFSLUTTENDE BETRAGTNINGER – UDØVERE AF SOCIAL KONTROL

Der er et entydigt mønster i, hvem de unge i undersøgelsen angiver som udøvere af den sociale kontrol: Forældre og særligt mandlige familiemedlemmer. For de etnisk danske unge er udøverrollen primært begrænset til mor og far, mens spredningen i hvem der udsætter efterkommerne og indvandrerne for social kontrol er langt bredere.

I forhold til hvem en kæreste skal holdes hemmelig for, blev særligt mandlige familiemedlemmer fremhævet. De unge oplever familiemedlemmer som mere socialt kontrollerende i forhold til kærester end i forhold til valg af uddannelse og udøvelse af tvang, vold og overvågning. Dette skal også ses i lyset af, at den sociale kontrol er langt større i forhold til parforhold, seksualitet og køn end den er i forhold til hverdag og livsstil og tvang, vold og overvågning.

I forhold til de unges egen rolle som udøvere af social kontrol, angiver ca. 5% af efterkommere og 3% af indvandrere i undersøgelsen, at de selv har udsat søskende og andre familiemedlemmer for forskellige former for social kontrol. Det må forventes, at tilkendegivelser om selv at udøve tvang, vold og overvågning udgør et mindstemål af den faktiske forekomst. Mange respondenter vil med andre ord selv i et anonym spørgeskema vægre sig ved at svare bekræftende og vil i højere grad beskytte sig selv og familien ved at 'give det pænest mulige svar'. Dette betyder, at de her afgivne svar må betragtes som konservativt bud på omfanget af, hvor mange unge der selv udøver social kontrol. Samtidig er det dog også klart, at langt størstedelen af alle respondenter i undersøgelsen tilkendegiver, at de ikke udøver social kontrol.

Selv om andelen af unge, der tilkendegiver at udøve social kontrol, er lille, er det dog interessant at hæfte sig ved som en selvstændig form for social kontrol. Det er ikke kun interessant, fordi viden herom er sparsom. Det er også afgørende for at kunne gribe ind og

forebygge. For at forstå den sociale kontrol, og for at kunne sætte ind over for de mekanismer blandt de unge selv, der er med til at opretholde de ældre generationers praksis omkring social kontrol, er det nødvendigt at vide mere om, i hvilken grad de unge udøver social kontrol over for hinanden. Det er afgørende at forstå, at de unge også selv – tvungen eller frivilligt – kan være med til at opretholde praksis i familierne, samt at de på en og samme tid kan være underlagt social kontrol og udøver af social kontrol. Med andre ord er dét, at unge mennesker udsætter andre for social kontrol også i sig selv en måde at være underlagt social kontrol: Et normsæt og en opdragelsesform, der gør social kontrol til et normalt fænomen, rammer både de unge, der begrænses og de unge, der begrænser.

KAPITEL 13 – DE UNGES HOLDNINGER TIL SOCIAL KONTROL

13.0 INDLEDNING

I spørgeskemaet er der stillet en række holdningsspørgsmål omkring social kontrol, dvs. hvorvidt de unge selv synes, at det er ok, når deres forældre og den øvrige familie bestemmer.

Holdningsspørgsmålene handler om uddannelse, kønsligestilling, mødom og valg af ægtefælle. Disse spørgsmål omhandler altså nogle af de grundlæggende normer, der kan retfærdiggøre og understøtte en praksis med social kontrol. De unges egne holdninger giver dels en viden om, hvordan de unge selv opfatter social kontrol, og hvordan de forstår deres egen frihed og indflydelse. Og dels kan det give viden om, størrelsen og karakteren af den udfordring det er at forebygge og forhindre social kontrol.

På baggrund af udvalgte holdningsspørgsmål er formålet med dette kapitel at belyse, om de unge er imod, at forældrene bestemmer eller om de accepterer det og dermed i holdninger understøtter en praksis med social kontrol.

Der fokuseres på følgende fire holdningsspørgsmål:

- Synes du, at det er ok, hvis forældre og andre familiemedlemmer bestemmer, hvilken uddannelse familiens unge skal tage?
- Synes du, at piger og drenge skal have frihed til at gøre de samme ting?
- Synes du, at det er vigtigt, at pigen har sin mødom, når hun bliver gift?
- Synes du, at det er ok, hvis forældre og andre familiemedlemmer bestemmer, hvem de unge i familien skal være kæreste med/gifte sig med?

13.1 DE UNGES EGNE HOLDNINGER

I dette afsnit præsenteres de unges svar på holdningsspørgsmål omkring centrale elementer af den sociale kontrol. Under hvert spørgsmål ses desuden på, om svarene har sammenhæng med køn, alder, religion og forældres socioøkonomiske baggrund.

13.1.1 Holdning til familiens valg af de unges uddannelse

De unge er i spørgeskemaet blevet spurgt om, hvorvidt det er ok, hvis forældre eller andre familiemedlemmer bestemmer de unges uddannelse. Der er ikke variation i svarene på baggrund af de unges alder, mens oprindelse, køn og religion har en vis sammenhæng med hvilke holdninger, de unge har.

Som Figur 13.1 viser, mener 15% af efterkommerne og 17% af indvandrere, at det er ok, at familien bestemmer, hvilken uddannelse de unge skal tage. Til sammenligning er det kun 2% af undersøgelsens etnisk danske unge, der deler denne holdning.

Modstand mod, at familien bestemmer uddannelse, deles af 68% af efterkommerne, 62% af indvandrerne og 90% af den etnisk danske gruppe. Der er en høj andel af *ved ikke* blandt efterkommerne og indvandrerne – hhv. en femtedel og en fjerdedel af disse grupper giver udtryk for tvivl om deres holdning i relation til spørgsmålet.

Figur 13.1 Holdning til familiens valg af uddannelse

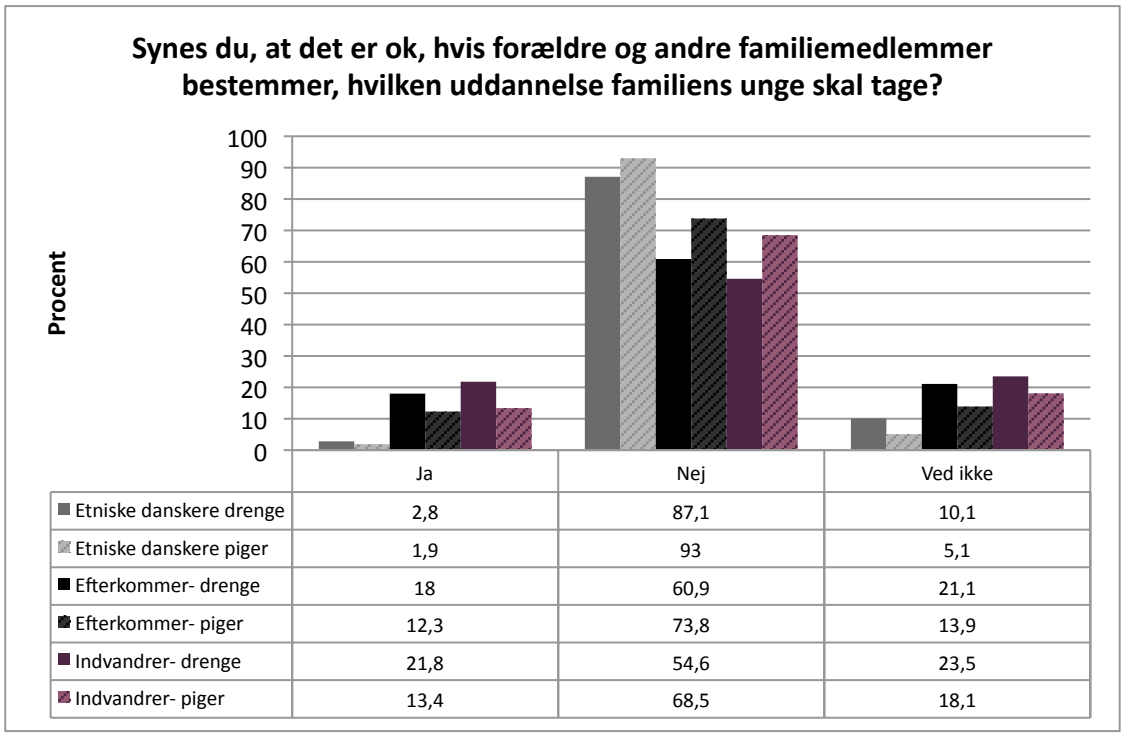

	Ja	Nej	Ved ikke
Etniske danskere drenge	2,8	87,1	10,1
Etniske danskere piger	1,9	93	5,1
Efterkommer- drenge	18	60,9	21,1
Efterkommer- piger	12,3	73,8	13,9
Indvandrer- drenge	21,8	54,6	23,5
Indvandrer- piger	13,4	68,5	18,1

Der er blandt efterkommerne og indvandrerne forskelle på pigernes og drengenes holdninger. Drengene i begge grupper er mere positivt stemt overfor familiens indflydelse end pigerne er,

og samtidig er der en højere andel af drenge, der svarer *ved ikke*. Der er desuden en sammenhæng mellem forældrenes religion og de unges uddannelse, således at unge med muslimske forældre i højere grad end andre unge finder det i orden, at forældrene vælger uddannelse for de unge.

Der er ikke nogen sammenhæng mellem holdningen til valg af uddannelse og de unges baggrund i form af forældres uddannelse og beskæftigelsesstatus.

13.1.2 Holdning til intakt mødom ved indgåelse af ægteskab

De unge er blevet spurgt om deres holdning til, om det er vigtigt, at pigen har sin mødom, når hun bliver gift. I forhold til denne holdning er der en ekstrem kraftig sammenhæng med både oprindelse og religion.

Som det fremgår af Figur 13.2, mener 2% af den etnisk danske gruppe, at det er vigtigt, at pigen har sin mødom, når hun bliver gift, mens 98% siger nej hertil. Dette står i skarp kontrast til undersøgelsens efterkommere og indvandrere, hvor hhv. 72% og 67% mener, at det er vigtigt, og kun hhv. 28% og 32% mener, at det *ikke* er vigtigt.

Figur 13.2 Holdning til, at pigen skal have sin mødom intakt ved ægteskab

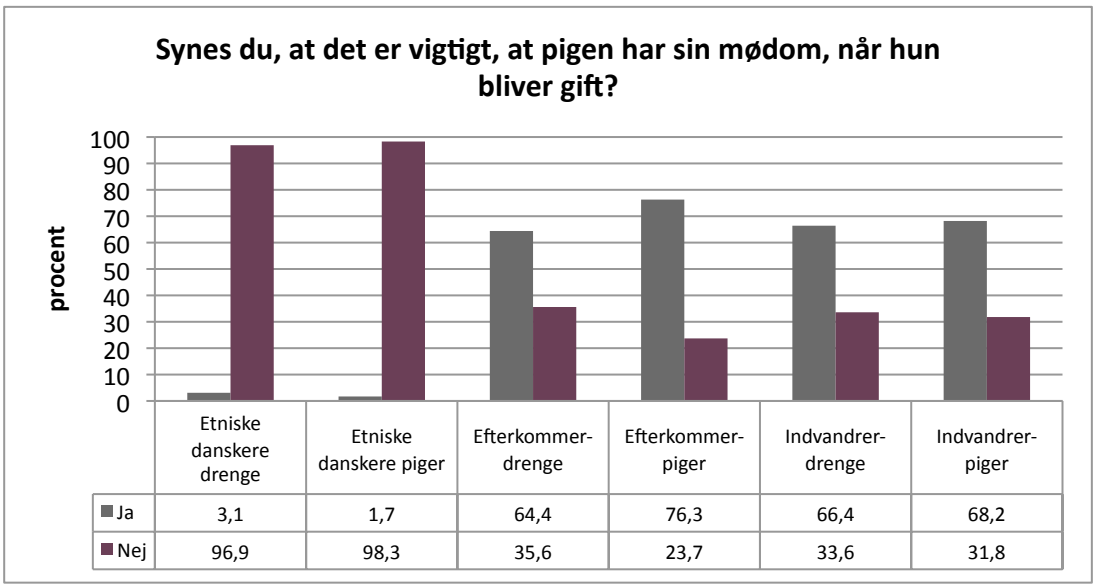

	Etniske danskere drenge	Etniske danskere piger	Efterkommer-drenge	Efterkommer-piger	Indvandrer-drenge	Indvandrer-piger
Ja	3,1	1,7	64,4	76,3	66,4	68,2
Nej	96,9	98,3	35,6	23,7	33,6	31,8

Der er forskel på pigernes og drengenes holdninger til mødom inden for både efterkommere og indvandrere. Særligt markant er det, at en betydeligt større andel af efterkommerpiger finder det vigtigt at have sin mødom intakt, end hvad der er tilfældet for både efterkommerdrenge og indvandrerpiger i undersøgelsen.

I gruppen af efterkommere mener 76% af pigerne og 64% af drengene således, at det er vigtigt, at pigen har sin mødom, når hun bliver gift. Når der kigges på forældrenes oprindelseslande, er der et klart mønster med væsentlig flere blandt udvalgte lande, der mener at det er vigtigt med intakt mødom: Blandt unge efterkommere med baggrund i Tyrkiet mener 81%, at pigen skal have sin mødom ved ægteskab. Det samme gælder for 82% af efterkommerne med baggrund i Pakistan og hele 93% af efterkommerne med baggrund i Libanon.

I gruppen af indvandrere er der ikke så stor forskel mellem piger og drenge: 68% af pigerne og 66% af drengene mener, at det er vigtigt med intakt mødom. Ser man på indvandrernes oprindelseslande, er andelene højere for nogle lande: 72% med baggrund i Irak mener, at det er vigtigt, ligesom 76% med baggrund i Afghanistan og 90% med baggrund i Somalia.

Der er meget kraftig sammenhæng mellem religion og spørgsmålet om mødom. 83% af unge med muslimske forældre finder det vigtigt i forhold til 5% blandt kristne.

Endelig er der en sammenhæng mellem de unges holdning på området og forældrenes beskæftigelsesstatus. Blandt de efterkommere, hvor kun mor eller begge forældre er i beskæftigelse mener markant færre, at det er vigtigt at mødommen er intakt. Blandt indvandrere er sammenhængen mindre markant, og findes kun, hvor begge forældre er i beskæftigelse.

13.1.3 Holdning til ligestilling mellem køn

I spørgeskemaet er de unge blevet spurgt om deres holdning til, om piger og drenge skal have frihed til at gøre de samme ting. I forhold til dette spørgsmål er der forskel mellem piger og drenge, og de unges svar har en stærk sammenhæng med oprindelse og religion.

Som Figur 13.3 viser, er der stor forskel på holdningen blandt de etnisk danske unge og de nydanske unge. Hvor 21% af efterkommerne og 22% af indvandrerne siger *nej* til, at piger og drenge skal have samme frihed, gælder dette kun for 3% af den etnisk danske gruppe. Med

andre ord er over en femtedel af undersøgelsens efterkommere og indvandrere imod kønsligestilling udtrykt ved, at piger og drenge skal have frihed til at gøre de samme ting.

Figur 13.3 Holdning til, at piger og drenge skal have samme frihed

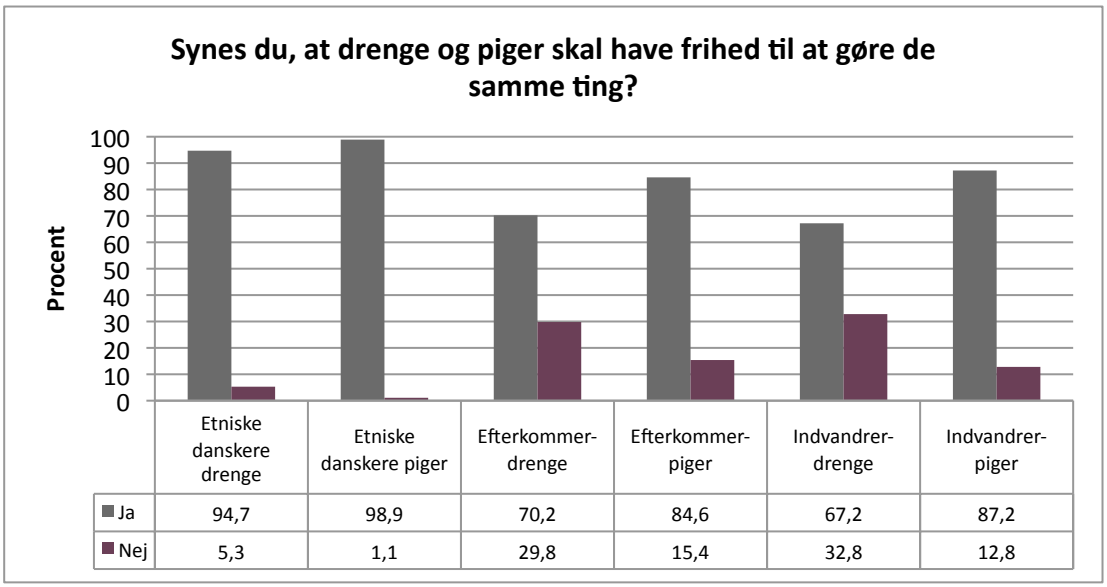

	Etniske danskere drenge	Etniske danskere piger	Efterkommer-drenge	Efterkommer-piger	Indvandrer-drenge	Indvandrer-piger
Ja	94,7	98,9	70,2	84,6	67,2	87,2
Nej	5,3	1,1	29,8	15,4	32,8	12,8

Når man ser på forskellene mellem piger og drenge, er drengene i højere grad imod kønsligestilling, end pigerne er.

En tredjedel af drengene med efterkommer- og indvandrerbaggrund svarer, at piger og drenge *ikke* skal have samme frihed, nemlig 30% af efterkommerne og 33% af indvandrerne. 5% af de etnisk danske drenge svarer tilsvarende *nej* til dette spørgsmål.

Blandt undersøgelsens piger svarer 16% af efterkommerne og 13% af indvandrerne, at piger og drenge *ikke* skal have samme frihed. Til sammenligning gælder dette for 1% af de etnisk danske piger.

Der er en ret stærk statistisk sammenhæng mellem de unges religiøse baggrund og deres holdning til kønsligestilling. For de unge med muslimsk baggrund mener 26%, at piger og drenge *ikke* skal have frihed til at gøre de samme ting, mens andelen for unge, der betegner sig som tilhørende kristendommen, er på 4%, og for unge, der betegner sig som ikke tilhørende en religion ligeledes er på 4%.

Som tallene viser, er der ikke så store forskelle imellem pigerne i de forskellige grupper. Forskellen strækker sig fra 84% af efterkommerpigerne, der mener at piger og drenge skal have samme frihed, til 99% af de etnisk danske piger. Drengene udviser større forskelle på tværs af grupperne, fra den laveste andel blandt indvandrerdrengene på 67%, der mener at piger og drenge skal have frihed til at gøre de samme ting, til den højeste andel blandt de danske drenge på 95%.

Der er ingen sammenhæng mellem holdningen til ligestilling og forældrenes beskæftigelse og uddannelse.

13.1.4 Holdning til familiens valg af partner

Endelig er de unge blevet spurgt til deres holdning omkring familiens valg af fremtidig partner. Størstedelen af alle unge i undersøgelsen tager afstand fra, at forældre og andre familiemedlemmer skal bestemme de unges kærester eller ægtefæller. Der er ikke stor forskel på holdningen mellem piger og drenge, mens svarene i lidt højere grad er sammenhængende med oprindelse og religion.

Figur 13.4 Holdning til familiens valg af ægtefælle

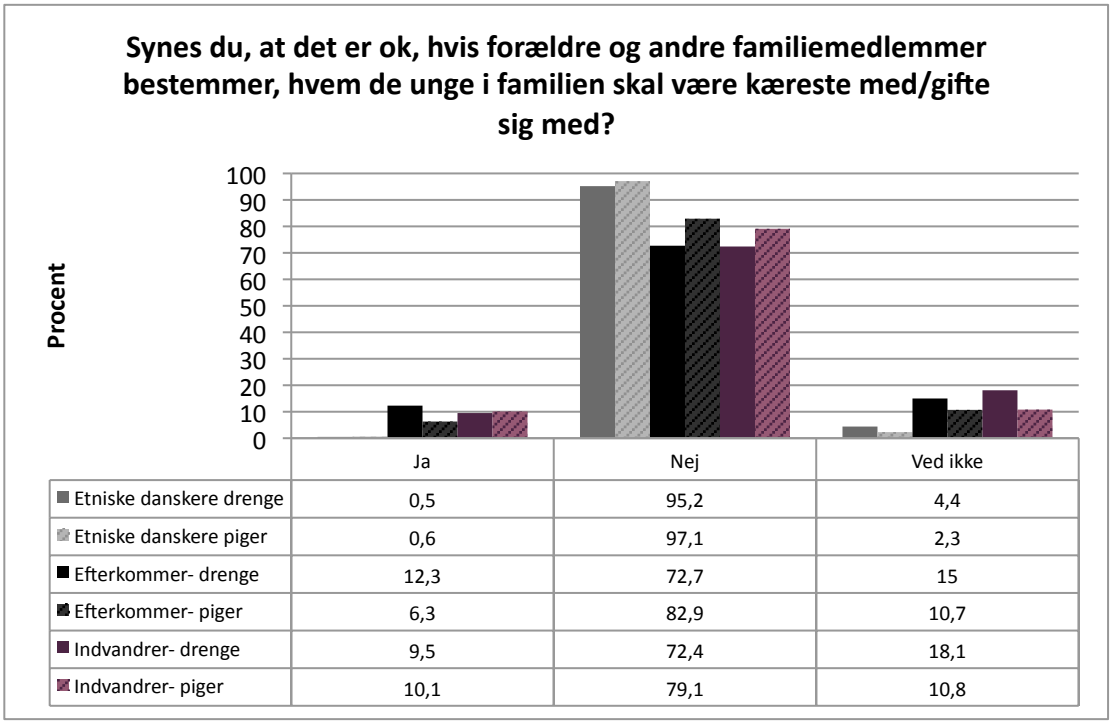

	Ja	Nej	Ved ikke
Etniske danskere drenge	0,5	95,2	4,4
Etniske danskere piger	0,6	97,1	2,3
Efterkommer- drenge	12,3	72,7	15
Efterkommer- piger	6,3	82,9	10,7
Indvandrer- drenge	9,5	72,4	18,1
Indvandrer- piger	10,1	79,1	10,8

96% af de etnisk danske unge svarer, at det ikke er ok, at familien vælger partner for den unge. Det samme svarer 79% af efterkommerne og 76% af indvandrerne - og pigerne i højere grad end drengene. Hvor 72-73% af drengene er imod, at familien bestemmer, mener 83% af efterkommerpigerne og 79% af indvandrerpigerne, at det ikke er ok, at familien bestemmer.

Omvendt siger 12% af efterkommerdrengene og 6% af efterkommerpigerne, at det *er* ok, mens det samme gør sig gældende for 10% af både drenge og piger med indvandrerbaggrund. Denne holdning deles kun af 1% af de etnisk danske unge.

I forhold til religion er der en sammenhæng med svarene. Der er en sammenhæng mellem at have muslimsk baggrund og at synes, at det er ok, at familien bestemmer, hvem de unge skal giftes med.

Der er ingen sammenhæng mellem holdningen til familiens valg af partner og forældres uddannelses- og beskæftigelsesstatus.

13.2 AFSLUTTENDE BETRAGTNINGER – HOLDNINGER

Når man ser samlet på ovenstående holdningstilkendegivelser, står det klart, at der er en del af de unge nydanskere, der selv deler holdninger, der understøtter social kontrol. Færrest er enige i, at familien må bestemme uddannelse og at familien må vælge partner, mens over to tredjedele er enige i. at pigen skal have sin mødom intakt ved indgåelse af ægteskab. Endelig er op mod en tredjedel af efterkommer- og indvandrerdrenge uenige i, at drenge og piger skal have frihed til at gøre de samme ting.

Der er særligt blandt de nydanske drenge nogle bekymrende holdninger i forhold til de rettigheder og muligheder, som unge har i Danmark. Et migrationsperspektiv på tallene kan være, at tilknytning til Danmark gør en forskel og dermed, at tilpasning til danske normer og friheder også drejer sig om en integrationsproces. Dette er dog i denne sammenhæng ikke en overbevisende forklaring, da forskellene på holdninger blandt efterkommere og indvandrere er minimal. Forklaringerne skal nok snarere søges i kulturelle normer og traditioner med anderledes syn på køn, selvbestemmelse og seksualitet, og i religion, som også statistisk viser en stærk sammenhæng med svarmønstrene.

Holdningerne i denne undersøgelse viser, at kampen mod social kontrol og begrænsninger af de unges frihed og muligheder også skal sættes ind i forhold til de unge selv. Med andre ord er en betragtelig andel af de unge selv med til at opretholde social kontrol som norm og praksis, når de understøtter de værdier og holdninger, der retfærdiggør denne.

KAPITEL 14 – SAMMENHÆNG MELLEM ÆRE OG SOCIAL KONTROL

14.0 INDLEDNING

Som Kapitel 2 gjorde rede for, peger forskning og tidligere undersøgelser på, at æresbegrebet spiller en stor rolle i forhold til de normer og den praksis, der skaber og opretholder social kontrol i nogle familier og etniske grupper. Det er ofte med henvisning til familiens ære, at unge begrænses i deres frihed eller tvinges til at følge familiens frem for egne ønsker. Dette kapitel ser derfor nærmere på forholdet mellem den betydning af ære, som de unge i undersøgelsen oplever i deres familier, og den frihed og de grænser, de oplever i deres liv. Med andre ord giver kapitlet et indblik i, hvordan betydningen af ære spiller sammen med de unges svar på udvalgte spørgsmål i *Ung i 2011*.

14.1 DE UNGES OPLEVELSER MED ÆRE OG SOCIAL KONTROL

I dette afsnit behandles de unges egne svar på, hvor meget de oplever, at ære betyder dels for deres frihed og dels for deres faktiske adfærd. Dernæst præsenteres et overblik over sammenhængen mellem oplevelsen af ærens betydning i familien og en række øvrige spørgsmål.

14.1.1 Hensyn til familiens ære i forhold til frihed i hverdagen

De unge er i spørgeskemaet blevet bedt om at svare på, hvor meget hensynet til familiens ære betyder for, hvad de må eller får lov til af deres familie. Der er ingen bemærkelsesværdig forskel mellem piger og drenge og heller ikke mellem aldersgrupperne. Sammenhængen mellem svarene og hhv. oprindelse og religion er stærkere.

Tabel 14.1 Hvor meget betyder hensynet til din families ære for, hvad du må i din hverdag?

	Alt	Meget	Midt imellem	Lidt	Intet	Total
Etniske danskere	18	57	142	207	852	1276
	1,4%	4,5%	11,1%	16,2%	66,8%	100,0%
Efterkommere	90	253	212	86	74	715
	12,6%	35,4%	29,7%	12,0%	10,3%	100,0%
Indvandrere	46	80	65	35	31	257
	17,9%	31,1%	25,3%	13,6%	12,1%	100,0%
Total	154	390	419	328	957	2248
	6,9%	17,3%	18,6%	14,6%	42,6%	100,0%

Note: Phi ,641/,000 Cramer's V ,453/,000

Størstedelen af efterkommerne og indvandrerne i undersøgelsen oplever, at familiens ære har en betydning. Omtrent halvdelen – 48% af efterkommerne og 49% af indvandrerne – siger, at familiens ære betyder *alt* eller *meget* for, hvad de får lov til i hverdagen. Til sammenligning svarer 6% af de etnisk danske unge *alt* eller *meget* på dette spørgsmål.

22% af efterkommerne og 26% af indvandrerne mener, at familiens ære har *lidt* eller *ingen* betydning i forhold til, hvad de får lov til. Til sammenligning svarer 83% af de etniske danskere, at hensynet til familiens ære betyder *lidt* eller *intet*.

Der er en stærk korrelation med religion, således at de unge fra muslimske hjem i højere grad tillægger hensynet til familiens ære betydning. Ligeledes er det muligt at påpege nogle mønstre i forhold til de unges oprindelseslande, hvor unge med oprindelse i udvalgte lande i højere grad end andre oplever, at familiens ære betyder *alt* eller *meget* for, hvad de får lov til i hverdagen. Efterkommere med oprindelse i Tyrkiet (55%), Libanon (56%) og Pakistan (65%) ligger højere end gennemsnittet, og ligeledes gør indvandrere fra Afghanistan (54%).

14.1.2 Hensyn til familiens ære i forhold til adfærd i hverdagen

De unge er også blevet bedt om at svare på, om hensynet til familiens ære påvirker, hvad de så rent faktisk gør og foretager sig. Igen har alder og køn nærmest ingen sammenhæng med de unges svar, mens sammenhængen med hhv. oprindelse og religion er stærkere.

Tabel 14.2 Hvor meget betyder hensynet til din families ære for, hvad du faktisk gør i din hverdag?

	Alt	Meget	Midt imellem	Lidt	Intet	Total
Etniske danskere	21	71	166	240	777	1275
	1,6%	5,6%	13,0%	18,8%	60,9%	100,0%
Efterkommere	81	254	205	94	83	717
	11,3%	35,4%	28,6%	13,1%	11,6%	100,0%
Indvandrere	32	85	74	41	27	259
	12,4%	32,8%	28,6%	15,8%	10,4%	100,0%
Total	134	410	445	375	887	2251
	6,0%	18,2%	19,8%	16,7%	39,4%	100,0%

Note: Phi ,586/,000 Cramer's V ,415/,000

I overensstemmelse med ovenstående svarer knapt halvdelen af efterkommerne og indvandrerne i undersøgelsen, at hensynet til familiens ære betyder *alt* eller *meget* for, hvordan de faktisk handler i deres hverdag: Nemlig 47% af efterkommerne og 45% af indvandrerne. Der er et relativt identisk mønster for, hvad de må/får lov til, og hvad de faktisk gør. Blandt de etnisk danske unge er der 7%, som mener, at hensynet til familiens ære betyder *alt* eller *meget* for deres adfærd.

Cirka en fjerdedel af både efterkommerne og indvandrerne i undersøgelsen mener, at æren betyder *lidt* eller *intet* i forhold til, hvordan de faktisk handler: Nemlig 25% af efterkommerne og 26% af indvandrerne. Som tabellen viser, så er der igen meget få etnisk danske unge, for hvem familiens ære har en reel betydning. 80% af de danske unge svarer således, at ære betyder *lidt* eller *intet* i forhold til, hvad de faktisk gør i deres hverdag.

14.1.3 Hvorfor handle efter familiens ære?

Som en uddybning af spørgsmålet om, hvorvidt de unge faktisk handler efter familiens ære, er de blevet bedt om at svare på, *hvorfor* de gør det. De unge har haft mulighed for at afgive flere svar, og den hyppigste baggrundsforklaring er, at de gør det for deres egen skyld, fordi de selv synes, at det er vigtigt. Herefter er den næst hyppigste forklaring, at de unge gør det for at beskytte familien mod sladder. Den mindst hyppige forklaringsmodel er, at de unge gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for andre. Men der er stadig tale om høje tal. Alder betyder ikke noget for de unges svarangivelser, mens oprindelse og religion har en stærkere sammenhæng hermed.

Figur 14.1 Baggrunden for at handle efter hensynet til familiens ære

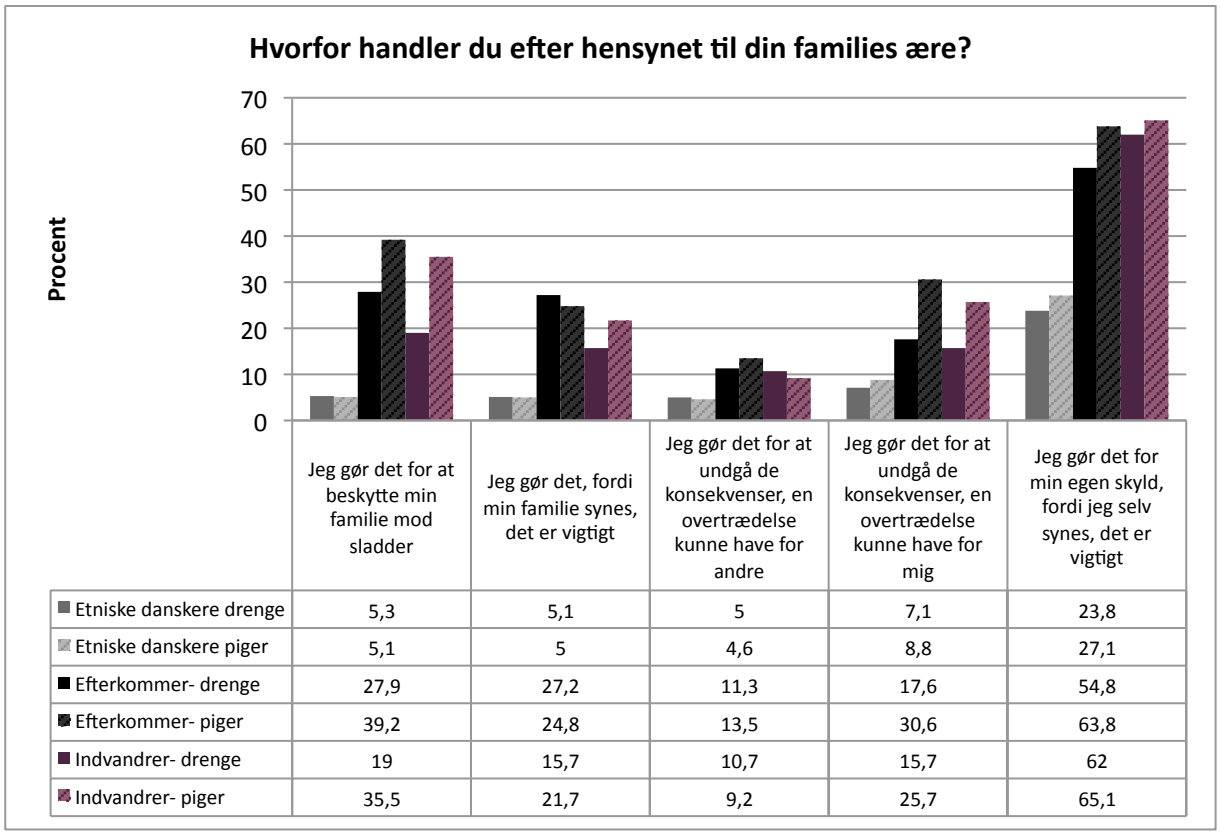

	Jeg gør det for at beskytte min familie mod sladder	Jeg gør det, fordi min familie synes, det er vigtigt	Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for andre	Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for mig	Jeg gør det for min egen skyld, fordi jeg selv synes, det er vigtigt
Etniske danskere drenge	5,3	5,1	5	7,1	23,8
Etniske danskere piger	5,1	5	4,6	8,8	27,1
Efterkommer- drenge	27,9	27,2	11,3	17,6	54,8
Efterkommer- piger	39,2	24,8	13,5	30,6	63,8
Indvandrer- drenge	19	15,7	10,7	15,7	62
Indvandrer- piger	35,5	21,7	9,2	25,7	65,1

Jeg gør det for min egen skyld, fordi jeg selv synes, at det er vigtigt

Generelt ligger pigerne i alle grupper en anelse højere på denne forklaring. 64% af efterkommerpigerne i undersøgelsen handler efter familiens ære fordi de selv synes, at det er vigtigt. Det samme gør 65% af indvandrerpigerne. Drengene i begge grupper ligger en anelse lavere med 55% og 62% for hhv. efterkommere og indvandrere.

Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for mig

Svarmønstrene er her forskellige mellem drengene og pigerne. En meget større andel af piger angiver, at de handler efter familiens ære for at undgå de konsekvenser en overtrædelse kunne have for dem selv. 31% af efterkommerpigerne og 26% af indvandrerpigerne i undersøgelsen handler efter familiens ære for at beskytte sig selv, mens 18% af efterkommerdrengene og 16% af indvandrerdrengene angiver denne forklaring.

Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for andre

Cirka en tiendedel af de nydanske unge i undersøgelsen svarer, at de handler efter familiens ære for at undgå de konsekvenser en overtrædelse kunne have for andre. Blandt efterkommerne er der flere piger end drenge, der svarer dette, nemlig 14% i forhold til 11%. For indvandrerne er der omvendt flere drenge, der svarer dette: 11% i forhold til 9% af pigerne.

Jeg gør det, fordi min familie synes, at det er vigtigt

En ganske betragtelig del af undersøgelsens nydanske unge peger på, at de handler efter familiens ære fordi familien synes, at det er vigtigt. En fjerdedel af efterkommerne (27% af drengene og 25% af pigerne) giver denne forklaring, og ligeledes gør 16% af indvandrerdrengene og 22% af indvandrerpigerne.

Jeg gør det for at beskytte min familie mod sladder

Denne forklaring har hos efterkommerne og indvandrerne en stærk sammenhæng med køn. Pigerne svarer i langt højere grad end drengene, at de handler efter hensynet til æren for at beskytte familien mod sladder. 39% af efterkommerpigerne og 36% af indvandrerpigerne giver dette svar, mens det for drengene drejer sig om hhv. 28% for efterkommerne og 19% for indvandrerne.

14.2 SAMMENHÆNG MELLEM ÆRE OG ANDRE TEMAER

I undersøgelsens datamateriale er der analyseret på æresbegrebet, dvs. på svarmønstre i forhold til ærens indvirkning på og betydning for de unges liv og hverdag. Med andre ord, hvordan sammenhængene er mellem de unges hensyn til ære og deres adfærd, frihed og forbud på andre områder.

I det følgende ses derfor nærmere på sammenhængen mellem hensynet til familiens ære og de oplevelser og holdninger de unge har på andre områder. Det undersøges med andre ord, om unge, der oplever at hensynet til familiens ære betyder meget, i højere grad er underlagt restriktioner i hverdagen. Og tilsvarende om de unge, der oplever, at ære ikke betyder noget i deres hverdag, i mindre grad er underlagt restriktioner.

De unges svar på betydningen af familiens ære er sammenkørt med en række udvalgte spørgsmål, der i udgangspunktet er tæt knyttet til problemstillingen social kontrol. Således fremkommer en indikation af sammenhængen mellem ære og social kontrol.

14.2.1 Familiens ære og religions betydning

Der er relativ stærk sammenhæng mellem efterkommernes og indvandrernes oplevelse af religions betydning i deres opdragelse og deres oplevelse af ærens betydning i familien. Dette betyder, at en langt større andel af de efterkommere og indvandrere, der oplever stor betydning af ære i deres familie, samtidig oplever, at religion har betydet *alt* eller *meget* i deres opdragelse. 67% af efterkommerne og 64% af indvandrerne, der oplever stor betydning af ære, svarer, at religion betyder *alt* eller *meget* i deres opdragelse.

Det samme billede ses i forhold til de unges svar omkring religionens betydning for, hvad de får lov til af deres familie. Langt større andele af både efterkommere og indvandrere, hvor æren betyder meget, angiver tilsvarende, at religion betyder *alt* eller *meget* for, hvad de får lov til af familien.

14.2.2 Familiens ære og forventninger

Familiens ære har stor betydning for de unges svar på, i hvilken grad de lader sig styre af familiens forventninger. Markant flere af de nydanske unge, der oplever at familiens ære betyder meget, lader sig styre af familiens forventninger. Hvor ære betyder meget, er det cirka halvdelen, der svarer, at de altid eller ofte lader sig styre af familiens forventninger, mens det for de unge, hvor ære betyder lidt eller intet, kun er knapt en fjerdedel.

14.2.3 Familiens ære og holdning til kønsligestilling

Der er sammenhæng mellem de unge efterkommeres holdning til, om drenge og piger skal have frihed til at gøre de samme ting og deres oplevelse af ærens betydning i familien. Blandt efterkommere, hvor ære betyder meget, angiver 31%, at piger og drenge *ikke* skal have frihed til at gøre det samme, mens det for de efterkommere, hvor æren ikke betyder meget, er 8%. Der er altså en markant samvariation mellem at families ære betyder meget og en negativ holdning til kønsligestilling – og omvendt mellem, at familiens ære ikke betyder noget og en positiv holdning til kønsligestilling.

14.2.4 Familiens ære og kærester

Særligt for efterkommerne, men også for indvandrerne, er der er sammenhæng mellem at måtte have en kæreste og oplevelsen af ærens betydning i familien. For de efterkommere, der oplever, at familiens ære betyder meget, svarer 61% *nej* til at måtte have en kæreste. Dette gælder kun for 24% af efterkommere, der oplever, at familiens ære *ikke* betyder meget. For indvandrerne, der oplever stor betydning af familiens ære, svarer 58% *nej* til at måtte have en kæreste, mens andelen af unge, der oplever, at æren *ikke* betyder noget, er 29%. Der er altså en sammenhæng mellem, at familiens ære betyder meget og ikke at måtte have kæreste, og omvendt mellem, at familiens ære ikke betyder noget og gerne at måtte have en kæreste.

For efterkommerne gælder dette også i forhold til at måtte have en kæreste af samme køn. Hvor 94% af de efterkommerne, hvor æren betyder meget, svarer *nej* til at måtte have en kæreste af samme køn, gælder dette for 69% for unge, hvor æren *ikke* betyder meget.

Endelig er der også sammenhæng mellem ærens betydning og at skulle holde en kæreste hemmelig. Langt flere efterkommere, der føler, at familiens ære betyder meget, svarer, at de skal holde en kæreste hemmelig – i alt 53% i forhold til 27%, hvor æren *ikke* betyder noget.

14.2.5 Familiens ære og pigens mødom

Familiens ære og holdningen til pigens mødom hænger også sammen. 83% af de unge efterkommere, hvor æren betyder meget i familien, mener, at det er vigtigt, at pigen har sin mødom, når hun bliver gift. Den samme holdning deler 49% af efterkommerne, hvor familiens ære *ikke* betyder meget. For indvandrerne er forskellen ikke helt så markant, om end dog tydelig: 73% i forhold til 56%.

Der er altså en markant sammenhæng mellem, at familiens ære betyder meget og holdningen om, at pigen skal have sin mødom, når hun bliver gift – og omvendt en markant sammenhæng mellem, at familiens ære *ikke* betyder noget, og at de unge *ikke* mener, at det er vigtigt, at pigen har sin mødom, når hun bliver gift.

14.2.6 Familiens ære og sex før ægteskab

Igen er der for efterkommerne en særlig stærk sammenhæng mellem ære og sex før ægteskab. 92% af efterkommerne, hvor æren betyder meget, svarer, at pigen skal have sin mødom intakt. Det samme svarer 59% af efterkommere, hvor æren *ikke* betyder meget. For indvandrerne er forskellen fra 86% til 66%.

Der er også sammenhæng imellem sex før ægteskab og ære. Med andre ord er der en markant sammenhæng mellem, at familiens ære betyder meget, og at det er vigtigt for familien, at de unge venter med sex, til de bliver gift – og omvendt en markant sammenhæng mellem, at familiens ære *ikke* betyder noget, og at de unge i langt mindre grad mener, at det er vigtigt for familien, at de venter med sex, til de bliver gift.

14.2.7 Familiens ære og familiens indflydelse på valg af partner

Der er sammenhæng mellem, i hvor høj grad de nydanske unge føler, at familien er med til at vælge deres fremtidige partner eller ægtefælle for dem og deres oplevelse af ærens betydning i familien. 34% af efterkommerne og 28% af indvandrerne, hvor ære betyder meget, svarer, at familien *i meget høj grad* eller *i høj grad* er med til at vælge deres fremtidige partner. Omvendt er det kun hhv. 10% og 11% af dem, der *ikke* oplever at familiens ære betyder meget. Der er altså en sammenhæng mellem, at familiens ære betyder meget, og at de unge i meget høj grad føler, at deres familie er med til at vælge deres fremtidige partner eller ægtefælle for dem – og omvendt en markant sammenhæng mellem, at familiens ære ikke betyder noget, og at de unge slet ikke føler, at familien er med til at vælge for dem.

For efterkommerne er der ydermere en sammenhæng mellem stor betydning af ære og familiens forventninger om, at de unges fremtidige ægtefælle skal komme fra samme land, have samme kultur og samme religion som familien. For indvandrerne gælder dette kun i forhold til religion og ikke i så høj grad som for efterkommerne.

Endelig er der også for efterkommerne en sammenhæng mellem ære og holdningen til, at familien vælger partner for de unge. Her mener 14% af de unge, hvor æren betyder meget, at det er ok, at familien bestemmer, mens denne holdning kun deles af 4% af de unge, hvor æren *ikke* betyder meget.

14.2.8 Familiens ære og planer for fremtiden

Der er hos efterkommerne en sammenhæng mellem betydning af familiens ære, og hvorvidt de unge oplever, at familien har lagt planer for den unges fremtid. Blandt de unge, hvor æren betyder meget, oplever 37%, at familien har lagt planer, mens det samme gør sig gældende for 21% af de unge, hvor æren *ikke* betyder meget.

14.3 AFSLUTTENDE BETRAGTNINGER – ÆRE OG SOCIAL KONTROL

Unge, der oplever, at familiens ære betyder meget i deres liv, er samtidig på mange områder underlagt stærkere restriktioner og forbud end unge, der ikke lever under stort hensyn til familiens ære. Denne sammenhæng er markant tydeligere hos efterkommerne end hos indvandrerne. Interessant nok er forskellen mellem piger og drenge ikke så markant, selv om pigernes svar vidner om, at de i højere grad end drengene handler efter familiens ære for at undgå konsekvenser for sig selv eller for at beskytte familien mod sladder. Denne undersøgelse giver ikke mulighed for at forklare, hvorvidt dette skyldes, at pigerne generelt er mere lydige i forhold til deres forældres påbud, eller om det også kan skyldes pigernes særlige rolle og værdi for familiens ære. Pigerne kan både være i større risiko for at skade familiens ære ved deres adfærd og de kan være underlagt værre sanktioner, hvis de ikke handler korrekt.

Det er ligeledes interessant, hvorfor sammenhængen er stærkere for efterkommere end for indvandrere. Set i et migrationsperspektiv kan det være en mulig forklaring, at efterkommernes tættere tilknytning til det danske samfund gør at forældrene i højere grad føler sig usikre og utrygge ved de unges kulturblanding i det danske. Som minoritetsforældre kan en øget integration af de unge tilskynde forældrene til at holde hårdere fast i traditionelle værdier og normer, bl.a. af frygt for, at de unge mister tilhørsforholdet til oprindelseslandets kulturelle kodeks.

Analysen i Kapitel 13 af holdninger til social kontrol viste dog også, at relativt mange af de unge efterkommere og indvandrere selv har holdninger, der understøtter begrænsninger af frihed,

særligt for pigerne. Der er derfor ikke nødvendigvis kun tale om forældres tvang og overgreb, men også om kulturelle værdi- og normsæt bl.a. omkring ære, som trods konflikten med danske værdier og normer, støttes af både nydanske unge og forældre.

ABSTRACT

Young in 2011 – Immigrant youths' experiences with social control, freedom and restriction is a report based on a survey carried out by Als Research, by assignment of the former Ministry of Refugees, Immigration and Integration Affairs. The goal of the study is to map out the extent and nature of social control among young immigrants and immigrant descendants in Denmark. The report is based on a questionnaire survey completed by almost 3000 youths in Denmark between the ages of 15 and 20 years. The report categorizes these within three major groups: Ethnic Danes, descendants from non-Western countries, and immigrants from non-Western countries.

Social control reflects a family's power to restrain and hinder the ability of their youths to make independent choices regarding their own life and future. Social control manifests itself in restrictions and limitations in regard to education, work, free time, family and private life, among others. The report analyses the social control within three spheres of focus, which together define the scope of social control: "Marriage, sexuality and gender", "Everyday life and lifestyle", and "Force, violence and surveillance". The report examines the extent and character of social control among youths within all of the three areas.

The report concludes that social control in the field of sexuality, gender and choice of partners is widespread among immigrant youths. Girls in the immigrant and descendant groups are especially, and to a larger degree than the boys, exposed to strong social control in these areas. 36-39% of immigrant and descendant girls and 20-25% of the boys are exposed to strong social control. In the field of sexuality and gender, boys are just as likely to suffer from a lesser degree of social control as girls (53-59%).

Social control in relation to the everyday life and lifestyle of the youths is far less widespread. Only a small number of the youths who participated in the survey can be considered to suffer from strong social control in regards to education, leisure activities and personal lifestyle. A smaller number of the descendants and immigrants suffer from social control related to force, violence and surveillance. The girls are, again, socially controlled in a slightly greater degree than the boys in this category.

The report links the results on social control to the parental background of the youths, and further explores the relation to religion, gender, and concepts of honour and family life hereto. It then attempts to determine which factors are the driving forces behind social control. The collected data shows a strong connection between religion and social control concerning sexuality and gender equality. It also shows that youth with both parents working, or even just the mother on the labour market, to a significant degree is less likely to suffer from social control, and will moreover have less restrictive opinions on equality, virginity and more.

In a summative outline, the overall findings of the report show:

... *that* social control is occurring among immigrant youths from non-Western countries to a considerable extent, especially in relation to dating, choice of spouse and engagement in sexual relations. About half of the youths in this category are not allowed by their family to have a girlfriend or a boyfriend, while approximately 25% of the youths experience that their family participates actively in their choice of spouse, and finally about 25% are afraid that their family will choose a partner for them against their will.

... *that* social control in relation to education, friends, and leisure activities is more limited, although approximately one quarter of the immigrant youths do experience some restrictions in these areas

... *that* only a minority of the immigrant youths experience themselves socially controlled by means of surveillance, force or violence.

... *that* within almost all of the selected areas girls are exposed to more social control than boys.

... *that* many of the immigrant youths themselves have opinions supporting an understanding and acceptance of social control.

... *that* the concern for the family's honour is a determining factor in relation to social control.

... *that* the immigrant youths with either both parents or their mother working are less exposed to social control in a number of areas, compared to youths with none of their parents or only their father affiliated with the labour market

... *that* immigrant youths with a Muslim background in a number of areas are more exposed to social control than immigrants with a non-Muslim background.

... *that* the immigrant youths primarily experience social control from their parents and secondly from male family members.

LITTERATUR

RAPPORTER OG ARTIKLER:

- Andersen, Linda. Kampmann, Jan et al (2000). *Nyt land, Nye Roller. Køn i bevægelse blandt etniske minoriteter.* Ligestillingsafdelingen
- Borchgrevink, Tordis (2004). *Dishonourables integration: Between honor and shame*. Institut for samfunnsforskning, Oslo.
- Bredal, Anja (2011). *Mellom makt og avmakt: Om unge menn, tvangsekteskap, vold og kontroll.* Institutt for samfunnsforskning, Oslo.
- Christensen, Else. Lindstrøm, Maia. Mølholt, Anne-Kirstine (2010). *Styrkelse og Empowerment af integrationsindsatser for etniske minoritetskvinder*. Evalueringsrapport, det nationale forskningscenter for velfærd (SFI).
- Christensen, Gunvor. Christensen, Stine Rønn. (2006) *Etniske minoriteter, frivilligt socialt arbejde og integration*. Det nationale forskningscenter for velfærd (SFI).
- Danneskiold-Samøe, Sofie. Sørensen, Bo Wagner. Mørck, Yvonne (2010). *Den usynlige vold i etniske minoritetsfamilier*. Magasinet Humanoira; nummer 2.
- Danneskiold-Samøe, Sofie. Sørensen, Bo Wagner. Mørck, Yvonne (2010). *Født til ballade*. Magasinet Humanoira; nummer 2.
- Eldén, Åsa (2003). *Heder på liv och död*. Uppsala universitet.
- Elle, Kristina. Larsen, Kristine (2010). *Social kontrol i etniske minoritetsfamilier*. Etnisk Konsulentteam, Socialforvaltningen Københavns kommune.
- Etnisk Konsullentteam (2009). *Årsberetning for 2009.* Etnisk konsulentteam.
- Gruber, Sabine (2007). *I skolans vilja att åtgärde ´hedersrelaterat ´våld – etnicitet, kön och våld*. Centrum for kommunstrategiska studier, Linköping universitet.
- Hammarén, Nils (2008). *Förorten i huvudet : unga män om kön och sexualitet i det nya Sverige.* Göteborg universitet.
- Helweg-Larsen, Karin, Schütt, Nina Maria. Larsen, Helmer Bøving (2009). *Unges Trivsel år 2008.* Statens institut for folkesundhed, syddansk universitet, København.
- Jensen, Helene Nohrdahl. Holstein, Bjørn E. (2010). *Sundhed og trivsel blandt indvandrere, efterkommere og etniske danskere i 5., 7. og 9. klasse*. Statens institut for folkesundhed, Syddansk universitet, København.
- Jensen, Tina Gudrun. Schmidt, Garbi. Jareno, Karin Nordin. Roselius, Maria. (2006). *Indsatser mod æresrelateret vold*. Ministerium for Ligestilling og SFT – Det Nationale Forskningscenter for velfærd.

- Jensen, Tina Gudrun. Liversage, Anika. (2007). *Fædre, sønner, ægtemænd. Om maskulinitet og manderoller blandt etniske minoritetsmænd*. Ministerium for Ligestilling og SFT – Det Nationale Forskningscenter for velfærd.
- Larsen, Marianne Nøhr (2005). *Man skal bare sige det: Etniske minoritetsbørns fortællinger fra kvindekrisecentre*. Videns og formidlingscentret for socialt udsatte & Landsorganisation af kvindekrisecentre.
- Landsorganisationen for kvindekrisecentre (LOKK) (2010). *Årsrapport 2010*. Landsorganisationen for kvindekrisecentre.
- Madsen, Diana (2003). *Tvangsægteskaber i en europæisk kontekst*. Center for ligestillingsforskning ved Roskilde universitet.
- Magaard, Tina (2009). *At være muslimsk kvinde i Danmark*. Ligestillingsministeriet.
- Magaard, Tina (2011). *Er social kontrol i Danmark et problem*? Tidsskriftet Vision d. 1/1.
- Ministeriet for flygtninge, indvandrere og information (2009). *Kortlægning af indsatsen mod tvangsægteskaber og lignende undertrykkelse*. Ministeriet for flygtninge, indvandrere og information.
- Mørck, Yvonne (2002). Multikulturalismernes Kønsblinde Øje. Dansk Sociologi.
- Olsen, Bente Marianne (2009). *Brugerundersøgelse om æresrelateret vold*. Servicestyrelsen.
- Regeringens arbejdsgruppe for bedre integration (2009). *Rapport om marginaliserede nydanske børn og unge*. Ministeriet for flygtninge og integration, 2009.
- Rikspolitistyrelsen (2009). *Hedersnormer och hedersrelaterat våld.* Rikspolitistyrelsen.
- Schlytter, Astrid. Högdin, Sara. Ghadimi, Mariet. Backlund, Åsa. Rexvid, Davin. (2009). *Oskyld och heder*. Institutionen för social arbete, Stockholms universitet.
- Schmidt, Garbi. Jakobsen, Vibeke. (2004). *Pardannelse blandt etniske minoriteter i Danmark*. Socialforskningsinstituttet (SFI), København.
- Shakoor, Tallat. Riis, Rie Wellendorf (2007). *Tryghed blandt unge nydanskere*. København.
- Wikan, Unni (2006). *Æresdrab*. Artikel bragt i Politiken d. 16/7.

BØGER:

- Aamand, Kristina og Uddin, Asif (2007). *Mødom på mode*. Gyldendal.
- Durkheim, Emile (1997) *Suicide – A study in sociology*. Free press.
- Khader, Naser (2002): *Ære og skam*. Borgen
- Kragh, Lotte (2002) *Kampen om anerkendelse – spillet om ære*. Københavns Universitet: Center for Sundhed og Samfund.
- Mørck, Yvonne. Sørensen, Kjeld Mazanti. Balvig Flemming. Christoffersen, Mogens Nygaard (2001). *Ungdomssociologi*. Forlaget Columbus.
- Møller, Arne Schmidt (2008). *Når æren er på spil*. Siesta.
- Møller, Arne Schmidt (2006). *Ghazala – et æresdrab i Danmark*. Siesta.
- Sareen, Manu (2003). *Når kærlighed bliver tvang*. People's press.
- Skovholm, Jens (2005). *Et spørgsmål om kultur? Rundt om mødet mellem den professionelle og etniske minoriteter*. Dansk flygtningehjælp.
- Skytte, Marianne (1997). *Etniske minoritetsfamilie og socialt arbejde*. Hans Reitzel.
- Welchmann, Lynn. Hossein, Sara. (2005) *Honour: Crimes, paradigms and violence against women*. Zed Books ltd.
- Wikan, Uni (2003). *Ære og drab: Fadime – En sag til eftertanke*. Høst.

BILAG TIL RAPPORT

Bilag 1 – Metode og dataindsamling

Bilag 2 – Om unge af blandede forældre

BILAG 1 – METODE OG DATAINDSAMLING 172
Metode og dataindsamling 173
Etiske overvejelser 173
Børn og unge 173
Kvalitetssikring af undersøgelsen 174
Udvikling af spørgeskema 174
Fokusgruppe 175
Ekspertpanel 175
Kvalitative interviews 176
Udvælgelses- og indsamlingsmetode 176
Udvælgelsesmetode 176
Udvælgelse af skoler 177
Kontakt til skoler 178
Selve indsamlingen 180
Unge uden for uddannelse 180
Indsamlingsresultatet 182
Undersøgelsens repræsentativitet og validitet 182
Indsamlingsskoler 183
Herkomst 184
Køn, alder, uddannelsesretning og region 185
Oprindelseslande, forældres beskæftigelsesfrekvens, forældres uddannelsesniveau og egen religion 188
Statistisk signifikans og korrelation 192
BILAG 2 – UNGE AF BLANDEDE FORÆLDRE 194

BILAG 1 – METODE OG DATAINDSAMLING

METODE OG DATAINDSAMLING

I dette bilag behandles de forhold, der har betydning for undersøgelsens reliabilitet og validitet. Bilaget vil redegøre for, hvordan undersøgelsen er gennemført, sådan at det står klart for læseren, på hvilken baggrund og med hvilken fremgangsmåde undersøgelsens data og resultater er fremkommet, og hvilke validitets- og repræsentativitetsproblemer der knytter sig til en undersøgelse af et så sensitivt og svært tilgængeligt felt. I bilaget gennemgås etiske overvejelser vedrørende undersøgelsen, konstruktion af spørgeskema og indholdsvalidering, udvælgelses- og indsamlingsmetoden, stikprøvens repræsentativitet og anvendte statistiske metoder.

ETISKE OVERVEJELSER

I undersøgelsen af social kontrol og æresrelaterede konflikter er der ikke alene blevet taget hensyn til, at emnet kan være tabubelagt, men også at det til en vis grad kan være forhåndspolitiseret. Dvs. at de unge kan være bevidste om, at f.eks. forældrenes styring af de unge, begrænsninger med henvisning til traditioner og kultur osv. er dele af et til tider stigmatiseret billede og af fordomme om etniske minoriteter. Det var derfor vigtigt at undgå, at spørgsmålene kom til at virke som et angreb på hjemmets, familiens og netværkets traditioner og levevis.

At undersøgelsen inkluderer alle unge uanset oprindelse i alderen 15-20 år, har vi haft for øje både i udformningen af det informationsmateriale, uddannelsesinstitutionerne fik tilsendt, og i selve præsentationen af undersøgelsen overfor de unge, der skulle besvare spørgeskemaet.

Under dataindsamlingen reagerede de unge generelt positivt på spørgeskemaet, også selvom den ældre del af respondenterne indimellem kommenterede undersøgelsens fokus på unge med etnisk minoritetsbaggrund. I få tilfælde reagerede nogle unge negativt på dette og udtrykte en følelse af en generel stigmatisering af unge med etnisk minoritetsbaggrund, og kun i sjældne tilfælde (ca. 10 personer) valgte disse unge ikke at deltage i undersøgelsen.

Børn og unge

Selvom informanterne ikke som sådan var børn, men unge mennesker mellem 15 og 20 år, har det alligevel været nødvendigt at tage særlige hensyn på en række områder både i

forhold til form og indhold af spørgeskemaer og i forhold til selve dataindsamlingen. Overvejelserne omkring børn og unge som informanter havde både retlige, etiske og metodiske vinkler. Retligt set er der for en del af gruppen tale om unge under myndighedsalderen, og der var derfor i princippet behov for forældrenes tilladelse til deltagelse i undersøgelsen. Det blev dog vurderet – på linje med tilgangen i *Trivselsundersøgelsen 2008* – at et informeret samtykke fra de unge under 18 var et tilstrækkeligt og forsvarligt grundlag. En række forudsætninger skal dog være opfyldt for at indhente et informeret samtykke. Disse forudsætninger er, at de unge er grundigt informeret om undersøgelsen på forhånd, at det er absolut anonymt og derved ingen mulighed for at genkende respondenter, samt at undersøgelsen foregår i et trygt rum blandt voksne og autoritetspersoner, som de kender godt og er trygge ved, f.eks. i en skoleklasse (se i øvrigt om lignende brug af informeret samtykke i rapporten *Unges trivsel*, År 2008, Statens Institut for Folkesundhed, side 23f).

Endelig var der en ekstra tryghed og sikring i, at respondenter i spørgeskemaundersøgelsen havde mulighed for psykologisk bistand efterfølgende, hvis deltagelsen i undersøgelsen åbnede for eller skubbede til vanskelige følelser i de unge. De blev således informeret om de mulige rådgivningstilbud, der var vedlagt hvert enkelt spørgeskema: Psykologoplysninger, visitkort til Børnetelefonen, Ung på Linje samt LOKKs folder om deres hotline Etnisk Ung, der henvender sig specifikt til unge med etnisk minoritetsbaggrund, som har problemer med deres familie vedrørende f.eks. tvangsægteskab, social kontrol eller lignende. 4 unge har benyttet sig af tilbud om psykologbistand.

KVALITETSSIKRING AF UNDERSØGELSEN

For at sikre undersøgelsens indholdsvaliditet og kvalitet er der forud for selve spørgeskemaundersøgelsen arbejdet med at kvalitetssikre spørgeskemaet gennem en række tiltag og procedurer. Disse beskrives i det følgende.

Udvikling af spørgeskema

Spørgeskemaet til *Ung i 2011* har gennemgået en lang kvalificeringsproces, før det blev introduceret for de deltagende klasser i undersøgelsen.

For det første er spørgeskemaet udformet på baggrund af et omfattende litteraturstudie af relevant litteratur og lignende undersøgelser på området.

For det andet har det været igennem en ekstern kvalificeringsproces med inddragelse af en fokusgruppe af unge og et ekspertpanel af fagfolk.

Fokusgruppe

En fokusgruppe bestående af 10 nydanske unge mellem 20 og 25 år blev inviteret til en diskussion om form og indhold af spørgeskemaet. Gruppen havde spredning på alder, køn og etnisk baggrund. Endvidere bestod gruppen både af indvandrere, efterkommere og unge med forældre af blandet dansk og ikke-vestlig herkomst. Efter gennemførelse af fokusgruppen indgik flere af deltagerne i individuel sparring omkring justeringer af spørgeskemaet.

Ekspertpanel

Et tilknyttet ekspertpanel har medvirket til undersøgelsen gennem tre ekspertgruppemøder i løbet af undersøgelsesperioden. Således har eksperterne både kommenteret på problemstillingens faglige og metodiske udfordringer, udformningen af spørgeskemaet samt analyse af data og resultater. Ekspertpanelet bestod af 7 personer med lang faglig og metodisk erfaring på området. Således har gruppen sammenlagt bidraget med ekspertise indenfor problemstillinger om socialt udsatte, social kontrol og æresrelaterede konflikter, vold, etniske minoriteter samt metodiske erfaringer om spørgeskemaundersøgelser af denne art.

Ekspertpanelet bestod af:

Anita Johnson, direktør i Rehabiliteringscenter for Etniske minoritetskvinder i Danmark (RED) for kvinder og par der flygter fra æresrelaterede konflikter
Inge Loua, psykolog, tidl. leder af Bostedet Kastaniehuset for nydanske piger.
Karin Helweg-Larsen, cand.med. speciallæge og seniorforsker ved Statens Institut for Folkesundhed og projektleder for Trivselsundersøgelsen
Henriette Højberg, leder af Videncenteret i Danner
Farwha Nielsen, tværkulturel konfliktmægler og indehaver af Etnisk Kvindeconsult
Tina Holm Johansen, rådgivningsfaglig medarbejder ved Livslinien
Camilla Carlson, faglig koordinator i Børns Vilkår

For det tredje undergik spørgeskemaet tre omgange pilottests i tre forskellige klasser. Første endelige udkast af spørgeskemaet blev testet i hhv. to 9. klasser på to forskellige skoler samt en HTX-klasse. Spørgeskema og proces blev efterfølgende diskuteret med eleverne i klasserne og herefter analyseret og tilrettet på baggrund af kommentarer og besvarelser.

Kvalitative interviews

Der blev ydermere lavet en mindre, kvalitativ interviewundersøgelse. Formålet var, at de kvalitative interviews blot skulle supplere den store statistiske undersøgelse, i forhold til hvordan unge nydanskere oplever og opfatter social kontrol. Der blev således gennemført en håndfuld kvalitative individuelle interviews med unge med etnisk minoritetsbaggrund, som havde oplevet social kontrol i mindre eller højere grad. Informanterne blev fundet blandt Als Researchs netværk og gennem nogle af de tilbud, der havde været kontakt til i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen blandt unge uden for 'ordinær' uddannelse. Interviewtemaerne omhandlede de unges opfattelse af og holdninger til social kontrol og ære, deres forhold til forældrene, betydningen af det 'etniske' netværk og venner samt erfaringer med social kontrol og eventuelle løsningsmuligheder. De kvalitative interviews havde en sådan karakter, at vi valgte at lade dem optræde i rapporten som 'profiler' og som uddybning af problemstillinger omkring karakteren af social kontrol.

UDVÆLGELSES- OG INDSAMLINGSMETODE

I det følgende beskrives, hvordan undersøgelsen er gennemført, og hvordan respondenterne er udvalgt. Vi har anvendt den indsamlings- og udvælgelsesmetode, som vi vurderer, har været den bedst egnede indenfor projektets rammer. Opdraget har været at undersøge unge nydanskeres oplevelse af social kontrol og æresrelaterede konflikter. Data i denne undersøgelse bygger på en skolebaseret spørgeskemaundersøgelse primært gennemført i København, Århus, Aalborg, Odense og Roskilde.

Udvælgelsesmetode

Dataindsamlingen består primært af en skolebaseret undersøgelse i de største byer i Danmark. Ud fra undersøgelsens økonomiske og logistiske rammer, er denne model vurderet mest hensigtsmæssig for at kunne tilvejebringe et tilstrækkeligt stort antal besvarelser fra nydanske unge, og for samtidig at kunne leve op til de trygge, institutionelle rammer som undersøgelsens tema og unge målgruppe fordrer.

En vigtig metodisk pointe er her, at det ikke var muligt at udvælge respondenter tilfældigt indenfor de uddannelsesmæssige og regionale strata, da vi var afhængige af uddannelsesinstitutionernes velvilje til og mulighed for at deltage. Dog er en tilfældig udvælgelse efterstræbt i henhold til fordelingsnøglerne.

For så vidt muligt at opnå statistisk repræsentativitet indenfor rammerne af en skolebaseret undersøgelse er valgt en strategisk udvælgelse af respondenter efter region og uddannelse i overensstemmelse med tal fra Danmarks Statistik vedrørende unge med ikke-vestlig baggrund i alderen 15-20 år. Respondenter til spørgeskemaundersøgelsen på uddannelsesinstitutioner blev hermed forsøgt udvalgt ud fra to fordelingsnøgler: En geografisk og en uddannelsesmæssig inden for alderen 15-20 år. Disse to fordelingsnøgler blev anvendt til løbende at vurdere, hvor indsatsen skulle lægges i forhold til at kontakte skoler og lave nye aftaler.

Inden for hver region blev den kommune med den højeste andel af målgruppen (unge med ikke-vestlig baggrund) udvalgt for den pågældende region. Dette er sket ud fra ønsket om at opnå en høj deltagelse af nydanske unge inden for rammerne af undersøgelsens budget. De udvalgte kommuner er København, Århus, Odense, Aalborg og Roskilde. De store byer er derfor overrepræsenteret i forhold til landets øvrige byer, hvilket betyder, at analysen i mindre grad kan sige noget om, hvordan det forholder sig med social kontrol på landsplan og mere om udbredelsen og karakteren af social kontrol i de store byer.

Udvælgelse af skoler

På baggrund af den regionale og den uddannelsesmæssige fordelingsnøgle blev der udregnet det antal elever, der i hver region skulle indsamles på henholdsvis grundskoler, almene gymnasier, erhvervsgymnasier og erhvervsuddannelser (tabel 1).

Tabel 1. Antal udvalgte unge fordelt på uddannelser							
		København	Århus	Odense	Ålborg	Roskilde	Total
Antal udvalgte deltagere i pågældende kommune		1575	665	665	175	420	3500
Fordelt på uddannelser:							
Grundskole	51%	804	339	339	89	214	1785
Almengymnasial uddannelse	29%	450	190	190	50	120	1000
Erhvervsgymnasial uddannelse	13%	199	84	84	22	53	442
Erhvervsuddannelse	8%	122	52	52	14	33	273

De anførte tal i tabellen blev omregnet til antal klasser indenfor hver uddannelsestype. Udvælgelsen af de enkelte uddannelsesinstitutioner blev foretaget bredt blandt skoler med henholdsvis en lav, middel og høj andel af elever med udenlandsk herkomst. Dog har det ikke været muligt selv at bestemme, hvilke skoler der skulle deltage, og i praksis har det i sidste ende været målet at få så mange aftaler i hus som overhovedet muligt.

Kontakt til skoler

Proceduren bestod i at ringe til uddannelsesinstitutionen og tale med den relevante skoleleder/ rektor/ uddannelseschef for at bede om deres tilladelse til at uddele spørgeskemaerne blandt pågældende skoles elever. I visse tilfælde var den første kontakt med ledelsens godkendelse til selve klasselæreren. Den første og største udfordring heri var institutionernes ofte travle hverdag såvel som elevernes allerede pressede skema. Enkelte institutioner havde endda en decideret politik om, at de ikke deltog i spørgeskemaundersøgelser. Den anden udfordring lå desuden i undersøgelsesemnets følsomme og forhåndspolitiserede karakter. For at overkomme sidstnævnte udfordring fremlagde vi en række argumenter for at påpege vigtigheden i at lade eleverne deltage i undersøgelsen og fremsendte det udarbejdede informationsmateriale. Såfremt lederen havde givet tilladelsen, kontaktede vi eller han/hun de koordinatorer/lærere, som havde den direkte kontakt til de relevante klasser. Når dato og tidspunkt var fastlagt, sendte vi en 'samarbejdsaftale' til skolen, så alle parter var sikre på, hvilken aftale der var blevet lavet.

Tabel 2. Et typisk aftaleforløb:	
1	Vi ringer til institutionen og får kun kontakt til sekretæren, som giver en mailadresse (såfremt vi ikke selve kunne finde den på internettet). Informationsmateriale sendes på mail.
2	Nogle dage senere kontakter vi igen institutionen og får denne gang kontakt til lederen, som f.eks. har været på kursus og derfor ikke har haft tid til at se på mailen. Der argumenteres over telefonen, og lederen går med til at tale med lærere/koordinatorer.
3	En uge senere modtager vi en mail fra de relevante lærere, og her følger en mail-korrespondance for at fastlægge dato og tidspunkt.
4	Endelig sender vi en samarbejdsaftale samt informationsbrevet, der skal læses op for eleverne.
5	Nogle dage senere ringer/mailer vi til dem igen for at rykke på bekræftelsen af samarbejdsaftalen.
6	På den aftalte dag tager vi ud til uddannelsesinstitutionen, præsenterer igen undersøgelsen for eleverne og indsamler besvarelser fra de udvalgte klasser.

I alt blev 297 skoler og institutioner kontaktet, hvoraf der blev lavet en aftale samt gennemført spørgeskemaundersøgelse på de 98 skoler og institutioner, dvs. på 33% af de kontaktede institutioner. Især viste skoler og institutioner sig svært tilgængelige i Hovedstadsområdet. Således har vi i Hovedstadsområdet haft kontakt til i alt 118 skoler og institutioner, hvoraf der blev lavet aftale med 34 skoler og institutioner. Den hyppigste årsag, til at det har været vanskeligt at lave aftaler med skoler og institutioner, var, at enten lederne eller lærerne ikke ønskede at tage flere undervisningstimer fra deres elever. Især viste dette sig tydeligt blandt 9. klasserne og 3.g-klasserne, som skulle til afgangseksamen. På den måde har tidspunktet for dataindsamlingen ikke været optimalt, da den er faldet i forårshalvåret, hvor eleverne skal til eksamen. Endvidere har det især i Hovedstadsområdet og i Århus kommune været angivet, at mange skoler har været belastet af personer og institutioner, som gerne vil i kontakt med elevgruppen af danskere med anden etnisk baggrund for at lave undersøgelser om dem.

Derudover var fraværsprocenten til tider meget høj. Der har i gennemsnit været 20% færre respondenter i forhold til det antal elever, der blev 'opgivet' i aftalerne med institutionerne. Nogle af disse manglende besvarelser skyldes aflyste aftaler eller enkelte unge, som ikke ønskede at deltage i undersøgelsen, men langt størstedelen skyldes nogle til tider meget høje

fraværsprocenter i klasserne. For at indsamle det nødvendige antal besvarelser valgte vi at udvælge nye skoler i andre kommuner i de respektive regioner. Hermed blev der fundet respondenter i Slagelse (Region Sjælland), Herning og Randers (Region Midtjylland), Svendborg og Vejle (Region Syddanmark) samt en række forstadskommuner i Region Hovedstaden.

Selve indsamlingen

På selve indsamlingsdagen stod Als Researchs konsulenter for at præsentere eleverne/de studerende for undersøgelsen, der blev gennemført ved hjælp af et pen og papir spørgeskema, som efter besvarelse blev indsamlet og forseglet. På baggrund af en vurdering af klassernes/holdenes antal, koncentrationsevne og behov for hjælp var der 1- 2 konsulenter til stede, oftest dog kun 1 konsulent. I præsentationen af undersøgelsen understregede konsulenterne, at respondenterne var sikret fuld anonymitet, og at det var frivilligt at deltage. Alle respondenter blev yderligere informeret om de rådgivningstilbud (psykologhjælp mv.), hvis kontaktinformationer var vedlagt i en kuvert til hvert enkelt spørgeskema. Desuden var Als Researchs konsulenter til stede under besvarelserne, således at de kunne svare på spørgsmål fra respondenterne.

I forhold til at sikre respondenternes anonymitet og skabe et trygt rum med mulighed for at svare på nogle tabubelagte og følsomme emner var undervisningslokalernes størrelse ikke altid optimal. Når det var muligt, bad Als Research de unge om at sprede deres borde fra hinanden, så de ikke kunne kigge i hinandens besvarelser. Generelt tog eleverne/de studerende besvarelsen af spørgeskemaet meget seriøst og var optagede af spørgsmålene. I de tilfælde, hvor vi i samarbejde med læreren/pædagogen på forhånd vurderede, at de unge ville have svært ved at bevare roen, var underviseren også til stede under besvarelsen. Blandt de yngre respondenter var der dog til tider nogle, som havde svært ved at koncentrere sig, hvilket kunne skabe uro i klasserne. I nogle af grundskoleklasserne, og blandt respondenter som ikke havde gode læsefærdigheder eller/og havde svært ved at bevare koncentrationen, var der ydermere enkelte respondenter, som ikke besvarede spørgsmålene på de sidste sider.

Unge uden for uddannelse

Hvor undersøgelsen skulle foretages fortrinsvis i klasser på skoler og uddannelsesinstitutioner, skulle 500 af de efterstræbte besvarelser søges indsamlet blandt unge uden for uddannelsessystemet, således at også denne sværere tilgængelige gruppe blev

repræsenteret i undersøgelsen. Tilgangen var, at der gennem dels de pågældende kommuner og dels gennem Als Researchs eget netværk blev lavet et opsøgende arbejde omkring, hvor disse unge uden for uddannelsessystemet befinder sig, det kan være fritidsgrupper, integrationsprojekter, beskæftigelsesprojekter, ungdomsklubber eller andet. Der blev indsamlet i alt 179 besvarelser blandt unge uden for 'ordinær' uddannelse, hvorfor andelen af denne gruppe er underrepræsenteret i forhold til målsætningen.

Gruppen af unge uden for uddannelse har vist sig at være yderst vanskelige at opspore. De få unge, som vi har mødt i undersøgelsen, som er 'uden for' uddannelse, er hovedsagligt unge, der er ophørt på et uddannelsesforløb og venter på at finde et nyt. Selv disse unge er meget svære at få kontakt til, og selv UU-vejledere og frontmedarbejdere har en relativt ustabil kontakt til dem.

Kombinationen af undersøgelsens følsomme emne og de dertilhørende metodiske krav om, at besvarelsen foregik under forsvarlige forhold i trygge, institutionelle sammenhænge med en primærvoksen tilknyttet, gjorde, at det var meget vanskeligt at få besvarelser fra gruppen af unge uden for uddannelse. De unge, som ikke er under uddannelse, er ofte tilknyttet beskæftigelses- og afklaringstilbud, som for det meste er individuelle forløb f.eks. på jobcentre. De individuelle forløb har ikke kunnet opfylde de metodiske og praktiske krav for undersøgelsen, og unge herfra indgår derved ikke i undersøgelsen. De besvarelser, som er betegnet uden for ordinær uddannelse, går hovedsageligt på skoledagtilbud for unge med social og/eller faglige vanskeligheder eller på tilbud, som ikke afsluttes med en adgangsgivende eksamen (f.eks. produktionsskoler). For at bevare så rolige rammer som muligt, var det nærmere reglen end undtagelsen, at de voksne/pædagogerne var til stede under besvarelserne. I enkelte tilfælde er det blevet vurderet, at det ikke var muligt at samle en gruppe af unge, og derfor afleverede Als Researchs konsulenter spørgeskemaerne til de ansvarshavende pædagoger/voksne, hvor der var tillid til, at de kunne skabe nogle trygge rammer for respondenterne og sikre deres anonymitet.

Det blev ligeledes forsøgt at nå de unge gennem fritidsinstitutioner som f.eks. klubber og sportsforeninger. Størstedelen af disse unge har dog vist sig at være under uddannelse. I den statistiske bearbejdning er disse besvarelser derfor blevet talt sammen med de besvarelser, der blev indsamlet på skoler og uddannelsesinstitutioner. I forbindelse med at opsøge sportsforeninger eller ungdomsklubber har vi måtte tilpasse os de rammer, der var til rådighed, selvom de ikke var optimale. Det har således ikke altid været muligt at samle de

unge i grupper i rolige rammer og/eller med borde og stole, hvilket kan have influeret på respondenternes svar.

Indsamlingsresultatet

Efter ca. 4 måneder med kontakt til og besøg på diverse skoler og institutioner sluttede dataindsamlingen ultimo maj 2011 med en total på 2912 besvarelser (Tabel 3).

Tabel 3. Antal besvarelser fordelt på region og uddannelser

Uddannelser:	Regioner:					I alt	Fordelt på uddannelser (i %)
	Hoved-staden	Midt-jylland	Syd-danmark	Nord-jylland	Sjælland		
Grundskole	547	211	303	81	131	1273	43,7 %
Almene gymnasier	386	115	150	29	64	744	25,5 %
Erhvervsgymnasier	280	88	134	46	85	633	21,7 %
Erhvervsuddannelser	11	19	35	7	0	72	2,5 %
Uden for ordinær uddannelse	73	31	13	26	36	179	6,1 %
Ikke angivet uddannelse	-	-	-	-	-	11	0,4 %
I alt	1297	464	635	189	316	2912	
Fordeling på regioner (i %)	44,5 %	15,9 %	21,8 %	6,5 %	10,9 %		

UNDERSØGELSENS REPRÆSENTATIVITET OG VALIDITET

Dataindsamlingen er som tidligere nævnt foretaget i de 5 største byer i Danmark, hvor de fleste unge med ikke-vestlig oprindelse bor. Der er i udvælgelsen stratificeret efter geografi og uddannelsesretning i alderen i overensstemmelse med tal fra Danmarks Statistik vedrørende unge med ikke-vestlig baggrund i alderen 15-20 år. Dette har været for at sikre en så repræsentativ dataindsamling som overhovedet muligt. Indsamlingen har resulteret i et stort antal besvarelser fra unge blandt undersøgelsens målgruppe. Undersøgelsen er baseret på en stor stikprøve bestående af nydanske unge i de større danske byer. Det vurderes, at undersøgelsen dermed bygger på et godt og solidt datagrundlag.

Dog er der som forventet med den valgte indsamlingsmetode en række forskelle mellem stikprøverne og den tilhørende subpopulationer på en række baggrundsvariable (besvarelserne er opdelt på tre stikprøver: Danske unge, efterkommere og indvandrere). Der

er en række mindre forskelle, hvad angår herkomst, køn, alder, uddannelsesretning og region, som man bør være opmærksom på i forbindelse med undersøgelsen repræsentativitet. Disse variables fordeling gennemgås nedenfor ved at sammenholde stikprøven med populationen. Betydningen af andelen af elever med udenlandsk herkomst på indsamlingsskolerne behandles ligeledes.

Derudover præsenteres, i relation til spørgsmålet om stikprøvens repræsentativitet, fordelingen af stikprøven i forhold til oprindelseslande, forældrenes beskæftigelsesfrekvens, forældrenes uddannelsesniveau og egen religion. For disse variable har det ikke været muligt at udtrække sammenlignelige tal for populationen. Når de er medtaget, er det for at læseren kan orientere sig om de observerede relative hyppigheder i stikprøven, da disse variables betydning behandles i analysen.

Selvom undersøgelsen omfatter 2912 besvarelser, er analysen baseret på et lidt mindre antal besvarelser, som udgøres af en stikprøve på 1008 med ikke-vestlig oprindelse og en kontrolgruppe på 1292 med dansk oprindelse. I undersøgelsen opereres med en opdeling, hvor kun respondenter, der er født i Danmark og har både en mor og en far, der er født i Danmark, tælles med som respondenter med dansk oprindelse (i undersøgelsen betegnet *etniske danskere*), og hvor kun respondenter født i Danmark og med både en mor og en far, der er født i et ikke-vestligt land, tælles med som ikke-vestlige efterkommere (i undersøgelsen betegnet *efterkommere*). Respondenter født i et ikke-vestligt land med en ikke-vestlig mor og en ikke-vestlig far tælles med som ikke-vestlige indvandrere (i undersøgelsen betegnet *indvandrere*). Der er således 345 besvarelser, som behandles særskilt, fordi respondenternes oprindelse er en blanding mellem ikke-vestlig og vestlig oprindelse. Opdelingen er foretaget på baggrund af viden om, hvor respondenterne selv er født, og hvor deres mor og far er født. Det er med udgangspunkt i spørgsmålene i spørgeskemaet ikke muligt at afgøre, om en forældre er efterkommer eller indvandrer. Der er derudover 267 besvarelser, som er filtreret fra på grund af manglende informationer om fødested for respondent og forældre – en usikkerhed, der kommer med selvrapporteringsmetoden.

Indsamlingsskoler

Af tabel 4 fremgår fordelingen af indsamlingsskoler inden for fire intervaller vedrørende andelen af elever med udenlandsk herkomst sammenlignet med fordelingen for alle skoler i den pågældende undersøgelseskommune. Tallene for andelen af elever med udenlandsk

herkomst er udtrukket fra Undervisningsministeriets databank, hvor det ikke er muligt at skelne mellem ikke-vestlig og vestlig oprindelse.

Tabel 4. Indsamlingsskolernes andel af elever med udenlandsk herkomst

		Interval pct. udenlandsk herkomst på uddannelsesinstitutioner				Total
Region/ Kommune		0-25 pct.	26-50 pct.	51-75 pct.	76-100 pct.	
Hovedstaden (København)	Stikprøve	16,7% (5)	36,7% (11)	13,3% (4)	33,3% (10)	100% (30)
	Subpopulation	58,0%(101)	19,5% (34)	13,2% (23)	9,2% (16)	100% (174)
Midtjylland (Århus)	Stikprøve	11,1% (1)	55,6% (5)	33,3% (3)	0% (0)	100% (9)
	Subpopulation	74,3% (81)	13,8% (15)	6,4% (7)	5,5% (6)	100% (109)
Nordjylland (Aalborg)	Stikprøve	57,1% (4)	28,6% (2)	0% (0)	14,3% (1)	100% (7)
	Subpopulation	95,2% (72)	2,4% (6)	2,4% (2)	0% (0)	100% (80)
Sjælland (Roskilde og Slagelse)	Stikprøve	88,9% (8)	0% (0)	11,1% (1)	0% (0)	100% (9)
	Subpopulation	95,2% (79)	2,4% (2)	2,4% (2)	0% (0)	100% (83)
Syddanmark (Odense)	Stikprøve	50,0% (7)	28,6%(4)	21,4%(3)	0% (0)	100% (14)
	Subpopulation	82,5% (66)	7,5% (6)	8,8% (7)	1,3% (1)	100% (80)
Total	Stikprøve	36,2% (25)	31,9% (22)	15,9% (11)	15,9% (11)	100% (69)
	Subpopulation	75,9%(399)	12,0% (63)	7,8% (41)	4,4% (23)	100% (526)

Af tabellen ses det, at der er flest indsamlingsskoler med en høj eller middelhøj andel af elever med udenlandsk herkomst. Dette betyder, at undersøgelsen har stærkest udsagnskraft i forhold til at generalisere resultaterne til byområder med en høj koncentration af unge med ikke-vestlig oprindelse. Undersøgelsen har af hensyn til respondenternes anonymitet og emnets følsomme karakter ikke samkørt respondenter og indsamlingsskoler i datasættet. Derfor er det ikke muligt at teste denne variabels betydning i forhold til social kontrol.

Herkomst

Ser man på stikprøven blandt unge med ikke-vestlig baggrund, så fordeler den sig ikke repræsentativt i forhold til andelen af efterkommere og indvandrere. Stikprøven har en overrepræsentation af efterkommere (se tabel 5). En mulig forklaring herpå kan være, at

undersøgelsen primært er gennemført på uddannelsesinstitutioner, hvor indvandrere er mindre repræsenteret end efterkommere. Dette har betydning for stikprøvens repræsentativitet, hvis man ønsker at se på den samlede gruppe af nydanske unge med ikke-vestlig baggrund, og undersøgelsen ser derfor primært på grupperne adskilt (unge med dansk oprindelse, efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og indvandrere med ikke-vestlig oprindelse).

Tabel 5. Herkomst

Efterkommere og indvandrere	Unge med ikke-vestlig oprindelse 15-20 år			
	Stikprøve		Subpopulation	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Efterkommere med ikke-vestlig baggrund	735	73%	22893	59%
Indvandrere med ikke-vestlig baggrund	273	27%	15617	41 %
Total	1008	100%	38060	100%

Køn, alder, uddannelsesretning og region

Ser man stikprøvernes repræsentativitet (stikprøven blandt efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, stikprøven blandt indvandrere med ikke-vestlig baggrund og stikprøven blandt unge med dansk oprindelse) i forhold til fordelingen på køn, alder, uddannelse og region, finder man, at stikprøverne i nogen grad fordeler sig som de tilsvarende populationer. Ingen af stikprøverne (på nær køn blandt unge med dansk oprindelse) er dog statistisk repræsentative, når der foretages en chi i anden test (test der afgør, om et observeret datasæt følger den forventede fordeling). Hertil afviger stikprøverne for meget på udvalgte kategorier sammenholdt med subpopulationens fordeling:

- Vedrørende køn er det især værd at bemærke, at stikprøverne blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund har en overrepræsentation af kvinder (se tabel 6).
- Stikprøven blandt unge med ikke-vestlig baggrund og stikprøven blandt unge med dansk oprindelse har en overrepræsentation af de yngste i målgruppen (15-16-årige) og en underrepræsentation af de ældste (19-20-årige). De 17-18-årige fordeler sig som subpopulationen (tabel 7).

- Stikprøven afviger i forhold til uddannelsesretning kun nævneværdigt vedrørende en for lille andel fra erhvervsuddannelser set i forhold til subpopulationen (tabel 8).
- Vedrørende besvarelsernes fordeling på regioner skal nævnes, at især Region Sjælland er underrepræsenteret, hvad angår stikprøven blandt unge med ikke-vestlig baggrund. Derudover fordeler stikprøverne sig nogenlunde som subpopulationen (tabel 9).

Tabel 6. Køn

Køn	Efterkommere med ikke-vestlig oprindelse 15-20 år				Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse 15-20 år				Unge med dansk oprindelse 15-20 år			
	Stikprøve		Subpopulation		Stikprøve		Subpopulation		Stikprøve		Subpopulation	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Mand	301	41%	11816	52%	121	44%	8009	53%	646	50%	194986	51%
Kvinde	431	59%	11077	48%	152	56%	7158	47%	646	50%	185107	49%
Total	732	100%	22893	100%	273	100%	15167	100%	1292	100%	380093	100%

Tabel 7. Alder

Alder	Efterkommere med ikke-vestlig oprindelse 15-20 år				Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse 15-20 år				Unge med dansk oprindelse 15-20 år			
	Stikprøve		Subpopulation		Stikprøve		Subpopulation		Stikprøve		Subpopulation	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
15 år	229	31%	4360	19%	42	15%	1929	13%	217	17 %	63488	17 %
16 år	194	27%	4228	18%	69	25%	2107	14%	345	27 %	65816	17 %
17 år	131	18%	4107	18%	57	21%	2316	15%	325	25 %	63866	17 %
18 år	111	15%	3870	17%	34	13%	2499	16%	224	17 %	63882	17 %
19 år	46	6%	3389	15%	39	14%	2877	19%	124	10 %	62082	16 %
20 år	24	3%	2939	13%	32	12%	3439	23%	57	4 %	60959	16 %
Total	735	100%	22893	100%	273	100%	15167	100%	1292	100%	380093	100%

Tabel 8. Uddannelsesretning

Uddannelse	Efterkommere med ikke-vestlig oprindelse 15-20 år				Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse 15-20 år				Unge med dansk oprindelse 15-20 år			
	Stikprøve		Subpopulation		Stikprøve		Subpopulation		Stikprøve		Subpopulation	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Grundskole	379	52%	6757	48%	141	52%	52%	8608	454	35 %	108138	42 %
Almene gymnasium	194	27%	4286	30%	60	22%	28%	8608	362	28 %	79564	31 %
Erhvervsgymnasium	129	17%	2069	15%	32	12%	11%	8608	364	28 %	33044	13 %
Erhvervsuddannelse	13	2%	918	6%	5	2%	8%	8608	42	4 %	31327	12 %
Udenfor ordinær uddannelse (produktionsskole mv.)	17	2%	117	1%	33	12%	1%	8608	66	5 %	2833	1 %
Total	732	100%	14147	100%	271	100%	100%	43040	1288	100 %	254906	100 %

Tabel 9. Region

Region	Efterkommere med ikke-vestlig oprindelse 15-20 år				Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse 15-20 år				Unge med dansk oprindelse 15-20 år			
	Stikprøve		Subpopulation		Stikprøve		Subpopulation		Stikprøve		Subpopulation	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Hovedstaden	436	59%	12045	53%	100	37%	4935	33%	457	35%	97188	25%
Sjælland	28	4%	2524	11%	14	5%	2080	14%	215	18%	59251	15%
Syddanmark	148	20%	3473	15%	74	27%	3551	23%	292	22%	88381	23%
Midtjylland	105	14%	4080	18%	42	15%	3313	22%	242	18%	91619	24%
Nordjylland	18	3%	771	3%	43	16%	1288	8%	86	6%	43654	11%
Total	735	100%	22893	100%	273	100%	15167	100%	1292	100%	380093	100%

Oprindelseslande, forældres beskæftigelsesfrekvens, forældres uddannelsesniveau og egen religion

I tabel 10 præsenteres stikprøvens fordeling på oprindelseslande i forhold til indvandrere og efterkommere. Visse lande er sammenlagt i fælles kategorier på grund af få observationer.

- Ud fra spørgeskemabesvarelserne er konstrueret en variabel, der beskriver, i hvilket omfang respondenternes forældre er i beskæftigelse (tabel 11).
- I tabel 12 og 13 præsenteres henholdsvis faderens og moderens højeste uddannelse.
- Fordelingen af stikprøverne i forhold til respondenternes egen religion præsenteres i tabel 14. Der er, som det fremgår, et betydeligt overlap i datasættet mellem religionen islam og indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande.

Tabel 10. Oprindelseslande				
	Efterkommere		Indvandrere	
Lande	Antal	Procent	Antal	Procent
Irak	34	4,6	61	22,3
Saudi-Arabien	0	0	9	3,3
Libanon	105	14,3	4	1,5
Iran	20	2,7	8	2,9
Palæstina	13	1,8	3	1,1
Øvrige mellemøstlige lande	16	2,2	14	5,1
Tyrkiet	176	23,9	14	5,1
Øvrige ikke-vestlige, europæiske lande	47	6,4	16	5,9
Pakistan	76	10,3	8	2,9
Afghanistan	2	,3	32	11,7
Vietnam	53	7,2	7	2,6
Thailand	2	,3	11	4,0
Øvrige asiatiske lande	37	5,0	15	5,5
Mellem- og Sydamerika	1	,1	4	1,5
Marokko	29	3,9	4	1,5
Øvrige nordafrikanske lande	14	1,9	2	,7
Somalia	23	3,1	37	13,6
Øvrige Afrika	11	1,5	24	8,8
Forskellige ikke-vestlige lande	76	10,3	0	0
Total	735	100,0	273	100,0

Tabel 11. Beskæftigelsesfrekvens

		Etniske danskere	Efterkommere	Indvandrere	Total
Begge forældre i beskæftigelse	Antal	996	286	53	1335
	Procent	78,7%	40,1%	20,9%	59,8%
Kun far i beskæftigelse	Antal	127	228	74	429
	Procent	10,0%	32,0%	29,2%	19,2%
Kun mor i beskæftigelse	Antal	110	75	29	214
	Procent	8,7%	10,5%	11,5%	9,6%
Ingen forældre i beskæftigelse	Antal	33	124	97	254
	Procent	2,6%	17,4%	38,3%	11,4%
Total	Antal	1266	713	253	2232
	Procent	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 12. Fars uddannelse

		Etniske danskere	Efterkommere	Indvandrere	Total
Ingen eller grundskole	Antal	134	206	64	404
	Procent	10,5%	28,6%	24,1%	17,9%
Gymnasiel uddannelse	Antal	152	83	20	255
	Procent	11,9%	11,5%	7,5%	11,3%
Erhvervsfaglig uddannelse	Antal	368	122	36	526
	Procent	28,9%	16,9%	13,5%	23,3%
Mellem eller lang videregående uddannelse	Antal	356	120	58	534
	Procent	27,9%	16,6%	21,8%	23,6%
Ved ikke	Antal	264	190	88	542
	Procent	20,7%	26,4%	33,1%	24,0%
Total	Antal	1274	721	266	2261
	Procent	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 13. Mors uddannelse

		Etniske danskere	Efterkommere	Indvandrere	Total
Ingen eller grundskole	Antal	111	266	98	475
	Procent	8,7%	36,6%	37,0%	20,9%
Gymnasiel uddannelse	Antal	263	90	34	387
	Procent	20,6%	12,4%	12,8%	17,1%
Erhvervsfaglig uddannelse	Antal	198	68	13	279
	Procent	15,5%	9,4%	4,9%	12,3%
Mellem eller lang videregående uddannelse	Antal	486	137	57	680
	Procent	38,1%	18,8%	21,5%	30,0%
Ved ikke	Antal	218	166	63	447
	Procent	17,1%	22,8%	23,8%	19,7%
Total	Antal	1276	727	265	2268
	Procent	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 14. Religion

		Etniske danskere	Efterkommere	Indvandrere	Total
Kristendom	Antal	874	45	34	953
	Procent	68,4%	6,2%	12,5%	41,8%
Islam	Antal	5	591	200	796
	Procent	,4%	81,1%	73,8%	34,9%
Buddhisme	Antal	3	34	17	54
	Procent	,2%	4,7%	6,3%	2,4%
Hinduisme	Antal	0	11	5	16
	Procent	,0%	1,5%	1,8%	,7%
Jødedom	Antal	2	0	0	2
	Procent	,2%	,0%	,0%	,1%
Anden religion	Antal	18	10	8	36
	Procent	1,4%	1,4%	3,0%	1,6%
Ingen religion	Antal	155	11	1	167
	Procent	12,1%	1,5%	,4%	7,3%
Ateist	Antal	168	18	3	189
	Procent	13,1%	2,5%	1,1%	8,3%
Ved ikke	Antal	53	9	3	65
	Procent	4,1%	1,2%	1,1%	2,9%
Total	Antal	1278	729	271	2278
	Procent	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Statistisk signifikans og korrelation

Alle resultater er testet for statistisk signifikans, og i undersøgelsen indgår kun resultater, hvor de observerede forskelle mellem grupperne er signifikante. Signifikansniveauet er sat til 95%. Resultater, som ikke er statistisk signifikante, indgår i undersøgelsen i de tilfælde, hvor den manglende sammenhæng mellem variable i sig selv er et vigtigt resultat. I brugen af signifikanstest er vi opmærksomme på, at forudsætningen om en ægte tilfældig stikprøve grundet udvælgelses- og indsamlingsmetoden ikke er opfyldt. Da stikprøven ikke er helt tilfældig, kan signifikanstesten muligvis overdrive nøjagtigheden af resultaterne, fordi testen ikke tager højde for skævheder, der stammer fra ikke-tilfældige fejl. I rapporten anvendes signifikanstesten til at tage højde for tilfældige fejl. Brugen af statistisk signifikans

kombineres i hele undersøgelsen med en grundig faglig vurdering af de statistisk signifikante resultaters faglige udsagnskraft og validitet.

Datasættet består primært af kategoriske variable (også kaldet kvalitative variable, dvs. variable hvis svarmuligheder ikke kan danne grundlag for andre beregninger end de relative hyppigheder). Som mål for styrken af sammenhængen mellem forskellige kategoriske variable er anvendt den statistiske test Cramer's V, som er velegnet til dette formål.

BILAG 2 – UNGE AF BLANDEDE FORÆLDRE

UNGE AF BLANDEDE FORÆLDREPAR

Blandt respondenterne i Ung i 2011 er der en gruppe unge, som ikke falder ind under de tre hovedkategorier af etnisk danskere, efterkommere og indvandrere. Denne gruppe unge består af:

- Unge af dansk/vestlig eller vestlig/vestlige forældre: En gruppe af unge hvor den ene forælder er etnisk dansk, og den anden forælder er fra et andet vestlig land samt en mindre gruppe af unge, hvor begge forældre er fra et andet vestligt land. Unge i denne gruppe udgør 173 af respondenterne.

- Unge af dansk/ikke-vestlige forældre: En gruppe af unge, hvor den ene forælder er etnisk dansk, og den anden forælder er fra et ikke-vestligt land. Unge i denne gruppe udgør 167 af respondenterne.

Dette afsnit præsenterer de generelle tendenser og svarmønstre i disse to grupper, tematiseret under kortlægningens tre overordnede områder: Seksualitet og køn, Hverdag og livsstil samt Tvang, vold og overvågning. Herefter følger en afklaring af, hvordan de positionerer sig i forhold til de tre primære kategorier af unge, der arbejdes med i kortlægningen.

Unge af dansk/vestlige forældre

Denne gruppe består af unge med en etnisk dansk forælder og en forælder født i et EØS land eller USA, Canada eller Australien. Gruppen består derudover af en mindre gruppe på 35 unge, hvor begge forældre er vestlige tilflyttere fra et eller flere af disse lande. Gruppen fordeler sig med cirka halvdelen med en etnisk dansk mor og halvdelen med en etnisk dansk far.

Under fokusområde 1 Parforhold, seksualitet og køn har de unge med blandet dansk/vestlige forældre en høj grad af frihed. De har kærester næsten lige så ofte som etnisk danske unge (28,9% og 30,7%) og føler ikke, at der er noget, de behøver holde hemmeligt for deres familie. De er positivt indstillet overfor homoseksuelle forhold. De har ikke et restriktivt billede af kønsnormer og æresbegreber, og de føler f.eks. ikke, det er vigtigt at vente med sex til efter ægteskab. Deres svarmønstre ligger i tråd med de etnisk danske unge.

Indenfor fokusområde 2 Hverdag og livsstil nyder de unge med blandede dansk/vestlige forældre ligeledes en høj grad af frihed. De oplever, at de selv må vælge deres venner, at de har lov til at deltage aktivt i deres fritid, og at religion ikke er bestemmende for deres adfærd. De er næsten lige så tilbøjelige til at deltage i fritidsaktiviteter som de etnisk danske unge, og de deltager i samme grad som etniske danskere i klubber og venskaber. De føler ligesom de etnisk danske unge, at deres familier inddrager dem i vigtige beslutninger (41,2% og 41,5%), og at religion ikke var en dominerende faktor i deres opdragelse (0,5% og 1,8%), selvom de rent statistisk mener, at religion er vigtigere for deres familie og opdragelse. Overordnet set er de unge med blandede dansk/vestlige forældre tilfredse med deres muligheder, og en stor procentdel (82,5%) giver udtryk for, at de i høj eller meget høj grad bestemmer over deres hverdag.

På fokusområde 3 Tvang, vold og overvågning adskiller de sig dog fra de etnisk danske unge, primært i forhold til anderledes oplevelser med kriminalitet og vold. Gruppen af unge med blandede dansk/vestlige forældre har den største andel, som svarer, at de mange gange eller enkelte gange har været involveret i kriminalitet, ca. 37% modsat 25% blandt etnisk danske unge. De oplever også i højere grad end etnisk danske unge, at de har været udsat for overvågning af f.eks. mobiler og internet, selvom at de ikke generelt giver udtryk for, at de oplever sig kontrolleret af familien. Vold har også spillet en større rolle for dem, og de har i større grad end de andre ungegrupper oplevet at være udsat for vold.

Samlet set viser der sig en tendens til, at svarene blandt de unge med blandede dansk/vestlige forældre ligger meget tæt op af de etniske danske unge i undersøgelsen, selvom der er variationer.

Unge af dansk/ikke-vestlige forældre

Denne gruppe består af unge med en etnisk dansk forælder og en forælder født i et ikke-vestligt land, dvs. udenfor EØS eller USA, Canada eller Australien. Gruppen består derudover af en mindre gruppe på 9 unge, hvor den ene forælder er født i et andet vestligt land og den anden i et ikke-vestligt land. Gruppen indeholder en jævn fordeling fra mellemøstlige lande som Iran, Tyrkiet, Marokko og Palæstina med enkelte forældre fra Mellem- og Sydamerika, Vietnam eller andre asiatiske lande.

Deres svar på fokusområde 1 Parforhold, seksualitet og køn bærer præg af en ikke-vestlig kulturel indflydelse, selvom svarene varierer mere end blandt gruppen af unge indvandrere eller efterkommere. De følger de samme tendenser som indvandrer- og

efterkommergrupperne, nemlig at de har kærester i langt mindre grad end etnisk danske unge (7,3%) og ofte et markant større behov for at holde dem skjult end de etnisk danske unge har (32,3%). Det spiller også en rolle for en del af gruppen, at man venter med sex indtil ægteskab (ca. 30%), dog i en langt lavere grad end for unge efterkommere og indvandrere (60-70%).

På fokusområde 2 Hverdag og livsstil har de unge med blandede dansk/ikke-vestlige forældre den største andel, der svarer, at deres families ønsker er vigtige for deres valg af uddannelse (2,4%). Resten af deres svar er tæt på de unge efterkommeres med lignende besvarelser på f.eks. inddragelse i familien (31,9% og 32.7%). En stor forskel mellem de unge med blandet dansk/ikke-vestlige forældre og unge indvandrere og efterkommere findes i forhold til religion: Kun samlet 23,1% mener, at religion betyder alt eller meget for, hvad de får lov til i familien, et tal der er hhv. 53,4% og 53,1% for indvandrere og efterkommere. Samtidigt er tallet for religions betydning for deres opdragelse markant lavere, og ære er ikke helt lige så vigtige for de unge i denne gruppe.

På fokusområde 3 Tvang, vold og overvågning markerer gruppen af unge med blandede dansk/ikke-vestlige forældre sig ved at have flest oplevelser med vold – enten ved at blive truet med vold, udsat for vold eller selv true eller udøve vold. En stor gruppe (ca. 48%) af de unge med blandede forældre har enkelte eller mange gange oplevet at blive truet med vold. De er herudover også den gruppe med størst tendens til selv at true andre med vold. Op mod 20% har udsat andre unge for trusler, ligesom de også udgør den gruppe, der oftest har udsat andre for fysisk vold.

Der er generelt en tendens til, at de unge med blandede dansk/ikke-vestlige forældre svarer langt mere forskelligt end indenfor de andre kategorier, hvilket stemmer overens med, at de udgør en broget gruppe med oprindelse mange forskellige steder i verden. Gennemgående er svarene fra unge med blandede dansk/ikke-vestlige forældre ikke direkte sammenhængende med nogen af de andre kategorier, og mange af spørgsmålene er præget af en høj procent af 'ved ikke' besvarelser. De er dog i mange tilfælde tættere på de unge indvandrere og efterkommeres svar end på de etnisk danske, specielt i forbindelse med spørgsmål der relaterer til familieværdier, seksualitet og kønsnormer.

Samlet om unge af blandede forældrepar

Besvarelserne fra de unge med blandede forældrepar viser, at der er tale om uhomogene grupper, og at de unges besvarelser ikke i lige så høj grad som besvarelserne fra de unge i de

tre øvrige kategorier giver grundlag for klare generaliseringer. Der er en tendens til sammenfald mellem besvarelser fra de etnisk danske unge og de dansk/vestlige unge og ligeledes mellem besvarelser fra indvandrere/efterkommere og dansk/ikke-vestlige unge. Der er dog ikke en entydig sammenhæng.

Als Research APS

oktober 2011

ALS RESEARCH

UNG I 2011 – NYDANSKE UNGES OPLEVELSE AF SOCIAL KONTROL, FRIHED OG GRÆNSER

BILAG 3-4

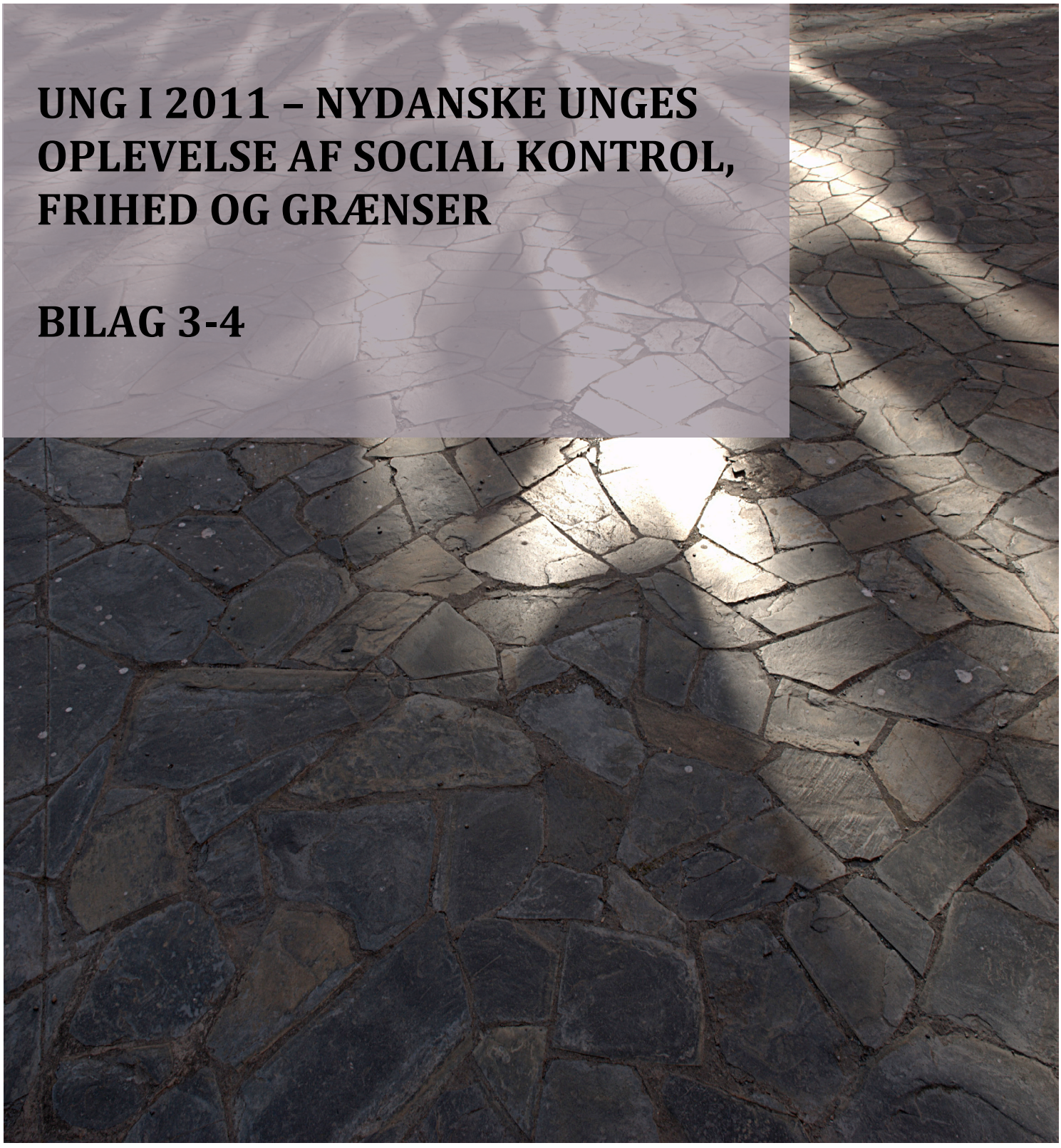

BILAGSOVERSIGT

Bilag 3: Spørgeskema *Ung i 2011*

Bilag 4: Frekvenstabeller for svar fra *Ung i 2011* opdelt på oprindelse

Dette dokument indeholder Bilag 3 og 4 til rapporten *Ung i 2011 – nydanske unges oplevelse af social kontrol, frihed og grænser.*

Hovedrapporten kan downloades på Als Researchs hjemmeside (www.alsresearch.dk) og på Social- og Integrationsministeriets hjemmeside (www.sm.dk)

BILAG 3 – SPØRGESKEMA UNG I 2011

UNG I 2011
hemmeligheder
rygter
familie
musik
forventninger
kærlighed
forelskelse
kærester
fortrolighed
muligheder
valg
identitet
drømme
internet
venner
fremtid
vold
mobning
kys
kultur

UNG I 2011

En undersøgelse af unges oplevelse af grænser, frihed og valg

Vi vil gerne have din hjælp til at få mere viden om, hvordan det er at være ung i Danmark på godt og ondt. Det er derfor vigtigt, at netop du svarer på spørgsmålene i dette spørgeskema.

Vi kommer fra analysefirmaet Als Research, der laver projekter om uddannelse, ligestilling, sundhed og integration. Denne undersøgelse handler om, hvordan unge selv oplever deres liv og hverdag. Det kunne f.eks. være omkring at træffe egne valg og beslutninger i forhold til familie, venner og kærester, så nogle af spørgsmålene kan godt virke meget personlige. Undersøgelsen fokuserer også på, hvordan unge oplever konflikter bl.a. i forhold til rygter, regler og vold. Disse spørgsmål kan måske virke lidt barske.

Unge i Danmark er meget forskellige, og undersøgelsen skal indfange forskelle som bl.a. handler om køn, etnisk baggrund og familiebaggrund. Vi vil bede dig svare på alle spørgsmålene - også selv om det kan være svært, og selv om du synes nogle spørgsmål umiddelbart ikke er så relevante for dig.

Spørgeskemaet vil blive besvaret af 4000 unge mellem 15-20 år i hele Danmark. På baggrund af alle svarene skriver vi en rapport, som skal give viden til de personer, der hver dag arbejder med at støtte og hjælpe unge, som har det svært.

Spørgeskemaet er opdelt i en række temaer. Først spørger vi ind til din baggrund i forhold til køn, alder osv. Derefter skal du svare på spørgsmål om din uddannelse, din fritid og din familie og til sidst bliver du stillet spørgsmål om dine relationer, dine oplevelser med konflikter og din fremtid. Du er eksperten, og vi har brug for dine svar til at få et klart billede af, hvordan unge har det.

Du skal ikke skrive navn på dit spørgeskema, og dine svar er 100% anonyme. Ingen vil altså kunne se, at du har været med i denne undersøgelse. Derfor er det også frivilligt, om du vil besvare spørgeskemaet.

Undersøgelsen gennemføres i samarbejde med Integrationsministeriet.

Mange tak for hjælpen.

ALS RESEARCH

DIN BAGGRUND

De næste spørgsmål handler om fakta omkring dig i forhold til køn, alder, uddannelse, oprindelse og familie.

1. Er du?

- ☐ Mand
- ☐ Kvinde

2. Hvor gammel er du?

Jeg er ____ år

3. Hvilken uddannelse er du i gang med? (Sæt kun et kryds)

- ☐ 9. eller 10. klasse
- ☐ Produktionsskole
- ☐ Erhvervsgrunduddannelse (EGU)
- ☐ Erhvervsuddannelse (EUD, EUX)
- ☐ Almen gymnasium (STX, HF)
- ☐ Erhvervsgymnasium (HTX, HHX, HG)
- ☐ Andet: _____
- ☐ Jeg er ikke i gang med en uddannelse

3.a. Hvis du ikke er i gang med en uddannelse, hvad laver du så?

_____

4. Hvad er din families oprindelsesland? (Skriv gerne flere lande, hvis din mor og far ikke kommer fra samme land)

_____

5. I hvilket land er du født?

- ☐ Danmark
- ☐ Andet land – angiv hvilket: _____

5.a. Hvis du er født i et andet land, hvor gammel var du, da du kom til Danmark?

Jeg var ____ år

6. Hvilken religion tilhører du? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Kristendom
- ☐ Islam
- ☐ Buddhisme
- ☐ Hinduisme
- ☐ Jødedom
- ☐ Anden religion
- ☐ Ingen religion
- ☐ Ateist
- ☐ Ved ikke

7. Er du: (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ugift
- ☐ Forlovet
- ☐ Gift

8. Har du selv børn? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

9. Bor dine forældre sammen? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

10. Hvem bor du sammen med? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Anden voksen
- ☐ Egne børn
- ☐ Jeg bor ikke med min familie

10.a. Hvis du ikke bor med din familie, hvor bor du så? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Egen lejlighed
- ☐ Ungdomsbolig
- ☐ Plejefamilie
- ☐ Døgninstitution
- ☐ Andet: _____

11. I hvilket land er din **far født?**

_____

12. Hvad er din fars *højeste* uddannelse? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Grundskole
- ☐ Gymnasial uddannelse (STX, HF, HHX, HTX)
- ☐ Erhvervsfaglig uddannelse (f.eks. kok, tømrer, bankassistent, mekaniker, frisør, gartner)
- ☐ Mellemlang videregående uddannelse (f.eks. skolelærer, sygeplejerske, socialrådgiver)
- ☐ Universitets- eller anden lang videregående uddannelse (f.eks. læge, jurist, økonom)
- ☐ Ingen uddannelse
- ☐ Ved ikke

13. Har din far et arbejde? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

13.a. Hvis ja, hvad arbejder din far med?

_____

14. Hvilken religion tilhører din far? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Kristendom
- ☐ Islam
- ☐ Buddhisme
- ☐ Hinduisme
- ☐ Jødedom
- ☐ Anden religion
- ☐ Ingen religion
- ☐ Ateist
- ☐ Ved ikke

15. I hvilket land er din **mor** født?

_____

16. Hvad er din mors *højeste* uddannelse? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Grundskole
- ☐ Gymnasial uddannelse (STX, HF, HHX, HTX)
- ☐ Erhvervsfaglig uddannelse (f.eks. kok, tømrer, bankassistent, mekaniker, frisør, gartner)
- ☐ Mellemlang videregående uddannelse (f.eks. skolelærer, sygeplejerske, socialrådgiver)
- ☐ Universitets- eller anden lang videregående uddannelse (f.eks. læge, jurist, økonom)
- ☐ Ingen uddannelse
- ☐ Ved ikke

17. Har din mor et arbejde? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

17.a. Hvis ja, hvad arbejder din mor med?

_____

18. Hvilken religion tilhører din mor? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Kristendom
- ☐ Islam
- ☐ Buddhisme
- ☐ Hinduisme
- ☐ Jødedom
- ☐ Anden religion
- ☐ Ingen religion
- ☐ Ateist
- ☐ Ved ikke

DIN UDDANNELSE

De næste spørgsmål handler om, hvad du synes om at gå i skole, altså enten grundskole eller ungdomsuddannelse. Hvis du ikke går i skole lige nu, så besvar spørgsmålene i forhold til dengang du gjorde.

19. Hvor glad er du for at gå i skole? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Meget glad
- ☐ Glad
- ☐ Hverken glad eller ked af det
- ☐ Ked af det
- ☐ Meget ked af det

20. Hvor meget indflydelse har du selv på valg af uddannelse? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Jeg bestemmer helt selv, hvilken uddannelse jeg tager
- ☐ Mine egne ønsker betyder mest for, hvilken uddannelse jeg tager
- ☐ Min familie og jeg bestemmer lige meget, hvilken uddannelse jeg skal tage
- ☐ Min families ønsker betyder mest for, hvilken uddannelse jeg tager
- ☐ Min familie bestemmer, hvilken uddannelse jeg tager

20.a. Hvis du ikke bestemmer din uddannelse helt selv, hvem bestemmer så? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Andre

21. Har du været med til at bestemme søskendes eller andre familiemedlemmers uddannelse? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

22. Synes du, at det er ok, hvis forældre og andre familiemedlemmer bestemmer, hvilken uddannelse familiens unge skal tage? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Ved ikke

23. Er der nogle fag, du ikke deltager i eller tidligere ikke har deltaget i? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

23.a. Hvis ja – Hvilke fag?

Jeg deltager/deltog ikke i _____

23.b. Hvis ja – Hvorfor deltager/deltog du ikke? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Jeg pjækker/gider ikke
- ☐ Jeg har selv valgt ikke at deltage af særlige grunde
- ☐ Jeg må ikke deltage for min familie
- ☐ Jeg kan ikke deltage, da jeg er skadet
- ☐ Andre grunde

24. Er der nogle sociale aktiviteter i forbindelse med din skolegang, du ikke deltager i eller ikke tidligere har deltaget i? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

24.a. Hvis ja, hvilke aktiviteter deltager/deltog du ikke i? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Fester uden alkolhol
- ☐ Fester med alkohol
- ☐ Fødselsdage
- ☐ Udflugter uden overnatning
- ☐ Udflugter med overnatning f.eks. lejrskole eller studietur
- ☐ Andet

25. Hvis du ikke er i gang med en uddannelse lige nu - hvorfor er du så ikke det?

_____

25.a. Hvis du ikke er i gang med en uddannelse lige nu, hvem har så besluttet det? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mig selv
- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Lærer/pædagog
- ☐ Andre

DIN FRITID

De næste spørgsmål handler om, hvad du laver i din fritid. Det kunne f.eks. være i forbindelse med sport, en forening, et fritidsjob, en klub eller når du er sammen med dine venner.

26. Hvad laver du i din fritid? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Jeg er fysisk aktiv (f.eks. sport, træning, dans)
- ☐ Jeg spiller musik og/eller teater
- ☐ Jeg dyrker min religion
- ☐ Jeg går i ungdomsklub
- ☐ Jeg udfører mine pligter derhjemme
- ☐ Jeg arbejder
- ☐ Jeg laver lektier
- ☐ Jeg er aktiv i en forening
- ☐ Jeg er sammen med mine venner
- ☐ Jeg er sammen med min kæreste
- ☐ Jeg er sammen med min familie
- ☐ Andet

27. Hvor glad er du for det, du laver i din fritid? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Meget glad
- ☐ Glad
- ☐ Hverken glad eller ked af det
- ☐ Ked af det
- ☐ Meget ked af det

28. Er der noget, du gerne vil lave i din fritid, som du ikke laver for tiden? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

28.a. Hvis ja, hvad vil du gerne lave i din fritid?

_____

28.b. Hvis ja, hvorfor gør du det ikke? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Jeg kan ikke lave det, der hvor jeg bor
- ☐ Jeg/min familie har ikke råd
- ☐ Jeg har ikke tid
- ☐ Jeg må ikke
- ☐ Andet

28.c. Hvis du ikke må, hvem bestemmer, at du ikke må? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle

Se flere svarmuligheder på næste side.

- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Andre

29. Hvem er du sammen med i din fritid? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Skolekammerater
- ☐ Venner fra mit lokalområde
- ☐ Venner fra fritidsforeninger/klubber
- ☐ Kæreste
- ☐ Familie
- ☐ Jeg er mest alene
- ☐ Andre

30. Hvor ofte...	Ofte	Ret ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig
Er du sammen med pigevenner? (f.eks. i bio eller i klub)					
Er du sammen med pigevenner hjemme hos dig?					
Er du sammen med pigevenner hjemme hos dem?					
Overnatter pigevenner hos dig?					
Overnatter du hos pigevenner?					
Er du sammen med drengevenner? (f.eks. i bio eller i klub)					
Er du sammen med drengevenner hjemme hos dig					
Er du sammen med drengevenner hjemme hos dem?					
Overnatter drengevenner hos dig?					
Overnatter du hos drengevenner?					

31. Må du eller tror du, at du må disse ting for din familie?	Ja	Nej	Ved ikke
Være ude efter skoletid			
Gå til fritidsaktiviteter – f.eks. sport, teater, musik			
Være aktiv i en forening – sport, kulturel, socialt arbejde			
Gå i biografen med venner			
Bruge Internettet derhjemme eller på offentlige steder – f.eks. biblioteket			
Være ude lige så sent som jævnaldrende af samme køn som mig			
Deltage i *separate* pige - drenge fester uden alkohol			
Deltage i blandede pige - drenge fester *uden* alkohol			
Deltage i blandede pige – drenge fester *med* alkohol			
Gå på diskotek eller bar			
Have et arbejde			

DIN FAMILIE

De næste spørgsmål handler om dit forhold til din familie, og hvordan du synes, det er at være sammen med din familie.

32. Hvor glad er du for at være sammen med din familie? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Meget glad
- ☐ Glad
- ☐ Hverken glad eller ked af det
- ☐ Ked af det
- ☐ Meget ked af det

33. Hvordan er det for dig at tale med følgende personer, når du har problemer, bekymringer eller sorger? (Giv ét svar per person)

	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Mor					
Stedmor					
Far					
Stedfar					
Bedsteforældre					
Søster/halvsøster/stedsøster					
Bror/halvbror/stedbror					
Kusine					
Fætter					
Anden kvindelig slægtning					
Anden mandlig slægtning					
Kæreste/ægtefælle					
Ven/veninde					
Venner/veninders forældre					
Lærer/pædagog					
Socialrådgiver/sagsbehandler					
Anden voksen udenfor familien					

34. Hvor ofte spørger din familie dig om, hvad du laver, når du ikke er hjemme? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Nogle gange
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

34.a. Hvis din familie spørger dig om, hvad du laver, når du ikke er hjemme, hvorfor tror du, de gør det? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Fordi de er interesserede i, hvad jeg laver
- ☐ Fordi de er bekymrede for, hvad jeg laver
- ☐ Fordi de vil kontrollere det, jeg laver
- ☐ Fordi de vil overvåge det, jeg laver
- ☐ Andet: _____

34.b. Hvad føler du, hvis din familie spørger dig om, hvad du laver, når du ikke er hjemme? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Jeg bliver tryg
- ☐ Jeg bliver glad
- ☐ Jeg bliver irriteret
- ☐ Jeg bliver vred
- ☐ Jeg bliver bange
- ☐ Ved ikke

35. Hvor ofte fortæller du din familie sandheden om, hvad du laver, når du ikke er hjemme? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Nogle gange
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

36. I hvor høj grad oplever du, at dine forældre inddrager dig i de vigtige ting, der sker i jeres familie? (f.eks. i forhold til flytning, sygdom, ægteskab, skilsmisse, skoleskift). (Sæt kun et kryds)

- ☐ I meget høj grad
- ☐ I høj grad
- ☐ I nogen grad
- ☐ I mindre grad
- ☐ Slet ikke

37. Hvem oplever du bestemmer *mest* over dig? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Mig selv
- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Andre

38. I hvor høj grad oplever du at have frihed til at bestemme over din hverdag? (Sæt kun et kryds)

- ☐ I meget høj grad
- ☐ I høj grad
- ☐ I nogen grad
- ☐ I mindre grad
- ☐ Slet ikke

39. Hvor stor betydning har religion haft i din opdragelse? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Alt
- ☐ Meget
- ☐ Midt imellem
- ☐ Lidt
- ☐ Intet

40. Hvor meget oplever du, at religion betyder for, hvad du får lov til af din familie? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Alt
- ☐ Meget
- ☐ Midt imellem
- ☐ Lidt
- ☐ Intet

41. Hvor meget betyder religion for **dig** selv? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Alt
- ☐ Meget
- ☐ Midt imellem
- ☐ Lidt
- ☐ Intet

DINE RELATIONER

De næste spørgsmål handler om, hvordan dit forhold er til de personer, du er sammen med i din hverdag f.eks. venner, familie og en eventuel kæreste eller ægtefælle.

42. I hvor høj grad føler du, at du selv må vælge dine venner? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Jeg bestemmer helt selv, hvem jeg er venner med
- ☐ Mine egne ønsker betyder mest for, hvem jeg er venner med
- ☐ Min familie og jeg bestemmer i fællesskab, hvem jeg er venner med
- ☐ Min families ønsker betyder mest for, hvem jeg er venner med
- ☐ Min familie bestemmer, hvem jeg må være venner med

43. Hvor ofte lader du dig styre af, hvad din familie forventer af dig? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Nogle gange
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

44. I hvor høj grad føler du, at du selv kan bestemme over dit udseende f.eks. i forhold til tøj, sko og evt. makeup? (Sæt kun et kryds)

- ☐ I meget høj grad
- ☐ I høj grad
- ☐ I nogen grad
- ☐ I mindre grad
- ☐ Slet ikke

45. Synes du, at drenge og piger skal have frihed til at gøre de samme ting? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

46. I hvor høj grad føler du, at du har frihed til at gøre de samme ting som dine jævnaldrende af *samme* køn? (Sæt kun et kryds)

- ☐ I meget høj grad
- ☐ I høj grad
- ☐ I nogen grad
- ☐ I mindre grad
- ☐ Slet ikke

47. I hvor høj grad føler du, at du har frihed til at gøre de samme ting som dine jævnaldrende af *modsatte* køn? (Sæt kun et kryds)

- ☐ I meget høj grad
- ☐ I høj grad
- ☐ I nogen grad
- ☐ I mindre grad
- ☐ Slet ikke

48. Har du en kæreste for tiden? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

48.a. Hvis nej, har du tidligere haft en kæreste? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

49. Har du nogensinde kysset en jævnaldrende på munden? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

50. Har du haft samleje? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Ved ikke

50.a. Hvis nej, har du haft andre former for sex? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Ved ikke

51. Må du eller tror du, at du må have en kæreste for din familie? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Ved ikke

52. Må du, eller tror du, at du må have en kæreste af samme køn for din familie (homoseksuelt forhold)? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Ved ikke

53. Føler du, at der er nogen, som du skal holde en kæreste hemmelig for? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

53.b. Hvis ja, hvem skal du holde en kæreste hemmelig for ? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Venner
- ☐ Skolekammerater/andre jævnaldrende
- ☐ Andre

54. Er det vigtigt for dig at vente med sex, til du er blevet gift? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

55. Synes du, at det er vigtigt, at pigen har sin mødom, når hun bliver gift? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

56. Oplever du, at det er vigtigt for dine forældre og andre i din familie, at du venter med sex, til du bliver gift? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

57. Hvor vigtigt er det for dig at have indflydelse på valget af en fremtidig partner eller ægtefælle? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Altafgørende
- ☐ Meget vigtigt
- ☐ Vigtigt
- ☐ Mindre vigtigt
- ☐ Slet ikke vigtigt

58. I hvor høj grad føler du, at du har indflydelse på valget af din fremtidige partner eller ægtefælle? (Sæt kun et kryds)

- ☐ I meget høj grad
- ☐ I høj grad
- ☐ I nogen grad
- ☐ I mindre grad
- ☐ Slet ikke

59. I hvor høj grad føler du, at din familie er med til at vælge din fremtidige partner eller ægtefælle for dig? (Sæt kun et kryds)

- ☐ I meget høj grad
- ☐ I høj grad
- ☐ I nogen grad
- ☐ I mindre grad
- ☐ Slet ikke

60. Hvilke forventninger tror du, at dine **forældre** har til din fremtidige partner eller ægtefælle? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Ingen specifikke forventninger
- ☐ Min partner/ægtefælle skal have en god uddannelse
- ☐ Min partner/ægtefælle skal komme fra samme land som min familie og jeg
- ☐ Min partner/ægtefælle skal have samme kultur som min familie og jeg
- ☐ Min partner/ægtefælle skal have samme religion som min familie og jeg
- ☐ Andet: _____

61. Hvilke forventninger har **du** til din fremtidige partner eller ægtefælle? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Ingen specifikke forventninger
- ☐ Min partner/ægtefælle skal have en god uddannelse
- ☐ Min partner/ægtefælle skal komme fra samme land som min familie og jeg
- ☐ Min partner/ægtefælle skal have samme kultur som min familie og jeg
- ☐ Min partner/ægtefælle skal have samme religion som min familie og jeg
- ☐ Andet: _____

62. Er du bange for, at din familie vælger en fremtidig ægtefælle til dig imod din egen vilje? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, meget
- ☐ Ja, lidt
- ☐ Nej, slet ikke

63. Synes du, at det er ok, hvis forældre og andre familiemedlemmer bestemmer, hvem de unge i familien skal være kæreste med/gifte sig med? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Ved ikke

64. Hvor meget betyder hensynet til din families ære for, hvad du *må eller får lov til* i din hverdag? (f.eks. i forhold til valg af venner, kærester og hjemkomsttidspunkter) (Sæt kun et kryds)

- ☐ Alt
- ☐ Meget
- ☐ Midt imellem
- ☐ Lidt
- ☐ Intet

65. Hvor meget betyder hensynet til din families ære for, hvad du *faktisk gør* i din hverdag (f.eks. i forhold til valg af venner, kærester og hjemkomsttidspunkter). (Sæt kun et kryds)

- ☐ Alt
- ☐ Meget
- ☐ Midt imellem
- ☐ Lidt
- ☐ Intet

65.a. Hvis du handler efter hensynet til din families ære, hvorfor gør du det? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Jeg gør det for min egen skyld, fordi jeg **selv** synes, det er vigtigt
- ☐ Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for **mig**
- ☐ Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for **andre**
- ☐ Jeg gør det, fordi min **familie** synes, det er vigtigt
- ☐ Jeg gør det for at beskytte min familie mod sladder
- ☐ Andet: _____

DINE OPLEVELSER MED KONFLIKTER

De næste spørgsmål handler om dine oplevelser med konflikter bl.a. regler, tvang og vold. Spørgsmålene handler både om, hvad du måske selv gør ved andre, og hvad andre måske gør ved dig.

66. Hvordan reagerer dine forældre, hvis de opdager, at du overtræder deres regler? (F.eks. i forhold til hjemkomsttidspunkter, udseende, påklædning, indtagelse af alkohol, deltagelse i fester) (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ De reagerer ikke
- ☐ Det bliver kommenteret, men i en venlig tone
- ☐ De tager en alvorlig snak med mig
- ☐ De skælder mig ud / råber af mig
- ☐ De kalder mig grimme ting
- ☐ De truer mig med, at min opførsel vil få negative konsekvenser for familien
- ☐ De giver mig sanktioner (F.eks. stuearrest, skrappere regler, mindre frihed)
- ☐ De truer mig med fysisk vold
- ☐ De udsætter mig for fysisk vold
- ☐ Ved ikke
- ☐ Andet

67. Har du været involveret i kriminalitet? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

67.a. Hvis ja, hvordan reagerer dine forældre, hvis du har været involveret i kriminalitet? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ De ved ikke, at jeg har været involveret i kriminalitet
- ☐ De reagerer ikke
- ☐ Det bliver kommenteret, men i en venlig tone
- ☐ De tager en alvorlig snak med mig
- ☐ De skælder mig ud/råber af mig
- ☐ De kalder mig grimme ting
- ☐ De truer mig med, at min opførsel vil få negative konsekvenser for familien
- ☐ De giver mig sanktioner (f.eks. stuearrest, skrappere regler, mindre frihed)
- ☐ De truer mig med fysisk vold
- ☐ De udsætter mig for fysisk vold
- ☐ Ved ikke
- ☐ Andet

68. Har du været udsat for, at **nogen** har spredt rygter om dig for bevidst at skade dig? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

68.a. Hvis **nogen** har spredt rygter om dig, hvem har det så været? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Venner
- ☐ Skolekammerater/andre jævnaldrende
- ☐ Andre

68.b. Hvis nogen har spredt rygter om dig, prøv at beskrive hvorfor du tror, det er sket.

_____

69. Har **du** spredt rygter om andre for bevidst at skade dem? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

70. Har du været udsat for, at **nogen** har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

70.a. Hvis nogen har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig, **hvem** har det så været? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Venner
- ☐ Skolekammerater/andre jævnaldrende
- ☐ Andre

70.b. Hvis nogen har kontrolleret dig, prøv at beskriv hvorfor du tror, det er sket.

_____

71. Har **du** tjekket søskendes eller andre familiemedlemmers mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

72. Har du været udsat for, at **nogen** har overvåget dig ved at ringe til dig eller følge efter dig? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

72.a. Hvis dette er sket, **hvem** har overvåget dig? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Venner
- ☐ Skolekammerater/andre jævnaldrende
- ☐ Andre

72.b. Hvis nogen har overvåget dig, prøv at beskrive hvorfor du tror, det er sket.

_____

72.c. Hvis dette er sket, har du så oplevet det som en negativ kontrol? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

73. Har **du** overvåget søskende eller andre familiemedlemmer f.eks. ved at ringe til dem eller følge efter dem? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

74. Har **nogen** ignoreret dig og ladet som om, du ikke fandtes f.eks. ved ikke at tale til dig i én eller flere dage? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

74.a. Hvis dette er sket, **hvem** har ignoreret dig? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Venner
- ☐ Skolekammerater/andre jævnaldrende
- ☐ Andre

74.b. Hvis nogen har ignoreret dig, prøv at beskrive hvorfor du tror, det er sket.

_____

75. Har **du** ignoreret nogen og ladet som om, de ikke fandtes f.eks. ved ikke at tale til dem i én eller flere dage? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

76. Har **nogen** truet dig med fysisk vold f.eks. at slå, sparke eller at låse dig inde? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

76.a. Hvis dette er sket, **hvem** har truet dig med fysisk vold? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Venner
- ☐ Skolekammerater/andre jævnaldrende
- ☐ Andre

76.b. Hvis nogen har truet dig med fysisk vold, prøv at beskrive hvorfor du tror, det er sket.

_____

77. Har **du** truet søskende eller andre familiemedlemmer med fysisk vold, f.eks. at slå, sparke eller at låse dem inde? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

78. Har **nogen** udsat dig for fysisk vold f.eks. ved at slå, sparke eller låse dig inde? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

78.a. Hvis dette er sket, **hvem** har udsat dig for fysisk vold? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Venner
- ☐ Skolekammerater/andre jævnaldrende
- ☐ Andre

78.b. Hvis nogen har udsat dig for fysisk vold, prøv at beskrive hvorfor du tror, det er sket.

_____

79. Har **du** udsat søskende eller andre familiemedlemmer for fysisk vold f.eks. ved at slå, sparke eller låse dem inde? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja, mange gange
- ☐ Ja, enkelte gange
- ☐ Nej, aldrig

80. Oplever du, at **nogen** har presset dig til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

80.a. Hvis du er blevet presset til at kontrollere andre, hvem har så presset dig? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ Mor
- ☐ Stedmor
- ☐ Far
- ☐ Stedfar
- ☐ Bedsteforældre
- ☐ Søster/halvsøster/stedsøster
- ☐ Bror/halvbror/stedbror
- ☐ Kæreste/ægtefælle
- ☐ Kusine
- ☐ Fætter
- ☐ Anden kvindelig slægtning
- ☐ Anden mandlig slægtning
- ☐ Slægtninge bosat i et andet land
- ☐ Min families omgangskreds/netværk
- ☐ Venner
- ☐ Skolekammerater/andre jævnaldrende
- ☐ Andre

80.b. Hvis nogen har presset dig til at kontrollere andre, prøv at beskrive hvorfor du tror, det er sket.

_____

DIN FREMTID

De næste spørgsmål handler om planer, forventninger og drømme i forhold til din fremtid.

81. Oplever du, at din familie har lagt planer for din fremtid? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

81.a. Hvis ja, hvilke planer har din familie lagt for dig?

_____

81.b. Hvis ja, hvem bestemmer, hvis I er uenige om planerne? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Jeg bestemmer
- ☐ Vi finder en løsning sammen
- ☐ Min familie bestemmer

82. Er du bange for, at din familie lægger planer for din fremtid imod din vilje? (Sæt kun et kryds)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

83. Hvad er dine forventninger til din fremtid? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ At udleve mine egne drømme
- ☐ At få et godt arbejde
- ☐ At få en uddannelse
- ☐ At være tilfreds med mit liv
- ☐ At blive gift
- ☐ At komme til at tjene mange penge
- ☐ At få børn
- ☐ Andre forventninger: _____

84. Hvad føler du, at din familie forventer af dig? (Sæt evt. flere krydser)

- ☐ At jeg udlever mine egne drømme
- ☐ At jeg får en uddannelse
- ☐ At jeg får et godt arbejde
- ☐ At jeg er tilfreds med mit liv
- ☐ At jeg bliver gift
- ☐ At jeg kommer til at tjene mange penge
- ☐ At jeg får børn
- ☐ Andre forventninger: _____

85. Forestil dig dit liv om ti år... Hvad glæder du dig til, og hvad bekymrer du dig om?

AFSLUTNING

86. Havde du svært ved at forstå spørgsmålene? (Sæt kun et kryds)

☐ Ja

☐ Nej

87. Ved du, hvor du kan søge hjælp, hvis du har nogle problemer, som du gerne vil snakke om?

☐ Ja

☐ Nej

88. Skriv her, hvis der er noget, du gerne vil tilføje eller synes, vi mangler at spørge om...

Mange tak for din besvarelse. Dine svar er nu med til at give viden til de personer, som arbejder med unge, der har det svært. På den måde håber vi, at resultaterne fra undersøgelsen kan forbedre situationen for unge med problemer.

Hvis du har brug for at tale med nogen, er der altid en, du kan kontakte. Hvis du føler behov for en samtale, kan du i forbindelse med denne undersøgelse gratis ringe til en psykolog. Du kan også ringe eller chatte anonymt med en ung frivillig fra Ung På Linie eller kontakte professionelle rådgivere fra BørneTelefonen. LOKK har desuden lavet en hotline specifikt til unge med etnisk minoritetsbaggrund.

Endnu en gang mange tak for hjælpen.

ALS RESEARCH

BILAG 4 - FREKVENSTABELLER FOR SAMTLIGE BESVARELSER FRA *UNG I 2011* OPDELT PÅ OPRINDELSE

0 Region						
	Hovedstaden	Sjælland	Syddanmark	Midtjylland	Nordjylland	Total
Etniske danskere	457	215	292	242	86	1292
	35,4%	16,6%	22,6%	18,7%	6,7%	100,0%
Efterkommere	436	28	148	105	18	735
	59,3%	3,8%	20,1%	14,3%	2,4%	100,0%
Indvandrere	100	14	74	42	43	273
	36,6%	5,1%	27,1%	15,4%	15,8%	100,0%
Total	993	257	514	389	147	2300
	43,2%	11,2%	22,3%	16,9%	6,4%	100,0%

Note: Phi ,302/,000 Cramer's V ,214/,000

1 Er du mand eller kvinde?			
	Mand	Kvinde	Total
Etniske danskere	646	646	1292
	50,0%	50,0%	100,0%
Efterkommere	301	431	732
	41,1%	58,9%	100,0%
Indvandrere	121	152	273
	44,3%	55,7%	100,0%
Total	1068	1229	2297
	46,5%	53,5%	100,0%

Note: Phi 0,082/,000 Cramer's V 0,082/,000

2 Hvor gammel er du?						
	15+	16	17	18	19+	Total
Etniske danskere	217	345	325	224	181	1292
	16,8%	26,7%	25,2%	17,3%	14,0%	100,0%
Efterkommere	229	194	131	111	70	735
	31,2%	26,4%	17,8%	15,1%	9,5%	100,0%
Indvandrere	42	69	57	34	71	273
	15,4%	25,3%	20,9%	12,5%	26,0%	100,0%
Total	488	608	513	369	322	2300
	21,2%	26,4%	22,3%	16,0%	14,0%	100,0%

Note: Phi ,213/,000 Cramer's V ,153/,000

3 Hvilken uddannelse er du i gang med?										
	9. 10 klasse	7. 8 klasse	Produktion skole	EGU	EUD, EUX	STX, HF	HTX, HHX, HG	Ikke under uddanelse	UUC, VUC	Total
Etniske danskere	452	2	55	39	3	362	364	2	9	1288
	35,1%	,2%	4,3%	3,0%	,2%	28,1%	28,3%	,2%	,7%	100,0%
Efterkommere	371	8	13	11	2	194	129	0	4	732
	50,7%	1,1%	1,8%	1,5%	,3%	26,5%	17,6%	,0%	,5%	100,0%
Indvandrere	140	1	4	2	3	60	32	3	26	271
	51,7%	,4%	1,5%	,7%	1,1%	22,1%	11,8%	1,1%	9,6%	100,0%
Total	963	11	72	52	8	616	525	5	39	2291
	42,0%	,5%	3,1%	2,3%	,3%	26,9%	22,9%	,2%	1,7%	100,0%

Note: Phi ,323/,000 Cramer's V ,228/,000

6 Hvilken religion tilhører du?										
	Kristendom	Islam	Buddhisme	Hinduisme	Jødedom	Anden religion	Ingen religion	Ateist	Ved ikke	Total
Etniske danskere	874	5	3	0	2	18	155	168	53	1278
	68,4%	,4%	,2%	,0%	,2%	1,4%	12,1%	13,1%	4,1%	100,0%
Efterkommere	45	591	34	11	0	10	11	18	9	729
	6,2%	81,1%	4,7%	1,5%	,0%	1,4%	1,5%	2,5%	1,2%	100,0%
Indvandrere	34	200	17	5	0	8	1	3	3	271
	12,5%	73,8%	6,3%	1,8%	,0%	3,0%	,4%	1,1%	1,1%	100,0%
Total	953	796	54	16	2	36	167	189	65	2278
	41,8%	34,9%	2,4%	,7%	,1%	1,6%	7,3%	8,3%	2,9%	100,0%

Note: Phi ,881/,000 Cramer's V ,623/,000

7 Hvad er din civilstatus?				
	Ugift	Forlovet	Gift	Total
Etniske danskere	1220	25	2	1247
	97,8%	2,0%	,2%	100,0%
Efterkommere	696	18	4	718
	96,9%	2,5%	,6%	100,0%
Indvandrere	253	9	3	265
	95,5%	3,4%	1,1%	100,0%
Total	2169	52	9	2230
	97,3%	2,3%	,4%	100,0%

Note: Phi ,059/,000 Cramer's V ,042/0,000

8 Har du selv børn?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	11	1274	1285
	,9%	99,1%	100,0%
Efterkommere	3	725	728
	,4%	99,6%	100,0%
Indvandrere	5	268	273
	1,8%	98,2%	100,0%
Total	19	2267	2286
	,8%	99,2%	100,0%

Note: Phi ,046/,087 Cramer's V ,046/,087

9 Bor dine forældre sammen?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	774	514	1288
	60,1%	39,9%	100,0%
Efterkommere	602	127	729
	82,6%	17,4%	100,0%
Indvandrere	180	91	271
	66,4%	33,6%	100,0%
Total	1556	732	2288
	68,0%	32,0%	100,0%

Note: Phi ,218/,000 Cramer's V ,218/,000

10 Hvem bor du sammen med? (N = 2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	1133	87,7%	658	89,5%	220	80,6%	2011	87,4%
Stedmor	54	4,2%	9	1,2%	7	2,6%	70	3%
Far	898	69,5%	564	76,7%	147	53,8%	1609	70%
Stedfar	115	8,9%	5	0,7%	19	7%	139	6%
Bedstemor	9	0,7%	25	3,4%	3	1,1%	37	1,6%
Søster, halvsøster, stedsøster	411	31,8%	374	50,9%	106	38,8%	891	38,7%
Bror, halvbror, stedbror	454	35,1%	379	51,6%	124	45,4%	957	41,6%
Kæreste, ægtefælle	37	2,9%	9	1,2%	2	0,7%	48	2,1%
Kusine	0	0%	2	0,3%	2	0,7%	4	0,2%
Fætter	1	0,1%	8	1,1%	3	1,1%	12	0,5%
Anden kvindelig	4	0,4%	5	0,7%	4	1,5%	13	0,6%
Anden mandlig slægtning	4	0,3%	7	1,0%	3	1,1%	14	0,6%
Anden voksen	6	0,5%	3	0,4%	3	1,1%	12	0,5%
Egne børn	2	0,2%	0	0%	2	0,7%	4	0,4%
Jeg bor ikke med min familie	40	3,1%	22	3%	23	8,4%	85	3,7%

12 Hvad er din fars højeste uddannelse?						
	Grundskole	Gymnasial uddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse	Mellem- eller lang videregående uddannelse	Ved ikke	Total
Etniske danskere	134	152	368	356	264	1274
	10,5%	11,9%	28,9%	27,9%	20,7%	100,0%
Efterkommere	206	83	122	120	190	721
	28,6%	11,5%	16,9%	16,6%	26,4%	100,0%
Indvandrere	64	20	36	58	88	266
	24,1%	7,5%	13,5%	21,8%	33,1%	100,0%
Total	404	255	526	534	542	2261
	17,9%	11,3%	23,3%	23,6%	24,0%	100,0%

Note: Phi ,280/,000 Cramer's V ,198/,000

13 Har din far et arbejde?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	1130	145	1275
	88,6%	11,4%	100,0%
Efterkommere	517	199	716
	72,2%	27,8%	100,0%
Indvandrere	128	130	258
	49,6%	50,4%	100,0%
Total	1775	474	2249
	78,9%	21,1%	100,0%

Note: Phi 0,316/,000 Cramer's V 0,316/,000

14 Hvilken religion tilhører din far?									
	Kristendom	Islam	Buddhisme	Hinduisme	Anden religion	Ingen religion	Ateist	Ved ikke	Total
Etniske danskere	868	4	8	0	5	127	122	140	1274
	68,1%	,3%	,6%	,0%	,4%	10,0%	9,6%	11,0%	100,0%
Efterkommere	40	600	43	11	11	7	10	10	732
	5,5%	82,0%	5,9%	1,5%	1,5%	1,0%	1,4%	1,4%	100,0%
Indvandrere	32	195	16	6	10	5	2	3	269
	11,9%	72,5%	5,9%	2,2%	3,7%	1,9%	,7%	1,1%	100,0%
Total	940	799	67	17	26	139	134	153	2275
	41,3%	35,1%	2,9%	,7%	1,1%	6,1%	5,9%	6,7%	100,0%

Note: Phi ,895/,000 Cramer's V ,633/,000

16 Hvad er din mors højeste uddannelse?						
	Grundskole	Gymnasial uddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse	Mellem- eller lang videregående uddannelse	Ved ikke	Total
Etniske danskere	111	263	198	486	218	1276
	8,7%	20,6%	15,5%	38,1%	17,1%	100,0%
Efterkommere	266	90	68	137	166	727
	36,6%	12,4%	9,4%	18,8%	22,8%	100,0%
Indvandrere	98	34	13	57	63	265
	37,0%	12,8%	4,9%	21,5%	23,8%	100,0%
Total	475	387	279	680	447	2268
	20,9%	17,1%	12,3%	30,0%	19,7%	100,0%

Note: Phi ,383/,000 Cramer's V ,271/,000

17 Har din mor et arbejde?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	1117	164	1281
	87,2%	12,8%	100,0%
Efterkommere	369	359	728
	50,7%	49,3%	100,0%
Indvandrere	89	179	268
	33,2%	66,8%	100,0%
Total	1575	702	2277
	69,2%	30,8%	100,0%

Note: Phi 0,456/,000 Cramer's V 0,456/,000

18 Hvilken religion tilhører din mor?									
	Kristendom	Islam	Buddhisme	Hinduisme	Anden religion	Ingen religion	Ateist	Ved ikke	Total
Etniske danskere	963	4	5	0	9	100	81	121	1283
	75,1%	,3%	,4%	,0%	,7%	7,8%	6,3%	9,4%	100,0%
Efterkommere	44	603	44	12	11	3	11	7	735
	6,0%	82,0%	6,0%	1,6%	1,5%	,4%	1,5%	1,0%	100,0%
Indvandrere	38	200	18	5	9	1	1	1	273
	13,9%	73,3%	6,6%	1,8%	3,3%	,4%	,4%	,4%	100,0%
Total	1045	807	67	17	29	104	93	129	2291
	45,6%	35,2%	2,9%	,7%	1,3%	4,5%	4,1%	5,6%	100,0%

Note: Phi ,898/,000 Cramer's V ,635/,000

19 Hvor glad er du for at gå i skole?						
	Meget glad	Glad	Hverken glad eller ked af det	Ked af det	Meget ked af det	Total
Etniske danskere	293	681	277	27	9	1287
	22,8%	52,9%	21,5%	2,1%	,7%	100,0%
Efterkommere	208	344	164	6	7	729
	28,5%	47,2%	22,5%	,8%	1,0%	100,0%
Indvandrere	95	124	47	4	2	272
	34,9%	45,6%	17,3%	1,5%	,7%	100,0%
Total	596	1149	488	37	18	2288
	26,0%	50,2%	21,3%	1,6%	,8%	100,0%

Note: Phi ,109/,001 Cramer's V ,077/,001

20 Hvor meget indflydelse har du selv på valg af uddannelse?						
	Jeg bestemmer helt selv, hvilken uddannelse jeg tager	Mine egne ønsker betyder mest for, hvilken uddannelse jeg tager	Min familie og jeg bestemmer lige meget, hvilken uddannelse jeg skal have	Min families ønsker betyder mest	Min familie bestemmer	Total
Etniske danskere	991	261	21	6	0	1279
	77,5%	20,4%	1,6%	,5%	,0%	100,0%
Efterkommere	431	209	67	13	4	724
	59,5%	28,9%	9,3%	1,8%	,6%	100,0%
Indvandrere	171	69	24	3	3	270
	63,3%	25,6%	8,9%	1,1%	1,1%	100,0%
Total	1593	539	112	22	7	2273
	70,1%	23,7%	4,9%	1,0%	,3%	100,0%

Note: Phi ,231/,000 Cramer's V ,163/,000

20a Hvis du ikke bestemmer, hvem bestemmer så? (N = 2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	120	9.3%	124	16.9%	54	19.8%	298	13%
Stedmor	4	0.3%	3	0.4%	2	0.7%	9	0.4%
Far	101	7.8%	109	14.8%	44	16.1%	254	11%
Stedfar	1	0.1%	2	0.3%	3	1.1%	6	0.3%
Bedstemor	5	0.4%	5	0.7%	1	0.4%	11	0.5%
Søster, halvsøster, stedsøster	5	0.4%	13	1.8%	7	2.6%	25	1.1%
Bror, halvbror, stedbror	5	0.4%	13	1.8%	5	1.8%	23	1%
Kæreste, ægtefælle	3	0.2%	0	0%	4	1.5%	7	0.3%
Kusine	1	0.1%	2	0.3%	1	0.4%%	4	0.2%
Fætter	1	0.1%	5	0.7%	1	0.4%	7	0.3%
Anden kvindelig	0	0%	2	0.3%	1	0.4%	3	0.1%
Anden mandlig slægtning	1	0.1%	3	0.4%	1	0.4%	5	0.2%
Slægtninge bosat i udlandet	0	0%	2	0.3%	1	0.4%	3	0.1%
Families netværk, omgangskreds	0	0%	3	0.4%	2	0.7%	5	0.2%
Andre	5	0.4%	5	0.7%	5	1.8%	15	0.7%

20a Hvis du ikke bestemmer, hvem bestemmer så? (N = 7)						
	Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	2	50%	2	66,7%	4	57,4%
Far	3	75%	0	0%	3	42,9%
Stedfar	0	0%	1	33,3%	1	14,3%
Bror, halvbror, stedbror	0	0%	1	33,3%	1	14,3%
Fætter	1	25%	0	0%	1	14,3%

21 Har du været med til at bestemme andres uddannelse?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	14	1267	1281
	1,1%	98,9%	100,0%
Efterkommere	36	695	731
	4,9%	95,1%	100,0%
Indvandrere	22	249	271
	8,1%	91,9%	100,0%
Total	72	2211	2283
	3,2%	96,8%	100,0%

Note: Phi ,144/,000 Cramer's V ,144/,000

22 Synes du det er ok at forældre eller andre bestemmer?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	30	1156	98	1284
	2,3%	90,0%	7,6%	100,0%
Efterkommere	106	491	123	720
	14,7%	68,2%	17,1%	100,0%
Indvandrere	46	167	55	268
	17,2%	62,3%	20,5%	100,0%
Total	182	1814	276	2272
	8,0%	79,8%	12,1%	100,0%

Note: Phi ,305/,000 Cramer's V ,215/,000

23 Er der fag du ikke deltager i?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	224	1058	1282
	17,5%	82,5%	100,0%
Efterkommere	133	587	720
	18,5%	81,5%	100,0%
Indvandrere	51	217	268
	19,0%	81,0%	100,0%
Total	408	1862	2270
	18,0%	82,0%	100,0%

Note: Phi 0,15/0,762 Cramer's V ,015/,762

23b Hvis ja, hvorfor deltog du ikke? (N = 2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Jeg pjækker/gider ikke	89	6.9%	61	8.3%	20	7.3%	170	7.4%
Jeg har selv valgt ikke at deltage af særlige årsager	103	8%	41	5.6%	21	7.7%	165	7.2%
Jeg må ikke deltage for min familie	2	0.2%	6	0.8%	3	1.1%	11	0.5%
Jeg kan ikke deltage, da jeg er skadet	29	2.2%	15	2%	3	1.1%	47	2%
Andre grunde	55	4.3%	41	5.6%	15	5.5%	111	4.8%

24 Er der nogle sociale aktiviteter du ikke deltager i?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	222	1046	1268
	17,5%	82,5%	100,0%
Efterkommere	243	484	727
	33.4%	66.6%	100,0%
Indvandrere	83	179	262
	31.7%	68.3%	100,0%
Total	548	1709	2257
	24.3%	75.7%	100,0%

Note: Phi 0,179/,000 Cramer's V ,179/,000

24a Hvis ja, hvilke sociale aktiviteter deltager/deltog du ikke i? (N = 548)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Fester uden alkohol	75	33.8%	62	25.5%	21	25.3%	158	28.8%
Fester med alkohol	118	53.2%	162	66.7%	47	56.6%	327	59.7%
Fødselsdage	60	27%	54	22.2%	20	24.1%	134	24.5%
Udflugter uden overnatning	44	19.8%	33	13.6%	7	8.4%	84	15.3%
Udflugter med overnatning	50	22.5%	59	24.3%	21	25.3%	130	23.7%
Andet	73	33%	45	18.1%	18	21.4%	136	24.8%

24.a Hvis ja, hvilke sociale aktiviteter deltager/deltog du ikke i? (N = 2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Fester uden alkohol	82	6.3%	69	9.4%	26	9.5%	177	7.7%
Fester med alkohol	126	9.8%	172	23.4%	54	19.8%	352	15.3%
Fødselsdage	64	5%	60	8.2%	25	9.2%	149	6.5%
Udflugter uden overnatning	47	3.6%	37	5%	9	3.3%	93	4%
Udflugter med overnatning	53	4.1%	65	8.8%	26	9.5%	144	6.3%
Andet	77	6.2%	54	8%	23	9.3%	154	6.6%

26 Hvad laver du i din fritid? (N = 2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Fysisk aktiv	851	65.9%	451	61.4%	157	57.5%	1459	63.4%
Musik og/eller teater	195	15.1%	56	7.6%	22	8.1%	273	11.9%
Dyrker religion	21	1.6%	195	26.5%	62	22.7%	278	12.1%
Går i ungdomsklub	63	4.9%	106	14.4%	33	12.1%	202	8.8%
Udfører pligter hjemme	465	36%	281	38.2%	89	32.6%	835	36.3%
Arbejder	637	49.3%	288	39.2%	102	37.4%	1027	44.7%
Laver lektier	896	69.3%	548	74.6%	186	68.1%	1630	70.9%
Aktiv i forening	76	5.9%	34	4.6%	24	8.8%	134	5.8%
Samm25en med venner	1127	87.2%	592	80.5%	189	69.2%	1908	83%
Sammen med kæreste	377	29.2%	107	14.6%	38	13.9%	522	22.7%
Sammen med familie	889	68.8%	523	71.2%	179	65.6%	1591	69.2%
Andet	291	22.5	118	16.1%	41	15%	450	19.6%

27 Hvor glad er du for det, du laver i din fritid?						
	Meget glad	Glad	Hverken glad eller ked af det	Ked af det	Meget ked af det	Total
Etniske danskere	842	390	49	8	1	1290
	65,3%	30,2%	3,8%	,6%	,1%	100,0%
Efterkommere	399	266	59	5	2	731
	54,6%	36,4%	8,1%	,7%	,3%	100,0%
Indvandrere	158	86	20	2	1	267
	59,2%	32,2%	7,5%	,7%	,4%	100,0%
Total	1399	742	128	15	4	2288
	61,1%	32,4%	5,6%	,7%	,2%	100,0%

Note: Phi ,121/,000 Cramer's V ,085/,000

28 Er der noget, du gerne vil lave i din fritid, som du ikke laver for tiden?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	679	600	1279
	53.1%	46.9%	100,0%
Efterkommere	325	394	719
	45.2%	54.8%	100,0%
Indvandrere	131	132	268
	49.8%	50.2%	100,0%
Total	1135	1126	2261
	50.2%	49.8%	100,0%

Note: Phi ,071/,003 Cramer's V ,071/,003

28b Hvis ja, hvorfor gør du det ikke? (N = 2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Jeg kan ikke lave det, der hvor jeg bor	54	4.2%	22	3.0%	18	6.6%	94	4.1%
Jeg/min familie har ikke råd	62	4.8%	25	3.4%	13	4.8%	100	4.3%
Jeg har ikke tid	416	32.2%	222	30.2%	84	30.4%	722	31.4%
Jeg må ikke	26	2%	23	3.1%	8	2.9%	57	2.5%

28c Hvis du ikke må, hvem bestemmer, at du ikke må? (N = 2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	81	6,3%	107	14,6%	40	14,7%	228	9,9%
Stedmor	2	0,2%	2	0,3%	1	0,4%	5	0,2%
Far	65	5%	88	12%	36	13,2%	186	8,2%
Stedfar	6	0,5%	1	0,1%	0	0%	7	0,3%
Bedstemor	2	0,2%	1	0,1%	0	0%	3	0,1%
Søster, halvsøster, stedsøster	1	0,1%	4	0,5%	2	0,7%	7	0,3%
Bror, halvbror, stedbror	2	0,2%	11	1,5%	6	2,2%	19	0,8%
Kæreste, ægtefælle	3	0,2%	7	1%	5	1.8%	15	0,7%
Kusine	0	0%	2	0,3%	1	0,4%	3	0,1%
Fætter	0	0%	3	0,4%	1	0,4%	4	0,2%
Anden kvindelig	0	0%	1	0,1%	1	0,4%	2	0,1%
Anden mandlig slægtning	0	0%	1	0,1%	1	0,4%	2	0,1%
Slægtninge bosat i udlandet	0	0%	1	0,1%	0	0%	1	0%
Families netværk, omgangskreds	0	0%	3	0,4%	0	0%	3	0,1%
Andre	23	1,8%	13	1,8%	8	2,9%	44	1,9%

29 Hvem er du sammen med i din fritid? (N = 2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Skolekammerater	1021	79%	489	66.5%	153	56%	1663	72.3%
Venner fra mit lokalområde	797	61.7%	512	69.7%	161	59%	1470	63.9%
Venner fra klubber/ fritidsforeninger	318	24.6%	189	25.7%	61	22.3%	568	24.7%
Kæreste	396	30.7%	124	16.9%	43	15.8%	563	24.5%
Familie	932	72.1%	562	76.5%	188	68.9%	1682	73.1%
Jeg er mest alene	136	10.5%	48	6.5%	28	10.3%	212	9.2%
Andre	0	0%	0	0%	1	0.4%	1	0%

30.1 Hvor ofte er du sammen med pigevenner?						
	Ofte	Ret ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	235	323	445	217	53	1273
	18,5%	25,4%	35,0%	17,0%	4,2%	100,0%
Efterkommere	141	153	248	129	58	729
	19,3%	21,0%	34,0%	17,7%	8,0%	100,0%
Indvandrere	50	42	100	49	24	265
	18,9%	15,8%	37,7%	18,5%	9,1%	100,0%
Total	426	518	793	395	135	2267
	18,8%	22,8%	35,0%	17,4%	6,0%	100,0%

Note: Phi ,110/,001 Cramer's V ,078/,001

30.2 Hvor ofte er du sammen med pigevenner hjemme hos dig??						
	Ofte	Ret ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	164	265	415	317	122	1283
	12,8%	20,7%	32,3%	24,7%	9,5%	100,0%
Efterkommere	101	122	198	111	196	728
	13,9%	16,8%	27,2%	15,2%	26,9%	100,0%
Indvandrere	37	35	80	50	63	265
	14,0%	13,2%	30,2%	18,9%	23,8%	100,0%
Total	302	422	693	478	381	2276
	13,3%	18,5%	30,4%	21,0%	16,7%	100,0%

Note: Phi ,263/,000 Cramer's V ,167/,000

30.3 Hvor ofte er du sammen med pigevenner hjemme hos dem?						
	Ofte	Ret ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	184	312	459	225	98	1278
	14,4%	24,4%	35,9%	17,6%	7,7%	100,0%
Efterkommere	115	142	234	124	105	720
	16,0%	19,7%	32,5%	17,2%	14,6%	100,0%
Indvandrere	37	48	89	42	45	261
	14,2%	18,4%	34,1%	16,1%	17,2%	100,0%
Total	336	502	782	391	248	2259
	14,9%	22,2%	34,6%	17,3%	11,0%	100,0%

Note: Phi ,133/,000 Cramer's V ,094/,000

30.4 Hvor ofte overnatter pigevenner hos dig?						
	Ofte	Ret ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	105	164	414	345	252	1280
	8,2%	12,8%	32,3%	27,0%	19,7%	100,0%
Efterkommere	40	43	127	162	354	726
	5,5%	5,9%	17,5%	22,3%	48,8%	100,0%
Indvandrere	19	17	47	59	120	262
	7,3%	6,5%	17,9%	22,5%	45,8%	100,0%
Total	164	224	588	566	726	2268
	7,2%	9,9%	25,9%	25,0%	32,0%	100,0%

Note: Phi ,313/,000 Cramer's V ,221/,000

30.5 Hvor ofte overnatter du hos pigevenner?						
	Ofte	Ret ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	117	197	433	312	191	1250
	9,4%	15,8%	34,6%	25,0%	15,3%	100,0%
Efterkommere	39	47	136	166	313	701
	5,6%	6,7%	19,4%	23,7%	44,7%	100,0%
Indvandrere	17	20	51	61	105	254
	6,7%	7,9%	20,1%	24,0%	41,3%	100,0%
Total	173	264	620	539	609	2205
	7,8%	12,0%	28,1%	24,4%	27,6%	100,0%

Note: Phi ,335/,000 Cramer's V ,237/,000

30.6 Hvor ofte er du sammen med drengevenner?						
	Ofte	Ret ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	266	384	335	201	86	1272
	20,9%	30,2%	26,3%	15,8%	6,8%	100,0%
Efterkommere	150	138	158	117	152	715
	21,0%	19,3%	22,1%	16,4%	21,3%	100,0%
Indvandrere	55	51	63	41	57	267
	20,6%	19,1%	23,6%	15,4%	21,3%	100,0%
Total	471	573	556	359	295	2254
	20,9%	25,4%	24,7%	15,9%	13,1%	100,0%

Note: Phi ,230/,000 Cramer's V ,163/,000

30.7 Hvor ofte er du sammen med drengevenner hjemme hos dig?						
	Ofte	Ret ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	212	289	367	252	160	1280
	16,6%	22,6%	28,7%	19,7%	12,5%	100,0%
Efterkommere	91	88	118	111	320	728
	12,5%	12,1%	16,2%	15,2%	44,0%	100,0%
Indvandrere	34	28	56	32	117	267
	12,7%	10,5%	21,0%	12,0%	43,8%	100,0%
Total	337	405	541	395	597	2275
	14,8%	17,8%	23,8%	17,4%	26,2%	100,0%

Note: Phi ,361/,000 Cramer's V ,265/,000

30.8 Hvor ofte er du sammen med drengevenner hjemme hos dem?						
	Ofte	Ret ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	219	353	355	228	124	1279
	17,1%	27,6%	27,8%	17,8%	9,7%	100,0%
Efterkommere	90	108	127	104	296	725
	12,4%	14,9%	17,5%	14,3%	40,8%	100,0%
Indvandrere	39	33	54	31	108	265
	14,7%	12,5%	20,4%	11,7%	40,8%	100,0%
Total	348	494	536	363	528	2269
	15,3%	21,8%	23,6%	16,0%	23,3%	100,0%

Note: Phi ,372/,000 Cramer's V ,263/,000

30.9 Hvor ofte overnatter drengevenner hos dig?						
	Ofte	Ret ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	88	144	350	367	326	1275
	6,9%	11,3%	27,5%	28,8%	25,6%	100,0%
Efterkommere	31	32	75	89	499	726
	4,3%	4,4%	10,3%	12,3%	68,7%	100,0%
Indvandrere	20	12	33	40	161	266
	7,5%	4,5%	12,4%	15,0%	60,5%	100,0%
Total	139	188	458	496	986	2267
	6,1%	8,3%	20,2%	21,9%	43,5%	100,0%

Note: Phi ,478/,000 Cramer's V ,296/,000

30.10 Hvor ofte overnatter du hos drengevenner?						
	Ofte	Ret ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	99	151	368	376	284	1278
	7,7%	11,8%	28,8%	29,4%	22,2%	100,0%
Efterkommere	32	34	84	105	470	725
	4,4%	4,7%	11,6%	14,5%	64,8%	100,0%
Indvandrere	22	14	43	44	141	264
	8,3%	5,3%	16,3%	16,7%	53,4%	100,0%
Total	153	199	495	525	895	2267
	6,7%	8,8%	21,8%	23,2%	39,5%	100,0%

Note: Phi ,412/,000 Cramer's V ,291/,000

31.1 Må du gerne være ude efter skoletid for din familie?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	1277	4	7	1288
	99,1%	,3%	,5%	100,0%
Efterkommere	712	9	7	728
	97,8%	1,2%	1,0%	100,0%
Indvandrere	245	12	12	269
	91,1%	4,5%	4,5%	100,0%
Total	2234	25	26	2285
	97,8%	1,1%	1,1%	100,0%

Note: Phi ,171/,000 Cramer's V ,121/,000

31.2 Må du gerne gå til fritidsaktiviteter for din familie?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	1280	4	5	1289
	99,3%	,3%	,4%	100,0%
Efterkommere	707	8	13	728
	97,1%	1,1%	1,8%	100,0%
Indvandrere	242	20	9	271
	89,3%	7,4%	3,3%	100,0%
Total	2229	32	27	2288
	97,4%	1,4%	1,2%	100,0%

Note: Phi ,212/,000 Cramer's V ,151/,000

31.3 Må du gerne være aktiv i en forening for din familie?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	1258	3	28	1289
	97,6%	,2%	2,2%	100,0%
Efterkommere	669	8	51	728
	91,9%	1,1%	7,0%	100,0%
Indvandrere	239	12	20	271
	88,2%	4,4%	7,4%	100,0%
Total	2166	23	99	2288
	94,7%	1,0%	4,3%	100,0%

Note: Phi ,180/,000 Cramer's V ,127/,000

31.4 Må du gerne gå i biografen med venner for din familie?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	1283	3	3	1289
	99,5%	,2%	,2%	100,0%
Efterkommere	698	8	18	724
	96,4%	1,1%	2,5%	100,0%
Indvandrere	237	19	11	267
	88,8%	7,1%	4,1%	100,0%
Total	2218	30	32	2280
	97,3%	1,3%	1,4%	100,0%

Note: Phi ,225/,000 Cramer's V ,159/,000

31.5 Må du gerne bruge internettet derhjemme eller på offentlige steder for din familie?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	1282	3	4	1289
	99,5%	,2%	,3%	100,0%
Efterkommere	716	6	4	726
	98,6%	,8%	,6%	100,0%
Indvandrere	258	8	2	268
	96,3%	3,0%	,7%	100,0%
Total	2256	17	10	2283
	98,8%	,7%	,4%	100,0%

Note: Phi ,103/,000 Cramer's V ,073/,000

31.6 Må du gerne være ude lige så sent som jævnaldrene af samme køn for din familie?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	1141	60	84	1285
	88,8%	4,7%	6,5%	100,0%
Efterkommere	423	169	119	711
	59,5%	23,8%	16,7%	100,0%
Indvandrere	137	76	50	263
	52,1%	28,9%	19,0%	100,0%
Total	1701	305	253	2259
	75,3%	13,5%	11,2%	100,0%

Note: Phi ,369/,000 Cramer's V ,261/,000

31.7 Må du gerne deltage i separate pige – drenge fester uden alkohol?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	1239	12	33	1284
	96,5%	,9%	2,6%	100,0%
Efterkommere	543	93	83	719
	75,5%	12,9%	11,5%	100,0%
Indvandrere	172	50	44	266
	64,7%	18,8%	16,5%	100,0%
Total	1954	155	160	2269
	86,1%	6,8%	7,1%	100,0%

Note: Phi ,358/,000 Cramer's V ,253/,000

31.8 Må du gerne deltage i blandede pige – drenge fester uden alkohol?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	1241	12	30	1283
	96,7%	,9%	2,3%	100,0%
Efterkommere	502	118	99	719
	69,8%	16,4%	13,8%	100,0%
Indvandrere	170	54	45	269
	63,2%	20,1%	16,7%	100,0%
Total	1913	184	174	2271
	84,2%	8,1%	7,7%	100,0%

Note: Phi ,397/,000 Cramer's V ,280/,000

31.9 Må du gerne deltage i blandede pige – drenge fester med alkohol?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	1233	12	37	1282
	96,2%	,9%	2,9%	100,0%
Efterkommere	305	296	112	713
	42,8%	41,5%	15,7%	100,0%
Indvandrere	116	107	44	267
	43,4%	40,1%	16,5%	100,0%
Total	1654	415	193	2262
	73,1%	18,3%	8,5%	100,0%

Note: Phi ,600/,000 Cramer's V ,424/,000

31.10 Må du gerne gå på diskotek eller bar?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	983	127	172	1282
	76,7%	9,9%	13,4%	100,0%
Efterkommere	171	440	101	712
	24,0%	61,8%	14,2%	100,0%
Indvandrere	73	160	38	271
	26,9%	59,0%	14,0%	100,0%
Total	1227	727	311	2265
	54,2%	32,1%	13,7%	100,0%

Note: Phi ,568/,000 Cramer's V ,402/,000

32 Hvor glad er du for at være sammen med din familie?						
	Meget glad	Glad	Hverken glad eller ked af det	Ked af det	Meget ked af det	Total
Etniske danskere	724	446	91	12	3	1276
	56,7%	35,0%	7,1%	,9%	,2%	100,0%
Efterkommere	517	146	52	3	3	721
	71,7%	20,2%	7,2%	,4%	,4%	100,0%
Indvandrere	184	64	20	1	2	271
	67,9%	23,6%	7,4%	,4%	,7%	100,0%
Total	1425	656	163	16	8	2268
	62,8%	28,9%	7,2%	,7%	,4%	100,0%

Note: Phi ,161/,000 Cramer's V ,114/,000

33.1 Hvordan er det for dig at tale med din mor når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	551	479	164	51	18
	43,6%	37,9%	13,0%	4,0%	1,4%
Efterkommere	341	208	101	46	7
	48,5%	29,6%	14,4%	6,5%	1,0%
Indvandrere	139	70	31	12	7
	53,7%	27,0%	12,0%	4,6%	2,7%
Total	1031	757	296	109	32
	46,3%	34,0%	13,3%	4,9%	1,4%

Note: Phi ,106/,000 Cramer's V ,082/,000

33.2 Hvordan er det for dig at tale med din stedmor når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	23	71	69	93	924
	1,9%	6,0%	5,8%	7,9%	78,3%
Efterkommere	9	19	18	23	534
	1,5%	3,2%	3,0%	3,8%	88,6%
Indvandrere	10	7	10	7	189
	4,5%	3,1%	4,5%	3,1%	84,8%
Total	42	97	97	123	1647
	2,1%	4,8%	4,8%	6,1%	82,1%

Note: Phi ,145/,000 Cramer's V ,102/,000

33.3 Hvordan er det for dig at tale med din far når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	279	499	277	137	47
	22,5%	40,3%	22,4%	11,1%	3,8%
Efterkommere	163	216	166	113	27
	23,8%	31,5%	24,2%	16,5%	3,9%
Indvandrere	59	75	50	33	30
	23,9%	30,4%	20,2%	13,4%	12,1%
Total	501	790	493	283	104
	23,1%	36,4%	22,7%	13,0%	4,8%

Note: Phi ,160/,000 Cramer's V ,113/,000

33.4 Hvordan er det for dig at tale med din stedfar når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	25	89	85	70	913
	2,1%	7,5%	7,2%	5,9%	77,2%
Efterkommere	9	15	14	19	540
	1,5%	2,5%	2,3%	3,2%	90,5%
Indvandrere	12	14	16	10	170
	5,4%	6,3%	7,2%	4,5%	76,6%
Total	46	118	115	99	1623
	2,3%	5,9%	5,7%	4,9%	81,1%

Note: Phi ,174/,000 Cramer's V ,123/,000

33.5 Hvordan er det for dig at tale med dine bedsteforældre når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	128	428	276	226	143
	10,7%	35,6%	23,0%	18,8%	11,9%
Efterkommere	73	144	114	151	143
	11,7%	23,0%	18,2%	24,2%	22,9%
Indvandrere	28	48	30	37	82
	12,4%	21,3%	13,3%	16,4%	36,4%
Total	229	620	420	414	368
	11,2%	30,2%	20,5%	20,2%	17,9%

Note: Phi ,245/,000 Cramer's V ,173/,000

33.6 Hvordan er det for dig at tale med din søster/halvsøster/stedsøster når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	287	286	131	90	419
	23,7%	23,6%	10,8%	7,4%	34,5%
Efterkommere	247	167	62	50	124
	38,0%	25,7%	9,5%	7,7%	19,1%
Indvandrere	84	58	21	25	55
	34,6%	23,9%	8,6%	10,3%	22,6%
Total	618	511	214	165	598
	29,3%	24,3%	10,2%	7,8%	28,4%

Note: Phi ,189/,000 Cramer's V ,134/,000

33.7 Hvordan er det for dig at tale med din bror/halvbror/stedbror når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	230	297	187	118	390
	18,8%	24,3%	15,3%	9,7%	31,9%
Efterkommere	185	194	88	75	123
	27,8%	29,2%	13,2%	11,3%	18,5%
Indvandrere	74	72	32	34	39
	29,5%	28,7%	12,7%	13,5%	15,5%
Total	489	563	307	227	552
	22,9%	26,3%	14,4%	10,6%	25,8%

Note: Phi ,183/,000 Cramer's V ,130/,000

33.8 Hvordan er det for dig at tale med din kusine når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	130	331	316	302	135
	10,7%	27,3%	26,0%	24,9%	11,1%
Efterkommere	222	199	115	95	30
	33,6%	30,1%	17,4%	14,4%	4,5%
Indvandrere	72	80	33	36	15
	30,5%	33,9%	14,0%	15,3%	6,4%
Total	424	610	464	433	180
	20,1%	28,9%	22,0%	20,5%	8,5%

Note: Phi ,309/,000 Cramer's V ,218/,000

33.9 Hvordan er det for dig at tale med din fætter når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	102	304	331	342	124
	8,5%	25,3%	27,5%	28,4%	10,3%
Efterkommere	157	190	159	115	33
	24,0%	29,1%	24,3%	17,6%	5,0%
Indvandrere	59	75	43	37	17
	25,5%	32,5%	18,6%	16,0%	7,4%
Total	318	569	533	494	174
	15,2%	27,3%	25,5%	23,7%	8,3%

Note: Phi ,257/,000 Cramer's V ,182/,000

33.10 Hvordan er det for dig at tale med andre kvindelige slægtninge når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	90	357	311	265	152
	7,7%	30,4%	26,5%	22,6%	12,9%
Efterkommere	86	147	151	134	95
	14,0%	24,0%	24,6%	21,9%	15,5%
Indvandrere	32	52	46	37	51
	14,7%	23,9%	21,1%	17,0%	23,4%
Total	208	556	508	436	298
	10,4%	27,7%	25,3%	21,7%	14,9%

Note: Phi ,152/,000 Cramer's V ,107/,000

33.11 Hvordan er det for dig at tale med andre mandlige slægtninge når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	59	260	371	321	161
	5,0%	22,2%	31,7%	27,4%	13,7%
Efterkommere	49	117	176	163	102
	8,1%	19,3%	29,0%	26,9%	16,8%
Indvandrere	18	31	67	39	57
	8,5%	14,6%	31,6%	18,4%	26,9%
Total	126	408	614	523	320
	6,3%	20,5%	30,8%	26,3%	16,1%

Note: Phi ,141/,000 Cramer's V ,100/,000

33.12 Hvordan er det for dig at tale med din kæreste/ægtefælle når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	330	136	34	17	695
	27,2%	11,2%	2,8%	1,4%	57,3%
Efterkommere	137	96	23	11	360
	21,9%	15,3%	3,7%	1,8%	57,4%
Indvandrere	65	33	8	8	108
	29,3%	14,9%	3,6%	3,6%	48,6%
Total	532	265	65	36	1163
	25,8%	12,9%	3,2%	1,7%	56,4%

Note: Phi ,101/,000 Cramer's V ,071/,000

33.13 Hvordan er det for dig at tale med din ven/veninde når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	740	383	84	27	10
	59,5%	30,8%	6,8%	2,2%	,8%
Efterkommere	397	213	41	20	7
	58,6%	31,4%	6,0%	2,9%	1,0%
Indvandrere	147	78	16	6	6
	58,1%	30,8%	6,3%	2,4%	2,4%
Total	1284	674	141	53	23
	59,0%	31,0%	6,5%	2,4%	1,1%

Note: Phi ,055/,000 Cramer's V ,039/,000

33.14 Hvordan er det for dig at tale med dine venner/veninders forældre når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	98	279	373	413	42
	8,1%	23,2%	31,0%	34,3%	3,5%
Efterkommere	67	102	161	266	37
	10,6%	16,1%	25,4%	42,0%	5,8%
Indvandrere	36	44	65	67	20
	15,5%	19,0%	28,0%	28,9%	8,6%
Total	201	425	599	746	99
	9,7%	20,5%	28,9%	36,0%	4,8%

Note: Phi ,155/,000 Cramer's V ,110/,000

33.15 Hvordan er det for dig at tale med din lærer/pædagog når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	76	337	433	333	29
	6,3%	27,9%	35,8%	27,6%	2,4%
Efterkommere	69	191	186	166	24
	10,8%	30,0%	29,2%	26,1%	3,8%
Indvandrere	26	64	76	55	13
	11,1%	27,4%	32,5%	23,5%	5,6%
Total	171	592	695	554	66
	8,2%	28,5%	33,4%	26,7%	3,2%

Note: Phi ,116/,000 Cramer's V ,082/,000

33.16 Hvordan er det for dig at tale med din socialrådgiver/sagsbehandler når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	52	166	170	156	656
	4,3%	13,8%	14,2%	13,0%	54,7%
Efterkommere	52	102	89	108	276
	8,3%	16,3%	14,2%	17,2%	44,0%
Indvandrere	23	50	42	46	68
	10,0%	21,8%	18,3%	20,1%	29,7%
Total	127	318	301	310	1000
	6,2%	15,5%	14,6%	15,1%	48,6%

Note: Phi ,178/,000 Cramer's V ,126/,000

33.17 Hvordan er det for dig at tale med andre voksne udenfor familien når du har problemer eller sorger?					
	Meget nemt	Nemt	Svært	Meget svært	Jeg har ingen
Etniske danskere	89	302	303	290	199
	7,5%	25,5%	25,6%	24,5%	16,8%
Efterkommere	60	135	125	192	118
	9,5%	21,4%	19,8%	30,5%	18,7%
Indvandrere	26	50	60	48	49
	11,2%	21,5%	25,8%	20,6%	21,0%
Total	175	487	488	530	366
	8,6%	23,8%	23,9%	25,9%	17,9%

Note: Phi ,109/,002 Cramer's V ,077/,002

34 Hvor ofte spørger din familie dig om, hvad du laver, når du ikke er hjemme?						
	Altid	Ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	377	499	271	93	34	1274
	29,6%	39,2%	21,3%	7,3%	2,7%	100,0%
Efterkommere	215	261	184	47	12	719
	29,9%	36,3%	25,6%	6,5%	1,7%	100,0%
Indvandrere	75	75	85	23	7	265
	28,3%	28,3%	32,1%	8,7%	2,6%	100,0%
Total	667	835	540	163	53	2258
	29,5%	37,0%	23,9%	7,2%	2,3%	100,0%

Note: Phi ,164/,000 Cramer's V ,116/,000

34a Hvis din familie spørger dig om, hvad du laver, når du ikke er hjemme, hvorfor tror du, de gør det? (N = 2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Fordi de er interesserede i, hvad jeg laver	1064	82,4%	378	51,4%	143	52,4%	1585	68,9%
Fordi de er bekymrede for, hvad jeg laver	405	31,3%	402	54,7%	138	50,5%	945	41,1%
Fordi de vil kontrollere det, jeg laver	112	8,7%	154	21,0%	51	18,7%	317	13,8%
Fordi de vil overvåge det, jeg laver	47	3,6%	53	7,2%	20	7,3%	120	5,2%

34b Hvad føler du, hvis din familie spørger dig om hvad du laver, når du ikke er hjemme?							
	Jeg bliver tryg	Jeg bliver glad	Jeg bliver irriteret	Jeg bliver vred	Jeg bliver bange	Ved ikke	Total
Etniske danskere	282	285	254	3	3	298	1125
	25,1%	25,3%	22,6%	0,3%	0,3%	26,5%	100,0%
Efterkommere	181	141	146	6	9	129	612
	29,6%	23,0%	23,9%	1,0%	1,5%	21,1%	100,0%
Indvandrere	69	57	54	5	4	37	226
	30,5%	25,2%	23,9%	2,2%	1,8%	16,4%	100,0%
Total	532	483	454	14	16	464	1963
	27,1%	24,6%	23,1%	0,7%	0,8%	23,6%	100,0%

Note: Phi ,137/,000 Cramer's V ,097/,000

35 Hvor ofte fortæller du din familie sandheden om, hvad du laver, når du ikke er hjemme?						
	Altid	Ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	548	555	132	36	4	1275
	43,0%	43,5%	10,4%	2,8%	,3%	100,0%
Efterkommere	297	258	111	34	20	720
	41,3%	35,8%	15,4%	4,7%	2,8%	100,0%
Indvandrere	112	82	47	18	5	264
	42,4%	31,1%	17,8%	6,8%	1,9%	100,0%
Total	957	895	290	88	29	2259
	42,4%	39,6%	12,8%	3,9%	1,3%	100,0%

Note: Phi ,164/,000 Cramer's V ,116/,000

36 I hvor høj grad oplever du at blive inddraget i vigtige ting i familien					
	Meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
Etniske danskere	531	491	178	60	19
	41,5%	38,4%	13,9%	4,7%	1,5%
Efterkommere	232	235	144	54	45
	32,7%	33,1%	20,3%	7,6%	6,3%
Indvandrere	96	85	47	16	24
	35,8%	31,7%	17,5%	6,0%	9,0%
Total	859	811	369	130	88
	38,1%	35,9%	16,3%	5,8%	3,9%

Note: Phi ,189/,000 Cramer's V ,134/,000

37 Hvem oplever du bestemmer mest over dig?								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mig selv	663	57,8%	255	46%	105	51%	1036	53,6%
Mor	312	27,2%	147	26,5%	53	25,7%	512	26,8%
Stedmor	9	0,8%	4	0.7%	1	0,5%	14	0,7%
Far	143	12,5%	122	22%	39	18,9%	304	15,9%
Stedfar	5	0,4%	1	0,2%	0	0%	6	0,3%
Bedsteforældre	1	0.1%	1	0,2%	0	0%	2	0,1%
Søster/stedsøster	2	0.2%	5	0,9%	1	0,5%	8	0,4%
Bror/stedbror	3	0.3%	9	1,6%	5	2,4%	17	0,9%
Kæreste, ægtefælle	6	0.5%	6	1,1%	1	0,5%	13	0,7%
Anden kvindelig	1	0.1%	0	0%	0	0%	1	0,1%
Andre	2	0.2%	4	0,7%	1	0,5%	7	0,4%
Total	1147	100%	554	100%	206	100%	1907	100%

Note: Phi ,176/,000 Cramer's V ,125/,000

38 I hvor høj grad oplever du at have frihed til at bestemme over din hverdag?						
	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
Etniske danskere	726	427	101	17	4	1275
	56,9%	33,5%	7,9%	1,3%	,3%	100,0%
Efterkommere	286	297	107	24	11	725
	39,4%	41,0%	14,8%	3,3%	1,5%	100,0%
Indvandrere	113	93	40	14	7	267
	42,3%	34,8%	15,0%	5,2%	2,6%	100,0%
Total	1125	817	248	55	22	2267
	49,6%	36,0%	10,9%	2,4%	1,0%	100,0%

Note: Phi ,206/,000 Cramer's V ,125/,000

39 Hvor stor betydning har religion haft i din opdragelse?						
	Alt	Meget	Midt imellem	Lidt	Intet	Total
Etniske danskere	6	36	151	464	626	1283
	,5%	2,8%	11,8%	36,2%	48,8%	100,0%
Efterkommere	206	291	130	56	37	720
	28,6%	40,4%	18,1%	7,8%	5,1%	100,0%
Indvandrere	90	93	59	21	8	271
	33,2%	34,3%	21,8%	7,7%	3,0%	100,0%
Total	302	420	340	541	671	2274
	13,3%	18,5%	15,0%	23,8%	29,5%	100,0%

Note: Phi ,769/,000 Cramer's V ,544/,000

40 Hvor meget oplever du, at religion betyder for, hvad du får lov til af din familie?						
	Alt	Meget	Midt imellem	Lidt	Intet	Total
Etniske danskere	5	15	34	114	1118	1286
	,4%	1,2%	2,6%	8,9%	86,9%	100,0%
Efterkommere	147	236	208	63	68	722
	20,4%	32,7%	28,8%	8,7%	9,4%	100,0%
Indvandrere	60	83	73	33	19	268
	22,4%	31,0%	27,2%	12,3%	7,1%	100,0%
Total	212	334	315	210	1205	2276
	9,3%	14,7%	13,8%	9,2%	52,9%	100,0%

Note: Phi ,822/,000 Cramer's V ,581/,000

41 Hvor meget betyder religion for dig selv?						
	Alt	Meget	Midt imellem	Lidt	Intet	Total
Etniske danskere	12	70	233	414	550	1279
	,9%	5,5%	18,2%	32,4%	43,0%	100,0%
Efterkommere	306	222	93	53	44	718
	42,6%	30,9%	13,0%	7,4%	6,1%	100,0%
Indvandrere	119	75	46	16	12	268
	44,4%	28,0%	17,2%	6,0%	4,5%	100,0%
Total	437	367	372	483	606	2265
	19,3%	16,2%	16,4%	21,3%	26,8%	100,0%

Note: Phi ,725/,000 Cramer's V ,512/,000

42 I hvor høj grad føler du, at du selv må vælge dine venner?						
	Jeg bestemmer Helt selv, hvem jeg er venner med?	Mine egne ønsker betyder mest for, hvem jeg er venner med	Min familie og jeg bestemmer i fællesskab, hvem jeg er venner med	Min families ønsker betyder mest for, hvem jeg er venner med	Min familie bestemmer, hvem jeg må være venner med	Total
Etniske danskere	1122	154	7	3	3	1289
	87,0%	11,9%	,5%	,2%	,2%	100,0%
Efterkommere	510	176	23	7	6	722
	70,6%	24,4%	3,2%	1,0%	,8%	100,0%
Indvandrere	207	45	9	3	2	266
	77,8%	16,9%	3,4%	1,1%	,8%	100,0%
Total	1839	375	39	13	11	2277
	80,8%	16,5%	1,7%	,6%	,5%	100,0%

Note: Phi ,202/,000 Cramer's V ,143/,000

43 Hvor ofte lader du dig styre af, hvad din familie forventer af dig?						
	Altid	Ofte	Nogle gange	Sjældent	Aldrig	Total
Etniske danskere	20	240	526	358	135	1279
	1,6%	18,8%	41,1%	28,0%	10,6%	100,0%
Efterkommere	58	258	260	102	43	721
	8,0%	35,8%	36,1%	14,1%	6,0%	100,0%
Indvandrere	25	87	88	53	17	270
	9,3%	32,2%	32,6%	19,6%	6,3%	100,0%
Total	103	585	874	513	195	2270
	4,5%	25,8%	38,5%	22,6%	8,6%	100,0%

Note: Phi ,277/,000 Cramer's V ,196/,000

44 I hvor høj grad føler du, at du selv kan bestemmer over dit udseende?						
	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
Etniske danskere	926	299	48	12	3	1288
	71,9%	23,2%	3,7%	,9%	,2%	100,0%
Efterkommere	383	263	62	13	11	732
	52,3%	35,9%	8,5%	1,8%	1,5%	100,0%
Indvandrere	160	82	24	5	1	272
	58,8%	30,1%	8,8%	1,8%	,4%	100,0%
Total	1469	644	134	30	15	2292
	64,1%	28,1%	5,8%	1,3%	,7%	100,0%

Note: Phi ,203/,000 Cramer's V ,143/,000

45 Synes du, at drenge og piger skal have frihed til at gøre de samme ting?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	1245	41	1286
	96,8%	3,2%	100,0%
Efterkommere	569	154	723
	78,7%	21,3%	100,0%
Indvandrere	208	57	265
	78,5%	21,5%	100,0%
Total	2022	252	2274
	88,9%	11,1%	100,0%

Note: Phi ,287/,000 Cramer's V ,287/,000

46 Føler du, at du har frihed til at gøre de samme ting som dine jævnaldrende af samme køn?						
	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
Etniske danskere	837	346	86	12	2	1283
	65,2%	27,0%	6,7%	,9%	,2%	100,0%
Efterkommere	221	296	162	31	13	723
	30,6%	40,9%	22,4%	4,3%	1,8%	100,0%
Indvandrere	87	96	64	12	10	269
	32,3%	35,7%	23,8%	4,5%	3,7%	100,0%
Total	1145	738	312	55	25	2275
	50,3%	32,4%	13,7%	2,4%	1,1%	100,0%

Note: Phi ,376/,000 Cramer's V ,266/,000

47 I hvor høj grad føler du, at du har frihed til at gøre de samme ting som jævnaldrende af modsatte køn?						
	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
Etniske danskere	696	382	168	34	5	1285
	54,2%	29,7%	13,1%	2,6%	,4%	100,0%
Efterkommere	135	182	237	121	41	716
	18,9%	25,4%	33,1%	16,9%	5,7%	100,0%
Indvandrere	60	70	83	39	16	268
	22,4%	26,1%	31,0%	14,6%	6,0%	100,0%
Total	891	634	488	194	62	2269
	39,3%	27,9%	21,5%	8,6%	2,7%	100,0%

Note: Phi ,446/,000 Cramer's V ,315/,000

48 Har du en kæreste for tiden?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	387	897	1284
	30,1%	69,9%	100,0%
Efterkommere	149	577	726
	20,5%	79,5%	100,0%
Indvandrere	69	203	272
	25,4%	74,6%	100,0%
Total	605	1677	2282
	26,5%	73,5%	100,0%

Note: Phi ,099/,000 Cramer's V ,099/,000

48a Hvis nej, har du så tidligere haft en kæreste?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	582	347	929
	62,6%	37,4%	100,0%
Efterkommere	205	374	579
	35,4%	64,6%	100,0%
Indvandrere	84	119	203
	41,4%	58,6%	100,0%
Total	871	840	1711
	50,9%	49,1%	100,0%

Note: Phi ,258/,000 Cramer's V ,258/,000

49 Har du nogensinde kysset en jævnaldrende på munden?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	1153	135	1288
	89,5%	10,5%	100,0%
Efterkommere	345	384	729
	47,3%	52,7%	100,0%
Indvandrere	153	115	268
	57,1%	42,9%	100,0%
Total	1651	634	2285
	72,3%	27,7%	100,0%

Note: Phi ,443/,000 Cramer's V ,443/,000

50 Har du haft samleje?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	766	513	8	1287
	59,5%	39,9%	,6%	100,0%
Efterkommere	129	572	22	723
	17,8%	79,1%	3,0%	100,0%
Indvandrere	71	180	18	269
	26,4%	66,9%	6,7%	100,0%
Total	966	1265	48	2279
	42,4%	55,5%	2,1%	100,0%

Note: Phi ,412/,000 Cramer's V ,291/,000

50a Hvis nej, har du haft andre former for sex?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	125	400	32	557
	22,4%	71,8%	5,7%	100,0%
Efterkommere	42	546	24	612
	6,9%	89,2%	3,9%	100,0%
Indvandrere	34	162	12	208
	16,3%	77,9%	5,8%	100,0%
Total	201	1108	68	1377
	14,6%	80,5%	4,9%	100,0%

Note: Phi ,213/,000 Cramer's V ,151/,000

51 Må du eller tror du, at du må have en kæreste for din familie?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	1269	7	14	1290
	98,4%	,5%	1,1%	100,0%
Efterkommere	221	350	156	727
	30,4%	48,1%	21,5%	100,0%
Indvandrere	99	123	47	269
	36,8%	45,7%	17,5%	100,0%
Total	1589	480	217	2286
	69,5%	21,0%	9,5%	100,0%

Note: Phi ,715/,000 Cramer's V ,506/,000

52 Må du eller tror du, at du må have en kæreste af samme køn for din familie?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	823	119	345	1287
	63,9%	9,2%	26,8%	100,0%
Efterkommere	17	618	93	728
	2,3%	84,9%	12,8%	100,0%
Indvandrere	12	218	38	268
	4,5%	81,3%	14,2%	100,0%
Total	852	955	476	2283
	37,3%	41,8%	20,8%	100,0%

Note: Phi ,772/,000 Cramer's V ,546/,000

53 Føler du, at der er nogen, som du skal holde en kæreste hemmelig for?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	94	1186	1280
	7,3%	92,7%	100,0%
Efterkommere	333	388	721
	46,2%	53,8%	100,0%
Indvandrere	94	169	263
	35,7%	64,3%	100,0%
Total	521	1743	2264
	23,0%	77,0%	100,0%

Note: Phi ,431/,000 Cramer's V ,431/,000

53a Hvis ja, hvem skal du holde en kæreste hemmelig for? (N=521)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	27	28,7%	222	66,7%	58	61,7%	307	58,9%
Stedmor	7	7,4%	31	9,3%	16	17%	54	10,4%
Far	36	38,3%	257	77,2%	66	70,2%	359	68,9%
Stedfar	0	0%	38	11,4%	18	19,1%	56	10,7%
Bedsteforældre	13	13,8%	141	42,3%	33	35,1%	187	35,9%
Søster/stedsøster	11	11,7%	98	29,4%	29	30,9%	138	26,5%
Bror/stedbror	13	13,8%	137	41,1%	38	40,4%	188	36,1%
Kæreste, ægtefælle	1	1,1%	10	3%	8	8,5%	19	3,6%
Kusine	7	7,4%	88	26,4%	35	37,2%	130	25%
Fætter	5	5,3%	138	41,4%	36	38,3%	179	34,4%
Anden kvindelig	10	10,6%	104	31,2%	32	34%	146	28%
Anden mandlig	8	8,5%	112	33,6%	30	31,9%	150	28,8%
Slægtninge bosat i et andet land	3	3,2%	105	31,5%	24	25,5%	132	25,3%
Families omgangskreds	7	7,4%	162	48,6%	40	42,6%	209	40,1%
Venner	11	11,7%	44	13,2%	11	11,7%	66	12,7%
Skolekammerater / Andre jævnaldrene	4	14,9%	60	18%	16	17%	90	17,3%
Andre	15	16%	44	13,2%	14	14,9%	73	14%

54 Er det vigtigt for dig at vente med sex, til du er blevet gift?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	25	1204	1229
	2,0%	98,0%	100,0%
Efterkommere	444	214	658
	67,5%	32,5%	100,0%
Indvandrere	143	99	242
	59,1%	40,9%	100,0%
Total	612	1517	2129
	28,7%	71,3%	100,0%

Note: Phi ,692/,000 Cramer's V ,692/,000

55 Synes du, at det er vigtigt, at piger har sin mødom, når hun bliver gift?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	31	1252	1283
	2,4%	97,6%	100,0%
Efterkommere	511	202	713
	71,7%	28,3%	100,0%
Indvandrere	178	86	264
	67,4%	32,6%	100,0%
Total	720	1540	2260
	31,9%	68,1%	100,0%

Note: Phi ,725/,000 Cramer's V ,725/,000

56 Er det vigtigt for dine forældre og andre, at du venter med sex til du bliver gift?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	34	1250	1284
	2,6%	97,4%	100,0%
Efterkommere	592	131	723
	81,9%	18,1%	100,0%
Indvandrere	204	60	264
	77,3%	22,7%	100,0%
Total	830	1441	2271
	36,5%	63,5%	100,0%

Note: Phi ,803/,000 Cramer's V ,803/,000

57 Hvor vigtigt er det for dig at have indflydelse på valget af en fremtidig partner?						
	Altafgørende	Meget vigtigt	Vigtigt	Mindre vigtigt	Slet ikke vigtig	Total
Etniske danskere	1051	135	67	18	16	1287
	81,7%	10,5%	5,2%	1,4%	1,2%	100,0%
Efterkommere	397	231	74	9	11	722
	55,0%	32,0%	10,2%	1,2%	1,5%	100,0%
Indvandrere	138	89	31	7	2	267
	51,7%	33,3%	11,6%	2,6%	,7%	100,0%
Total	1586	455	172	34	29	2276
	69,7%	20,0%	7,6%	1,5%	1,3%	100,0%

Note: Phi ,312/,000 Cramer's V ,220/,000

58 I hvor høj grad føler du, at du har indflydelse på valget af din fremtidige partner?						
	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
Etniske danskere	1149	101	27	8	5	1290
	89,1%	7,8%	2,1%	,6%	,4%	100,0%
Efterkommere	427	216	68	8	6	725
	58,9%	29,8%	9,4%	1,1%	,8%	100,0%
Indvandrere	165	63	25	9	5	267
	61,8%	23,6%	9,4%	3,4%	1,9%	100,0%
Total	1741	380	120	25	16	2282
	76,3%	16,7%	5,3%	1,1%	,7%	100,0%

Note: Phi ,354/,000 Cramer's V ,250/,000

59 I hvor høj grad føler du, at din familie er med til at vælge din fremtidige partner for dig?						
	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
Etniske danskere	15	14	73	262	920	1284
	1,2%	1,1%	5,7%	20,4%	71,7%	100,0%
Efterkommere	47	127	239	175	132	720
	6,5%	17,6%	33,2%	24,3%	18,3%	100,0%
Indvandrere	16	43	80	63	61	263
	6,1%	16,3%	30,4%	24,0%	23,2%	100,0%
Total	78	184	392	500	1113	2267
	3,4%	8,1%	17,3%	22,1%	49,1%	100,0%

Note: Phi ,376/,000 Cramer's V ,266/,000

60 Hvilke forventninger tror du, at dine forældre har til din fremtidige partner? (N=2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Ingen specifikke forventninger	861	66,6%	109	14,8%	59	21,6%	1029	44,7%
Min partner skal have en god uddannelse	240	18,6%	430	58,5%	151	55,3%	821	35,7%
Min partner skal komme fra samme land som min familie og jeg	109	8,4%	284	38,6%	100	36,6%	493	21,4%
Min partner skal have samme kultur som min familie og jeg	91	7%	290	39,5%	78	28,6%	459	20%
Min partner skal have samme religion som min familie og jeg	64	5%	479	65,2%	141	51,6%	684	29,7%

61 Hvilke forventninger har du til din fremtidige partner? (N=2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Ingen specifikke forventninger	784	60,7%	167	22,7%	69	25,3%	1020	44,3%
Min partner skal have en god uddannelse	314	24,3%	408	55,5%	161	59%	883	38,4%
Min partner skal komme fra samme land som min familie og jeg	95	7,4%	193	26,3%	64	23,4%	352	15,3%
Min partner skal have samme kultur som min familie og jeg	84	6,5%	203	27,6%	59	21,6%	346	15%
Min partner skal have samme religion som min familie og jeg	62	4,8%	404	55%	119	43,6%	585	25,4%

62 Er du bange for, at din familie vælger en fremtidig ægtefælle til dig mod din egen vilje?				
	Ja, meget	Ja, lidt	Nej	Total
Etniske danskere	4	12	1269	1285
	,3%	,9%	98,8%	100,0%
Efterkommere	60	113	546	719
	8,3%	15,7%	75,9%	100,0%
Indvandrere	22	39	201	262
	8,4%	14,9%	76,7%	100,0%
Total	86	164	2016	2266
	3,8%	7,2%	89,0%	100,0%

Note: Phi ,358/,000 Cramer's V ,253/,000

63 Synes du, at det er ok, hvis forældre og andre familiemedlemmer bestemmer, hvem de unge i familien skal være kæreste med/gifte sig med?				
	Ja	Nej	Ved ikke	Total
Etniske danskere	7	1238	43	1288
	,5%	96,1%	3,3%	100,0%
Efterkommere	63	570	91	724
	8,7%	78,7%	12,6%	100,0%
Indvandrere	26	201	37	264
	9,8%	76,1%	14,0%	100,0%
Total	96	2009	171	2276
	4,2%	88,3%	7,5%	100,0%

Note: Phi ,286/,000 Cramer's V ,220/,000

64 Hvor meget betyder hensynet til din families ære for, hvad du må i din hverdag?						
	Alt	Meget	Midt imellem	Lidt	Intet	Total
Etniske danskere	18	57	142	207	852	1276
	1,4%	4,5%	11,1%	16,2%	66,8%	100,0%
Efterkommere	90	253	212	86	74	715
	12,6%	35,4%	29,7%	12,0%	10,3%	100,0%
Indvandrere	46	80	65	35	31	257
	17,9%	31,1%	25,3%	13,6%	12,1%	100,0%
Total	154	390	419	328	957	2248
	6,9%	17,3%	18,6%	14,6%	42,6%	100,0%

Note: Phi ,641/,000 Cramer's V ,453/,000

65 Hvor meget betyder hensynet til din families ære for, hvad du faktisk gør i din hverdag?						
	Alt	Meget	Midt imellem	Lidt	Intet	Total
Etniske danskere	21	71	166	240	777	1275
	1,6%	5,6%	13,0%	18,8%	60,9%	100,0%
Efterkommere	81	254	205	94	83	717
	11,3%	35,4%	28,6%	13,1%	11,6%	100,0%
Indvandrere	32	85	74	41	27	259
	12,4%	32,8%	28,6%	15,8%	10,4%	100,0%
Total	134	410	445	375	887	2251
	6,0%	18,2%	19,8%	16,7%	39,4%	100,0%

Note: Phi ,586/,000 Cramer's V ,415/,000

65a Hvis du handler efter hensynet til din families ære, hvorfor gør du det? (N=2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Jeg gør det for min egen skyld, fordi jeg selv synes, det er vigtigt.	329	25,5%	442	60,1%	174	63,7%	945	41,1%
Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for mig.	103	8%	186	25,3%	58	21,2%	347	15,1%
Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for andre	62	4,8%	92	12,5%	27	9,9%	181	7,9%
Jeg gør det, fordi min familie synes, det er vigtigt	65	5%	191	26%	52	19%	308	13,4%
Jeg gør det for at beskytte min familie mod sladder	67	5,2%	254	34,6%	77	28,2%	398	17,3%

66 Hvordan reagerer dine forældre, hvis de opdager, at du overtræder deres regler? (N=2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
De reagerer ikke	71	5,5%	54	4,6%	31	9,2%	130	5,7%
De bliver kommenteret, men i en venlig tone	690	53,4%	291	39,4%	93	34,1%	1074	46,7%
De tager en alvorlig snak med mig	641	49,6%	385	52,4%	130	47,6%	1156	50,3%
De skælder mig ud / råber af mig	207	16%	199	27,1%	52	19%	458	19,9%
De kalder mig grimme ting	17	1,3%	45	6,1%	15	5,5%	77	3,3%
De truer mig med, at min opførsel vil få negative konsekvenser for familien	22	1,7%	55	7,5%	21	7,7%	98	4,3%
De giver mig sanktioner (Stuearrest, skrappere regler, mindre fritid)	153	11,8%	111	15,1%	35	12,8%	299	13%
De truer mig med fysisk vold	8	0,6%	25	3,4%	7	2,6%	40	1,7%
De udsætter mig for fysisk vold	7	0,5%	25	3,4%	6	2,2%	38	1,7%
Ved ikke	47	3,6%	46	6,3%	26	9,5%	119	5,2%

67 Har du været involveret i kriminalitet?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	75	316	896	1287
	5,8%	24,6%	69,6%	100,0%
Efterkommere	47	132	546	725
	6,5%	18,2%	75,3%	100,0%
Indvandrere	14	48	200	262
	5,3%	18,3%	76,3%	100,0%
Total	136	496	1642	2274
	6,0%	21,8%	72,2%	100,0%

Note: Phi ,077/,009 Cramer's V ,055/,009

67a Hvis ja, hvordan reagerer dine forældre, hvis du har været involveret i kriminalitet? (N=2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
De ved ikke, at jeg har været involveret i kriminalitet	184	14,2%	75	10,2%	19	7,0%	278	12,1%
De reagerer ikke	8	0,6%	6	0,8%	2	0,2%	16	0,7%
Det bliver kommenteret, men i en venlig tone	51	3,9%	20	2,7%	17	6,2%	88	3,8%
De tager en alvorlig snak med mig	163	12,6%	87	11,8%	37	13,6%	287	12,5%
De skælder mig ud / råber af mig	51	3,9%	55	7,5%	18	6,6%	124	5,4%
De kalder mig grimme ting	8	0,6%	10	1,4%	4	1,5%	22	1,0%
De truer mig med, at min opførsel vil få negative konsekvenser for familien	11	0,9%	16	2,2%	4	1,5%	31	1,3%
De giver mig sanktioner (Stuearrest, skrappere regler, mindre fritid)	28	2,2%	29	3,9%	11	4,0%	68	3,0%
De truer mig med fysisk vold	3	0,2%	9	1,2%	4	1,5%	16	0,7%
De udsætter mig for fysisk vold	3	0,2%	8	1,1%	3	1,1%	14	0,6%
Ved ikke	24	1,9%	18	2,4%	7	2,6%	49	2,1%

68 Har du været udsat for, at nogen har spredt rygter om dig for bevidst at skade dig?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	127	472	689	1288
	9,9%	36,6%	53,5%	100,0%
Efterkommere	90	289	346	725
	12,4%	39,9%	47,7%	100,0%
Indvandrere	28	77	152	257
	10,9%	30,0%	59,1%	100,0%
Total	245	838	1187	2270
	10,8%	36,9%	52,3%	100,0%

Note: Phi ,077/,009 Cramer's V ,054/,009

68a Hvis nogen har spredt ryger om dig, hvem har det så været? (N=1083)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	5	0,8%	2	0,5%	4	3,8%	11	1%
Stedmor	2	0,3%	0	0%	2	1,9%	4	0,4%
Far	3	0,5%	2	0,5%	2	1,9%	7	0,6%
Stedfar	0	0%	0	0%	1	1%	1	0,1%
Bedsteforældre	1	0,2%	1	0,3%	2	1,9%	4	0,4%
Søster/stedsøster	6	1%	2	0,5%	4	3,8%	12	1,1%
Bror/stedbror	5	0,8%	4	1,1%	4	3,8%	13	1,2%
Kæreste, ægtefælle	9	1,5%	9	2,4%	4	3,8%	22	2%
Kusine	1	0,2%	27	7,1%	4	3,8%	32	3%
Fætter	1	0,2%	15	4%	2	1,9%	18	1,7%
Anden kvindelig	3	0,5%	24	6,3%	5	4,8%	32	3%
Anden mandlig	9	1,5%	18	4,7%	5	4,8%	32	3%
Slægtninge bosat i et andet land	1	0,2%	6	1,6%	2	1,9%	9	0,8%
Families omgangskreds	5	0,8%	28	7,4%	5	4,8%	38	3,5%
Venner	159	26,5%	154	40,6%	43	41%	356	32,9%
Skolekammerater / Andre jævnaldrene	446	75,4%	202	53,3%	48	45,7%	696	64,3%
Andre	134	22,4%	103	27,2%	30	28,6%	267	24,7%

69 Har du spredt rygter om andre for bevidst at skade dem?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	13	190	1080	1283
	1,0%	14,8%	84,2%	100,0%
Efterkommere	11	100	616	727
	1,5%	13,8%	84,7%	100,0%
Indvandrere	6	31	223	260
	2,3%	11,9%	85,8%	100,0%
Total	30	321	1919	2270
	1,3%	14,1%	84,5%	100,0%

Note: Phi ,044/,343 Cramer's V ,031/,343

70 Har du været udsat for, at nogen har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	90	427	760	1277
	7,0%	33,4%	59,5%	100,0%
Efterkommere	76	256	391	723
	10,5%	35,4%	54,1%	100,0%
Indvandrere	29	75	157	261
	11,1%	28,7%	60,2%	100,0%
Total	195	758	1308	2261
	8,6%	33,5%	57,9%	100,0%

Note: Phi ,078/,008 Cramer's V ,055/,008

70a Hvis nogen har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig, hvem har det så været? (N=953)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	136	26,3%	129	38,9%	33	31,7%	298	31,3%
Stedmor	7	1,4%	3	0,9%	4	3,8%	14	1,5%
Far	63	12,2%	96	28,9%	26	25%	185	19,4%
Stedfar	6	1,2%	3	0,9%	3	2,9%	12	1,3%
Bedsteforældre	1	0,2%	2	0,6%	1	1%	4	0,4%
Søster/stedsøster	39	7,5%	59	17,8%	18	17,3%	116	12,2%
Bror/stedbror	28	5,4%	70	21,1%	20	19,2%	118	12,4%
Kæreste, ægtefælle	205	39,7%	62	18,7%	21	20,2%	288	30,2%
Kusine	6	1,2%	28	8,4%	3	2,9%	37	3,9%
Fætter	7	1,4%	31	9,3%	4	3,8%	42	4,4%
Anden kvindelig	3	0,6%	9	2,7%	4	3,8%	16	1,7%
Anden mandlig	2	0,4%	5	1,5%	1	1%	8	0,8%
Slægtninge bosat i et andet land	1	0,2%	1	0,3%	1	1%	3	0,3%
Families omgangskreds	2	0,4%	5	1,5%	2	1,9%	9	0,9%
Venner	157	30,4%	110	33,1%	34	32,7%	301	31,6%
Skolekammerater / Andre jævnaldrene	112	21,7%	60	18,1%	14	13,5	186	19,5%
Andre	60	12,8%	37	11,1%	10	9,6%	113	11,9%

71 Har du tjekket søskendes eller andre familiemedlemmers mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	26	292	963	1281
	2,0%	22,8%	75,2%	100,0%
Efterkommere	51	242	429	722
	7,1%	33,5%	59,4%	100,0%
Indvandrere	14	80	172	266
	5,3%	30,1%	64,7%	100,0%
Total	91	614	1564	2269
	4,0%	27,1%	68,9%	100,0%

Note: Phi ,174/,000 Cramer's V ,123/,000

72 Har du været udsat for, at nogen har overvåget dig ved at ringe til dig eller følge efter dig?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	33	240	1003	1276
	2,6%	18,8%	78,6%	100,0%
Efterkommere	29	146	539	714
	4,1%	20,4%	75,5%	100,0%
Indvandrere	13	39	206	258
	5,0%	15,1%	79,8%	100,0%
Total	75	425	1748	2248
	3,3%	18,9%	77,8%	100,0%

Note: Phi ,064/,058 Cramer's V ,045/,058

72a Hvis det er sket at nogen har overvåget dig ved at ringe til dig eller følge efter dig, hvem har så overvåget dig? (N=500)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	86	31,5%	51	29,1%	14	26,9%	151	30,2%
Stedmor	1	0,4%	1	0,6%	0	0%	2	0,4%
Far	57	20,9%	55	31,4%	9	17,3%	121	24,2%
Stedfar	2	0,7%	0	0%	3	5,8%	5	1%
Bedsteforældre	4	1,5%	4	2,3%	0	0%	8	1,6%
Søster/stedsøster	12	4,4%	15	8,6%	6	11,5%	33	6,5%
Bror/stedbror	8	2,9%	26	14,9%	7	13,5%	41	8,2%
Kæreste, ægtefælle	38	13,9%	22	12,6%	7	13,5%	67	13,4%
Kusine	2	0,7%	5	2,9%	2	3,8%	9	1,8%
Fætter	2	0,7%	14	8%	3	5,8%	19	3,8%
Anden kvindelig	4	1,5%	6	3,4%	4	7,7%	14	2,8%
Anden mandlig	6	2,2%	11	6,3%	2	3,8%	19	3,8%
Slægtninge bosat i et andet land	0	0%	0	0%	1	1,9%	1	0,2%
Families omgangskreds	6	2,2%	6	3,4%	2	3,8%	14	2,8%
Venner	47	17,2%	29	16,6%	12	23,1%	88	17,6%
Skolekammerater / Andre jævnaldrene	49	17,9%	12	6,9%	5	9,6%	66	13,2%
Andre	105	38,5%	46	26,3%	10	19,2%	161	32,2%

72b Hvis dette er sket, har du så oplevet det som en negativ social kontrol?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	168	133	301
	55,8%	44,2%	100,0%
Efterkommere	97	145	242
	40,1%	59,9%	100,0%
Indvandrere	41	57	98
	41,8%	58,2%	100,0%
Total	306	335	641
	47,7%	52,3%	100,0%

Note: Phi ,153/,001 Cramer's V ,153/,001

73 Har du overvåget søskende eller andre familiemedlemmer f.eks. ved at ringe til dem eller følge efter dem?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	7	97	1173	1277
	,5%	7,6%	91,9%	100,0%
Efterkommere	16	95	608	719
	2,2%	13,2%	84,6%	100,0%
Indvandrere	8	47	207	262
	3,1%	17,9%	79,0%	100,0%
Total	31	239	1988	2258
	1,4%	10,6%	88,0%	100,0%

Note: Phi ,149/,000 Cramer's V ,105/,000

74 Har nogen ignoreret dig og ladet som om, du ikke fandtes f.eks. ved ikke at tale til dig i én eller flere dage?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	101	608	568	1277
	7,9%	47,6%	44,5%	100,0%
Efterkommere	66	297	357	720
	9,2%	41,3%	49,6%	100,0%
Indvandrere	20	112	129	261
	7,7%	42,9%	49,4%	100,0%
Total	187	1017	1054	2258
	8,3%	45,0%	46,7%	100,0%

Note: Phi ,061/,075 Cramer's V ,043/,075

74a Hvis det er sket at nogen har ignoreret dig, hvem har så gjort det? (N=1204)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	72	10,2%	74	20,4%	26	19,7%	172	14,3%
Stedmor	7	1%	1	0,3%	3	2,3%	11	0,9%
Far	43	6,1%	42	11,6%	24	18,2%	109	9,1%
Stedfar	7	1%	1	0,3%	3	2,3%	11	0,9%
Bedsteforældre	3	0,4%	5	1,4%	2	1,5%	10	0,8%
Søster/stedsøster	59	8,3%	39	10,7%	15	11,4%	113	9,4%
Bror/stedbror	37	5,2%	39	10,7%	19	14,4%	95	7,9%
Kæreste, ægtefælle	70	9,9%	30	8,3%	10	7,6%	110	9,1%
Kusine	1	0,1%	18	5%	6	4,5%	25	2,1%
Fætter	4	0,6%	18	5%	5	3,8%	27	2,2%
Anden kvindelig	3	0,4%	10	2,8%	4	3%	17	1,4%
Anden mandlig	1	0,1%	7	1,9%	1	0,8%	9	0,7%
Slægtninge bosat i et andet land	0	0%	2	0,6%	1	0.8%	3	0,2%
Families omgangskreds	2	0,3%	6	1,7%	2	1.5%	10	0,8%
Venner	372	52,5%	191	52,6%	60	45,5%	623	51,7%
Skolekammerater / Andre jævnaldrene	358	50,5%	133	36,6%	30	22,7%	521	43,3%
Andre	67	9,4%	48	13,2%	15	11,4%	130	10,8%

75 Har du ignoreret nogen og ladet som om, de ikke fandtes f.eks. ved ikke at tale til dem i én eller flere dage?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	79	655	543	1277
	6,2%	51,3%	42,5%	100,0%
Efterkommere	85	353	278	716
	11,9%	49,3%	38,8%	100,0%
Indvandrere	34	113	112	259
	13,1%	43,6%	43,2%	100,0%
Total	198	1121	933	2252
	8,8%	49,8%	41,4%	100,0%

Note: Phi ,110/,000 Cramer's V ,078/,000

76 Har nogen truet dig med fysisk vold f.eks. at slå, sparke eller at låse dig inde?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	111	492	676	1279
	8,7%	38,5%	52,9%	100,0%
Efterkommere	47	201	468	716
	6,6%	28,1%	65,4%	100,0%
Indvandrere	16	60	181	257
	6,2%	23,3%	70,4%	100,0%
Total	174	753	1325	2252
	7,7%	33,4%	58,8%	100,0%

Note: Phi ,143/,000 Cramer's V ,101/,000

76a Hvis det er sket at nogen har truet dig med fysisk vold, hvem har så gjort det? (N=927)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	21	3,5%	31	12,5%	3	3,9%	55	5,9%
Stedmor	1	0,2%	2	0,8%	1	1,3%	4	0,4%
Far	25	4,1%	36	14,5%	11	14,5%	72	7,8%
Stedfar	2	0,3%	2	0,8%	2	2,6%	6	0,6%
Bedsteforældre	1	0,2%	2	0,8%	0	0	3	0,3%
Søster/stedsøster	14	2,3%	8	3,2%	2	2,6%	24	2,6%
Bror/stedbror	31	5,1%	30	12,1%	6	7,9%	67	7,2%
Kæreste, ægtefælle	25	4,1%	9	6,3%	1	1,3%	35	3,8%
Kusine	0	0%	2	0,8%	1	1,3%	3	0,3%
Fætter	1	0,2%	16	6,5%	4	5,3%	21	2,3%
Anden kvindelig	4	0,7%	7	2,8%	4	5,3%	15	1,6%
Anden mandlig	13	2,2%	14	5,6%	5	6,6%	32	3,5%
Slægtninge bosat i et andet land	1	0,2%	3	1,2%	3	3,9%	7	0,8%
Families omgangskreds	2	0,3%	1	0,4%	0	0%	3	0,3%
Venner	66	10,9%	54	21,8%	21	27,6%	141	15,2%
Skolekammerater / Andre jævnaldrene	279	46,3%	84	33,9%	23	30,3%	386	41,6%
Andre	291	48,3%	85	34,3%	30	39,5%	405	43,7%

77 Har du truet søskende eller andre familiemedlemmer med fysisk vold, f.eks at slå, sparke eller at låse dem inde?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	12	144	1123	1279
	,9%	11,3%	87,8%	100,0%
Efterkommere	27	120	566	713
	3,8%	16,8%	79,4%	100,0%
Indvandrere	4	34	223	261
	1,5%	13,0%	85,4%	100,0%
Total	43	298	1912	2253
	1,9%	13,2%	84,9%	100,0%

Note: Phi ,123/,000 Cramer's V ,087/,000

78 Har nogen udsat dig for fysisk vold, f.eks. ved at slå, sparke eller låse dig inde?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	55	394	816	1265
	4,3%	31,1%	64,5%	100,0%
Efterkommere	34	176	502	712
	4,8%	24,7%	70,5%	100,0%
Indvandrere	11	60	188	259
	4,2%	23,2%	72,6%	100,0%
Total	100	630	1506	2236
	4,5%	28,2%	67,4%	100,0%

Note: Phi ,077/,011 Cramer's V ,054/,011

78a Hvis det er sket at nogen har udsat dig for fysisk vold, hvem har så gjort det? (N=730)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	28	6,2%	41	19,5%	11	15,5%	80	11%
Stedmor	2	0,4%	1	0,5%	0	0%	3	0,4%
Far	43	9,6%	48	22,9%	10	14,1%	101	13,8%
Stedfar	4	0,9%	1	0,5%	1	1,4%	6	0,8%
Bedsteforældre	1	0,2%	1	0,5%	1	1,4%	3	0,4%
Søster/stedsøster	28	6,2%	14	6,7%	5	7%	47	6,4%
Bror/stedbror	58	12,9%	37	17,6%	9	12,7%	104	14,2%
Kæreste, ægtefælle	21	4,7%	6	2,9%	2	2,8%	29	4%
Kusine	0	0%	5	2,4%	0	0%	5	0,7%
Fætter	1	0,2%	15	7,1%	2	2,8%	18	2,5%
Anden kvindelig	2	0,4%	3	1,4%	4	5,6%	9	1,2%
Anden mandlig	8	1,8%	9	4,3%	2	2,8%	19	2,6%
Slægtninge bosat i et andet land	1	0,2%	4	1,9%	0	0%	5	0,7%
Families omgangskreds	3	0,7%	2	1%	0	0%	5	0,7%
Venner	57	12,7%	42	20%	17	23,9%	116	15,9%
Skolekammerater / Andre jævnaldrene	196	43,7%	60	28,6%	19	26,8%	275	37,7%
Andre	185	41,2%	57	27,1%	27	38%	269	36,7%

79 Har du udsat søskende eller andre familiemedlemmer for fysisk vold?				
	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej, aldrig	Total
Etniske danskere	10	153	1114	1277
	,8%	12,0%	87,2%	100,0%
Efterkommere	18	104	598	720
	2,5%	14,4%	83,1%	100,0%
Indvandrere	3	24	231	258
	1,2%	9,3%	89,5%	100,0%
Total	31	281	1943	2255
	1,4%	12,5%	86,2%	100,0%

Note: Phi ,084/,003 Cramer's V ,059/,003

80 Oplever du, at nogen har presset dig til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	34	1243	1277
	2,7%	97,3%	100,0%
Efterkommere	65	653	718
	9,1%	90,9%	100,0%
Indvandrere	17	244	261
	6,5%	93,5%	100,0%
Total	116	2140	2256
	5,1%	94,9%	100,0%

Note: Phi ,133/,000 Cramer's V ,133/,000

80a Hvis du er blevet presset til at kontrollere andre, hvem har så presset dig? (N=116)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
Mor	17	50%	40	61,5%	7	41,2%	67	55,2%
Stedmor	1	2,9%	0	0%	1	5,9%	2	1,7%
Far	9	26,5%	26	40%	7	41,2%	42	36,2%
Stedfar	2	5,9%	2	3,1%	0	0%	4	3,4%
Bedsteforældre	2	5,9%	1	1,5%	0	0%	3	2,6%
Søster/stedsøster	1	2,9%	2	3,1%	2	11,8%	5	4,3%
Bror/stedbror	1	2,9%	10	15,4%	2	11,8%	3	2,6%
Kæreste, ægtefælle	1	2,9%	1	1,5%	1	5,9%	3	2,6%
Kusine	0	0%	2	3,1%	0	0%	2	1,7%
Fætter	1	2,9%	8	12,3%	0	0%	9	7,8%
Anden kvindelig slægtning	1	2,9%	4	6,2%	0	0%	5	4,3%
Anden mandlig slægtning	0	0%	3	4,6%	0	0%	3	2,6%
Slægtninge bosat i et andet land	0	0%	3	4,6%	0	0%	3	2,6%
Families omgangskreds	1	2,9%	2	3,1%	2	11,8%	5	4,3%
Venner	7	20,6%	13	20%	1	5,9%	21	18,1%
Skolekammerater / Andre jævnaldrene	6	17,6%	9	13,8%	0	0%	15	12,9%
Andre	5	14,7%	8	12,3%	3	17,6%	16	13,8%

81 Oplever du, at din familie har lagt planer for din fremtid?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	139	1141	1280
	10,9%	89,1%	100,0%
Efterkommere	221	495	716
	30,9%	69,1%	100,0%
Indvandrere	73	185	258
	28,3%	71,7%	100,0%
Total	433	1821	2254
	19,2%	80,8%	100,0%

Note: Phi ,244/,000 Cramer's V ,244/,000

81b Hvis ja, hvem bestemmer, hvis i er uenige om planerne?				
	Jeg bestemmer	Vi finder en løsning sammen	Min familie bestemmer	Total
Etniske danskere	158	66	6	230
	68,7%	28,7%	2,6%	100,0%
Efterkommere	148	154	16	318
	46,5%	48,4%	5,0%	100,0%
Indvandrere	46	66	4	116
	39,7%	56,9%	3,4%	100,0%
Total	352	286	26	664
	53,0%	43,1%	3,9%	100,0%

Note: Phi ,238/,000 Cramer's V ,168/,000

82 Er du bange for, at din familie lægger planer for din fremtid imod din vilje?			
	Ja	Nej	Total
Etniske danskere	41	1237	1278
	3,2%	96,8%	100,0%
Efterkommere	114	597	711
	16,0%	84,0%	100,0%
Indvandrere	44	216	260
	16,9%	83,1%	100,0%
Total	199	2050	2249
	8,8%	91,2%	100,0%

Note: Phi ,228/,000 Cramer's V ,228/,000

83 Hvad er dine forventninger til din fremtid? (N=2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
At udleve mine drømme	1055	81,7%	530	72,1%	180	65,9%	1765	76,7%
At få et godt arbejde	960	74,3%	536	72,9%	187	68,5%	1683	73,2%
At få en uddannelse	900	69,7%	587	79,9%	214	78,4%	1701	74%
At være tilfreds med mit liv	1075	83,2%	563	76,6%	173	63,4%	1811	78,7%
At blive gift	683	52,9%	483	65,9%	159	58,2%	1326	57,7%
At komme til at tjene mange penge	522	40,4%	399	54,3%	149	54,6%	1070	46,5%
At få børn	800	61,9%	457	62,2%	144	52,7%	1401	60,9%

84 Hvad føler du, at din familie forventer af dig? (N=2300)								
	Etniske danskere		Efterkommere		Indvandrere		Total	
At jeg udlever mine drømme	879	68%	353	48%	123	45,1%	1355	58,9%
At jeg får en uddannelse	813	62,9%	607	82,6%	219	80,2%	1639	71,3%
At jeg får et godt arbejde	568	44%	457	62,2%	161	59%	1186	51,6%
At jeg er tilfreds med mit liv	895	69,3%	482	65,6%	150	54,9%	1527	66,4%
At jeg bliver gift	245	19%	441	60%	148	54,2%	834	36,3%
At jeg kommer til at tjene mange penge	104	8%	235	32%	83	30,4%	422	18,3%
At jeg får børn	382	29,6%	366	49,8%	118	43,2%	866	37,7%